

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE

**ZMIANY SPOŁECZNO-GOSPODARCZE
OBSZARÓW WIEJSKICH POWIATU BRZESKIEGO
W LATACH 2004-2010**

Lipiec, 2012

URZĄD STATYSTYCZNY w KRAKOWIE

**ZMIANY SPOŁECZNO – GOSPODARCZE
OBSZARÓW WIEJSKICH POWIATU BRZESKIEGO
W LATACH 2004-2010**

KRAKÓW 2012

Opracowanie publikacji   **Urząd Statystyczny w Krakowie**
Oddział w Tarnowie

Autorzy opracowania   Anna Gubernat
Lucyna Cuber
Danuta Krystek
Elżbieta Niemiec
Antonina Setlak
Anna Seweryn
Anna Siadek
Jadwiga Szponder
Helena Tulik

pod kierunkiem   Krzysztofa Pawlaczka

Naliczenie tablic   Sebastian Hebda
Mateusz Słomski

**Skład komputerowy,
wykresy, mapy,**   Elżbieta Niemiec

Redakcja techniczna   Dział Opracowań Regionalnych

ISBN 978-83-7403-222-3

Przy publikowaniu danych prosimy o podanie źródła

Urząd Statystyczny w Krakowie
31-223 Kraków, ul. Kazimierza Wyki 3
tel. 12 415 60 11 fax: 12 361 01 92
e-mail: sekretariatUSKRK@stat.gov.pl
<http://www.stat.gov.pl/krak>

Publikacja dostępna w Internecie

Przedmowa

Przedstawiam Państwu publikację zawierającą analizę zjawisk społeczno-gospodarczych i środowiskowych zachodzących w powiecie brzeskim w latach 2004-2010.

Zaprezentowane dane charakteryzują powiat na tle woj. małopolskiego oraz gminy w powiecie brzeskim w zakresie potencjału demograficznego, sytuacji ekonomicznej ludności, ilości podmiotów gospodarczych działających na omawianym terenie, infrastruktury społecznej, warunków mieszkaniowych i infrastruktury technicznej, ochrony środowiska naturalnego oraz dochodów i wydatków jednostek samorządowych. Graficzne ujęcie analizowanych zagadnień pozwala na lepsze zobrazowanie zmian, jakie zaszły w ich strukturze i dynamice na przestrzeni ostatnich lat.

Część tabelaryczna opracowania zawiera wskaźniki charakteryzujące poszczególne zagadnienia w retrospekcji od 2004 r. i w ujęciu przestrzennym według powiatów oraz gmin powiatu brzeskiego. Całość poprzedzona została uwagami, w których przedstawiono podstawowe pojęcia i definicje stosowane w publikacji.

Kompleksowe omówienie zagadnień zostało opracowane na bazie danych statystycznych oraz danych przekazanych przez różne instytucje działające na terenie powiatu brzeskiego.

Mam nadzieję, że przygotowane opracowanie będzie dla Państwa interesującym źródłem wiedzy i informacji statystycznej i okaże się pomocne, zwłaszcza dla władz samorządowych i innych instytucji przy podejmowaniu decyzji dotyczących dalszego rozwoju regionu.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Krakowie

dr Krzysztof Jakóbiak

Kraków, lipiec 2012 r.

Preface

I present you the publication containing the analysis of socio-economic and environmental phenomena occurring in brzeski powiat in years 2004-2010.

Presented data characterise powiat against a background of the Małopolskie voivodship and gminas in brzeski powiat as regards demographic potential, economic situation of population, number of economic entities acting on the discussed area, social infrastructure, dwelling conditions and technical infrastructure, protection of natural environment as well as revenue and expenditure of self-government units. Graphic depiction of analysed issues allows better illustration of changes, which occurred in their structure and dynamics within the space of last years.

A tabular part of the elaboration includes indices characterising particular issues in retrospection since 2004 and in spatial layout by powiaty and gminas of brzeski powiat. A whole has been preceded by notes, which present main terms and definitions used in the publication.

Comprehensive discussion of issues was elaborated on the basis of statistical data and data transferred by different institutions operating within brzeski powiat.

I hope that prepared elaboration will be for you an interesting source of knowledge and statistical information and it will be helpful, especially for self-government authorities and other institutions while taking decisions concerning further development of the region.

*Director
of the Statistical Office in Kraków*

Krzysztof Jakóbiak, Ph.D.

Kraków, July 2012

SPIS TREŚCI

	Str.
Przedmowa	3
SKRÓTY I ZNAKI UMOWNE	19
UWAGI OGÓLNE	20
UWAGI METODYCZNE	21
OGÓLNE TENDENCJE	32
POTENCJAŁ DEMOGRAFICZNY	39
Stan i struktura ludności według płci i wieku	39
Ruch naturalny	44
Migracje	46
RYNEK PRACY	48
Aktywni zawodowo i pracujący	48
Bezrobotni	50
DOCHODY LUDNOŚCI	55
Wynagrodzenia	55
Emerytury i renty	57
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	58
Stan i struktura podmiotów według sektorów własności	58
Podmioty według form prawnych	59
Podmioty według rodzaju prowadzonej działalności	60
Podmioty według liczby pracujących	61
Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane	62
ROLNICTWO	66
Użytkowanie gruntów	66
Powierzchnia i struktura zasiewów	69
Zboża	69
Ziemniaki	70
Pastewne	71
Warzywa	71
Zwierzęta gospodarskie	72
Bydło	72
Trzoda chlewna	74
Konie	76
SYTUACJA MIESZKANIOWA. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	77
Zasoby mieszkaniowe	77
Budownictwo mieszkaniowe	81
Infrastruktura techniczna	85
DOSTĘPNOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH	89
Edukacja	89
Ochrona zdrowia	93
Pomoc społeczna	95
Świadczenia rodzinne	97
Biblioteki	98
Domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice	99
Kina	100
Muzea	100
Sport	100

SPIS TREŚCI (dok.)

Turystyka	101
Transport	103
Drogi	103
Środki transportu	104
Bezpieczeństwo publiczne	104
Spójność społeczna	105
OCHRONA ŚRODOWISKA I ZASOBY PRZYRODY	109
Gospodarowanie wodą i odprowadzanie ścieków	109
Zanieczyszczenia powietrza	110
Odpady przemysłowe i komunalne	112
Ochrona przyrody	112
FINANSE JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	115
Dochody	115
Wydatki	122
Wynik finansowy	128
Środki unijne w dochodach budżetów	128
SPIS WYKRESÓW	Nr Str.
Ludność w powiecie brzeskim	1 39
Ludność w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.	2 39
Mediana wieku w 2004 r. i 2010 r.	3 40
Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.	4 41
Ludność powiatu brzeskiego według grup wieku w 2010 r. i prognozowana w 2035 r.	5 42
Ludność w gminach powiatu brzeskiego	6 43
Urodzenia i zgony w powiecie brzeskim	7 44
Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.	8 44
Urodzenia i zgony w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.	9 45
Prognoza ruchu naturalnego w powiecie brzeskim w latach 2011 – 2035	10 45
Migracje w powiecie brzeskim	11 46
Saldo migracji zagranicznej w powiecie brzeskim	12 47
Dynamika liczby pracujących poza rolnictwem indywidualnym	13 48
Struktura pracujących poza rolnictwem indywidualnym w powiecie brzeskim według rodzajów działalności w 2010 r.	14 49
Udział podatników, którzy uzyskali dochód z wynagrodzeń w ludności w wieku produkcyjnym w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.	15 50
Dynamika liczby bezrobotnych	16 51
Stopa bezrobocia	17 51
Bezrobotni na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.	18 52
Bezrobotni na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym w gminach powiatu brzeskiego	19 53
Struktura bezrobotnych według grup wieku	20 54
Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia	21 54
Dynamika przeciętnego wynagrodzenia	22 56
Mediana przychodów rocznych z wynagrodzeń uzyskanych przez ludność w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.	23 56
Mediana przychodów rocznych uzyskanych z emerytur i rent przez ludność w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.	24 57
Podmioty gospodarki narodowej w powiecie brzeskim	25 58
Podmioty gospodarki narodowej w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.	26 58

SPIS WYKRESÓW (cd.)	Nr	Str.
Struktura podmiotów gospodarki narodowej według form prawnych w 2010 r.	27	60
Struktura podmiotów gospodarki narodowej według rodzaju prowadzonej działalności w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.	28	60
Struktura podmiotów gospodarki narodowej według liczby pracujących w 2010 r.	29	62
Podmioty gospodarki narodowej w powiecie brzeskim	30	63
Podmioty gospodarki narodowej w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.	31	63
Przeżywalność podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2004 r.	32	64
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w gminach powiatu brzeskiego ...	33	65
Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych powiatu brzeskiego według PSR 2010	34	67
Udział powierzchni poszczególnych upraw w ogólnej powierzchni zasiewów w gospodarstwach rolnych powiatu brzeskiego w 2010 r.	35	69
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w gminach powiatu brzeskiego według PSR 2002 i PSR 2010	36	73
Obsada krów na 100 ha użytków rolnych w gminach powiatu brzeskiego według PSR 2002 i PSR 2010	37	74
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w gminach powiatu brzeskiego według PSR 2002 i PSR 2010	38	75
Obsada loch na 100 ha użytków rolnych w gminach powiatu brzeskiego według PSR 2002 i PSR 2010	39	76
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w powiecie brzeskim	40	77
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w powiecie brzeskim	41	77
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w 2010 r.	42	78
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w 2010 r.	43	78
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie i 1 izbę w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.	44	78
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w powiecie brzeskim	45	79
Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu w powiecie brzeskim	46	79
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2010 r.	47	79
Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu w 2010 r.	48	80
Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań w 2010 r.	49	80
Mieszkania oddane do użytkowania w powiecie brzeskim	50	81
Mieszkania oddane do użytkowania w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.	51	82
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania	52	82
Mieszkania oddane do użytkowania na 1 tys. ludności w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.	53	83
Mieszkania oddane do użytkowania w gminach powiatu brzeskiego	54	84
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w gminach powiatu brzeskiego	55	85
Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca według gmin powiatu brzeskiego w 2010 r.	56	87
Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca w 2010 r.	57	88
Zużycie wody z wodociągów na 1 mieszkańca w 2010 r.	58	88
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w 2010 r.	59	88
Miejsca w przedszkolach na 100 dzieci w wieku 3-6 lat	60	90
Uczniowie na 1 komputer z dostępem do Internetu w szkołach podstawowych i gimnazjalnych	61	91
Struktura szkół ponadgimnazjalnych według rodzajów w powiecie brzeskim w roku szkolnym 2010/2011	62	92
Ludność na 1 aptekę ogólnodostępną	63	94
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika	64	99
Drogi publiczne o twardej nawierzchni w 2010 r.	65	103

SPIS WYKRESÓW (dok.)	Nr	Str.
Środki transportu w powiecie brzeskim w 2010 r.	66	104
Przestępstwa stwierdzone przez policję i prokuraturę w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w powiecie brzeskim	67	105
Liczba fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych na 10 tys. ludności	68	106
Liczba fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych na 10 tys. ludności według gmin powiatu brzeskiego	69	107
Frekwencja w wyborach samorządowych	70	108
Frekwencja w wyborach samorządowych w I turze głosowania w gminach powiatu brzeskiego	71	108
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych gmin powiatu brzeskiego w % ich powierzchni ogółem w 2010 r.	72	113
Lesistość w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.	73	114
Dynamika dochodów ogółem jednostek samorządu terytorialnego	74	115
Struktura dochodów ogółem jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów	75	117
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego	76	117
Dochody własne na 1 mieszkańca w gminach powiatu brzeskiego	77	121
Dynamika wydatków ogółem jednostek samorządu terytorialnego	78	122
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	79	124
Wydatki jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2010 r.	80	125
Udział środków unijnych w dochodach ogółem	81	128
SPIS MAP		
Gęstość zaludnienia w 2010 r.	1	39
Obciążenie demograficzne w 2010 r.	2	42
Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w 2010 r.	3	44
Saldo migracji na 1 tys. ludności w 2010 r.	4	47
Udział podatników, którzy uzyskali dochód z wynagrodzeń w ludności w wieku produkcyjnym w 2010 r.	5	50
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2010 r.	6	59
Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego według PSR 2010	7	68
Udział powierzchni uprawy zbóż w ogólnej powierzchni zasiewów w 2010 r.	8	70
Udział powierzchni uprawy ziemniaków w ogólnej powierzchni zasiewów w 2010 r.	9	71
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych według PSR 2010	10	72
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych według PSR 2010	11	75
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.	12	78
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.	13	81
Mieszkania oddane do użytkowania na 1 tys. ludności w 2010 r.	14	83
Sieć wodociągowa rozdzielcza na 100 km ² w 2010 r.	15	85
Sieć kanalizacyjna rozdzielcza na 100 km ² w 2010 r.	16	86
Sieć gazowa na 100 km ² w 2010 r.	17	87
Udział dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w roku szkolnym 2010/2011	18	89
Ludność na 1 zakład opieki zdrowotnej w 2010 r.	19	93
Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w 2010 r.	20	95
Udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny w ogólnej populacji w tym wieku w 2010 r.	21	97
Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach zakwaterowania w 2010 r.	22	101
Udzielone noclegi w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania w 2010 r.	23	102

	Nr	Str.
SPIS MAP (dok.)		
Emisja zanieczyszczeń pyłowych w 2010 r.	24	111
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w % powierzchni ogółem w 2010 r.	25	113
Lesistość w 2010 r.	26	114
Dochody ogółem budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2010 r.	27	116
Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2010 r.	28	118
Podatek dochodowy od osób fizycznych w dochodach budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2010 r.	29	119
Dochody budżetów gmin z podatku od nieruchomości na 1 mieszkańca w 2010 r.	30	120
Dochody budżetów gmin z podatku rolnego na 1 mieszkańca w 2010 r.	31	120
Wydatki ogółem budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2010 r.	32	123
Wydatki inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2010 r.	33	124
Wydatki budżetów gmin na oświatę i wychowanie na 1 mieszkańca w 2010 r.	34	126
Wydatki budżetów gmin na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej na 1 mieszkańca w 2010 r.	35	127
Wydatki budżetów gmin na transport na 1 mieszkańca w 2010 r.	36	127
Środki unijne w dochodach gmin na 1 mieszkańca w 2010 r.	37	129
 TABLICA WYNIKOWA		
Podstawowe dane o powiecie brzeskim	I	131
 TABLICE		
Struktura terytorialna i ludność w 2010 r.	1	134
Ruch naturalny ludności w 2010 r.	2	135
Migracje stałe w 2010 r.	3	136
Ludność według ekonomicznych grup wieku w 2010 r.	4	137
Pracujący poza rolnictwem indywidualnym według rodzajów działalności w 2010 r.	5	138
Podstawowe dane o bezrobotnych zarejestrowanych w 2010 r.	6	139
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według przewidywanej liczby pracujących w 2010 r.	7	140
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sektorów własności i wybranych form prawnych w 2010 r.	8	141
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według wybranych sekcji PKD w 2010 r.	9	142
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON i wskaźnik przeżycia	10	144
Klasyfikacja bonitacji użytków rolnych w powiecie brzeskim w 2010 r.	11	145
Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego w 2010 r.	12	145
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych	13	146
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2010 r.	14	147
Powierzchnia i struktura gospodarstw rolnych według rodzaju użytków rolnych w 2010 r.	15	148
Powierzchnia uprawy głównych ziemiopłodów w 2010 r.	16	149
Gospodarstwa rolne zajmujące się uprawą głównych ziemiopłodów w 2010 r.	17	150
Pogłowie zwierząt gospodarskich w 2010 r.	18	151
Gospodarstwa rolne utrzymujące zwierzęta gospodarskie w 2010 r.	19	152
Zasoby mieszkaniowe w 2010 r.	20	153
Struktura wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje w 2010 r.	21	154
Mieszkania oddane do użytkowania w 2010 r.	22	155
Wodociągi i kanalizacja w 2010 r.	23	156
Sieć gazowa w 2010 r.	24	157
Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2010/2011	25	158

TABLICE (cd.)	Nr	Str.
Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2010/2011	26	159
Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej i apteki w 2010 r.	27	160
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej w 2010 r.	28	160
Świadczenia rodzinne w 2010 r.	29	161
Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w 2010 r.	30	162
Placówki kultury w 2010 r.	31	163
Baza noclegowa w 2010 r.	32	164
Baza sportowa ludowych i uczniowskich klubów sportowych w 2010 r.	33	165
Zestawienie informacji o działalności Komendy Powiatowej Policji	34	165
Odpady komunalne w 2010 r.	35	166
Wybrane dane o ochronie środowiska w 2010 r.	36	167
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2010 r.	37	168
Zestawienie punktów pomiarowych i oceny jakości wód badanych w 2010 r.	38	168
Dochody jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w 2010 r.	39	169
Wydatki jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w 2010 r.	40	170
Wydatki jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2010 r.	41	171

PLIK XLSX

TABLICE WEDŁUG GMIN POWIATU BRZESKIEGO	Nr
Lokaty gmin powiatu brzeskiego w 2010 r.	1(42)
Ludność na 1 km ²	2(43)
Przyrost naturalny na 1 tys. ludności	3(44)
Saldo migracji stałej na 1 tys. ludności	4(45)
Ludność w wieku 17 lat i mniej w % ogółu ludności	5(46)
Ludność w wieku 65 lat i więcej w % ogółu ludności	6(47)
Udział podatników uzyskujących przychody z tytułu wynagrodzeń w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	7(48)
Udział podatników uzyskujących przychody z tytułu rent i emerytur w liczbie ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym	8(49)
Bezrobotni zarejestrowani na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym	9(50)
Mediana przychodów rocznych z tytułu wynagrodzeń	10(51)
Mediana przychodów rocznych z tytułu rent i emerytur	11(52)
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	12(53)
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 tys. ludności	13(54)
Udział dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	14(55)
Uczniowie na 1 komputer z dostępem do Internetu w szkołach podstawowych i gimnazjach	15(56)
Ludność na 1 zakład opieki zdrowotnej	16(57)
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	17(58)
Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem	18(59)
Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ludności ogółem	19(60)
Mieszkania oddane do użytku na 1 tys. ludności	20(61)
Dochody własne gmin na 1 mieszkańca	21(62)
Podatek dochodowy CIT i PIT w dochodach gmin na 1 mieszkańca	22(63)
Środki unijne w dochodach gmin na 1 mieszkańca	23(64)
Wydatki inwestycyjne gmin na 1 mieszkańca	24(65)

TABLICE WEDŁUG POWIATÓW W WOJ. MAŁOPOLSKIM

Lokata powiatu brzeskiego na tle pozostałych powiatów woj. małopolskiego w 2010 r.....	1(66)
Ludność na 1 km ²	2(67)
Wskaźnik urbanizacji	3(68)
Przyrost naturalny na 1 tys. ludności	4(69)
Saldo migracji stałej na 1 tys. ludności	5(70)
Ludność w wieku 17 lat i mniej w % ogółu ludności	6(71)
Ludność w wieku 65 lat i więcej w % ogółu ludności	7(72)
Pracujący na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym	8(73)
Udział podatników uzyskujących przychody z tytułu wynagrodzeń w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	9(74)
Udział podatników uzyskujących przychody z tytułu rent i emerytur w liczbie ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym	10(75)
Stopa bezrobocia	11(76)
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej	12(77)
Mediana przychodów rocznych z tytułu wynagrodzeń	13(78)
Mediana przychodów rocznych z tytułu rent i emerytur	14(79)
Świadczenia środowiskowej pomocy społecznej na 1 mieszkańca	15(80)
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	16(81)
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 tys. ludności	17(82)
Udział dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	18(83)
Uczniowie na 1 komputer z dostępem do Internetu w szkołach podstawowych i gimnazjach	19(84)
Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ludności ogółem	20(85)
Ludność na 1 zakład opieki zdrowotnej	21(86)
Lekarze na 1 tys. ludności	22(87)
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	23(88)
Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem	24(89)
Mieszkania oddane do użytku na 1 tys. ludności	25(90)
Dochody własne jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca	26(91)
Podatek dochodowy CIT i PIT w budżetach jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca	27(92)
Środki unijne jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca	28(93)
Wydatki inwestycyjne w budżetach samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca	29(94)

W wersji angielskiej: przedmowa i spis treści.

CONTENTS

	Page
Preface	3
ABBREVIATIONS AND SYMBOLS	19
GENERAL NOTES	20
METHODOLOGICAL NOTES	21
GENERAL TENDENCIES	32
DEMOGRAPHIC POTENTIAL	39
Size and structure of population by sex and age	39
Vital statistics	44
Migration	46
LABOUR MARKET	48
Economically active and employed persons	48
Unemployed persons	50
REVENUES OF POPULATION	55
Wages and salaries	55
Retirement pay and pensions	57
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY	58
Size and structure of entities by ownership sectors	58
Entities by legal status	59
Entities by kind of conducted activity	60
Entities by number of employed persons	61
Newly registered and deregistered entities	62
AGRICULTURE	66
Land use	66
Sown area and structure	69
Cereals	69
Potatoes	70
Feed	71
Vegetables	71
Farm animals	72
Cattle	72
Pigs	74
Horses	76
DWELLING SITUATION. TECHNICAL INFRASTRUCTURE	77
Dwelling stocks	77
Dwelling construction	81
Technical infrastructure	85
AVAILABILITY OF SOCIAL SERVICES	89
Education	89
Health care	93
Social assistance	95
Family benefits	97
Libraries	98
Cultural centres and establishments, clubs and community centres	99
Cinemas	100
Museums	100
Sport	100

CONTENTS (cont.)

Tourism	101
Transport	103
Roads	103
Means of transport	104
Public security	104
Social cohesion	105
ENVIRONMENTAL PROTECTION	109
Water management and waste discharge	109
Air pollution	110
Industrial and municipal waste	112
Nature protection	112
FINANCE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES	115
Revenue	115
Expenditure	122
Financial result	128
Union resources in revenue of budgets	128

LIST OF GRAPHS

	No.	Page
Population in brzeski powiat	1	39
Population in gminas of brzeski powiat in 2010	2	39
Mediane of age in 2004 and 2010	3	40
Share of population by economic age groups in total population in gminas of brzeski powiat in 2010	4	41
Population of brzeski powiat by age groups in 2010 and projected in 2035	5	42
Population in gminas of brzeski powiat	6	43
Births and deaths in brzeski powiat	7	44
Natural increase per 1 thous. population in gminas of brzeski powiat in 2010	8	44
Births and deaths in gminas of brzeski powiat in 2010	9	45
Projection of vital statistics in brzeski powiat in years 2011 – 2035	10	45
Migration in brzeski powiat	11	46
Net international migration in brzeski powiat	12	47
Dynamics of the number of employed persons excluding private agriculture	13	48
Structure of employed persons excluding private agriculture in brzeski powiat by kind of activity in 2010	14	49
Share of taxpayers, who gained revenue from wages and salaries in working age population in gminas of brzeski powiat in 2010	15	50
Dynamics of the number of unemployed persons	16	51
Unemployment rate	17	51
Unemployed persons per 1 thous. working age population in gminas of brzeski powiat in 2010	18	52
Unemployed persons per 1 thous. working age population in gminas of brzeski powiat	19	53
Structure of unemployed persons by age groups	20	54
Structure of unemployed persons by educational level	21	54
Dynamics of average wages and salaries	22	56
Mediane of annual revenues from wages and salaries gained by population in gminas of brzeski powiat in 2010	23	56
Mediane of annual revenues gained from retirement pay and pensions by population in gminas of brzeski powiat in 2010	24	57
Entities of the national economy in brzeski powiat	25	58
Entities of the national economy in gminas of brzeski powiat in 2010	26	58

LIST OF GRAPHS (cont.)	No.	Page
<i>Structure of entities of the national economy by legal forms in 2010</i>	27	60
<i>Structure of entities of the national economy by kind of conducted activity in gminas of brzeski powiat in 2010</i>	28	60
<i>Structure of entities of the national economy by number of employed persons in 2010</i>	29	62
<i>Entities of the national economy in brzeski powiat</i>	30	63
<i>Entities of the national economy in gminas of brzeski powiat in 2010</i>	31	63
<i>Survival of entities of the national economy recorded in the REGON register in 2004</i>	32	64
<i>Entities of the national economy per 10 thous. population in gminas of brzeski powiat</i>	33	65
<i>Structure of land use in farms of brzeski powiat by the Agricultural Census 2010</i>	34	67
<i>Share of area of particular crops in total sown area in farms of brzeski powiat in 2010</i>	35	69
<i>Cattle per 100 ha of agricultural land in gminas of brzeski powiat by the Agricultural Census 2002 and the Agricultural Census 2010</i>	36	73
<i>Cows per 100 ha of agricultural land in gminas of brzeski powiat by the Agricultural Census 2002 and the Agricultural Census 2010</i>	37	74
<i>Pigs per 100 ha of agricultural land in gminas of brzeski powiat by the Agricultural Census 2002 and the Agricultural Census 2010</i>	38	75
<i>Sows per 100 ha of agricultural land in gminas of brzeski powiat by the Agricultural Census 2002 and the Agricultural Census 2010</i>	39	76
<i>Average usable floor space per person in brzeski powiat</i>	40	77
<i>Average number of persons per dwelling in brzeski powiat</i>	41	77
<i>Average usable floor space per person in 2010</i>	42	78
<i>Average number of persons per dwelling in 2010</i>	43	78
<i>Average number of persons per dwelling and room in gminas of brzeski powiat in 2010</i>	44	78
<i>Average usable floor space per dwelling in brzeski powiat</i>	45	79
<i>Average number of rooms per dwelling in brzeski powiat</i>	46	79
<i>Average usable floor space per dwelling in 2010</i>	47	79
<i>Average number of rooms per dwelling in 2010</i>	48	80
<i>Dwellings fitted with installations in % of total dwellings in 2010</i>	49	80
<i>Dwellings completed in brzeski powiat</i>	50	81
<i>Dwellings completed in gminas of brzeski powiat in 2010</i>	51	82
<i>Average usable floor space per dwelling completed</i>	52	82
<i>Dwellings completed per 1 thous. population in gminas of brzeski powiat in 2010</i>	53	83
<i>Dwellings completed in gminas of brzeski powiat</i>	54	84
<i>Consumption of water from water-line systems in households per capita in gminas of brzeski powiat</i>	55	85
<i>Consumption of gas from gas-line system per capita by gminas of brzeski powiat in 2010</i>	56	87
<i>Consumption of gas from gas-line system per capita in 2010</i>	57	88
<i>Consumption of water from water-line systems per capita in 2010</i>	58	88
<i>Consumption of electricity per capita in 2010</i>	59	88
<i>Places in nursery schools per 100 children aged 3-6</i>	60	90
<i>Pupils per computer with Internet access in primary and lower secondary schools</i>	61	91
<i>Structure of upper lower secondary schools by type in brzeski powiat in the 2010/2011 school year</i>	62	92
<i>Population per public pharmacy</i>	63	94
<i>Loans of collection per borrower</i>	64	99

LIST OF GRAPHS (cont.)	No.	Page
<i>Hard surface public roads in 2010</i>	65	103
<i>Means of transport in brzeski powiat in 2010</i>	66	104
<i>Ascertained crimes by the Police and prosecutor's office in completed preparatory proceedings in brzeski powiat</i>	67	105
<i>Number of foundations, associations and other social organizations per 10 thous. population</i>	68	106
<i>Number of foundations, associations and other social organizations per 10 thous. population by gminas of brzeski powiat</i>	69	107
<i>Voting turnout in self-government election</i>	70	108
<i>Voting turnout in self-government election in the I election round in gminas of brzeski powiat</i>	71	108
<i>Legally protected areas of gminas of brzeski powiat in % of their total area in 2010</i> ...	72	113
<i>Forest cover in gminas of brzeski powiat in 2010</i>	73	114
<i>Dynamics of total revenue of local self-government entities</i>	74	115
<i>Structure of total revenue of local self-government entities by type</i>	75	117
<i>Share of own revenue in total revenue of local self-government entities</i>	76	117
<i>Own revenue per capita in gminas of brzeski powiat</i>	77	121
<i>Dynamics of total expenditure of local self-government entities</i>	78	122
<i>Share of investment expenditure in total expenditure</i>	79	124
<i>Expenditure of local self-government entities by division in 2010</i>	80	125
<i>Share of union resources in total revenue</i>	81	128
 LIST OF MAPS		
<i>Population density in 2010</i>	1	39
<i>Demographic load in 2010</i>	2	42
<i>Vital statistics per 1 thous. population in 2010</i>	3	44
<i>Net migration per 1 thous. population in 2010</i>	4	47
<i>Share of taxpayers, who gained revenue from wages and salaries in working age population in 2010</i>	5	50
<i>Entities of the national economy per 10 thous. population in 2010</i>	6	59
<i>Average area of agricultural holding by the Agricultural Census 2010</i>	7	68
<i>Share of area of cereals in total sown area in 2010</i>	8	70
<i>Share of area of potatoes in total sown area in 2010</i>	9	71
<i>Cattle per 100 ha of agricultural land by the Agricultural Census 2010</i>	10	72
<i>Pigs per 100 ha of agricultural land by the Agricultural Census 2010</i>	11	75
<i>Average usable floor space of dwelling per capita in gminas of brzeski powiat in 2010</i>	12	78
<i>Average usable floor space of dwellings completed in gminas of brzeski powiat in 2010</i>	13	81
<i>Dwellings completed per 1 thous. population in 2010</i>	14	83
<i>Distribution water-line network per 100 km² in 2010</i>	15	85
<i>Distribution sewerage network per 100 km² in 2010</i>	16	86
<i>Gas-line network per 100 km² in 2010</i>	17	87
<i>Share of children aged 3-6 attending pre-primary education establishments in 2010/2011 school year</i>	18	89
<i>Population per health care facility in 2010</i>	19	93
<i>Share of persons benefiting from community social welfare in total population in 2010</i>	20	95
<i>Share of children aged up to 17 years for whom parents received family benefit in total population at this age in 2010</i>	21	97
<i>Bed places in tourist accommodation establishments in 2010</i>	22	101
<i>Nights spent in collective tourist accommodation establishments in 2010</i>	23	102

LIST OF MAPS (cont.)	No.	Page
<i>Emission of particulate pollutants in 2010 .....</i>	24	111
<i>Legally protected areas in % of total area in 2010 .....</i>	25	113
<i>Forest cover in 2010 .....</i>	26	114
<i>Total revenue of gminas budgets per capita in 2010 .....</i>	27	116
<i>Own revenue of gminas budgets per capita in 2010 .....</i>	28	118
<i>Personal income tax in revenue of gminas budgets per capita in 2010.....</i>	29	119
<i>Revenue of gminas budgets from tax on real estate per capita in 2010 .....</i>	30	120
<i>Revenue of gminas budgets from agricultural tax per capita in 2010 .....</i>	31	120
<i>Total expenditure of gminas budgets per capita in 2010 .....</i>	32	123
<i>Investment expenditure of gminas budgets per capita in 2010 .....</i>	33	124
<i>Expenditure of gminas budgets on education per capita in 2010 .....</i>	34	126
<i>Expenditure of gminas budgets on social assistance and other tasks in sphere of social policy per capita in 2010 .....</i>	35	127
<i>Expenditure of gminas budgets on transport per capita in 2010 .....</i>	36	127
<i>Union resources in revenue of gminas per capita in 2010 .....</i>	37	129
 RESULT TABLE		
<i>Main data on brzeski powiat .....</i>	I	131
 TABLES		
<i>Territorial structure and population in 2010 .....</i>	1	134
<i>Vital statistics of population in 2010 .....</i>	2	135
<i>Permanent migration in 2010 .....</i>	3	136
<i>Population by economic age groups in 2010 .....</i>	4	137
<i>Employed persons excluding private agriculture by kind of activity in 2010 .....</i>	5	138
<i>Main data on registered unemployed persons in 2010 .....</i>	6	139
<i>Entities of the national economy in the REGON register by expected number of employed persons in 2010 .....</i>	7	140
<i>Entities of the national economy in the REGON register by ownership sectors and selected legal status in 2010 .....</i>	8	141
<i>Entities of the national economy in the REGON register by selected NACE sections in 2010 .....</i>	9	142
<i>Newly registered entities of the national economy in the REGON register and rate of survival .....</i>	10	144
<i>Classification of agricultural land bonitation in brzeski powiat in 2010.....</i>	11	145
<i>Average area of farm in 2010 .....</i>	12	145
<i>Farms by area groups of agricultural land .....</i>	13	146
<i>Land use in farms in 2010 .....</i>	14	147
<i>Area and structure of farms by agricultural land type in 2010.....</i>	15	148
<i>Main crop area in 2010 .....</i>	16	149
<i>Farms engaged in production of main crop in 2010 .....</i>	17	150
<i>Stocks of farm animals in 2010 .....</i>	18	151
<i>Farms breeding farm animals in 2010 .....</i>	19	152
<i>Dwelling stocks in 2010 .....</i>	20	153
<i>Structure of fitting dwellings in main installations in 2010 .....</i>	21	154
<i>Dwellings completed in 2010 .....</i>	22	155
<i>Water-line and sewerage systems in 2010 .....</i>	23	156
<i>Gas-line network in 2010 .....</i>	24	157
<i>Pre-primary education in 2010/2011 school year .....</i>	25	158
<i>Primary and lower secondary schools for children and youth in 2010/2011 school year .....</i>	26	159

TABLES (cont.)	No.	Page
<i>Out-patient health care centres and pharmacies in 2010</i>	27	160
<i>Stationary social welfare facilities in 2010</i>	28	160
<i>Family benefits in 2010</i>	29	161
<i>Beneficiaries of community social welfare in 2010</i>	30	162
<i>Cultural centres in 2010</i>	31	163
<i>Boarding facilities in 2010</i>	32	164
<i>Sport facilities of country and student sports clubs in 2010</i>	33	165
<i>Specification of data on activity of Powiat Police Headquarters</i>	34	165
<i>Municipal waste in 2010</i>	35	166
<i>Selected data on environmental protection in 2010</i>	36	167
<i>Water use on needs of the national economy and population in 2010</i>	37	168
<i>Specification of check points and evaluation of quality of water tested in 2010</i>	38	168
<i>Revenue of local self-government entities by type in 2010</i>	39	169
<i>Expenditure of local self-government entities by type in 2010</i>	40	170
<i>Expenditure of local self-government entities by division in 2010</i>	41	171

FILE XLSX

TABLES BY GMINAS OF BRZESKI POWIAT	No.
<i>Places of gminas of brzeski powiat in 2010</i>	1(42)
<i>Population per 1 km²</i>	2(43)
<i>Vital statistics per 1 thous. population</i>	3(44)
<i>Net permanent migration per 1 thous. population</i>	4(45)
<i>Population aged 17 and less in % of total population</i>	5(46)
<i>Population aged 65 and more in % of total population</i>	6(47)
<i>Share of taxpayers gaining revenue from wages and salaries in working age population</i>	7(48)
<i>Share of taxpayers gaining revenue from retirement pay and pensions in the number of working and post-working age population</i>	8(49)
<i>Registered unemployed persons per 1 thous. working age population</i>	9(50)
<i>Mediane of annual revenue on account of wages and salaries</i>	10(51)
<i>Mediane of annual revenue on account of retirement pay and pensions</i>	11(52)
<i>Entities of the national economy in the REGON register per 10 thous. population</i>	12(53)
<i>Newly registered entities of the national economy in the REGON register per 1 thous. population</i>	13(54)
<i>Share of children aged 3-6 attending pre-primary education establishments in total number of children at this age</i>	14(55)
<i>Pupils per computer with Internet access in primary and lower secondary schools</i>	15(56)
<i>Population per health care institution</i>	16(57)
<i>Share of children aged up to 17 years for whom parents received family benefit in total number of children at this age</i>	17(58)
<i>Share of persons benefiting from social assistance in total population</i>	18(59)
<i>Share of population using treatment plants in total population</i>	19(60)
<i>Dwellings completed per 1 thous. population</i>	20(61)
<i>Own revenue of gminas per capita</i>	21(62)
<i>CIT and PIT income tax in revenue of gminas per capita</i>	22(63)
<i>Union resources in revenue of gminas per capita</i>	23(64)
<i>Investment expenditure of gminas per capita</i>	24(65)

TABLES BY POWIATS IN MAŁOPOLSKIE VOIVODSHIP

<i>Place of brzeski powiat against a background of other powiats of the Małopolskie voivodship in 2010 .....</i>	1(66)
<i>Population per 1 km² .....</i>	2(67)
<i>Urbanization rate .....</i>	3(68)
<i>Vital statistics per 1 thous. population .....</i>	4(69)
<i>Net permanent migration per 1 thous. population .....</i>	5(70)
<i>Population aged 17 and less in % of total population .....</i>	6(71)
<i>Population aged 65 and more in % of total population .....</i>	7(72)
<i>Employed persons per 1 thous. working age population .....</i>	8(73)
<i>Share of taxpayers gaining revenue from wages and salaries in working age population .....</i>	9(74)
<i>Share of taxpayers gaining revenue from retirement pay and pensions in the number of working and post-working age population .....</i>	10(75)
<i>Unemployment rate .....</i>	11(76)
<i>Average monthly wages and salaries in the national economy .....</i>	12(77)
<i>Mediane of annual revenue on account of wages and salaries .....</i>	13(78)
<i>Mediane of annual revenue on account of retirement pay and pensions .....</i>	14(79)
<i>Benefits of community social welfare per capita .....</i>	15(80)
<i>Entities of the national economy in the REGON register per 10 thous. population .....</i>	16(81)
<i>Newly registered entities of the national economy in the REGON register per 1 thous. population .....</i>	17(82)
<i>Share of children aged 3-6 attending pre-primary education establishments in total number of children at this age .....</i>	18(83)
<i>Pupils per computer with Internet access in primary and lower secondary schools .....</i>	19(84)
<i>Share of population using treatment plants in total population .....</i>	20(85)
<i>Population per health care institution .....</i>	21(86)
<i>Doctors per 1 thous. population .....</i>	22(87)
<i>Share of children aged up to 17 years for whom parents received family benefit in total number of children at this age .....</i>	23(88)
<i>Share of persons benefiting from social assistance in total population .....</i>	24(89)
<i>Dwellings completed per 1 thous. population .....</i>	25(90)
<i>Own revenue of local self-government entities per capita .....</i>	26(91)
<i>CIT and PIT income tax in local self-government entities budgets per capita .....</i>	27(92)
<i>Union resources of local self-government entities per capita .....</i>	28(93)
<i>Investment expenditure in local self-government entities budgets per capita .....</i>	29(94)

In English version: preface and contents.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

tys.	= tysiąc
mln	= milion
zł	= złoty
km	= kilometr
km ²	= kilometr kwadratowy
m ³	= metr sześcienny
dam ³	= dekametr sześcienny
kW·h	= kilowatogodzina
GW·h	= gigawatogodzina
μg	= mikrogram
r.	= rok
cd.	= ciąg dalszy
dok.	= dokończenie
Dz.U.	= Dziennik Ustaw
p. proc.	= punkt procentowy
poz.	= pozycja
tabl.	= tablica
PSR	= Powszechny Spis Rolny
KSMPS	= Krajowy System Monitoringu Pomocy Społecznej
(S)	= stymulanta
(D)	= destymulanta

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

Kreska /-/ – zjawisko nie wystąpiło

Kropka (·) – zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych.

Zero (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5.

(0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.

Znak x – wypełnienie pozycji, ze względu na układ tablicy jest niemożliwe lub niecelowe.

Znak Δ – oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji.

„W tym” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.

UWAGI OGÓLNE

1. Dane według powiatów i gmin przedstawiono w podziale administracyjnym według stanu na dzień 31 XII 2010 r.
2. Dane prezentowane są w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności - PKD 2007, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. 2007, Nr 251, poz. 1885), w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004.
3. Pod pojęciem „**Przemysł**” ujęto sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.
4. Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna naukowa i techniczna”, „Działalność z zakresu usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.
5. Przy przeliczeniach na 1 mieszkańca danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczeniach danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku - według stanu w dniu 30 VI.
6. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.
7. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
8. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.
9. Informacje statystyczne pochodzące ze źródła spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.
10. W legendach map cyfry w nawiasach oznaczają liczbę powiatów i gmin.
11. Na wykresach i mapach przyjęto następujące oznaczenia rodzaju gminy: m-w. – gmina miejsko-wiejska, m. – miasto; nazwy gmin bez oznaczeń – gminy wiejskie.
12. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych sekcji PKD 2007; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podano poniżej:

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – (PKD 2007)

Skrót	pełna nazwa
	sekcje
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

UWAGI METODYCZNE

POTENCJAŁ DEMOGRAFICZNY

Informacje o stanie ludności, mają charakter danych szacunkowych opracowanych przez GUS metodą bilansową na bazie NSP 2002. Dane te dotyczą ludności faktycznie zamieszkałej, do której zalicza się osoby zameldowane na stałe i tam mieszkające oraz osoby zameldowane na pobyt czasowy – do 2005 r. powyżej 2 miesięcy, a od 2006 r. powyżej 3 miesięcy. Przy opracowaniach stanu ludności są wykorzystywane dane o:

- urodzeniach i zgonach, które pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego,
- migracjach na pobyt stały pochodzące z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji,

Ekonomiczne grupy wieku oznaczają ludność w wieku:

- przedprodukcyjnym – do 17 lat
- produkcyjnym – mężczyzn w wieku 18 – 64 lat i kobiety w wieku 18 – 59 lat
- poprodukcyjnym – mężczyzn w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano następująco:

- ✓ małżeństwa - według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku, gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem);
- ✓ separacje - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo.
- ✓ rozwody - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo. W przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka. Jeżeli oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą, takich przypadków nie uwzględnia się;
- ✓ urodzenia - według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
- ✓ zgony - według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Saldo migracji stanowi różnicę między napływem i odpływem ludności. Napływ i odpływ migracyjny (wędrownicy) jest to ogół osób przybywających lub wyjeżdżających na stałe w badanym okresie na określonym terenie.

Użyte określenia „**napływ**” i „**odpływ**” należy rozumieć odpowiednio jako nowe zameldowania na pobyt stały i wymeldowania z pobytu stałego.

Wskaźnik obciążenia demograficznego jest to liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Gęstość zaludnienia to inaczej miara zagęszczenia ludności na określonym terytorium w danym momencie czasu - wyrażana najczęściej w osobach na 1 km².

Współczynnik feminizacji to liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn.

Współczynnik urbanizacji to udział ludności mieszkającej w miastach w ludności ogółem.

Współczynnik ruralizacji to udział ludności mieszkającej na wsi w ludności ogółem.

Płodność kobiet to liczba urodzeń żywych na 1 tys. kobiet w wieku 15-49 lat.

Współczynnik dzietności oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie.

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 VI - zameldowanej na pobyt stały.

Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

RYNEK PRACY I DOCHODY LUDNOŚCI

Aktywni zawodowo to osoby wykonujące pracę przynoszącą im zarobek lub dochód (z wyłączeniem pracowników jednostek budżetowych w działalności Obrona narodowa i bezpieczeństwo publiczne) oraz bezrobotni zarejestrowani w urzędach pracy.

Do pracujących zalicza się osoby osiągające zarobek na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy) oraz osoby osiągające dochód – pracodawców oraz pracujących na rachunek własny. Ponadto ujmuje się osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków spółdzielni produkcji rolniczej i spółdzielni kółek rolniczych. Dane o pracujących nie uwzględniają osób w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. Liczbę pracujących podaje się według faktycznego miejsca pracy.

Dane o bezrobotnych obejmują osoby w wieku produkcyjnym, zarejestrowane w urzędzie pracy, które nie miały pracy zarobkowej i nie osiągały innych przychodów, ale poszukiwały pracy i były gotowe ją podjąć. Liczbę bezrobotnych podaje się według miejsca zamieszkania.

Stopa bezrobocia jest to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo. Liczbę aktywnych zawodowo, łącznie z pracującymi w rolnictwie indywidualnym, szacuje Główny Urząd Statystyczny, tylko do poziomu powiatów. Ze względu na brak danych o liczbie pracujących według miejsca zamieszkania szacowanie stopy bezrobocia dla poszczególnych gmin jest niecelowe.

Długotrwale bezrobotni są to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy, łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat.

Przeciętne wynagrodzenie miesięczne jest wyliczane z wynagrodzeń osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy w pełnym i niepełnym wymiarze, po ustaleniu przeciętnego miesięcznego zatrudnienia z przeliczeniem niepełnozatrudnionych na pełne etaty. Przeciętne wynagrodzenie podaje się w ujęciu brutto, czyli łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych, oraz z płaconymi przez pracownika składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne.

Przeciętne wynagrodzenie miesięczne według powiatów wyliczane jest na podstawie rocznego sprawozdania o zatrudnieniu i wynagrodzeniach, sporządzanego przez mające siedzibę na terenie powiatu podmioty gospodarcze, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, oraz jednostki sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących. Główny Urząd Statystyczny szacuje przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w kraju i według województw z uwzględnieniem podmiotów

gospodarczych, z liczbą pracujących do 9 osób (tzw. podmiotów małych). Tak wyliczona średnia płaca w woj. małopolskim była w 2010 r. niższa o 6,2% od tej wyliczonej bez uwzględnienia podmiotów małych.

Mediana przychodów rocznych z tytułu wynagrodzeń jest to wartość, którą połowa podatników w formularzu PIT przekroczyła, a druga połowa nie osiągnęła. Przychód roczny z tytułu wynagrodzeń obejmuje te same składniki, z których wyliczane jest przeciętne wynagrodzenie. Przy ustalaniu mediany nie wylicza się przeciętnego zatrudnienia i nie przelicza niepełnozatrudnionych na pełne etaty, dlatego wskaźnik ten nie może być porównywany z przeciętnym wynagrodzeniem.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON) prowadzony jest w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. 1995, Nr 88, poz. 439, z późn. zm.) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 lipca 1999 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej (Dz. U. 1999, Nr 69, poz. 763, z późn. zm.)

Podmioty gospodarki narodowej to osoby prawne, jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą - w rejestrze REGON jest to osoba fizyczna będąca przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej i inna osoba fizyczna prowadząca działalność na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku oraz osoba fizyczna prowadząca indywidualne gospodarstwo rolne.

Sektor własnościowy – pojęcie stosowane w metodologii rejestru REGON pozwalające grupować podmioty gospodarki narodowej z punktu widzenia prawa własności. Wyróżnia się:

- **sektor publiczny** – mienie zaliczanych do niego podmiotów w całości lub w przeważającej części należy do Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych lub jednostek samorządu terytorialnego,
- **sektor prywatny** – mienie zaliczanych do niego podmiotów w całości lub w przeważającej części należy do prywatnych właścicieli – osób fizycznych lub prawnych, krajowych lub zagranicznych.

Spółka handlowa – spółka, której utworzenie, organizację, funkcjonowanie, rozwiązywanie, łączenie, podział, przekształcenie reguluje Kodeks spółek handlowych. Spółki handlowe dzielą się na osobowe (jawne, partnerskie, komandytowe, komandytowo-akcyjne) i kapitałowe (akcyjne, z ograniczoną odpowiedzialnością). Mają one obowiązek uzyskania wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego.

Podmioty według liczby pracujących:

jednostki małe – w których liczba pracujących wynosi mniej niż 10 osób,

jednostki średnie – w których liczba pracujących wynosi od 10 do 49 osób,

jednostki duże – w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

Spółka cywilna - stosunek zobowiązaniowy łączący strony (wspólników), przez który wspólnicy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego przez działanie w sposób

oznaczony, w szczególności przez wniesienie wkładów. Wkłady wspólników mogą przybrać różne formy, ale muszą mieć wartość majątkową. Spółka ta jest jednostką organizacyjną niebędącą osobą prawną, której ustawa nie przyznała zdolności prawnej, a zatem nie jest podmiotem prawa. Przedsiębiorcami w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej są wspólnicy spółki cywilnej. Spółka cywilna podlega wpisowi do rejestru REGON.

ROLNICTWO

Gospodarstwo rolne – oznacza grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą oraz prawami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

Gospodarstwo rolne osoby fizycznej (gospodarstwo indywidualne) to gospodarstwo o powierzchni użytków rolnych od 0,10 ha, będące własnością lub znajdujące się w użytkowaniu osoby fizycznej.

Powierzchnia gruntów ogółem oznacza łączną powierzchnię użytków rolnych, lasów i gruntów leśnych oraz pozostałych gruntów (np. pod zabudowaniami), niezależnie od tytułu władania (własne, dzierżawione na zasadzie umowy i bezumownie, użytkowanych z tytułu zajmowania określonego stanowiska (leśniczy, ksiądz, nauczyciel, itp.), wspólnych w części przypadających użytkownikowi, a także użytkowane przez gospodarstwo grunty należące do gospodarstw opuszczonych, lecz bez gruntów wydzierżawionych innym.

Użytki rolne ogółem to powierzchnia:

- użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej (użytki rolne utrzymywane zgodnie z normami, spełniające wymogi Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie minimalnych norm z dnia 12 marca 2007 r. z późniejszymi zmianami (Dz. U. 2010, nr 39, poz. 211), na którą składają się:

- ✓ łąki trwałe,
- ✓ pastwiska trwałe,
- ✓ zasiewy (łączna powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych z wyłączeniem sadów i ogrodów przydomowych),
- ✓ uprawy trwałe w tym sady (plantacje drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółki),
- ✓ ogrody przydomowe (bez powierzchni przeznaczonej na rekreację),
- ✓ grunty ugorowane,
- ✓ użytków rolnych pozostałych (użytki rolne nie użytkowane i nie utrzymywane w dobrej kulturze rolnej w dniu 30 czerwca 2010 r.).

Powierzchnia łąk trwałych to grunty pokryte trwale trawami (5 lub więcej lat), z zasady koszone. Łąki powinny być utrzymywane w dobrej kulturze rolnej i przynajmniej raz w roku koszone, ale zbiory niekoniecznie wykorzystywane do celów produkcyjnych.

Powierzchnia pastwisk trwałych to grunty pokryte trwale trawami (5 lat lub więcej), które z zasady nie są koszone, lecz wypasane, łącznie z pastwiskami trwałymi niewykorzystywanymi do celów produkcyjnych oraz z ekstensywnie wypasanymi pastwiskami położonymi na terenie pagórkowatym lub na glebach niskiej klasy, na których nie stosuje się nawożenia, podsiewów, melioracji itp.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym.

Powierzchnia upraw trwałych to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych, szkótek drzew i krzewów ozdobnych, szkótek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, tj. wikliny, drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami. Zalicza się tu także powierzchnię plantacji drzew i krzewów szybko rosnących (w tym wykorzystywane do celów energetycznych) prowadzonych na użytkach rolnych.

Powierzchnia ogrodów przydomowych to powierzchnia zlokalizowana najczęściej wokół siedziby gospodarstwa, często oddzielona od reszty gospodarstwa. Obejmuje powierzchnię upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie w gospodarstwie domowym użytkownika gospodarstwa rolnego. Sporadycznie nadwyżki zbiorów mogą być sprzedawane. Ogród przydomowy może obejmować zarówno uprawy rolne i ogrodnicze jednoroczne, jak i uprawy wieloletnie. Do ogrodów przydomowych nie należy zaliczać powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Powierzchnia gruntów ugorowanych to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska. Zaliczamy tu grunty zarówno uprawione, jak i nieuprawione do płatności obszarowych. Do gruntów ugorowanych należy zaliczyć także powierzchnię upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

W związku z wprowadzeniem pojęcia dobrej kultury rolnej, niektóre rodzaje użytków rolnych nie są w pełni porównywalne z wynikami PSR 2002.

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych to powierzchnia o wielkości co najmniej 0,10 ha, pokryta roślinnością leśną (zalesiona) lub przejściowo jej pozbawiona (nie zalesiona) oraz grunty związane z gospodarką leśną.

Powierzchnia pozostałych gruntów to grunty będące pod zabudowaniami, podwórzami, placami i ogrodami ozdobnymi, parkami, powierzchnia wód śródlądowych (własnych i dzierżawionych), rowów melioracyjnych, powierzchnia porośniętą wikliną w stanie naturalnym, powierzchnia terenów bagiennych, powierzchnia innych gruntów (torfowiska, żwirownie), nieużytków (w tym gruntów zadrzewionych i zakrzaczonych), powierzchnia przeznaczona dla rekreacji (np. zlokalizowana wokół domu, pola golfowe, itp.). Do pozostałych gruntów zalicza się także powierzchnię gruntów rolnych nie użytkowanych rolniczo, jeżeli grunty te nie powrócą już do użytkowania rolniczego, np. grunty rolne przeznaczone pod budowę drogi, supermarketu.

Dane o **powierzchni zasiewów** ujmowane w spisie dotyczą powierzchni upraw poszczególnych ziemiopłodów uprawianych w plonie głównym:

- ✓ do grupy „**zbóż ogółem**” zalicza się powierzchnię uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi łącznie z kukurydzą na ziarno i pozostałymi uprawami zbożowymi (gryka, proso itp.).
- ✓ Do grupy „**przemysłowych**” zaliczono powierzchnię buraków cukrowych, rzepaku i tytoniu. Nie zalicza się tu maku, słonecznika, ziół leczniczych, wikliny i innych przemysłowych.

Uwagi metodyczne

- ✓ Do grupy „**pastewnych**” zaliczono uprawy okopowych pastewnych, strączkowych pastewnych, kukurydzy na zielonkę, motylkowych drobnonasiennych, innych pastewnych i traw (bez upraw przeznaczonych na nawozy zielone).
- ✓ Grupa „**pozostałe**” obejmuje dane o powierzchni warzyw gruntowych, truskawek i poziomek, upraw nasiennych, kwiatów i roślin ozdobnych gruntowych, ziół i przypraw, a także upraw pod osłonami.

Do **zwierząt gospodarskich** zalicza się następujące gatunki: koniowate, bydło, trzoda chlewna, owce, kozy, drób (tj. kury, indyki, kaczki, gęsi, przepiórki, perliczki, gołębie, strusie, pawie, łabędzie i inne gatunki, ale bez ptactwa utrzymywanego do celów łowieckich, a nie do produkcji mięsa), króliki, zwierzęta futerkowe, pnie pszczele oraz pozostałe zwierzęta utrzymywane w gospodarstwie rolnym dla produkcji mięsa (np. sarny, daniele, dziki itp.).

SYTUACJA MIESZKANIOWA. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Infrastruktura komunalna.

Dane o **urządzeniach komunalnych** dotyczą urządzeń czynnych.

Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **połączenia wodociągowe i kanalizacyjne** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) oraz **połączenia gazowe** prowadzące do budynków (łącznie z budynkami niemieszkalnymi) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji - z siecią ogólnospławną.

Dane o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** w gospodarstwach domowych obejmują od 2004 r. również gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Dane o **zużyciu energii elektrycznej i gazu z sieci** w gospodarstwach domowych (w tym również zużycie w gospodarstwach domowych prowadzących drobną działalność usługową) ustalono w oparciu o zaliczkowy system opłat.

Mieszkania

Informacja o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych.

Nie obejmują one lokali zbiorowego zamieszkania (np. hoteli pracowniczych, domów studenckich, internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (np. pomieszczenia inwentarskie, barakowozy, statki, wagony i inne).

Mieszkanie jest to lokal składający się z kilku lub jednej izby, łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię - jeżeli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniu** uwzględniają także izby użytkowane stale i wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Dane o zasobach mieszkaniowych podano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych – według stanu w dniu 31 XII. Dane dotyczą zasobów mieszkaniowych zamieszkałych i niezamieszkałych (do 2001 r. tylko mieszkań zamieszkałych). Przy przeliczeniach na osobę przyjęto ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII.

Informacje o **mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań** oraz o **izbach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

DOSTĘPNOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH

Edukacja

Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują: szkoły podstawowe, gimnazja, zasadnicze szkoły zawodowe i szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne, licea ogólnokształcące, uzupełniające licea ogólnokształcące i szkoły artystyczne nie dające uprawnień zawodowych, licea profilowane, technika, technika uzupełniająca i szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe.

Szkoły policealne, kształcące w formie dziennej, wieczorowej lub zaocznej obejmują szkoły dla młodzieży i dla dorosłych.

Szkoły dla dorosłych, kształcące w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej obejmują licea ogólnokształcące, uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych i technika uzupełniająca.

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki opiekuńczo-wychowawcze, przeznaczone dla dzieci w wieku od 3 lat do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczono przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, a od roku szkolnego 2008/2009 również zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne tworzone na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 I 2008 r. w sprawie rodzajów

innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz. U. 2008, Nr 7, poz. 38).

Dane o placówkach przedszkolnych podane są według stanu 30 IX.

Ochrona zdrowia

Dane o **zakładach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej** obejmują przychodnie, ośrodki zdrowia, ambulatoria i poradnie. Porad z zakresu ambulatoryjnej opieki zdrowotnej udzielają również praktyki lekarzy i lekarzy dentyków, realizujące świadczenia zdrowotne finansowane ze środków publicznych (umowy z NFZ).

Dane o **aptekach ogólnodostępnych** nie obejmują aptek w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej np. w szpitalach, sanatoriach.

Pomoc społeczna

Beneficjenci pomocy społecznej – to zbiorowość wszystkich członków gospodarstw domowych, które w danym roku otrzymały jakąkolwiek pomoc materialną lub rzeczową za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej, bez względu na to kto i jakie świadczenie otrzymał.

Beneficjenci świadczeń rodzinnych to zbiorowość dzieci, na które wypłacane są zasiłki rodzinne zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2003, Nr 228, poz.2255).

Zasiłek stały – jest to świadczenie obowiązkowe (obowiązkowe) przysługujące na podstawie art.37 ustawy o pomocy społecznej osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, spełniającym kryterium dochodowe i stanowiące uzupełnienie dochodu tych osób do kryterium ustawowego.

Zasiłek okresowy – przysługuje na podstawie art.38 ustawy o pomocy społecznej i adresowane jest do osób i rodzin bez dochodów lub o dochodach niższych niż ustawowe kryterium oraz zasobach pieniężnych nie wystarczających na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych, zwłaszcza ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek celowy – jest to świadczenie fakultatywne przyznawane na podstawie art.39 ustawy o pomocy społecznej na zaspokojenie niezbędnej potrzeby życiowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

Biblioteka jest to jednostka posiadająca uporządkowany (zinwentaryzowany) zbiór książek, czasopism i zbiorów specjalnych. Zbiór ten zawiera przynajmniej 300 jednostek inwentarzowych i jest udostępniony czytelnikom w sposób kontrolowany.

Filie biblioteczne są to placówki podporządkowane organizacyjnie bibliotece macierzystej, obsługujące część terenu objętego działalnością tej biblioteki oraz posiadające stały księgozbiór (często podwójnie rejestrowany – w księdze inwentarzowej biblioteki macierzystej i w księdze inwentarzowej filii).

Punkty biblioteczne są to - prowadzone najczęściej społecznie - placówki, których księgozbiory są wypożyczane na czas nieokreślony z jednostki macierzystej (biblioteki lub filii) i pozostające w ewidencji tej jednostki. Punkty biblioteczne działają w miejscowościach, w których nie ma innych placówek bibliotecznych.

Placówki biblioteczne to biblioteki, filie i punkty biblioteczne.

Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma. Jednostką obliczeniową księgozbioru jest wolumin, czyli tom (zawartość jednej okładki) zarejestrowany w księdze inwentarzowej.

Za **czytelnika** uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece przez dokonanie co najmniej jednego wypożyczenia.

Informacje o działalności **domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic** opracowano na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

Turystyka

Baza noclegowa turystyki dotyczy turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty; nie obejmuje pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych. Do obiektów hotelowych zaliczamy hotele, motele, pensjonaty i inne obiekty hotelowe (np. zajazdy, gościńce). Pozostałe obiekty obejmują: domy wycieczkowe, schroniska, schroniska młodzieżowe, szkolne schroniska młodzieżowe, ośrodki wczasowe, ośrodki kolonijne, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, domy pracy twórczej, zespoły domków turystycznych, kempingi, pola biwakowe, hostele, zakłady uzdrowiskowe i pozostałe niesklasyfikowane (np. domy studenckie, internaty, hotele pracownicze).

Liczba **udzielonych noclegów** (osobonocy) to iloczyn osób (turystów) i liczba dni (nocy) ich pobytu.

TRANSPORT

Do **dróg o nawierzchni twardej** zalicza się drogi o nawierzchni twardej ulepszonej (z kostki kamiennej, klinkieru, betonu, z płyt kamienno-betonowych, bitumu) oraz drogi o nawierzchni nieulepszonej (o nawierzchni tłuczniowej i brukowej).

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą. Zaliczenie do kategorii dróg powiatowych następuje w drodze uchwały rady powiatu w porozumieniu z zarządem województwa.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom z wyłączeniem dróg wewnętrznych. Zaliczenie do kategorii dróg gminnych następuje w drodze uchwały rady gminy.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw opracowano na podstawie statystyki policyjnej.

Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw (w %) jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

Dane o **wypadkach drogowych** obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

OCHRONA ŚRODOWISKA I ZASOBY PRZYRODY

Ścieki przemysłowe to ścieki niebędące ściekami bytowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi, powstałe w związku z prowadzoną przez zakład działalnością gospodarczą, a także będące ich mieszaniną ze ściekami innego podmiotu odprowadzonymi urządzeniami kanalizacyjnymi tego zakładu.

Ścieki komunalne to ścieki bytowe (ścieki z budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej, powstające w wyniku ludzkiego metabolizmu lub funkcjonowania gospodarstw domowych) lub mieszanina ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi oraz wodami opadowymi lub roztopowymi, odprowadzone urządzeniami służącymi do realizacji zadań własnych gminy w zakresie kanalizacji i oczyszczania ścieków komunalnych.

Oczyszczalnie ścieków komunalnych obejmują wszystkie oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej. Nie są objęte badaniami statystycznymi oczyszczalnie przydomowe (przysagrodowe) lub oczyszczające ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalnie nie pracujące na sieci kanalizacyjnej).

Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków to szacunkowa liczba ludności miast i wsi korzystająca z sieci kanalizacyjnej, z której ścieki poddane są procesom oczyszczania w oczyszczalniach ścieków pracujących na tej sieci (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Statystycznej Dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska Dz. U. 1999, Nr 25 poz.218).

Dane o **emisji z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza** pochodzą z corocznej sprawozdawczości GUS i dotyczą zanieczyszczeń wprowadzonych w sposób zorganizowany (tzn. z wszelkiego rodzaju urządzeń technologicznych i grzewczych za pośrednictwem emitorów – kominów, wyrzutni wentylacyjnych) oraz w sposób niezorganizowany (z hal, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza obejmują wszystkie jednostki organizacyjne ustalone w 1986 r. przez ówczesnego Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze. Ustalona w ten sposób zbiorowość zakładów utrzymywana jest corocznie, co m. in. zapewnia zachowanie ciągłości i porównywalności wyników badania. Należy podkreślić, że wyniki tego badania nie charakteryzują całkowitej emisji zanieczyszczeń powietrza, lecz dotyczą sektora energetyczno-przemysłowego decydującego o skali i strukturze emisji (60-70%).

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot należący do jednej z kategorii, określonych w załączniku nr 1 do ustawy o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity: Dz. U. 2007, Nr 39,

poz.251), których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do ich pozbycia się jest zobowiązany.

Odpady komunalne są to odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych, pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Formami ochrony przyrody według Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. 2009, Nr 151, poz.1220 z późn. zmianami) są parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Lesistość jest to stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geograficznej danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy.

DOCHODY I WYDATKI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Dane statystyczne dotyczące dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego (gmin, powiatów, miast na prawach powiatu) zostały opracowane na podstawie zbiorów Ministerstwa Finansów.

Podstawę prawną gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego w latach 2004-2010 stanowiły ustawy o finansach publicznych: dla lat 2004-2009 (Dz. U. 2005, Nr 249, poz. 2104), dla 2010 r. (Dz. U. 2009, Nr 157, poz. 1240) z późniejszymi zmianami.

Dane o dochodach i wydatkach budżetowych według rodzajów i działów opracowano zgodnie ze szczegółową klasyfikacją obowiązującą na mocy rozporządzeń Ministra Finansów z lat 2003-2010.

Podatek dochodowy CIT i PIT wchodzący w skład dochodów własnych oznacza udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, tj. w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT) i od osób fizycznych (PIT).

Do środków z Unii Europejskiej i innych źródeł niepodlegających zwrotowi zalicza się:

- środki pochodzące z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rybackiego oraz środków finansujących Wspólną Politykę Rolną,
- niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA).

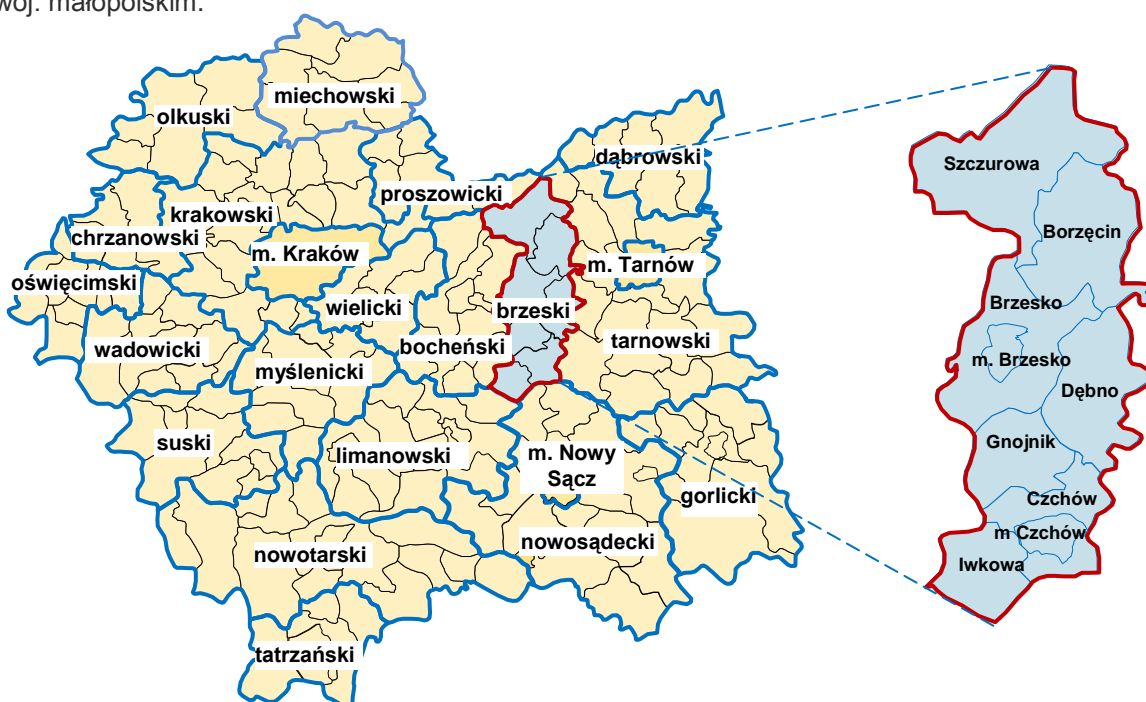

OGÓLNE TENDENCJE

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU BRZESKIEGO

Powiat brzeski położony jest w północno-wschodniej części woj. małopolskiego. Charakterystyczny, południkowy kształt powiatu sprawia, że obejmuje on dwie odmienne krainy geograficzne: Kotlinę Sandomierską w północnej części i Pogórze Wiśnickie na południu. Od wschodu graniczy z powiatem tarnowskim, od północnego-zachodu z proszowickim, od zachodu z bocheńskim, od południowego-zachodu z limanowskim a od południowego-wschodu z nowosądeckim.

Powiat brzeski został utworzony z dniem 1 stycznia 1999 r. na mocy ustawy o podziale administracyjnym kraju i w niezmienionej postaci funkcjonuje do chwili obecnej. Niewielkie przekształcenie wprowadzono jedynie w gminie Czchów, która w 2000 r. uzyskała prawa miejskie stając się gminą miejsko-wiejską. Powiat zajmuje obszar 590 km², a jego teren w 2010 r. zamieszkiwało blisko 92 tys. mieszkańców. Należy do jednych z mniejszych powiatów a gęstość zaludnienia - 155 osób/1 km² sytuuje go na 12 miejscu wśród pozostałych powiatów w woj. małopolskim.

Strukturę administracyjną powiatu brzeskiego tworzy siedem gmin, dwie miejsko-wiejskie: Brzesko i Czchów oraz pięć gmin wiejskich: Borzęcin, Dębno, Gnojnik, Lwkowa i Szczurowa. Wyodrębnia się w nich 73 miejscowości (2 miasta i 71 wsi), w których istnieją 73 sołectwa. Największą liczbę miejscowości (21) odnotowano w gminie Szczurowa, która zajmuje również największą powierzchnię – 135 km². Najmniejszy obszar w powiecie – 47 km² przypada na gminę Lwkowa.

Położenie geograficzne powiatu pozwala na wyodrębnienie w nim trzech części, charakteryzujących przeważający rodzaj działalności:

- rolnicza – północ, do której należą gminy Borzęcin i Szczurowa,
- przemysłowa – środkowa część powiatu do której zalicza się gminy Brzesko, Dębno i Gnojnik,
- rekreacyjno – wypoczynkowa – południe, do której należą gminy Czchów i Lwkowa.

POTENCJAŁ DEMOGRAFICZNY

W powiecie brzeskim na przestrzeni kilku ostatnich lat stale wzrastała liczba ludności i na koniec grudnia 2010 r. osiągnęła poziom 91,6 tys., co stanowiło 2,8% ludności województwa.

Wzrost ten był efektem dodatniego przyrostu naturalnego (2,9 osób na 1 tys. ludności w 2010 r.) oraz dodatniego salda migracji (0,8 osoby na 1 tys. ludności w 2010 r.). W porównaniu do 2004 r. o 3 osoby zwiększyła się gęstość zaludnienia w powiecie i wynosiła 155 osób na 1 km², jednak nadal była niższa niż w Małopolsce (218 osób na 1 km²). Od kilku lat udział ludności wiejskiej w powiecie utrzymuje się na niezmiennym poziomie około 79% i jest on wyższy niż w woj. małopolskim (50,8%). W 2010 r. statystyczny mieszkaniec powiatu brzeskiego był o 2 lata starszy niż w 2004 r., mediana wieku wynosiła 35,2 lata. Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2010 r. w powiecie wynosił 59 osób, wobec 66 osób w 2004 r.

W latach 2004 - 2010 w powiecie obserwowano dodatni przyrost naturalny. W porównaniu do 2004 r. liczba urodzeń żywych w powiecie brzeskim wzrosła o 11,7%, natomiast zgonów o 11,6%. W latach 2004 - 2010 z wyjątkiem 2006 r. napływ osób do powiatu przewyższał odpływ. Wpływ na stan migracji w powiecie brzeskim w znacznym stopniu miały migracje zagraniczne. W latach 2006-2007 liczba emigrantów przekraczała liczbę imigrantów. W kolejnych trzech latach nastąpił wyraźny spadek wyjazdów mieszkańców powiatu za granicę na pobyt stały, liczba imigrantów przekroczyła liczbę emigrantów.

RYNEK PRACY

Pozytywne tendencje zaobserwowano na rynku pracy. W 2010 r. w porównaniu do stanu z 2004 r. zwiększyła się o ponad 16% liczba pracujących poza rolnictwem indywidualnym.

Za wyjątkiem 2009 r. tendencja wzrostowa w tym zakresie utrzymywała się prawie na przestrzeni całego omawianego okresu. Ponad 40% pracujących skupiały podmioty zaliczane do przemysłu i budownictwa. Na koniec 2010 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych zmniejszyła się o blisko 30% w porównaniu ze stanem z końca 2004 r. Niepokojącym zjawiskiem wśród bezrobotnych jest stosunkowo wysoki udział ludzi młodych, w wieku poniżej 35 lat. Znacznie wyższy niż w 2004 r. udział osób z wykształceniem wyższym w strukturze bezrobotnych może wskazywać na brak powiązania kierunków kształcenia z realnym zapotrzebowaniem na rynku pracy.

Dochody ludności

W latach 2004-2010 w powiecie brzeskim zaszły również korzystne zmiany w zakresie przeciętnego wynagrodzenia. W 2010 r. wynosiło ono 2630 zł i w odniesieniu do roku 2004 było o ponad połowę wyższe. W relacji do wielkości przeciętnego wynagrodzenia w województwie, nadal pozostało na niższym poziomie, chociaż w porównaniu z 2004 r. dystans ten znacznie się zmniejszył. Korzystając z danych zawartych w zbiorach administracyjnych Ministerstwa Finansów, ustalono dochody ludności według miejsca zamieszkania. Na bazie tych danych, mediana przychodów mieszkańców powiatu brzeskiego z tytułu wynagrodzeń za 2010 r. wyniosła 21,4 tys. zł i nie osiągnęła średniego poziomu województwa. Niższa niż średnia w województwie była również mediana w zakresie przychodów z tytułu rent i emerytur, która wyniosła 11,1 tys. zł.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Źródłem danych o istniejących podmiotach gospodarczych w powiecie brzeskim jest Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej REGON, prowadzony przez Prezesa GUS. W latach 2004-2006 wystąpił spadek zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, a w kolejnych latach obserwuje się ich systematyczny wzrost. Na koniec grudnia 2010 r. w powiecie brzeskim działalność prowadziło 5,8 tys. podmiotów. Zdecydowaną większość stanowiły podmioty sektora prywatnego (95,8%). Największy udział ogółu zarejestrowanych podmiotów ze względu na formę prawną stanowiły osoby fizyczne (80,8%), w dalszej kolejności spółki cywilne (5,2%). Działalność w formie spółek handlowych prowadziły 172 podmioty, a 14 z nich w formie spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego. W 2010 r. na 10 tys. mieszkańców przypadało 628 podmiotów gospodarczych, wyraźnie poniżej przeciętnej dla woj. małopolskiego - 1001 podmiotów. W 2010 r. dominującym rodzajem prowadzonej działalności gospodarczej w powiecie była działalność zaliczana do sekcji: handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja (34,5%), a w dalszej kolejności działalność w zakresie przemysłu i budownictwa (32,1%). W latach 2004-2010 widoczna była zmian struktury podmiotów według rodzajów prowadzonej działalności, polegająca na zwiększeniu udziału podmiotów z zakresu przemysłu i budownictwa (z 28,9% do 32,1%), przy równoczesnym zmniejszeniu udziału usług (z 64,9% do 62,2%) oraz rolnictwa (z 6,2% do 5,7%). Niekorzystnie wypada nadal struktura podmiotów według liczby pracujących, gdyż 94,2% stanowiły podmioty małe z liczbą pracujących do 9 osób, natomiast podmioty zatrudniające więcej niż 49 osób stanowiły 0,7%. W 2010 r. w powiecie zarejestrowano 690 podmiotów nowych (12,0% ogółu podmiotów) a wyrejestrowano 383 podmioty (6,7% ogółu podmiotów).

ROLNICTWO

Powiat brzeski leży między doliną Wisły a Pogórzem Rożnowskim, co sprawia, że warunki naturalne są bardzo urozmaicone, a dla rolnictwa - szczególnie zróżnicowane. Na północy powiatu dolina Wisły i zbiegających ku niej Raby i Uszwicy tworzą naturalnie dogodne warunki dla rolnictwa, zarówno dla hodowli bydła, jak i uprawy zbóż, zwłaszcza, że brak tu bardziej rozwiniętego przemysłu a ludność ciągle znajduje zatrudnienie we własnych gospodarstwach rolnych. Mocno zróżnicowane południe powiatu ma warunki naturalne mniej korzystne rolniczo. Decydują o tym zarówno słabsze gleby i gorsze stosunki wodne, jak i pofałdowana a miejscami górzysta rzeźba terenu.

Gleby w powiecie brzeskim są bardzo zróżnicowane – od mied na Nizinie Nadwiślańskiej do piaszczystych gleb bielcowych i glin na południu. Przeważają gleby klas średnich i niskich. Najwyższy jest udział gleb klasy IV, które stanowią ponad 54% ogólnej powierzchni użytków rolnych powiatu. Zaledwie 1,6% gleb w powiecie, to gleby najbardziej produkcyjnych klas bonitacyjnych: I i II. W strukturze użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych powiatu (według danych Powszechnego Spisu Rolnego 2010 zaprezentowanych według siedziby gospodarstwa) przeważały użytki rolne, które

Ogólne tendencje

stanowiły 79,7% ich ogólnej powierzchni. Powiat brzeski należy zatem uznać za, w przeważającej mierze, rolniczy. Powierzchnia zasiana i obsadzona stanowiła w powiecie brzeskim 34,4% całkowitej powierzchni gospodarstw, a trwałe użytki zielone 31,7%. Pozostałe użytki rolne, pozostające poza dobrą kulturą rolną, zajmowały w powiecie brzeskim 2,6 tys. ha. Oznacza to, że całkowicie poza zainteresowaniem rolników powiatu brzeskiego znajdowało się w 2010 r. blisko 10% wszystkich użytków rolnych.

Według danych PSR 2010 stwierdzono na terenie powiatu brzeskiego 12 528 gospodarstw rolnych. W porównaniu z wynikami PSR 2002 było to o 27,0% mniej. Rolnictwo powiatu jest zdominowane przez rolnictwo indywidualne - gospodarstwa indywidualne stanowiły 99,9% wszystkich gospodarstw i zajmowały 98,1% wszystkich użytków rolnych powiatu.

Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosiła w 2010 r. 2,72 ha. W porównaniu z wynikami PSR 2002 wzrosła o 17 arów tj. o 6,7%. Bardziej wyraźne zmiany nastąpiły w latach 2002 – 2010 w strukturze obszarowej gospodarstw rolnych. Wzrosła o 5,1 p. proc. liczba najmniejszych gospodarstw, o powierzchni użytków rolnych poniżej 1,00 ha. Równocześnie wydatnie wzrósł udział gospodarstw o powierzchni powyżej 10 ha użytków rolnych. W całym powiecie brzeskim w latach 2002 – 2010 ich liczba wzrosła o 30,0%, a udział w ogólnej liczbie gospodarstw podwoił się.

Chowem bydła zajmowały się w 2010 r. 2233 gospodarstwa rolne w powiecie, ponad dwukrotnie mniej, niż w 2002 r. Gospodarstwa te utrzymywały łącznie 7718 sztuk bydła, o 34,4% mniej niż w 2002 r. W porównaniu z rokiem 2002 obsada bydła na 100 ha użytków rolnych zmniejszyła się o 6,2 sztuk.

Chów trzody chlewnej prowadziło w 2010 r. zaledwie 990 gospodarstw rolnych tj. 35,3% ogółu gospodarstw w powiecie. Liczba gospodarstw utrzymujących świnie zmniejszyła się od 2002 r. o ponad 60%. Pogłowie zwierząt zmniejszyło się od 2002 r. o blisko 7 tys. sztuk tj. niemal 40%. Zwiększyła się natomiast koncentracja trzody w gospodarstwach utrzymujących ten gatunek. Według danych PSR 2010 na jedno gospodarstwo prowadzące chów trzody chlewnej przypadało 7,9 sztuki, o niemal 18% więcej w porównaniu z rokiem 2002. Obsada trzody liczona na 100 ha użytków rolnych wynosiła w powiecie brzeskim 38,0 sztuk i w porównaniu z wynikami PSR 2002 zmniejszyła się o blisko 8 sztuk.

SYTUACJA MIESZKANIOWA. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

W latach 2004-2010 nastąpiła poprawa warunków mieszkaniowych w powiecie brzeskim. Zmniejszyła się przeciętna liczba osób przypadających na 1 mieszkanie i na 1 izbę, a statystyczny mieszkaniec dysponował większą powierzchnią użytkową mieszkania o wyższym standardzie. Na przestrzeni całego okresu w zróżnicowanym tempie zwiększała się liczba mieszkań oddanych do użytkowania. W 2010 r. na terenie powiatu brzeskiego przekazano 214 mieszkań, czyli o 7,0% więcej niż w roku poprzednim, wszystkie wybudowane przez inwestorów indywidualnych.

W omawianym okresie widoczny był proces niwelowania dystansu do średniego poziomu w województwie w zakresie wyposażenia terenu powiatu brzeskiego w podstawowe instalacje techniczne. Zwiększyła się długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, ale jej zagęszczenie na

terenie powiatu (w 2010 r. odpowiednio 109,6 km i 46,5 km na 100 km²) nadal utrzymywało się na poziomie niższym, niż przeciętny w województwie. O ile sieć wodociągowa istnieje na terenie wszystkich gmin w powiecie, to bez kanalizacji pozostają jeszcze dwie gminy: Borzęcin i Iwkowa. Korzystną sytuację zaobserwowano w zakresie gazyfikacji terenu, w tym przypadku wskaźnik zagęszczenia sieci gazowej wynoszący 168,6 km na 100 km² o 32,4 km przewyższał średnią w województwie.

DOSTĘPNOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH

Nastąpiła ogólna poprawa w zakresie opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym, co pozwala na wcześniejsze wyrównywanie szans edukacyjnych oraz umożliwia wzrost aktywności zawodowej rodziców. Jednak odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wykazuje silne zróżnicowanie przestrzenne na terenie powiatu, w 2010 r. najwyższy odsetek (76,2%) odnotowano w gminie Czchów a najniższy (46,2%) w gminie Iwkowa. Poprawie uległy warunki nauczania w szkołach podstawowych i gimnazjach. W roku szkolnym 2010/2011 na jedno pomieszczenie szkolne przypadało mniej uczniów niż w roku szkolnym 2004/2005 a oddziały były mniej liczne. Wskaźnik komputeryzacji zarówno w szkołach podstawowych jak i gimnazjach kształtował się korzystniej niż w skali całego województwa. Pozytywne zmiany w zakresie warunków nauczania przy względnie stałej infrastrukturze wywołane zostały głównie przez niż demograficzny, zwłaszcza w grupie dzieci w wieku 7-12 lat.

Trudniejszy, niż przeciętnie w woj. małopolskim stwierdzono w powiecie brzeskim dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej. Wskaźnik dostępności usług medycznych mierzony liczbą lekarzy na 10 tys. ludności w 2010 r. był znacznie niższy niż przeciętny w województwie (14 wobec 22). Podobnie było w przypadku dostępności do leczenia szpitalnego, mierzonej liczbą łóżek w szpitalach ogólnych przypadającą na 10 tys. ludności (31,6 wobec 43,1 w województwie).

W 2010 r. w powiecie brzeskim odnotowano wyższy niż w woj. małopolskim udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem, zwłaszcza w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Za pośrednictwem gminnych ośrodków pomocy społecznej mieszkańcy powiatu brzeskiego w 2010 r. otrzymali pomoc w wysokości 3,7 mln zł, która trafiła do 2,3 tys. gospodarstw domowych. Natomiast z systemu świadczeń rodzinnych 4,5 tys. rodzin z dziećmi na utrzymaniu skorzystało z pomocy w formie zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w wysokości 17,1 mln zł. W porównaniu do 2004 r. wzrosła liczba miejsc w stacjonarnych placówkach pomocy społecznej.

Zmniejszyła się dostępność do usług w zakresie kultury. W 2010 r. w powiecie nie było już żadnego kina, podczas gdy w 2004 r. istniały w miastach: Brzesko i Czchów. Dwa oddziały Muzeum Okręgowego w Tarnowie funkcjonujące w Dębnie i Dołędze nie były dostosowane dla osób niepełnosprawnych, podobnie jak większość bibliotek i filii bibliotecznych. W porównaniu do 2004 r. zmniejszyła się liczba czytelników i wypożyczeń, ale spadek był niższy niż przeciętny w woj. małopolskim i powiat brzeski zajął drugie miejsce w województwie.

Widocznej poprawie uległa dostępność do obiektów sportowo-rekreacyjnych. Realizując Program „Moje Boisko-Orlik 2012” gminy: Borzęcin, Brzesko, Dębno i Gnojnik wzbogaciły się o nowoczesne

kompleksy sportowe. W 56 klubach sportowych funkcjonujących na terenie powiatu, większą aktywnością fizyczną wykazywali się mężczyźni, stanowili oni 81,5% wszystkich ćwiczących.

Zróżnicowane ukształtowanie terenu powiatu brzeskiego znacznie podnosi jego atrakcyjność turystyczną. Baza noclegowa w obiektach całorocznych w 2010 r. oferowała 468 miejsc, czyli o 63 miejsca więcej niż w 2004 r. Liczba turystów korzystających z noclegów wzrosła ponad dwukrotnie w porównaniu do 2004 r., ale stanowiło to 0,6% noclegów udzielonych w woj. małopolskim.

Na przestrzeni lat 2004-2010 wzrosła w powiecie długość dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni. Poprawie uległa dostępność komunikacyjna mierzona wskaźnikiem gęstości dróg, z poziomu 118,9 km na 100 km² w 2004 r. do 140,4 km na 100 km² w 2010 r., nieznacznie przekraczając przeciętny wskaźnik ustalony dla woj. małopolskiego. W tempie wolniejszym niż przeciętnie w woj. małopolskim zwiększała się liczba zarejestrowanych pojazdów samochodowych. W 2010 r. powiat brzeski zajmował miejsce w drugiej dziesiątce powiatów woj. małopolskiego pod względem liczby pojazdów przypadających na 1 tys. mieszkańców.

W 2010 r. poprawie uległo bezpieczeństwo publiczne w zakresie stwierdzonych przestępstw i wypadków drogowych, gdyż ich liczba zmniejszyła się w porównaniu do 2004 r. Nadal realne zagrożenie powodziowe, zwłaszcza w gminach Borzęcin i Szczurowa stwarza rzeka Uszwicka, co wynika z informacji podanych przez Komendę Powiatową Straży Pożarnej w Brzesku.

Integracja społeczności lokalnych zwiększa możliwość aktywizacji regionu, dlatego wszystkie gminy powiatu brzeskiego włączyły się w działalność Lokalnych Grup Działania, czego potwierdzeniem są informacje zamieszczone na stronach internetowych stowarzyszeń. Lokalne Grupy Działania opracowują strategię rozwoju obszarów wiejskich, a zawarte w nich innowacyjne projekty w umiejętny sposób łączą wiedzę i umiejętności przedstawicieli trzech sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego. Takie działania wzmacniają spójność podejmowanych decyzji, podnoszą jakość zarządzania i przyczyniają się do wzmocnienia kapitału społecznego a równocześnie skłaniają do stosowania innowacyjnych rozwiązań w zakresie rozwoju regionu. Na terenie powiatu funkcjonują trzy Lokalne Grupy Działania:

- ✓ Stowarzyszenie „Na Śliwkowym Szlaku”, które skupia gminy: Czchów, Gnojnik i Iwkowa,
- ✓ Stowarzyszenie „Kwartet na Przedgórzu” – skupia gminy: Borzęcin, Brzesko i Dębno,
- ✓ Nadwiślańska Grupa Działania „E. O. Cenoma” – obejmuje gminę Szczurowa.

Mieszkańcy gmin angażowali się również w sprawy własnych społeczności lokalnych i regionalnych, chociaż proces ten nie był zbyt intensywny. Obraz tej działalności przedstawia liczba utworzonych organizacji pozarządowych – fundacji i stowarzyszeń. Na koniec 2010 r. w rejestrze REGON zarejestrowanych było 5 fundacji i 204 stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, czyli 2% wszystkich organizacji działających na terenie woj. małopolskiego. Na przestrzeni lat 2004-2010 udział ten pozostał na tym samym poziomie, co świadczy o wyrównanym tempie zmian w odniesieniu do całego województwa. Tendencję tę potwierdza również zajmowana 16 lokata wśród pozostałych powiatów, ta sama co w 2004 r.

OCHRONA ŚRODOWISKA I ZASOBÓW PRZYRODY

W powiecie brzeskim mniejszy niż przeciętnie w woj. małopolskim odsetek ludności korzysta z oczyszczalni komunalnych. Zadowolająca, z punktu widzenia ochrony środowiska, jest struktura oczyszczania ścieków, gdyż odprowadzone w 2010 r. ścieki komunalne i przemysłowe, w 99,7% poddano procesom biologicznego oczyszczenia. Zmniejszyła się emisja zanieczyszczeń pyłowych powietrza. Odsetek powierzchni chronionej w powiecie brzeskim (74,7%) jest wyraźnie wyższy od średniej wartości dla woj. małopolskiego (52,0%).

FINANSE JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Warunki, w jakich funkcjonowały jednostki samorządowe powiatu brzeskiego w omawianych latach 2004-2010 nie należały do szczególnie korzystnych. Rosnąca ilość zadań, zwłaszcza z zakresu oświaty i pomocy społecznej, przekazywana bez dodatkowych środków finansowych wymuszała podejmowanie trudnych decyzji zwłaszcza w zakresie kierunków wydatkowania środków budżetowych. Dochody ogółem zgromadzone w budżetach gmin oraz powiatu brzeskiego w 2010 r. zwiększyły się w porównaniu do roku poprzedniego a w odniesieniu do roku 2004 uległy prawie podwojeniu, jednak rosły w tempie wolniejszym niż przeciętnie w województwie dla tej grupy jednostek. Jako pozytywne zjawisko należy uznać rosnącą rolę środków unijnych w dochodach ogółem, gdyż przekazywane w większości na inwestycje, stały się impulsem do intensywniejszego rozwoju regionu. Tempo zmian wydatków ogółem jednostek samorządowych powiatu brzeskiego w 2010 r. było wyższe niż dochodów ogółem, jednak ich dynamika na przestrzeni całego omawianego okresu (podobnie jak w przypadku dochodów ogółem) była niższa od średniej dla woj. małopolskiego. Nie zmieniły się główne kierunki wydatkowania środków budżetowych. Nadal dominowały wydatki w trzech działach: transport i łączność, oświata i wychowanie oraz pomoc społeczna.

POTENCJAŁ DEMOGRAFICZNY

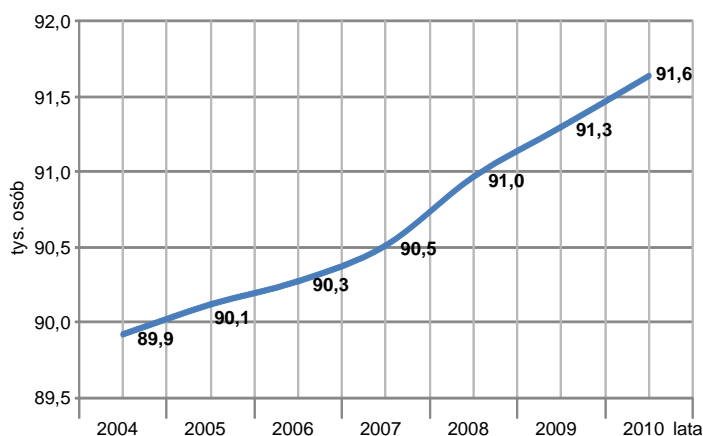
Stan i struktura ludności według płci i wieku

W latach 2004-2010 w powiecie brzeskim liczba ludności systematycznie wzrastała osiągając w końcu grudnia 2010 r. 91,6 tys. mieszkańców, co stanowiło 2,8% ludności województwa.

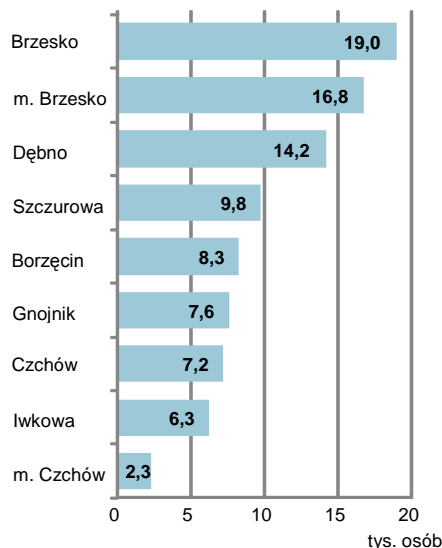
Udział ludności wiejskiej w powiecie od lat utrzymywał się na niezmiennym poziomie około 79%, przy wskaźniku wojewódzkim kształtującym się w 2010 r. na poziomie 50,8%. Omawiany wskaźnik ruralizacji uporządkowany malejąco lokuje powiat brzeski na szóstym miejscu wśród powiatów woj. małopolskiego.

Najwięcej osób mieszkało w gminie wiejskiej Brzesko (19,0 tys.), co stanowiło 20,8% ludności powiatu. Najmniejszą liczbę ludności odnotowano w mieście Czchów (2,3 tys.), co stanowiło tylko 2,5% mieszkańców powiatu. W porównaniu do 2004 r. najwyższy wzrost ludności nastąpił w gminie Gnojnik (5,4%), natomiast znaczny spadek odnotowano w gminie Borzęcin (-1,1%).

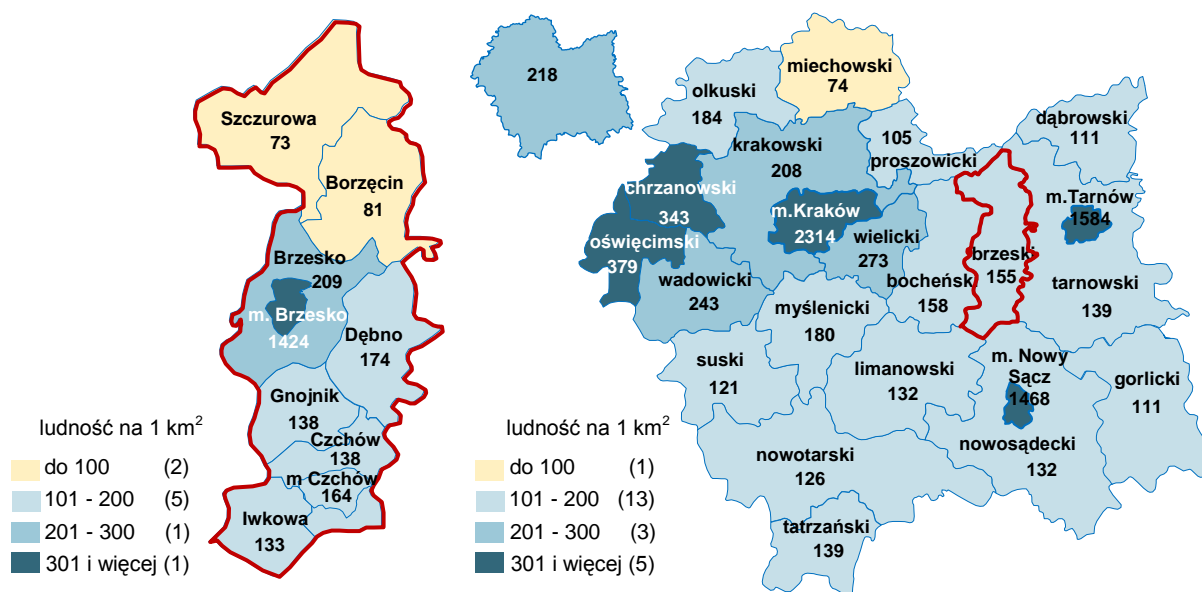
Wykres 1. Ludność w powiecie brzeskim
Stan w dniu 31 XII

Wykres 2. Ludność w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.
Stan w dniu 31 XII

Mapa 1. Gęstość zaludnienia w 2010 r.

Potencjał demograficzny

W powiecie brzeskim w 2010 r. gęstość zaludnienia, czyli liczba ludności przypadająca na 1 km² wyniosła 155 osób, przy odpowiednim wskaźniku dla województwa wynoszącym 218 osób na 1 km². Pod względem gęstości zaludnienia powiat zajął 12 miejsce wśród powiatów woj. małopolskiego.

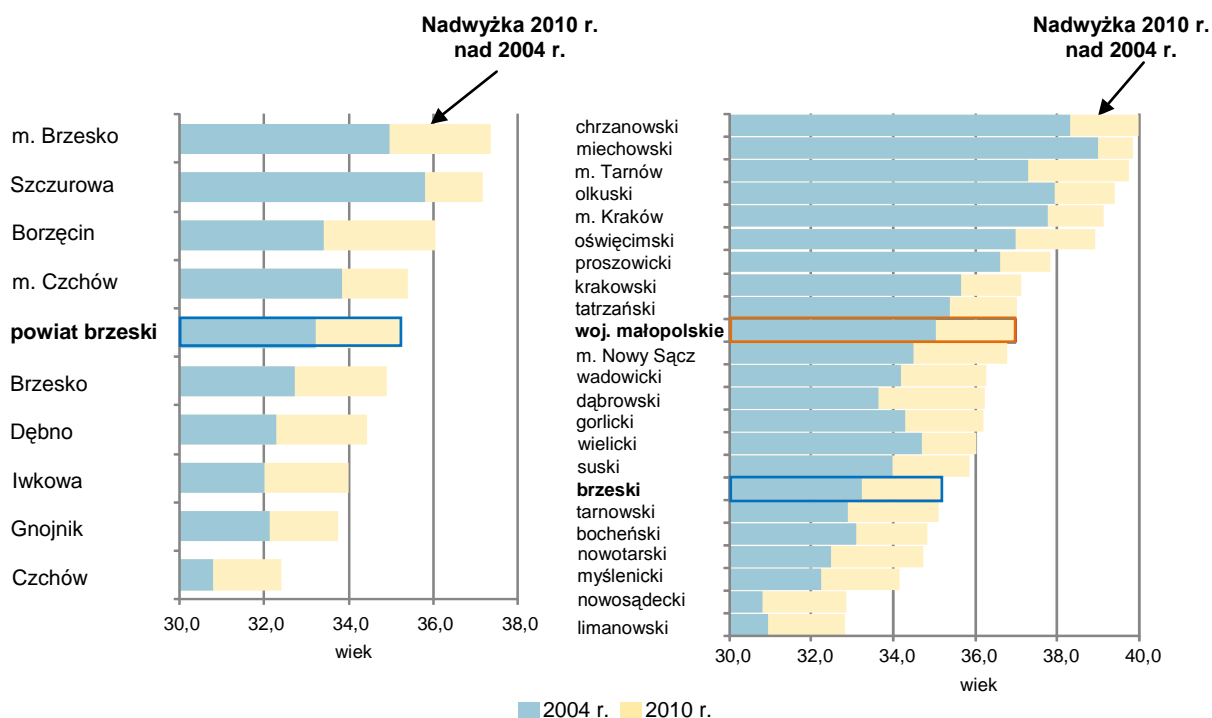
W 2010 r. najwięcej osób na 1 km² przypadało w mieście Brzesko (1424). Dużą gęstość zaludnienia odnotowano także na obszarze wiejskim gminy Brzesko (209 osób). Najmniejsze zaludnienie (73 osoby/km²) wystąpiło w gminie Szczurowa.

W powiecie brzeskim liczba kobiet przewyższała liczbę mężczyzn o 1,3 tys. Kobiety stanowiły 50,7% ogółu ludności powiatu. Współczynnik feminizacji, czyli liczba kobiet na 100 mężczyzn wyniósł 103 kobiety, w województwie 106 kobiet. W gminie Szczurowa na 100 mężczyzn przypadało 100 kobiet, natomiast w pozostałych gminach wskaźnik ten wahał się od 101 kobiet w gminie Gnojnik i na obszarze wiejskim gminy Brzesko, do 108 kobiet w mieście Brzesko.

Podobnie jak w woj. małopolskim, ludność powiatu brzeskiego nieznacznie starzeje się z każdym rokiem. Statystyczny mieszkaniec powiatu brzeskiego w 2010 r. był o 2 lata starszy niż w 2004 r. Mediana wieku w 2010 r. wynosiła 35,2 lata wobec 33,2 lata w 2004 r. Przeciętny wiek mieszkańców powiatu brzeskiego był niższy o około 2 lata od wieku statystycznego Małopolanina. Dla porównania, najniższy przeciętny wiek mieszkańców odnotowano w powiecie limanowskim (32,8 lat), a najwyższy w powiecie chrzanowskim (40,0 lat).

W 2010 r. najwyższy średni wiek mieszkańców powiatu brzeskiego - 37,4 lata odnotowano w mieście Brzesko, natomiast najniższy na obszarze wiejskim gminy Czchów - 32,4 lata. Porównując rok 2010 do 2004, w każdej z gmin powiatu brzeskiego nastąpił wzrost średniej wieku o kilka lat, od 1 roku w gminie Szczurowa do blisko 3 lat w gminie Borzęcin.

Wykres 3. Mediana wieku w 2004 r. i 2010 r.

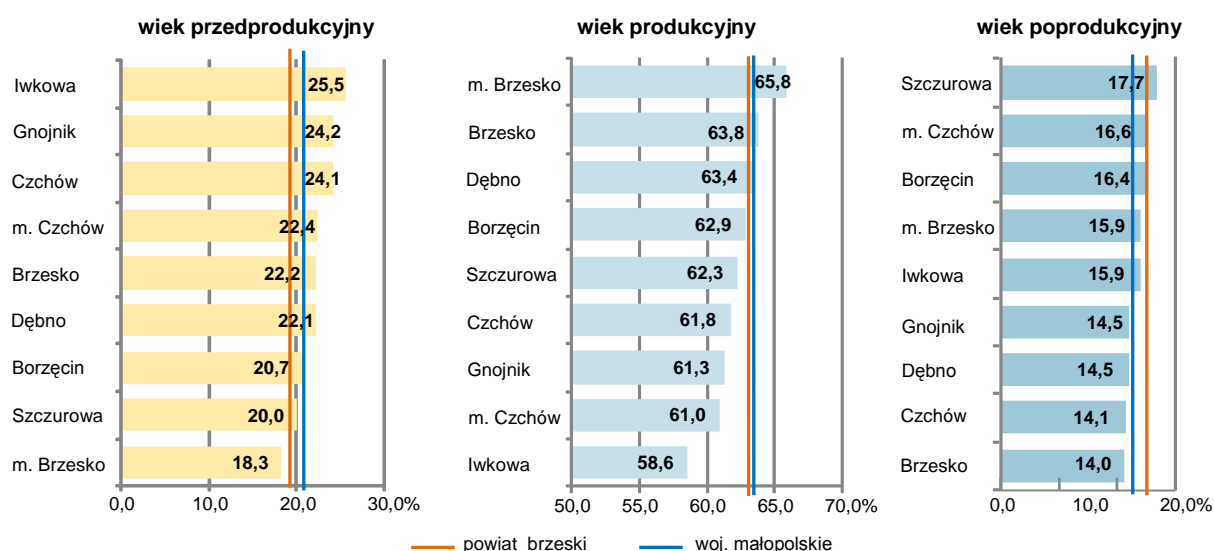

Proces starzenia się ludności w latach 2004-2010 jest efektem stopniowego zmniejszania się liczby dzieci i młodzieży do lat 17, a także wydłużania życia. W porównaniu do 2004 r. liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o blisko 3 tys., natomiast w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym obserwowano wzrost ludności odpowiednio o 3,7 tys. i 1 tys. osób.

W 2010 r. w powiecie brzeskim liczba osób w wieku przedprodukcyjnym wynosiła 19,8 tys., co stanowiło 21,7% ogółu ludności. Udział osób w wieku produkcyjnym stanowił 63,0% a udział osób w wieku poprodukcyjnym – 15,3% ogółu ludności powiatu, przy wskaźnikach wojewódzkich kształtujących się odpowiednio na poziomie 63,7% i 16,6%.

Wśród gmin powiatu brzeskiego najwyższy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym do ludności ogółem odnotowano w gminie Iwkowa – 25,5%, natomiast najmniejszy w mieście Brzesko – 18,3%. Największy udział osób w wieku produkcyjnym odnotowano w mieście Brzesko – 65,8%, a najniższy w gminie Iwkowa - 58,6%. Obserwując udział ludności w wieku poprodukcyjnym, gmina Szczurowa osiągnęła najwyższy udział – 17,7%, a najniższą wartość odnotowano na obszarze wiejskim gminy Brzesko – 14,0%.

Wykres. 4. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.

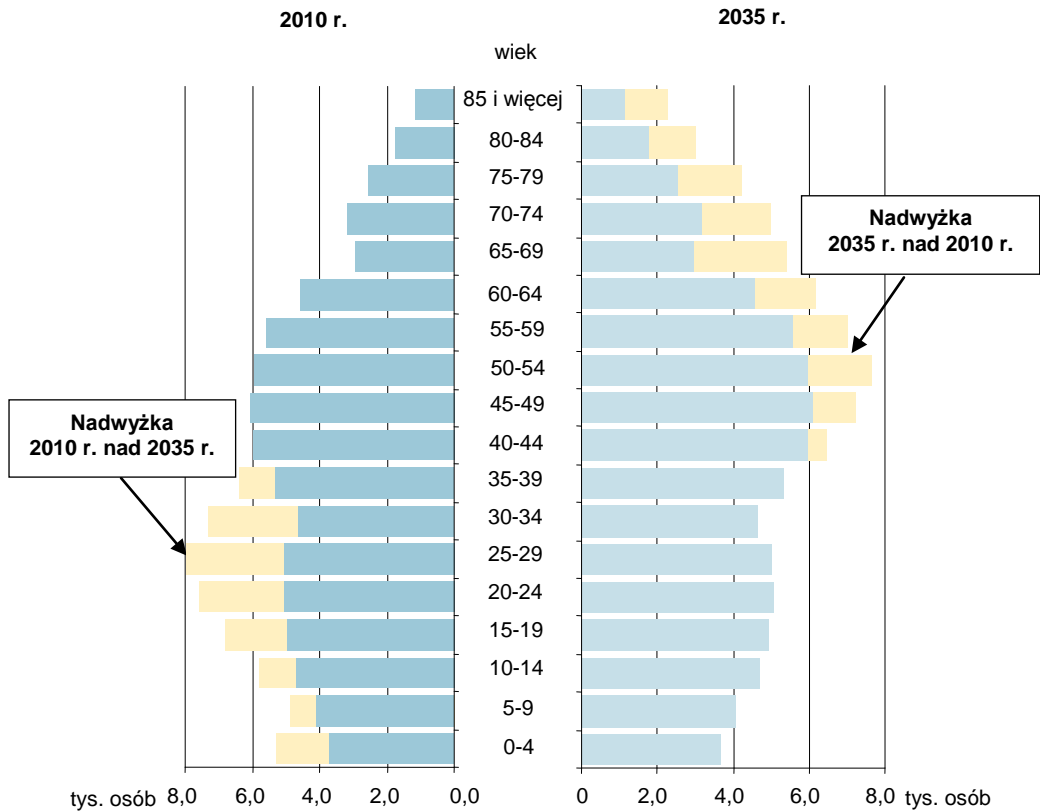

Zgodnie z prognozą ludności, w 2035 r. liczba ludności powiatu osiągnie 92,0 tys. osób. Nastąpi dalszy, znaczny spadek o około 4,4 tys. osób w grupie osób do 17 lat, przy wzroście liczby osób w wieku 65 lat i więcej o 8,4 tys.

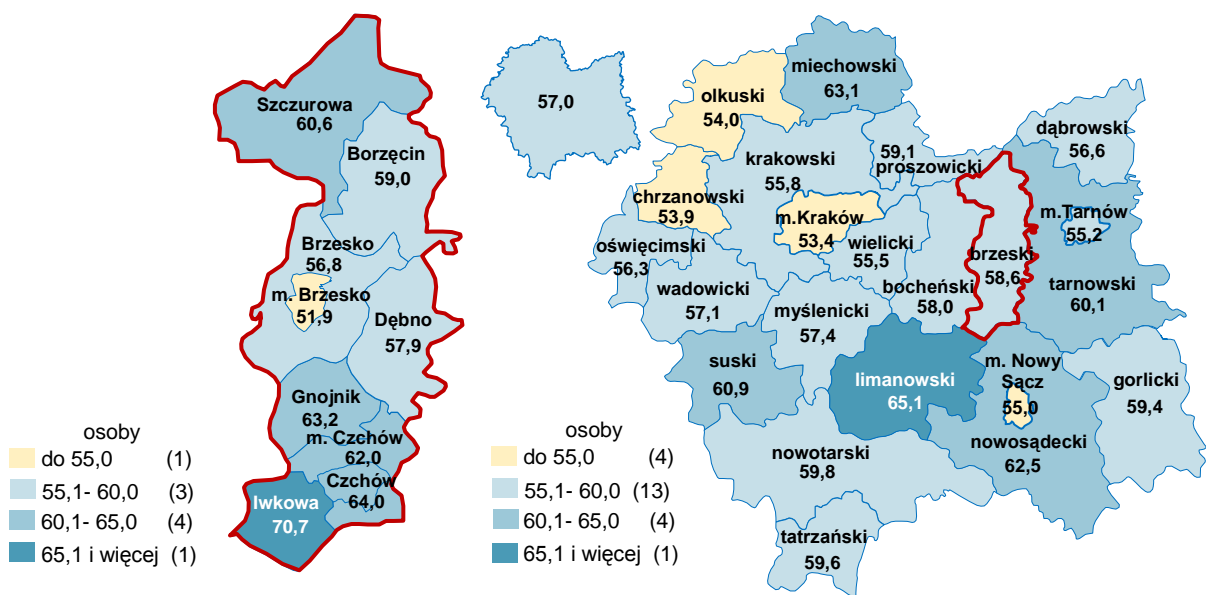
W powiecie brzeskim obserwuje się niekorzystną strukturę populacji według ekonomicznych grup wieku, którą najlepiej odzwierciedla wskaźnik obciążenia demograficznego. Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym, czyli wskaźnik obciążenia demograficznego, w powiecie brzeskim w 2010 r. wynosił 59 osób, przy wskaźniku wojewódzkim wynoszącym 57 osób.

Najniższą wartość wskaźnika obciążenia demograficznego odnotowano w mieście Brzesko (52 osoby). W pozostałych gminach wskaźnik osiągał wartości od 57 na obszarze wiejskim gminy Brzesko do 71 osób w gminie Iwkowa.

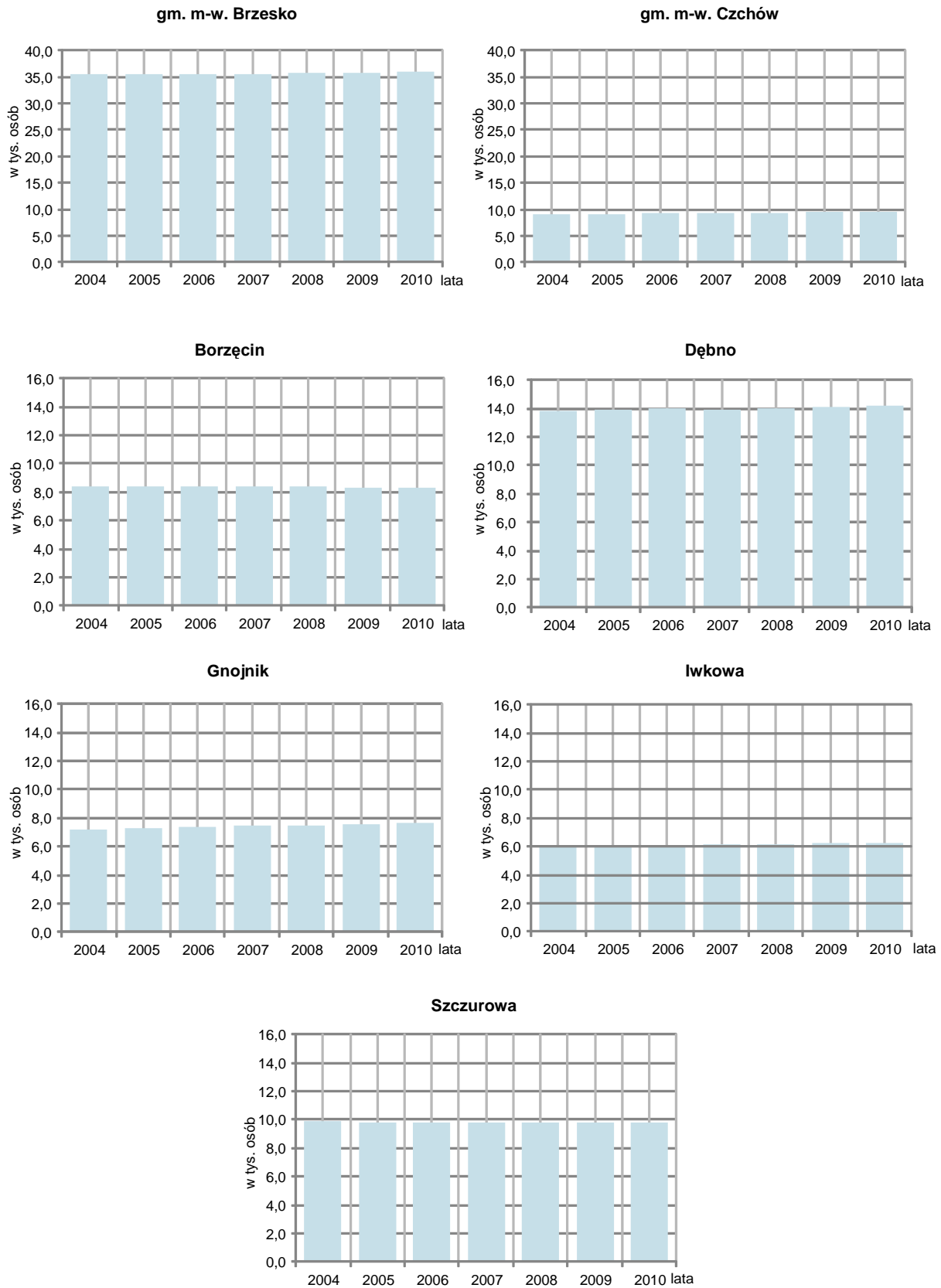
Wykres 5. Ludność powiatu brzeskiego według grup wieku w 2010 r. i prognozowana w 2035 r.

Mapa 2. Obciążenie demograficzne w 2010 r.

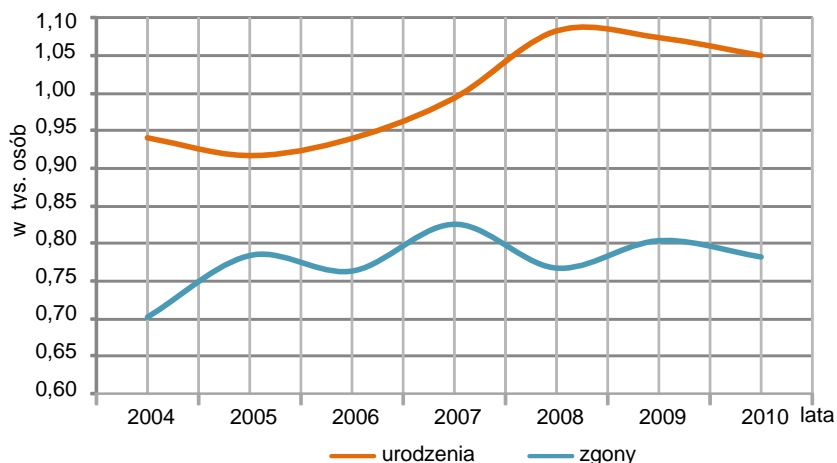
Wykres 6. Ludność w gminach powiatu brzeskiego
Stan w dniu 31 XII

Ruch naturalny

W latach 2004-2010 w powiecie brzeskim obserwowano dodatni przyrost naturalny. W każdym roku liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów.

Wykres 7. Urodzenia i zgony w powiecie brzeskim

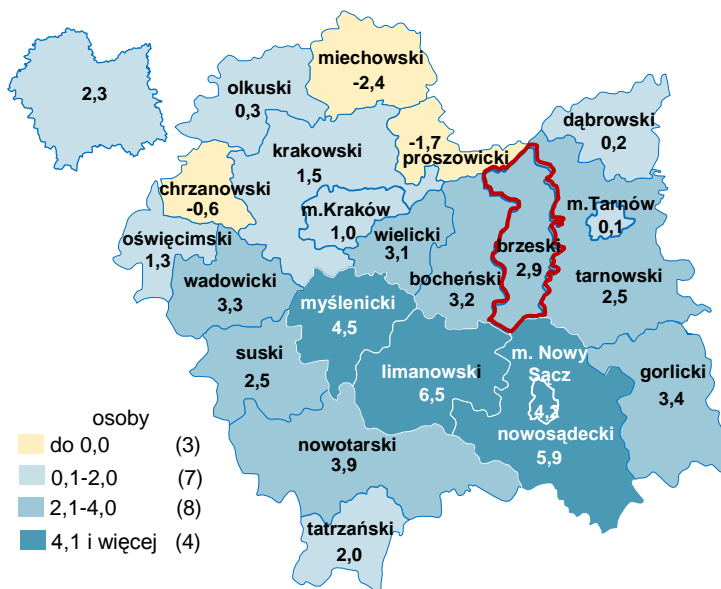

W 2010 r. w powiecie brzeskim przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 tys. ludności wynosił 2,9 osoby i był wyższy od wojewódzkiego, który osiągnął wartość 2,3 osoby, co lokowało powiat na dziesiątym miejscu wśród powiatów woj. małopolskiego.

Wykres 8. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.

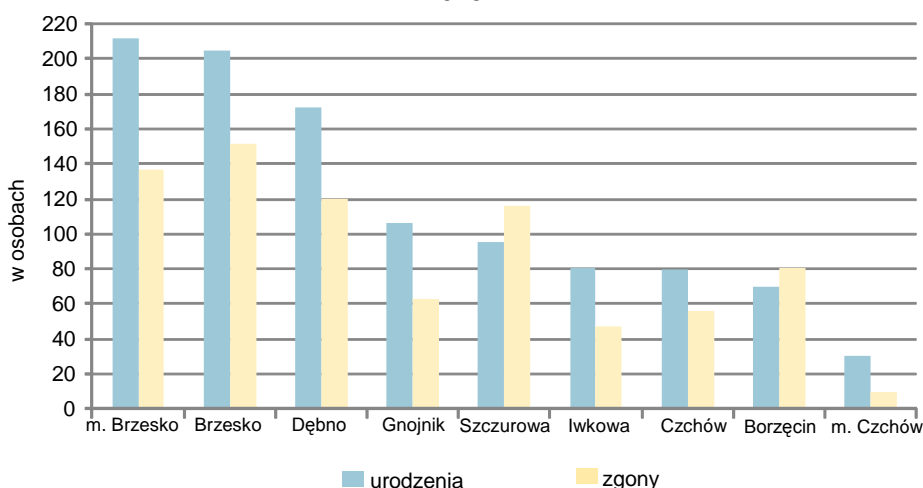

Mapa 3. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w 2010 r.

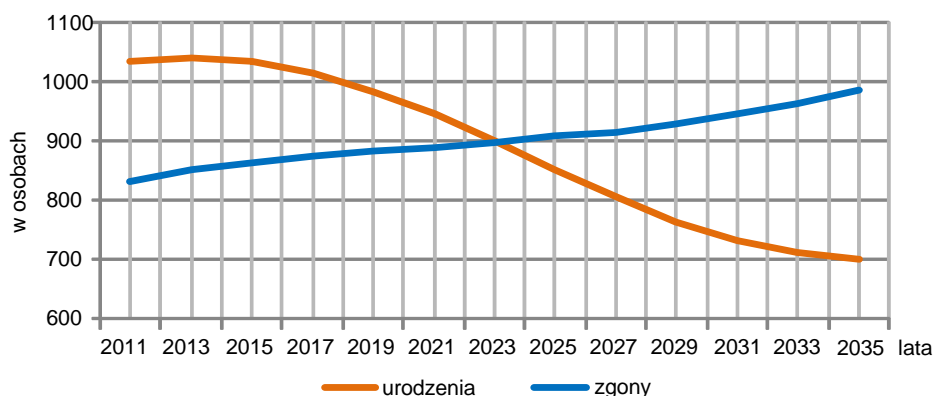
W 2010 r. przyrost naturalny na 1 tys. ludności osiągnął wartości ujemne w dwóch gminach: w Borzęcinie (-1,3 osoby) i w Szczurowej (-2,1 osoby), w pozostałych gminach wartości wskaźnika były dodatnie. Najwyższą wartość odnotowano w mieście Czchowie 8,7 osób na 1 tys. ludności.

Wykres 9. Urodzenia i zgony w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.

Zgodnie z prognozą ruchu naturalnego w powiecie brzeskim do 2018 r. liczba urodzeń przekroczy 1 tys. osób. W 2023 r. liczba ta praktycznie zrówna się z liczbą zgonów bliską 900 osób. Od 2024 r. prognozuje się sytuację odwrotną do obecnej, czyli liczba zgonów będzie przewyższać liczbę urodzeń.

Wykres 10. Prognoza ruchu naturalnego w powiecie brzeskim w latach 2011 - 2035

Urodzenia i zgony są tymi czynnikami ruchu naturalnego, które mają wpływ na stan i strukturę ludności.

W porównaniu do 2004 r. liczba urodzeń w powiecie brzeskim wzrosła o 11,7%. W 2010 r. zarejestrowano 1051 urodzeń żywych. Chłopców urodziło się 556, tj. o 61 więcej niż dziewczynek. Liczba urodzeń przypadająca na 1 tys. ludności w powiecie wynosiła 11,4 i była porównywalna do wskaźnika natężenia urodzeń w województwie, który wyniósł 11,3.

Poziom płodności kobiet, która wyraża liczbę urodzeń przypadającą na 1 tys. kobiet w wieku 15-49 lat, w powiecie brzeskim wynosił 44,1 urodzenia, w województwie - 44,3. Najwyższą płodność wykazały kobiety w przedziale wiekowym od 25-29 lat (97,3) oraz w wieku od 30-34 lat (80,8).

Założenie mówiące o liczbie dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu tj. od 15-49 lat określa współczynnik dzietności. W 2010 r. w powiecie brzeskim wynosił 1,42, w województwie - 1,41.

Największą liczbę urodzeń odnotowano w mieście Brzesko. Urodziło się tam 212 dzieci, co stanowiło 20,2% ogólnej liczby urodzeń w powiecie. O wiele mniej dzieci urodziło się w mieście Czchowie – 30

Potencjał demograficzny

oraz w gminie Borzęcin - 70. Udział liczby urodzeń w tych gminach w ogólnej liczbie urodzeń w powiecie wynosił odpowiednio 2,9% i 6,7%.

W porównaniu do 2004 r. w powiecie brzeskim liczba zgonów wzrosła o 81 osób tj. o 11,6%. Zmarło 782 osoby, co w przeliczeniu na 1 tys. ludności stanowiło 8,5 osoby, dla porównania w województwie 9,0. Liczba zgonów w gminach powiatu kształtowała się w przedziale od 10 osób w mieście Czchowie do 152 osób w gminie wiejskiej Brzesko. Udział zgonów w tych gminach w ogólnej liczbie w powiecie wynosił odpowiednio 1,3% i 19,4%.

W ciągu 2010 r. związek małżeński w powiecie brzeskim zawarło 617 par, w tym w miastach powiatu odnotowano 131 małżeństw. Od dwóch lat liczba ta spada. Natężenie zjawiska w powiecie brzeskim wynosiło 6,7 małżeństw na 1 tys. ludności przy odpowiednim wskaźniku wojewódzkim wynoszącym 6,2. Największą liczbę małżeństw zawarto na obszarze wiejskim gminy Brzesko (127), najmniej w mieście Czchowie (15).

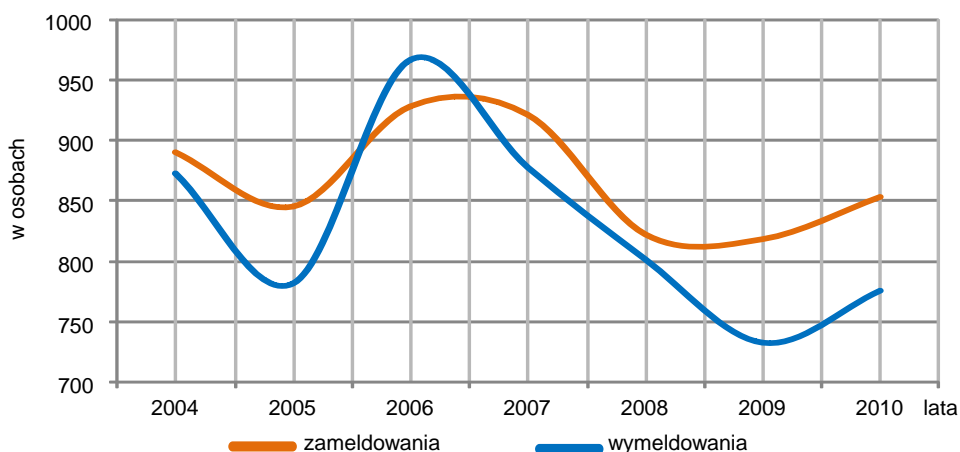
Liczba rozwodów w powiecie brzeskim w latach 2004-2010 wykazywała zmienne wartości, w 2004 r. było ich 70, w 2005 r. najwięcej 90, natomiast w kolejnych latach nastąpił ich znaczny spadek. Ponowny wzrost nastąpił w 2010 r., odnotowano 73 rozwody, w tym w miastach 24. Wskaźnik na 1 tys. ludności w powiecie wyniósł 0,8, w województwie 1,1. Udział rozwodów w powiecie do liczby rozwodów w województwie wyniósł 2,0%. W 2010 r. orzeczono w powiecie brzeskim 2 separacje, w województwie – 222. Liczba separacji na 1 tys. nowo zawartych małżeństw w powiecie wyniosła 3,2, a w woj. małopolskim blisko 11.

Migracje

Wzrost ludności jest efektem dodatniego przyrostu naturalnego oraz salda migracji, na które składają się zarówno migracje wewnętrzne jak również zagraniczne. W latach 2004-2010, z wyjątkiem 2006 r., napływ osób do powiatu przewyższał odpływ, odnotowano więc dodatnie saldo migracji. W 2006 r. różnica między liczbą zameldowań a wymeldowań była ujemna i wynosiła (-39).

W 2010 r. w powiecie brzeskim na pobyt stały zameldowało się 853 osoby, w tym 357 osób przybyło z miast. Wymeldowało się 776 osób, w tym do miast 300 osób. Odnotowano dodatnie saldo migracji wynoszące 77 osób. Natężenie zjawiska w przeliczeniu na 1 tys. ludności wynosiło 0,8, przy wskaźniku wojewódzkim - 1,3 osoby.

Wykres 11. Migracje w powiecie brzeskim

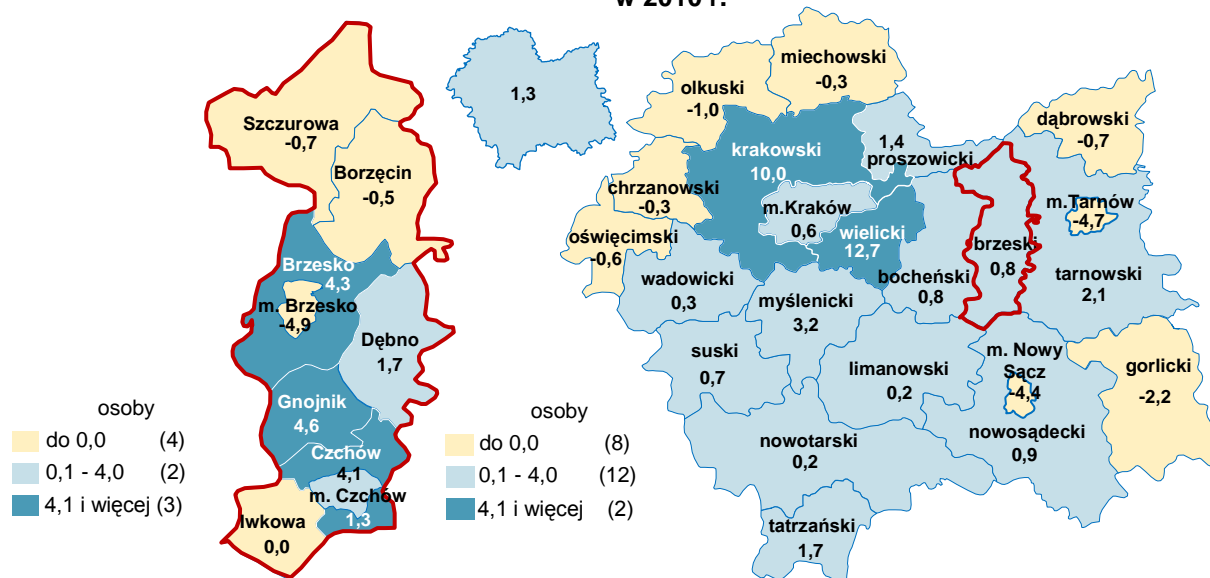
Potencjał demograficzny

W 2010 r. w powiecie brzeskim w ramach migracji wewnętrznej napływ osób na wieś był znacznie wyższy niż do miast. Na pobyt stały na wsi zameldowało się 611 osób, natomiast w miastach 164 osoby.

W 2010 r. najwięcej osób tj. 215 zostało zameldowanych na obszarze wiejskim gminy Brzesko, co stanowiło 25,2% ogółu zameldowań w powiecie. Najwięcej osób wymeldowało się z miasta Brzeska – 235 osób, w związku z tym saldo na 1 tys. ludności było najniższe wśród gmin powiatu i wynosiło -4,9.

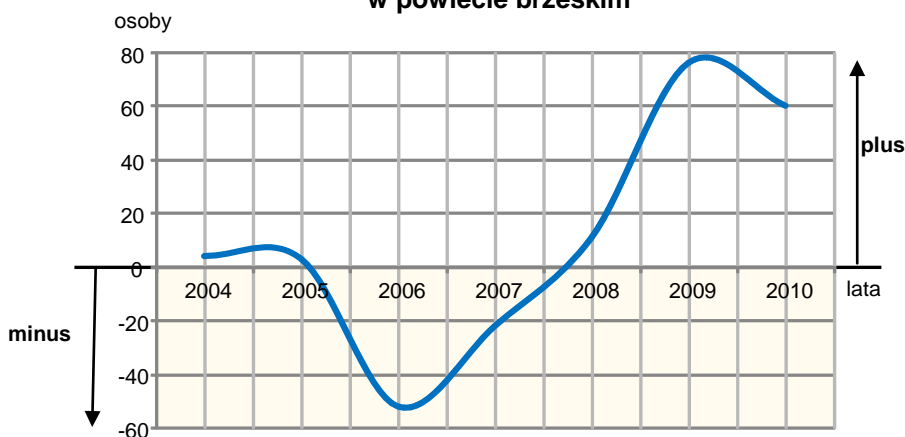
Najwyższe saldo migracji na 1 tys. ludności wystąpiło w gminie Gnojnik 4,6. Gmina Iwkowa była jedyną gminą w powiecie, gdzie równoważyła się liczba zameldowań z liczbą wymeldowań osiągając jednakową wartość 27 w obu przypadkach.

Mapa 4. Saldo migracji na 1 tys. ludności w 2010 r.

Wpływ na stan migracji w powiecie brzeskim w znacznym stopniu mają migracje zagraniczne. W latach 2006-2007 liczba emigrantów przekraczała liczbę imigrantów. W kolejnych trzech latach nastąpił wyraźny spadek wyjazdów mieszkańców powiatu za granicę na pobyt stały, liczba imigrantów przekroczyła liczbę emigrantów. W 2010 r. w powiecie brzeskim saldo migracji zagranicznej wynosiło 60 osób.

Wykres 12. Saldo migracji zagranicznej w powiecie brzeskim

Prognoza ruchu wędrownego wskazuje, że na pobyt stały w powiecie brzeskim w 2035 r. zamelduje się 2,5 krotnie więcej osób z zagranicy od liczby osób, która wyemigruje za granicę.

RYNEK PRACY

Aktywni zawodowo i pracujący

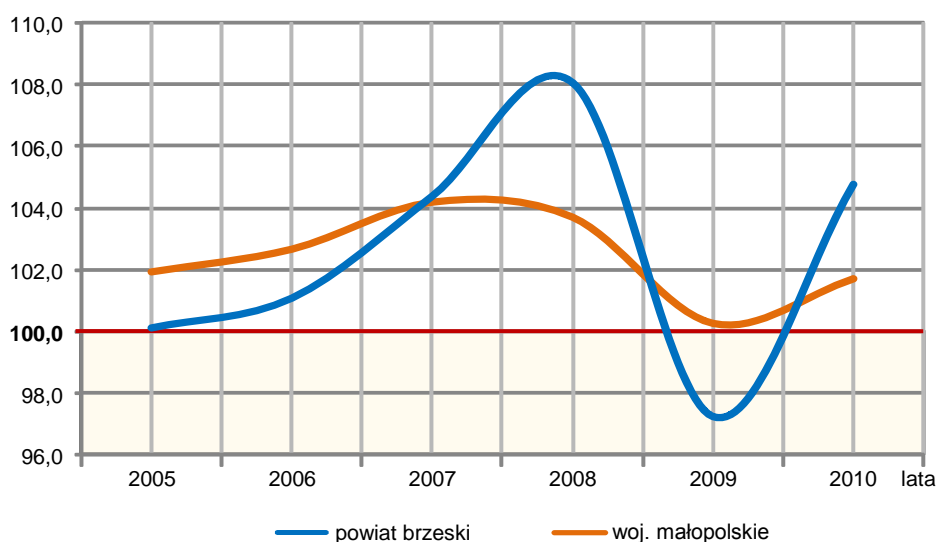
Dla potrzeb analiz rynku pracy i wskaźników stopy bezrobocia, Główny Urząd Statystyczny szacuje liczbę aktywnych zawodowo¹ na poziomie powiatów. Według tych szacunków liczba ludności aktywnej zawodowo w 2010 r. w powiecie brzeskim wynosiła blisko 35 tys. osób i w porównaniu z 2004 r. nieznacznie wzrosła.

Na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 r. szacuje się, że w indywidualnych gospodarstwach rolnych w powiecie brzeskim, bez względu na cel ich produkcji pracowało 13,2 tys. osób. Wielkość ta nie jest porównywalna z odpowiednią liczbą 9,3 tys. pracujących, ustaloną w poprzednim spisie w 2002 r., gdyż według ówczesnych zasad metodycznych ta zbiorowość nie obejmowała pracujących w gospodarstwach produkujących głównie lub wyłącznie na potrzeby własne.

Dalsza charakterystyka dotyczy pracujących poza rolnictwem indywidualnym. Według ewidencji zakładów pracy objętych obowiązkiem cyklicznej informacji o zatrudnieniu, w końcu 2010 r. na terenie powiatu brzeskiego² pracowało ponad 12,6 tys. osób. Wielkość ta nie obejmuje właścicieli i pracowników małych podmiotów gospodarczych, czyli firm z liczbą pracujących poniżej 10 osób.

W porównaniu ze stanem z końca 2004 r. liczba pracujących wzrosła o 16,4%, a w liczbach bezwzględnych o 1,8 tys. osób.

Wykres 13. Dynamika liczby pracujących poza rolnictwem indywidualnym
rok poprzedni=100

Na przestrzeni lat 2005-2010 utrzymywała się w tym zakresie tendencja wzrostowa z jedynym wyjątkiem w 2009 r., w którym liczba pracujących zmniejszyła się o 2,8% i ten spadek, pierwszy od 2003 r. nastąpił po wcześniejszym silnym wzroście o 8,1%. Warto zauważyć, że w skali województwa w 2009 r. dynamika także mocno osłabła, niemniej liczba pracujących nie zmniejszyła się.

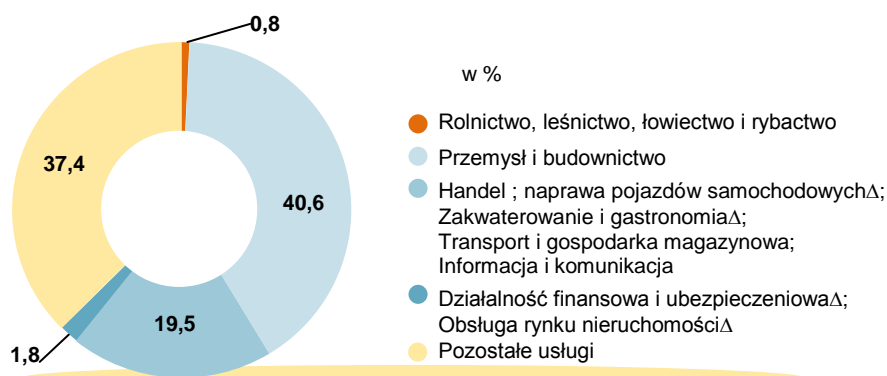
¹ Patrz uwagi metodyczne, str.22.

² Według miejsca pracy.

Liczba pracujących w powiecie brzeskim w przeliczeniu na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym w 2010 r. wynosiła 219 osób, co uplasowało powiat na 19 miejscu. Średnia wojewódzka wynosiła 330 pracujących na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym. Omawiana zbiorowość w powiecie brzeskim stanowiła 1,8% ogółu pracujących w woj. małopolskim i w latach 2004-2010 ten udział, z minimalnym obniżeniem w latach 2006 i 2007, utrzymywał się na jednakowym poziomie. W tym samym okresie pogłębiły się różnice w strukturze pracujących według sektorów własności. W powiecie brzeskim w 2010 r. udział pracujących w sektorze prywatnym wynosił 59,8% i w porównaniu z 2004 r. wzrósł o 6,2 p. proc. W woj. małopolskim w 2010 r. pracujący w sektorze prywatnym stanowili 62,6% ogółu zbiorowości, a w stosunku do 2004 r. udział ten wzrósł o 7,7 p. proc.

W strukturze pracujących według rodzajów działalności ponad 5,1 tys. osób, czyli 40,6% ogółu, skupiały podmioty zaliczane do grupy przemysł i budownictwo, przy czym ponad połowa z nich to pracujący w podmiotach należących do sekcji „Przetwórstwo Przemysłowe”.

Wykres 14. Struktura pracujących poza rolnictwem indywidualnym w powiecie brzeskim według rodzajów działalności w 2010 r.

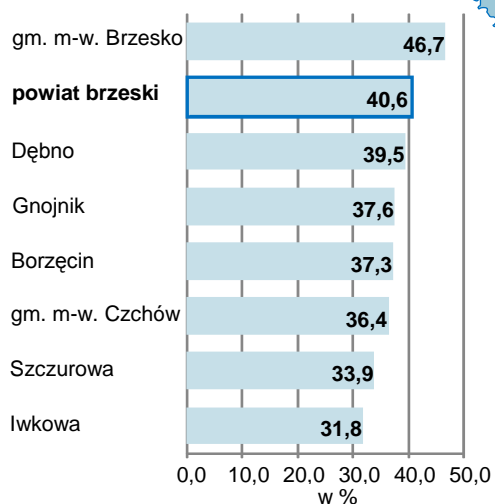

Niewiele mniej – 37,4% ogółu pracujących, a w liczbach bezwzględnych 4,7 tys. osób, miało pracę w podmiotach z grupy pozostałe usługi. W skład tej grupy wchodzi między innymi sekcje „Edukacja” oraz „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”. Pracujący w podmiotach tych dwóch sekcji stanowili 73,7% ogółu pracowników omawianej grupy.

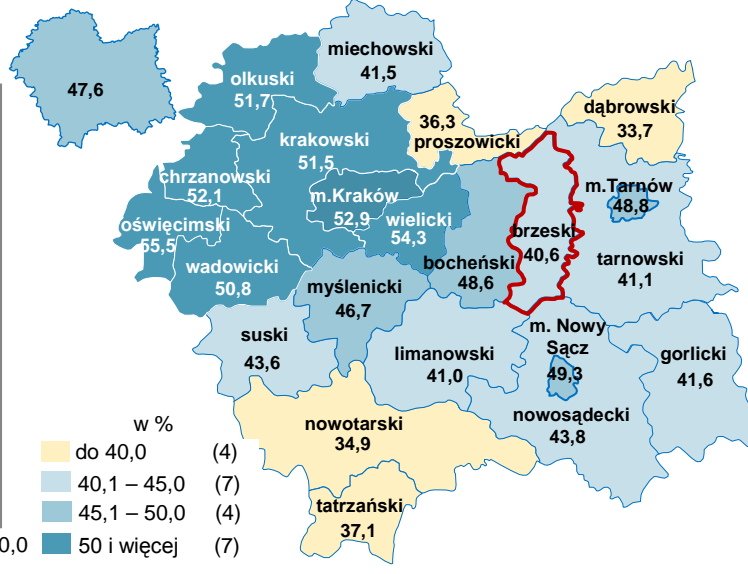
Niemal 2,5 tys. osób, czyli 19,5% ogółu, pracowało w podmiotach z grupy działalności: handlu i napraw pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; gastronomii i zakwaterowania oraz informacji i komunikacji. W tego rodzaju działalności dominuje sekcja „Handel i naprawa pojazdów samochodowych”, która skupia 75,3% ogółu pracujących w analizowanej grupie.

Opisaną wyżej zbiorowość pracujących na terenie powiatu brzeskiego wyodrębniono według miejsca pracy, bez możliwości ustalenia ilu pracowników jest mieszkańcami powiatu, a ilu dojeżdżało do pracy z okolicznych powiatów. Jedynych informacji o pracownikach (a dokładniej o osobach, które w danym roku uzyskały dochody z tytułu wynagrodzeń) według miejsca zamieszkania dostarczają zbiory administracyjne Ministerstwa Finansów.

Wykres 15. Udział podatników, którzy uzyskali dochód z wynagrodzeń w ludności w wieku produkcyjnym w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.

Mapa 5. Udział podatników, którzy uzyskali dochód z wynagrodzeń w ludności w wieku produkcyjnym w 2010 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów oraz danych GUS.

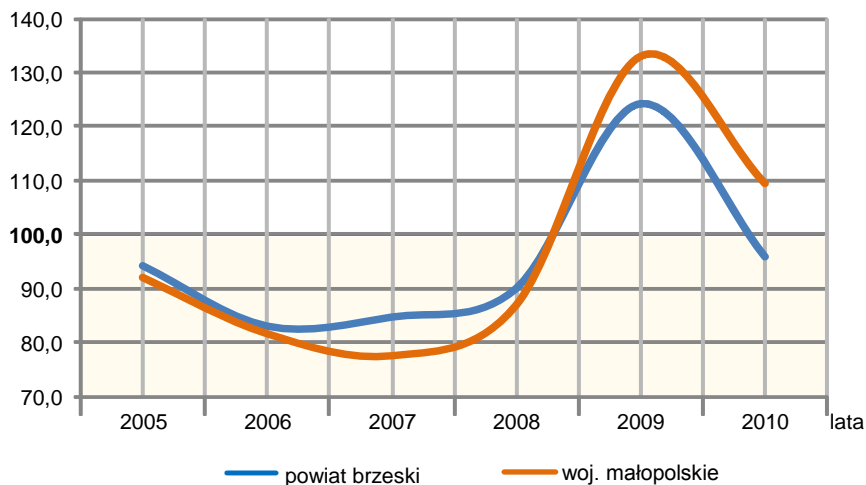
W rozliczeniu PIT za 2010 r. dochody z tytułu wynagrodzeń wykazało 23,5 tys. mieszkańców powiatu brzeskiego, co stanowiło 40,6% ogółu ludności w wieku produkcyjnym.

Dominujący wpływ na poziom tego wskaźnika wywiera gmina Brzesko, z liczącą blisko 17 tys. mieszkańców stolicą powiatu. W tej gminie udział mieszkańców którzy uzyskali przychody z wynagrodzeń w populacji w wieku produkcyjnym wynosił 46,7%. We wszystkich pozostałych gminach wskaźnik ten był znacznie niższy i mieścił się w przedziale od 39,5% w gminie Dębno do 31,8% w gminie Iwkowa. Dla porównania w woj. małopolskim wskaźnik ten w 2010 r. wynosił 47,6%, a na tle powiatów woj. małopolskiego, powiat brzeski ze wskaźnikiem 40,6% zajmował 18 pozycję.

Bezrobotni

Według bilansów Powiatowego Urzędu Pracy w Brzesku, w końcu 2010 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 4,1 tys. osób, w tym niemal 55% to kobiety. W porównaniu ze stanem z końca 2004 r. wielkość ta zmniejszyła się o 29,4%, a w liczbach bezwzględnych o 1,7 tys. osób. W ciągu lat 2005-2010 dynamika liczby bezrobotnych wykazywała zmienną tendencję. Po wyraźnym spadku w 2006 r. w kolejnych dwóch latach utrzymywał się niewielki wzrost dynamiki. Liczba bezrobotnych w tych latach nadal się zmniejszała, tylko zwalniało tempo tego spadku. W 2009 r. dynamika wyniosła 124,2, czyli liczba bezrobotnych w relacji do 2008 r. wzrosła o 24,2%. W całym województwie liczba bezrobotnych wzrosła wówczas 32,9%. W tym miejscu warto przypomnieć, że w 2009 r. liczba pracujących w powiecie zmniejszyła się po raz pierwszy od 2003 r. W ostatnim roku omawianego okresu – 2010, dynamika znacząco spadła i wynosiła 95,8, czyli liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 4,2%.

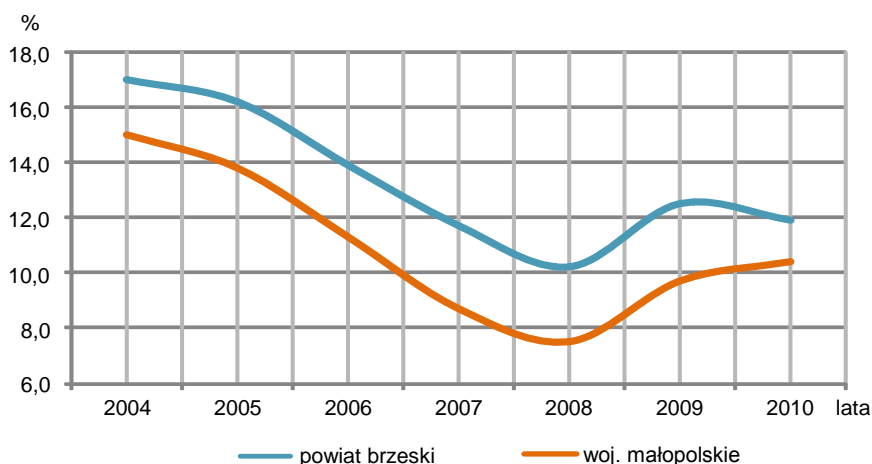
Wykres 16. Dynamika liczby bezrobotnych
rok poprzedni=100

Bezrobotni z powiatu brzeskiego stanowili 2,9% ogółu bezrobotnych w 2010 r. w woj. małopolskim i udział ten był najniższy w całym okresie 2004-2010 r. Najwyższy udział powiatu brzeskiego w tym zakresie wystąpił w 2008 r. i wynosił 3,6%.

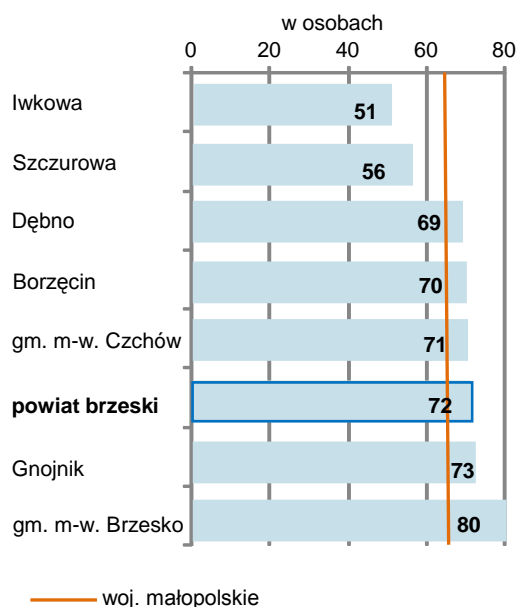
Stopa bezrobocia w powiecie brzeskim w 2010 r. wynosiła 11,9%, co w rankingu powiatów daje mu dziesiątą lokatę (na równi z powiatem proszowickim). W 2004 r. stopa bezrobocia wynosiła 17,0% i plasowała powiat brzeski na 12 miejscu, zatem w porównaniu z innymi powiatami ziemskimi sytuacja w powiecie brzeskim uległa znacznej poprawie.

Wykres 17. Stopa bezrobocia
Stan w końcu grudnia

Stopa bezrobocia w powiecie brzeskim zawsze była wyższa od średniej wojewódzkiej. W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że wartość tego wskaźnika dla województwa wyraźnie zaniża relatywnie niska stopa bezrobocia w Krakowie. W ostatnim roku badanego okresu 2004-2010 stopa bezrobocia w powiecie brzeskim była wyższa od średniej wojewódzkiej o 1,5 p. proc., natomiast w latach 2006-2009 ta różnica wynosiła około 3 p. proc., co potwierdza wcześniejszy wniosek o wyraźnej poprawie sytuacji w tym zakresie w powiecie brzeskim.

Wykres 18. Bezrobotni na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.

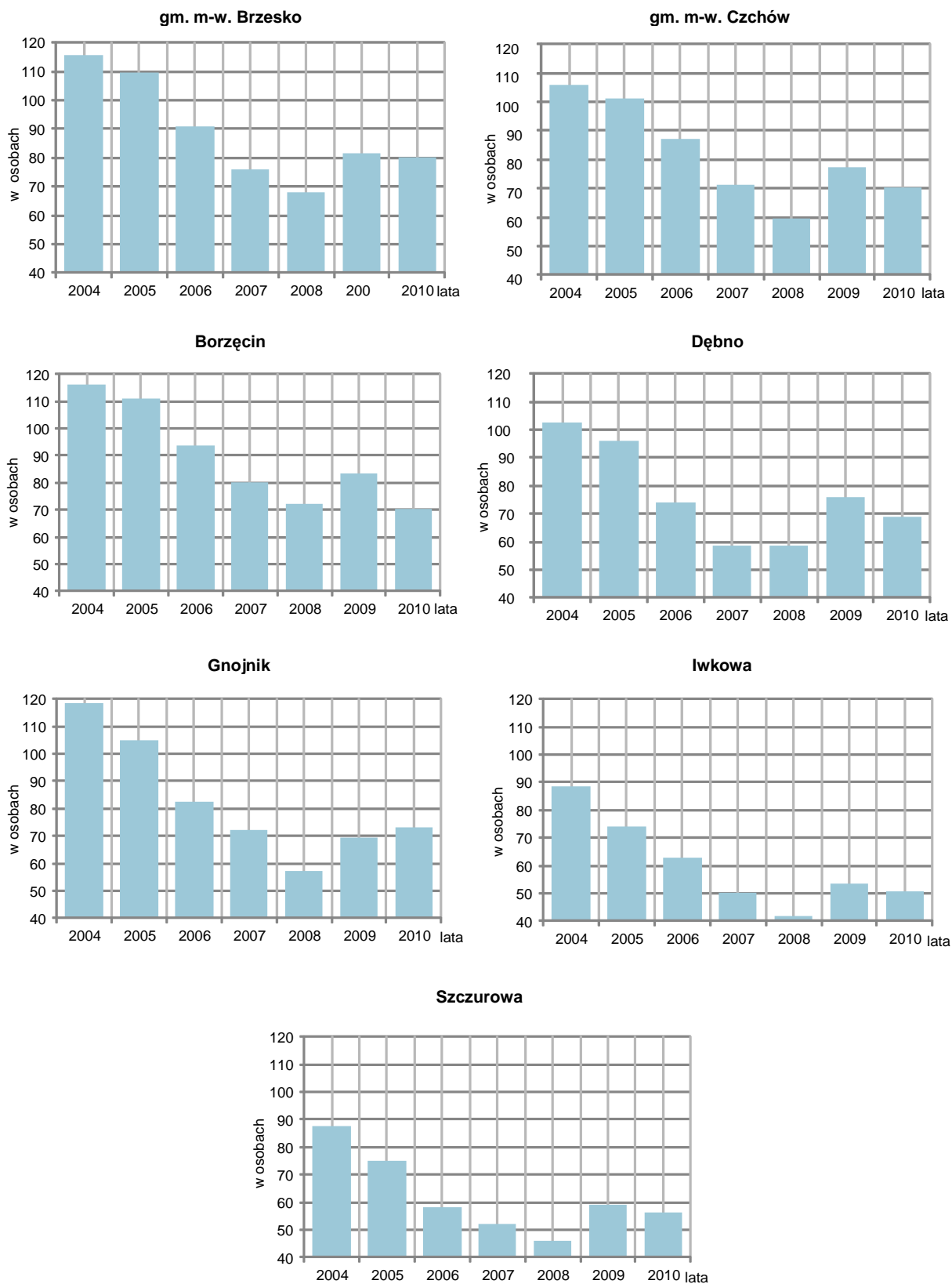
bezrobotnych, przy czym na terenach wiejskich tej gminy wskaźnik ten był jeszcze wyższy i wynosił 84%. W powiecie brzeskim w 2010 r. analizowany wskaźnik wynosił 72‰, natomiast w woj. małopolskim 67‰.

W powiecie brzeskim struktura bezrobotnych według grup wieku w 2010 r. kształtowała się podobnie jak w 2004 r. Ponad 60% ogółu bezrobotnych w powiecie brzeskim w omawianych latach to osoby w wieku poniżej 35 lat, przy czym ponad połowa z nich nie przekroczyła 25 lat. Znacznie mniejszy w 2010 r. był udział osób bezrobotnych w wieku 35-44 lata i wynosił ponad 17% wobec ponad 21% sześć lat wcześniej. Na podobnym poziomie około 15%, zarówno w 2004 r. jak i w 2010 r. kształtował się udział bezrobotnych w wieku 45-54 lata. Relatywnie najmniejszą grupę w populacji bezrobotnych stanowiły osoby w wieku powyżej 54 lat, chociaż ich udział w 2010 r., który wynosił 6,3% był trzykrotnie wyższy niż w 2004 r.

Na tle danych wojewódzkich, populacja bezrobotnych w powiecie brzeskim w 2010 r. była relatywnie młodsza. Bezrobotni w wieku 18 - 24 lata, w powiecie brzeskim stanowili 13,2% ogółu ludności w tym przedziale wieku, natomiast w województwie udział ten wynosił 11,2%.

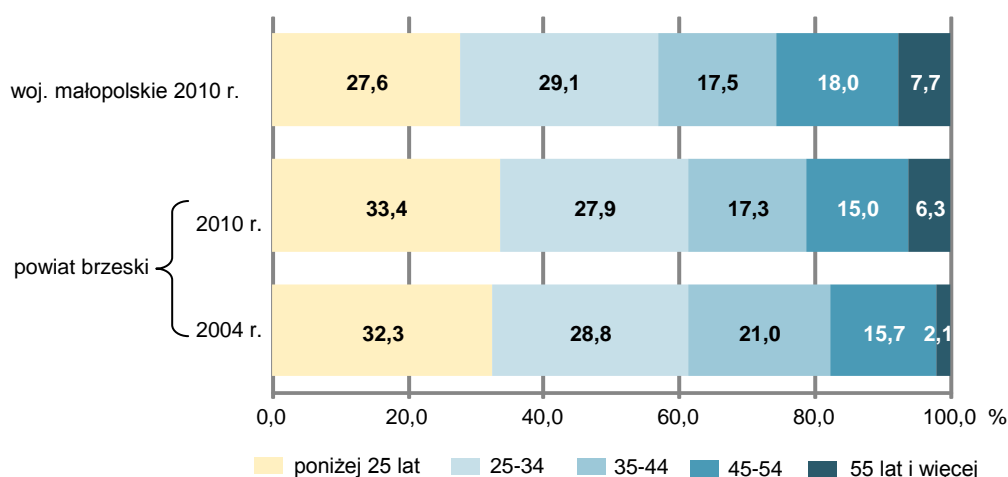
Dla poszczególnych gmin nie można ustalić stopy bezrobocia, z powodu braku informacji o liczbie pracujących według miejsca zamieszkania. Jedynym wskaźnikiem porównawczym na tym poziomie jest liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym. Najlepiej pod tym względem w 2010 r. kształtowała się sytuacja w gminach Iwkowa i Szczurowa, gdzie na 1 tys. osób w wieku 18-59/64 lata przypadało odpowiednio 51 oraz 56 bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy. W czterech gminach: Dębno, Borzęcin, Gnojnik oraz Czchów wskaźnik ten wynosił około 70%. Relatywnie najwyższe bezrobocie występowało w gminie Brzesko, gdzie na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym przypadało 80

Wykres 19. Bezrobotni na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym w gminach powiatu brzeskiego

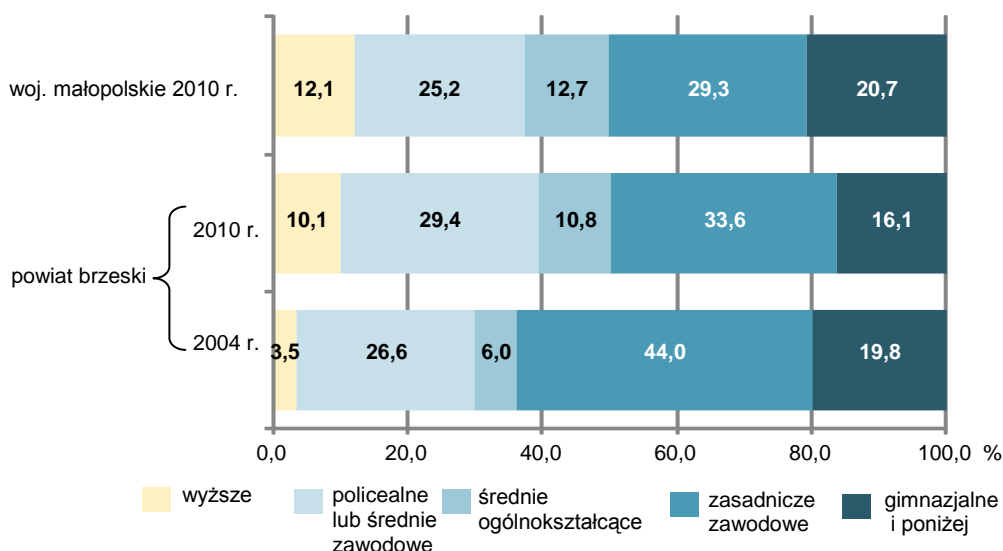
Wykres 20. Struktura bezrobotnych według grup wieku

Struktura bezrobotnych w powiecie brzeskim według poziomu wykształcenia w 2010 r. uległa istotnym zmianom w porównaniu z 2004 r.

Ponad 10% bezrobotnych w 2010 r. posiadało wykształcenie wyższe i tyle samo średnie ogólnokształcące, natomiast w 2004 r. ich udział wynosił odpowiednio 3,5% i 6,0%. Wzrósł także do niemal 30% udział bezrobotnych z wykształceniem policealnym lub średnim zawodowym, wobec 26,6% sześć lat wcześniej. Z kolei o 10 p. proc. zmniejszył się udział bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym z 44,0% w grudniu 2004 r. do 33,6% w grudniu 2010 r.

Wykres 21. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia

Bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w 2010 r. stanowili ponad 16% ogółu bezrobotnych w powiecie, natomiast sześć lat wcześniej ich udział sięgał prawie 20%.

Na tle populacji bezrobotnych w województwie w 2010 r., udział osób bez konkretnego zawodu (posiadających wykształcenie średnie ogólnokształcące lub gimnazjalne i niższe) w powiecie brzeskim był znacznie niższy i wynosił poniżej 27% wobec ponad 33% w województwie.

W analizowanej zbiorowości bezrobotnych w powiecie brzeskim w 2010 r. najwięcej było sprzedawców, którzy łącznie z technikami handlowcami stanowili ponad 10% ogółu bezrobotnych. Relatywnie dużo, ponad 9% ogółu bezrobotnych, to technicy oraz specjaliści ekonomii, administracji, rachunkowości i prac biurowych. Stosunkowo liczna grupa, ponad 6% bezrobotnych poszukiwała pracy w zawodach: technik mechanik, technik elektryk i elektronik oraz mechanik pojazdów. Kucharze wraz z technikami żywienia stanowili niemal 6% ogółu bezrobotnych i tyle samo murarze wraz z robotnikami budowlanymi. Po kilkadziesiąt osób poszukiwało pracy w zawodzie nauczyciela, technika informatyka, krawca i rolnika.

W zbiorowości 4,1 tys. bezrobotnych w powiecie brzeskim w 2010 r. prawo do zasiłku z urzędu pracy posiadało tylko 11,0% z nich. W skali województwa odsetek ten był nieco wyższy i wynosił 16,2%. W omawianej zbiorowości w powiecie i województwie w 2010 r. około 25% to osoby, które wcześniej nie pracowały, a bezrobotni absolwenci, czyli osoby w okresie 12 miesięcy od ukończenia szkoły stanowili odpowiednio 11,9% oraz 9,5% ogółu bezrobotnych. W omawianym roku udział długotrwale bezrobotnych³ w populacji bezrobotnych ogółem był w powiecie brzeskim wyższy niż w województwie i wynosił ponad 46%, wobec niespełna 43% w województwie. Z ogółu bezrobotnych w 2010 r. zarówno w powiecie brzeskim, jak i w województwie około 5% to osoby niepełnosprawne, a w liczbach bezwzględnych było to odpowiednio 194 i 7205 osób.

Wśród bezrobotnych w powiecie brzeskim obserwuje się wyższą fluktuację niż średnio w województwie. W 2010 r. Powiatowy Urząd Pracy w Brzesku wprowadził do ewidencji 6073 nowych bezrobotnych⁴, a wyrejestrował 6254 osoby, zatem na 100 bezrobotnych przypadało 147 nowych rejestracji, oraz 151 wykreśleń z ewidencji. Dla województwa te współczynniki wynosiły odpowiednio 145 oraz 137.

DOCHODY LUDNOŚCI

Wynagrodzenia

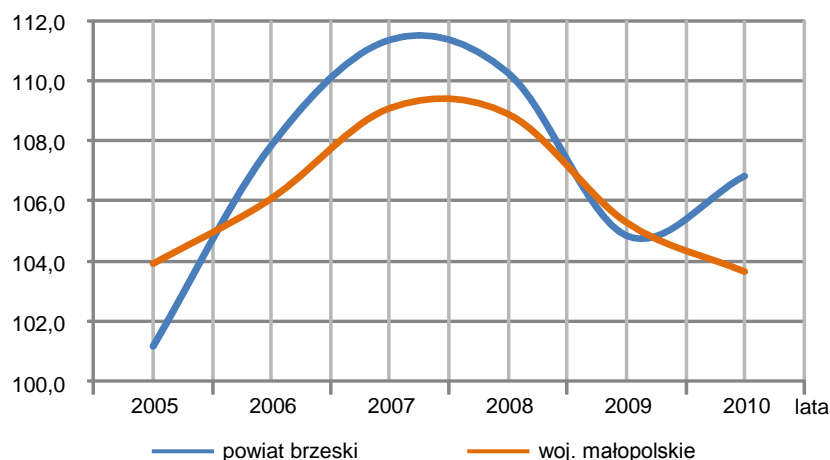
Przeciętne wynagrodzenie w 2010 r. w powiecie brzeskim⁵ wynosiło 2630 zł i w porównaniu z 2004 r. wzrosło o ponad połowę. W porównaniu ze średnią wojewódzką przeciętne wynagrodzenie w powiecie było w 2010 r. niższe o 17,0%, a sześć lat wcześniej ta różnica była większa i wynosiła 21,0%. Wśród powiatów woj. małopolskiego, wysokość średniej płacy w 2010 r. plasowała powiat brzeski na 17 miejscu, czyli zdecydowanie wyżej niż w 2004 r., kiedy zajmował 21 miejsce. Przez cały okres po 2004 r. średnia płaca wzrastała, ale coroczne tempo tego wzrostu było zmienne, szczególnie w latach 2008-2010.

³ Patrz uwagi metodyczne, str. 22.

⁴ Osoby mogą być rejestrowane i wykreślane wielokrotnie.

⁵ Patrz uwagi metodyczne, str.22.

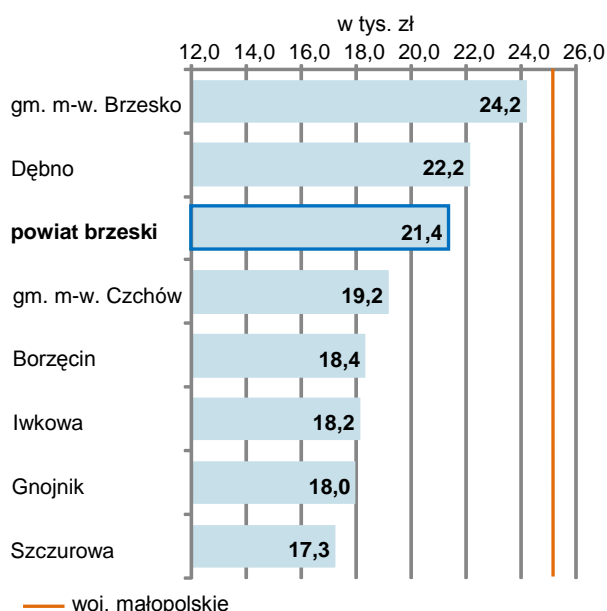
Wykres 22. Dynamika przeciętnego wynagrodzenia
rok poprzedni=100

Począwszy od 2006 r. średnia płaca w powiecie brzeskim wzrastała w szybszym tempie niż średnia wojewódzka, z minimalnie niższym wzrostem w 2009 r.

Przeciętne wynagrodzenie jest wyliczane na podstawie danych przekazywanych przez podmioty mające siedzibę na danym terenie, zatem tak wyliczona średnia nie w pełni odzwierciedla średnie wynagrodzenie mieszkańców danego obszaru. Jedynych informacji o dochodach według miejsca zamieszkania ludności dostarczają zbiory administracyjne Ministerstwa Finansów, które są dostępne począwszy od danych za 2007 r.

Wykres 23. Mediana przychodów rocznych z wynagrodzeń uzyskanych przez ludność w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów

Przychody z tytułu wynagrodzeń w rocznym zeznaniu podatkowym PIT za 2010 r. wykazało 23,5 tys. mieszkańców powiatu brzeskiego. Mediana⁶ tych przychodów za analizowany rok wyniosła 21,4 tys. zł i w porównaniu z 2007 r. była wyższa o 26,8%. W relacji do analogicznej mediany wojewódzkiej w 2010 r. mediana w powiecie brzeskim była niższa o 3660 zł, czyli o 14,6%. Na tle powiatów woj. małopolskiego, powiat brzeski pod względem wysokości analizowanej mediany w 2010 r. zajmował 14 lokatę, wobec 16 pozycji w 2007 r.

⁶ Patrz uwagi metodyczne, str. 23.

Dochody ludności

Poziom omawianego wskaźnika w powiecie brzeskim w największym stopniu kształtuje sytuacja w gminie Brzesko, gdyż skupia ona ponad 46% wszystkich mieszkańców powiatu, którzy w 2010 r. osiągnęli przychody z wynagrodzeń. Mediana w tej gminie wyniosła 24,2 tys. zł była zatem wyższa od średniej powiatowej o 2,8 tys. zł, czyli o 13,3%. W gminie Dębno mediana przychodów z wynagrodzeń w 2010 r. ukształtowała się na poziomie o 3,7% wyższym niż średnia powiatu i wyniosła 22,2 tys. zł. W pozostałych gminach analizowana mediana była zdecydowanie niższa i mieściła się w przedziale od 19,2 tys. zł w gminie Czchów do 17,3 tys. zł w gminie Szczurowa, co stanowiło odpowiednio około 90% oraz 81% mediany rocznych przychodów z wynagrodzeń w powiecie brzeskim.

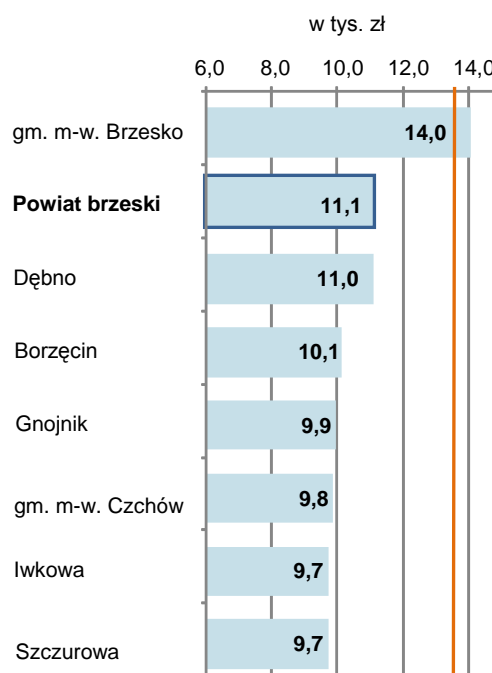
Emerytury i renty

Przychody z tytułu emerytur i rent w rocznym zeznaniu podatkowym PIT za 2010 r. wykazało 20,6 tys. mieszkańców powiatu brzeskiego. Mediana przychodów rocznych z tego tytułu wynosiła 11,1 tys. zł i w porównaniu do 2007 r. wzrosła o 28,0%.

Analizowana mediana w 2010 r. w powiecie brzeskim była niższa o około 20% od średniej wyliczonej dla woj. małopolskiego, która wynosiła 13,8 tys. zł. Na relatywnie niski poziom tego wskaźnika w powiecie brzeskim wywierają wpływ świadczenia rolnicze, które średnio są o ponad 1/3 niższe od emerytur i rent z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych. W 2010 r. powiat brzeski zajmował 13 lokatę.

W gminie Brzesko, w której zdecydowana większość emerytów i rencistów otrzymuje świadczenia z systemu pozarolniczego mediana ich przychodów wyniosła 14,0 tys. zł, była więc wyższa o ponad 26% od średniej wyliczonej dla powiatu brzeskiego. Należy dodać, że gmina Brzesko skupia 40,0% mieszkańców powiatu, którzy mieli przychody z emerytur lub rent, zatem mediana tej gminy znacząco wpływa na średnią powiatu. W gminie Dębno omawiany wskaźnik ukształtował się na poziomie nieznacznie niższym od średniej powiatowej i wynosił 11,0 tys. zł. W innych gminach emeryci i renciści otrzymywali relatywnie niższe świadczenia, przy czym tylko w gminie Borzęcin mediana rocznych przychodów z tego tytułu przekraczała 10 tys. zł a w pozostałych – nie osiągnęła tego poziomu.

Wykres 24. Mediana przychodów rocznych uzyskanych z emerytur i rent przez ludność w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

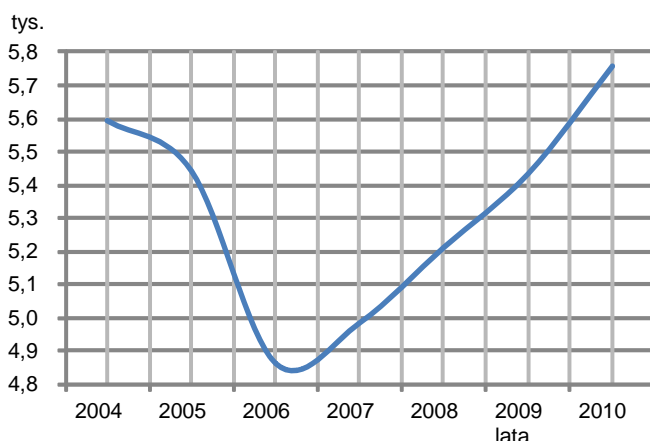
Źródłem publikowanych danych jest Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej REGON, prowadzony przez Prezesa GUS w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. 1995, Nr 88, poz. 439, z późniejszymi zmianami) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 lipca 1999 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej (Dz. U. 1999, Nr 69, poz. 763, z późniejszymi zmianami).

Stan i struktura podmiotów według sektorów własności

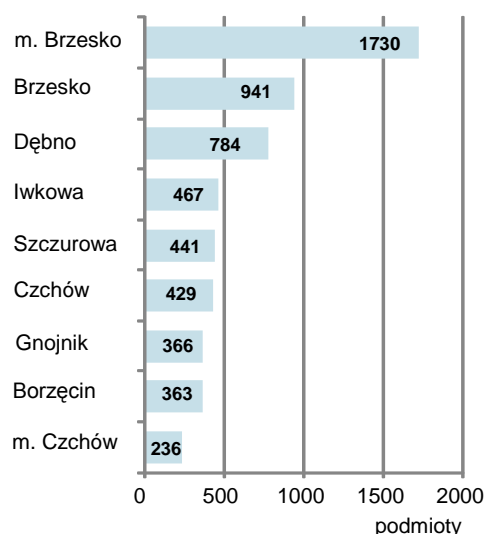
W latach 2004 – 2006 w powiecie brzeskim wystąpił spadek zarejestrowanych podmiotów, który wynikał z przeprowadzonych prac aktualizacyjnych rejestru REGON. W kolejnych latach 2006 do 2010 obserwuje się systematyczny wzrost liczby podmiotów.

Na koniec grudnia 2010 r. działalność gospodarczą prowadziło 5,8 tys. podmiotów, przy czym prawie połowę z nich miało siedzibę na terenie gminy miejsko-wiejskiej Brzesko. Najwięcej podmiotów zarejestrowano w mieście Brzesko – 1,7 tys. oraz w gminie Brzesko – 0,9 tys. co stanowiło odpowiednio 30,1% i 16,3% ogółu podmiotów w powiecie. Najmniejszą liczbę podmiotów odnotowano w mieście Czchowie oraz w gminach: Borzęcin i Gnojnik, które stanowiły odpowiednio 4,1% oraz 6,3% i 6,4% ogółu podmiotów prowadzących działalność w powiecie brzeskim.

Wykres 25. Podmioty gospodarki narodowej w powiecie brzeskim

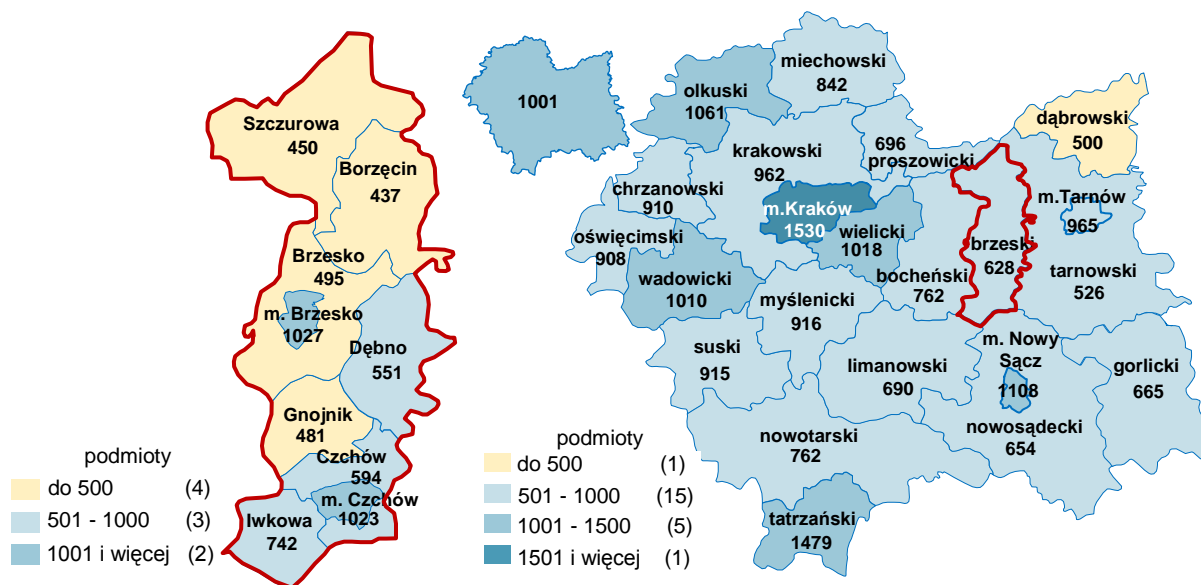
Wykres 26. Podmioty gospodarki narodowej w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.

W latach 2006 - 2010 większy wzrost liczby podmiotów niż przeciętnie w powiecie stwierdzono w gminach: Dębno (o 30,0%), Gnojnik (o 29,8%), Iwkowa (o 26,9%) oraz na obszarze wiejskim gmin Brzesko i Czchów o ponad 21%.

Zróżnicowanie poziomu rozwoju gospodarczego można ocenić między innymi poprzez liczbę podmiotów przypadających na 10 tys. ludności zamieszkującej na danym terenie. W 2010 r. w powiecie brzeskim na 10 tys. ludności przypadało 628 podmiotów gospodarki narodowej, przy wskaźniku dla woj. małopolskiego - 1001 podmiotów. Wśród powiatów woj. małopolskiego, liczba podmiotów na 10 tys. ludności lokowała powiat brzeski na 20 miejscu.

Mapa 6. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2010 r.

Silna koncentracja podmiotów gospodarki narodowej widoczna była w miastach Brzesko i Czchów, gdzie omawiany wskaźnik przekroczył średnią dla województwa i wynosił odpowiednio 1027 i 1023 podmioty na 10 tys. ludności. Wśród gmin powiatu brzeskiego największą liczbę podmiotów na 10 tys. ludności odnotowano w gminie lwkowa (742), a najniższą w gminie Borzęcin (437 podmiotów).

W powiecie brzeskim w 2010 r. zdecydowaną większość podmiotów gospodarki narodowej stanowiły podmioty sektora prywatnego – 5,5 tys. tj. 95,8% ogółu podmiotów (w woj. małopolskim – 97,6%). Podobna przewaga sektora prywatnego nad sektorem publicznym występowała we wszystkich gminach powiatu brzeskiego, od 98,5% na obszarze wiejskim gminy Brzesko do 92,8% w mieście Czchowie.

Podmioty według form prawnych

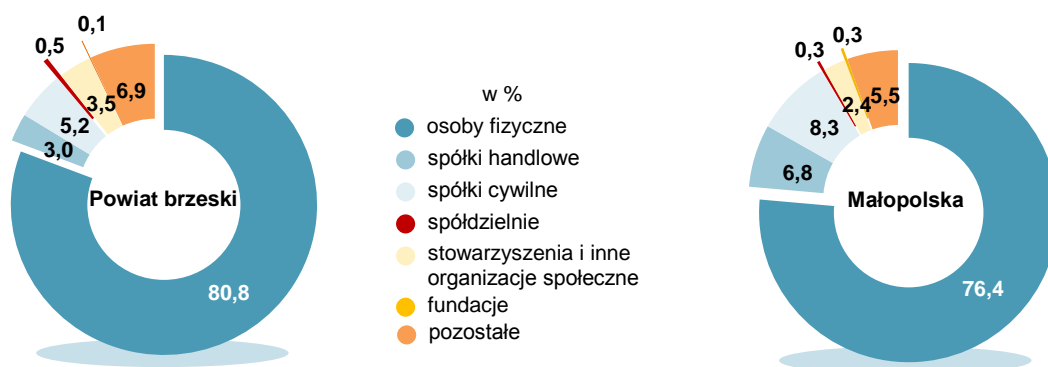
Uwzględniając formę prawną prowadzonej działalności, największy udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów stanowiły osoby fizyczne - 80,8% (4,7 tys.), w dalszej kolejności spółki cywilne - 5,2% (302 podmioty). Dla porównania, w woj. małopolskim udział osób fizycznych stanowił 76,4%, a udział spółek cywilnych 8,3% ogółu podmiotów.

We wszystkich gminach powiatu brzeskiego udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w ogólnej liczbie podmiotów był podobny, największy odnotowano w gminie lwkowa (87,8%) oraz na obszarach wiejskich gminy Brzesko (87,2%), a najmniejszy w mieście Brzesko (73,6%).

Udział spółek cywilnych w ogólnej liczbie podmiotów kształtował się na poziomie od 9,4% w mieście Brzesko do 1,9% na obszarze wiejskim gminy Czchów oraz w gminie Gnojnik.

Działalność w formie spółek handlowych prowadziły 172 podmioty, a 14 z nich to spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego. Na terenie miasta Brzesko zlokalizowanych było 7 spółek z kapitałem zagranicznym, na obszarze wiejskim gminy Brzesko (3), w Dębnie (2), w Borzęcinie i mieście Czchowie po 1 spółce.

Wykres 27. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według form prawnych w 2010 r.

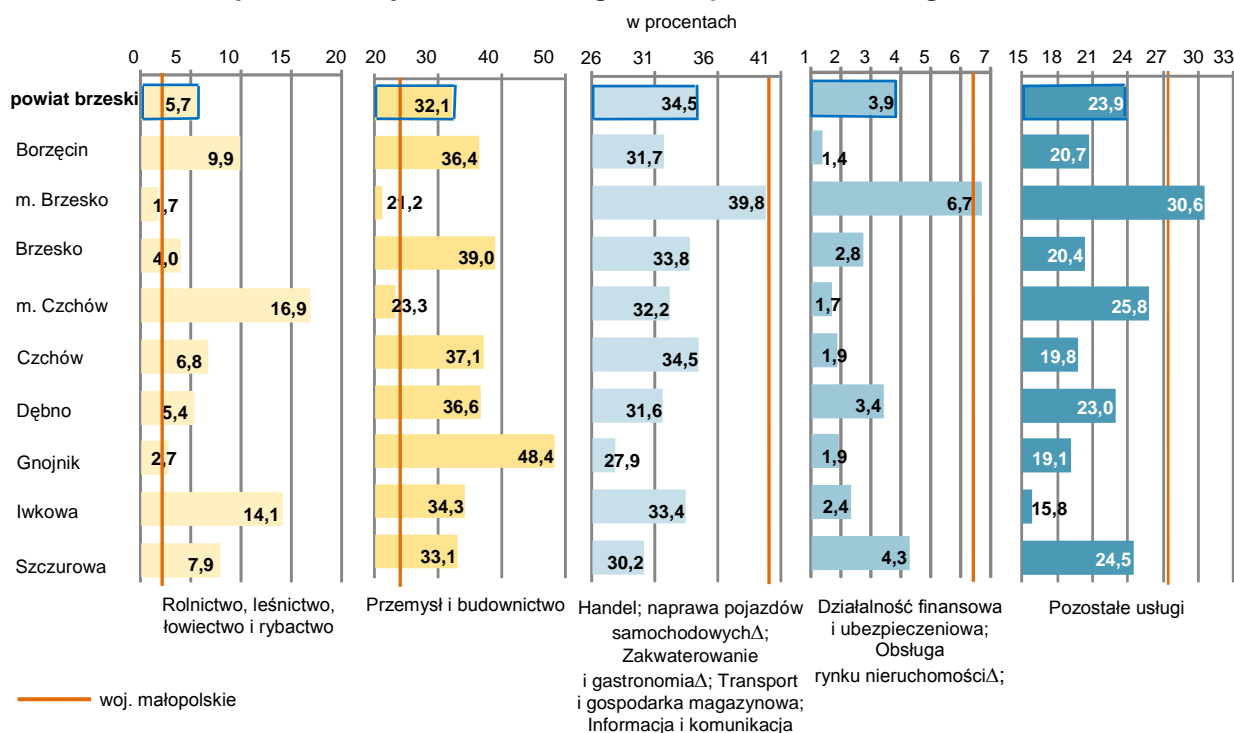

Ponadto według stanu w końcu 2010 r. w powiecie brzeskim działały 204 stowarzyszenia i organizacje społeczne, 29 spółdzielni oraz 5 fundacji. Najwięcej stowarzyszeń zarejestrowanych było w gminie Dębno – 45, w mieście Brzesko – 43, na obszarze wiejskim gminy Brzesko – 35 oraz w gminie Szczurowa – 32. Najwięcej spółdzielni i fundacji było zlokalizowanych na terenie miasta Brzesko (11 spółdzielni, 3 fundacje).

Podmioty według rodzaju prowadzonej działalności

W 2010 r. dominującym rodzajem prowadzonej działalności gospodarczej w powiecie brzeskim była działalność zaliczana do sekcji „Handel; naprawa pojazdów samochodowychΔ”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Zakwaterowanie i gastronomiaΔ”; „Informacja i komunikacja”. Wymienioną działalność prowadziły 1984 podmioty (34,5% ogółu), w tym zdecydowana większość prowadziła działalność handlową 1433 podmioty (24,9% ogółu).

Wykres 28. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według rodzaju prowadzonej działalności w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.

Podmioty prowadzące działalność w zakresie przemysłu i budownictwa stanowiły 32,1% ogółu, przy czym budownictwem zajmowały się 1352 podmioty (23,5%), a przetwórstwem przemysłowym 470 podmiotów (8,2%).

Znaczna liczba podmiotów (1374) skupiona była w sekcjach zaliczanych do pozostałych usług, które stanowiły 23,9% ogółu i zawierały m.in. działalność organizacji członkowskich, działalność profesjonalną, naukową i techniczną, opiekę zdrowotną i pomoc społeczną oraz edukację.

Najwyższy, sięgający średniej wojewódzkiej udział podmiotów prowadzących działalność w zakresie sekcji: „Handel; naprawa pojazdów samochodowych”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Zakwaterowanie i gastronomia”; „Informacja i komunikacja” odnotowano w mieście Brzesko (39,8%). W każdej z pozostałych gmin podobnie jak w powiecie brzeskim udział podmiotów tych sekcji kształtował się na poziomie znacznie poniżej przeciętnej wojewódzkiej, która wynosiła 40,5%.

Udział podmiotów prowadzących działalność w zakresie przemysłu i budownictwa we wszystkich gminach wiejskich przekraczał przeciętną wojewódzką wynoszącą 23,8%. Wysokie udziały wymienionych sekcji w strukturze podmiotów wynikały przede wszystkim z licznie prowadzonej przez podmioty działalności w zakresie budownictwa. Najwyższy udział - 48,4% podmiotów prowadzących działalność w zakresie przemysłu i budownictwa odnotowano w gminie Gnojnik, z czego 39,1% to podmioty prowadzące działalność budowlaną, a 9,3% prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego.

Udział działalności finansowej i ubezpieczeniowej łącznie z obsługą rynku nieruchomości, a także udział pozostałych usług w każdej z gmin za wyjątkiem miasta Brzesko kształtował się na poziomie poniżej średniej wojewódzkiej wynoszącej odpowiednio 6,5% i 27,1%.

W większości gmin powiatu brzeskiego za wyjątkiem miasta Brzesko odnotowano wyższy niż przeciętnie w woj. małopolskim (2,1%) udział podmiotów prowadzących działalność rolniczą, a zdecydowanie najwyższy w mieście Czchowie i gminie Iwkowa.

W powiecie brzeskim w latach 2004-2010 obserwowano zmiany struktury podmiotów gospodarki narodowej według rodzaju prowadzonej działalności. Nastąpiło zwiększenie udziału działalności przemysłowej i budowlanej z 28,9% do 32,1% (w woj. małopolskim z 22,9% do 23,8%). O zwiększeniu udziału zdecydował znaczny wzrost działalności budowlanej z 19,3% do 23,5% (w województwie z 10,9% do 13,4%). W omawianym okresie odnotowano zmniejszenie udziału usług z 64,9% do 62,2% (w województwie 75,2 % do 74,1%) oraz udziału rolnictwa z 6,2% do 5,7% (w województwie nastąpił nieznaczny wzrost z 1,9% do 2,1%).

Podmioty według liczby pracujących

Struktura podmiotów według klas wielkości w powiecie brzeskim kształtowała się podobnie jak w woj. małopolskim.

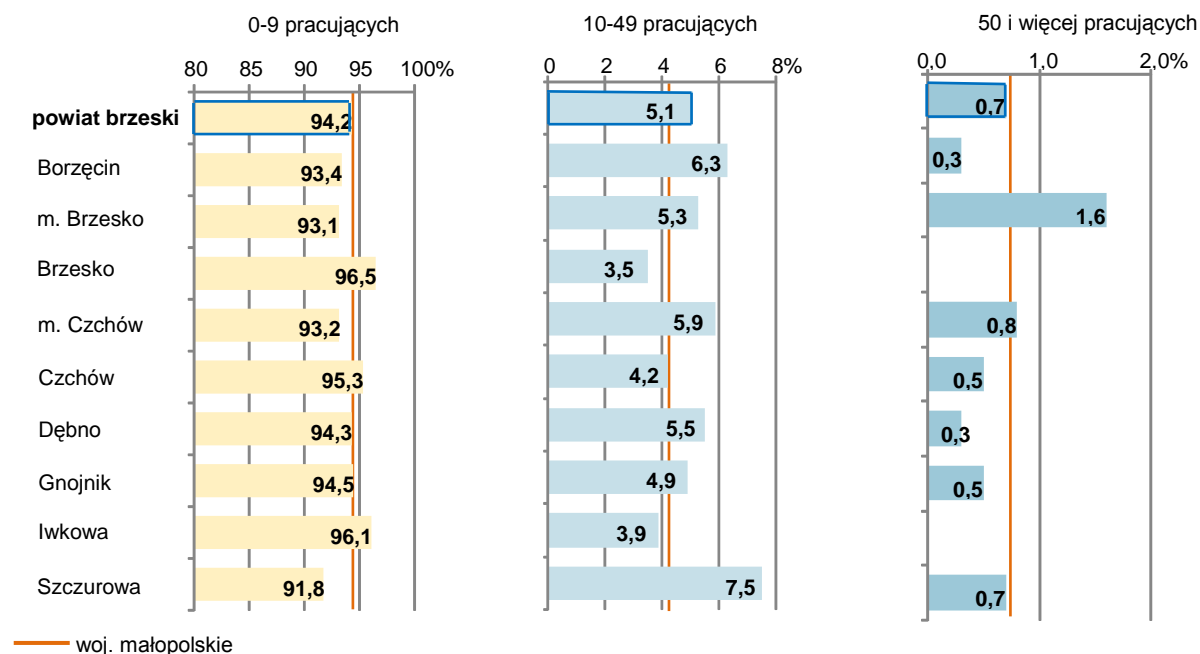
Podmioty prowadzące działalność gospodarczą na terenie powiatu brzeskiego to przede wszystkim podmioty małe z liczbą pracujących do 9 osób, które stanowiły 94,2% ogółu podmiotów (5426). Podmioty z liczbą pracujących od 10 - 49 stanowiły 5,1% (291 podmiotów), a z liczbą pracujących powyżej 49 osób - 0,7% (40 podmiotów).

Podmioty gospodarki narodowej

Na obszarze wiejskim gminy Brzesko oraz Czchów, a także w gminie Iwkowa udział podmiotów małych o liczbie pracujących do 9 osób przekraczał 95% ogółu podmiotów. W pozostałych gminach udział podmiotów o liczbie pracujących do 9 osób był niższy na korzyść podmiotów średnich i dużych.

Udział podmiotów średnich z liczbą pracujących od 10 do 49 osób, wyższy niż średnio w powiecie brzeskim, odnotowano w gminie Szczurowa – 7,5%, Borzęcin – 6,3%, mieście Czchowię – 5,9%, gminie Dębno – 5,5% oraz w mieście Brzesko – 5,3%.

Wykres 29. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według liczby pracujących w 2010 r.

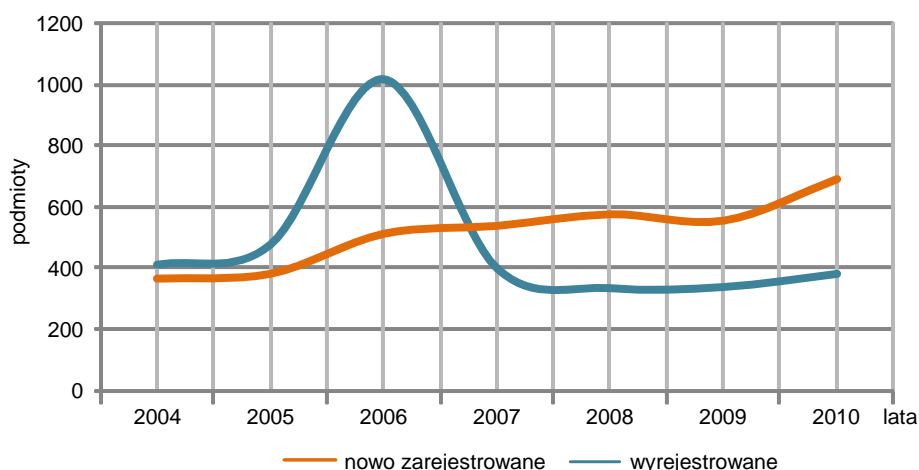
Najwyższy udział podmiotów dużych o liczbie pracujących powyżej 49 osób odnotowano w mieście Brzesko – 1,6% i w mieście Czchowię – 0,8% oraz w gminie Szczurowa – 0,7%.

Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane

W 2010 r. w powiecie brzeskim zarejestrowano 690 podmiotów nowych (12,0% ogółu podmiotów), a wyrejestrowano 383 podmioty (6,7%). W latach 2004 - 2010 liczba podmiotów nowo zarejestrowanych systematycznie wzrastała. W latach 2004 do 2006 liczba podmiotów wyrejestrowanych przekraczała liczbę podmiotów zarejestrowanych, co było w głównej mierze następstwem weryfikacji rejestru REGON, natomiast od 2007 r. liczba wyrejestrowanych podmiotów utrzymywała się na względnie stałym poziomie.

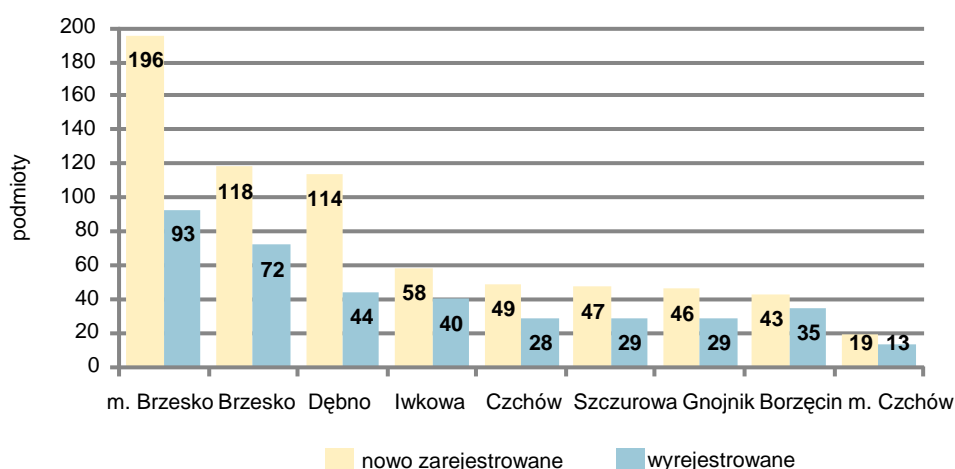
W 2010 r. najwięcej nowych podmiotów rozpoczęło działalność w mieście Brzesko – 196 podmiotów, co stanowiło ponad 28% podmiotów nowo powstałych w powiecie. Znaczna liczba podmiotów rozpoczęła także działalność na obszarze wiejskim gminy Brzesko (118 podmiotów, tj. 17,1%) oraz w gminie Dębno (114 podmiotów, tj. 16,5%). W pozostałych gminach udział podmiotów nowo zarejestrowanych nie przekraczał 10% ogółu podmiotów nowo zarejestrowanych w powiecie, a najniższy udział - 2,8% odnotowano w mieście Czchowię (19 podmiotów).

Wykres 30. Podmioty gospodarki narodowej w powiecie brzeskim

Najwięcej podmiotów wyrejestrowało działalność w 2010 r. w mieście Brzesko (93 podmioty tj. 24,3% ogółu wyrejestrowanych w powiecie), na obszarze wiejskim gminy Brzesko (72 podmioty, tj. 18,8%), w gminie Dębno (44 podmioty, tj. 11,5%). Najmniej wyrejestrowanych podmiotów odnotowano w mieście Czchwie (13 podmiotów, tj. 3,4% ogółu wyrejestrowanych w powiecie) i na obszarze wiejskim gminy Czchów (28 podmiotów, tj. 7,3%).

Wykres 31. Podmioty gospodarki narodowej w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.

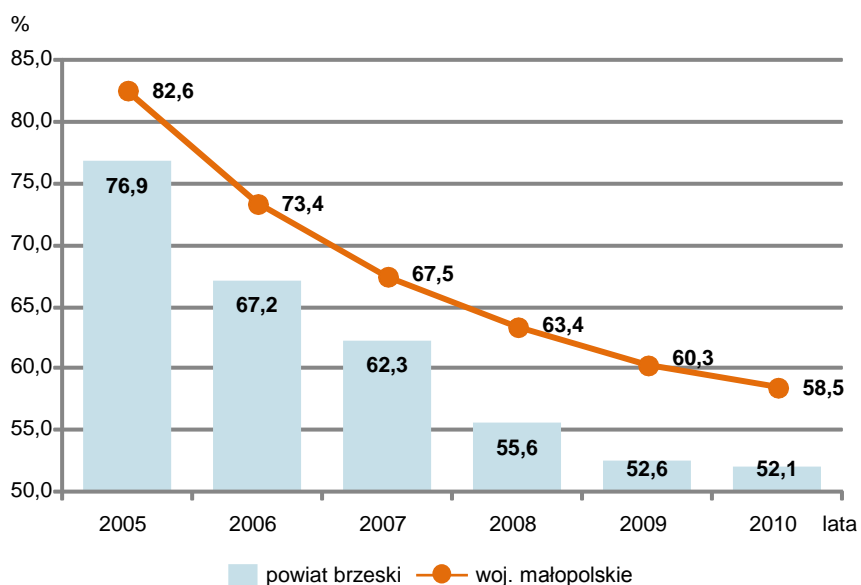
Największy przyrost podmiotów gospodarki narodowej obserwowano w mieście Brzesko, gminie Dębno oraz na obszarach wiejskich Brzeska i Czchowa, a najmniejszy w mieście Czchwie i w gminie Borzęcin.

Warunki, w których funkcjonują podmioty gospodarcze stale ulegają zmianie. Szybka reakcja na zmiany oraz umiejętność pozostania konkurencyjnym w grupie nowopowstałych przedsiębiorstw jest warunkiem utrzymania się na rynku. Jednostki, które tego nie potrafią, stają się nieefektywne i są wypierane z rynku.

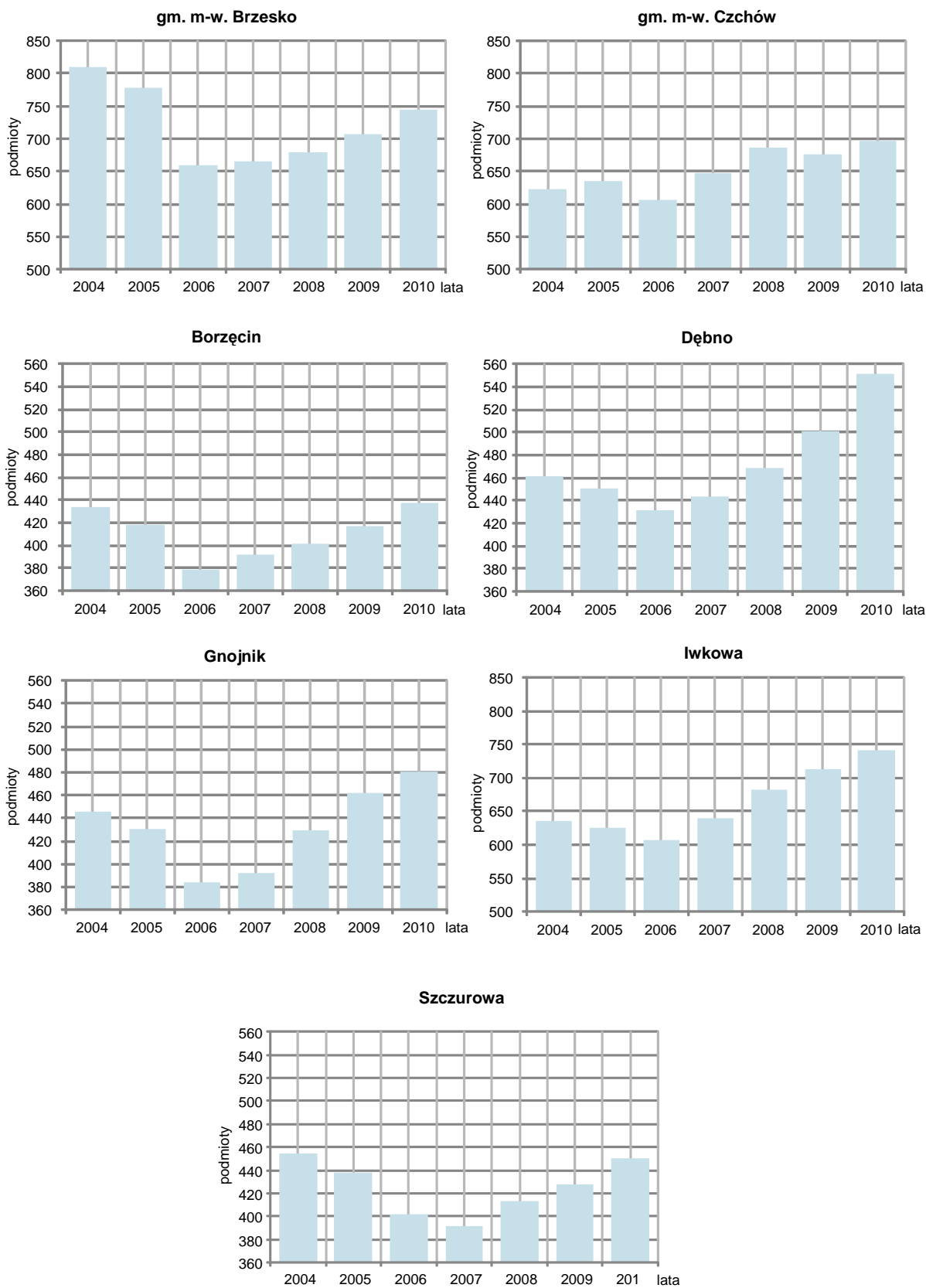
Podmioty gospodarki narodowej

Spośród 363 nowych podmiotów zarejestrowanych w 2004 r. w rejestrze REGON na terenie powiatu brzeskiego, po sześciu latach, czyli do końca 2010 r. nadal prowadziło działalność 52,1% jednostek (w woj. małopolskim 58,6%). Należy zaznaczyć, że w dwóch gminach: Iwkowa i Szczurowa wskaźnik ten był znacznie wyższy od przeciętnego ustalonego zarówno dla powiatu jak i dla województwa i wynosił odpowiednio 65,0% i 72,4%.

Wykres 32. Przeżywalność podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2004 r.

Wykres 33. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w gminach powiatu brzeskiego

ROLNICTWO

Powiat brzeski leży na styku Kotliny Sandomierskiej i Pogórza Środkowobeskidzkiego, między doliną Wisły a Pogórzem Rożnowskim, co sprawia, że warunki naturalne są bardzo urozmaicone, a dla rolnictwa - szczególnie zróżnicowane. Na północy powiatu dolina Wisły i zbiegających ku niej Raby i Uszwicy tworzą naturalnie dogodne warunki dla rolnictwa, zarówno dla hodowli bydła, jak i uprawy zbóż, zwłaszcza, że brak tu bardziej rozwiniętego przemysłu a ludność ciągle znajduje zatrudnienie we własnych gospodarstwach rolnych.

Mocno zróżnicowane południe powiatu, gdzie wysoczyzny przecinane są głębokimi dolinami płynących ku północy Dunajca, Raby i Uszwicy jest mniej korzystne rolniczo. Decydują o tym zarówno słabsze gleby i gorsze stosunki wodne, jak i pofałdowana a miejscami górzysta (wiele wzniesień powyżej 400 m n.p.m.) rzeźba terenu.

Gleby w powiecie brzeskim są bardzo zróżnicowane od mied na Nizinie Nadwiślańskiej do piaszczystych gleb bielcowych i glin na południu. Przeważają gleby klas średnich i niskich. Najwyższy jest udział gleb klasy IV, które stanowią ponad 54% ogólnej powierzchni użytków rolnych powiatu. Niespełna 24% gleb należy do klasy III, a ponad 17% do bardzo słabej klasy V. Zaledwie 1,6% gleb w powiecie, to gleby najbardziej produkcyjnych klas bonitacyjnych: I i II.

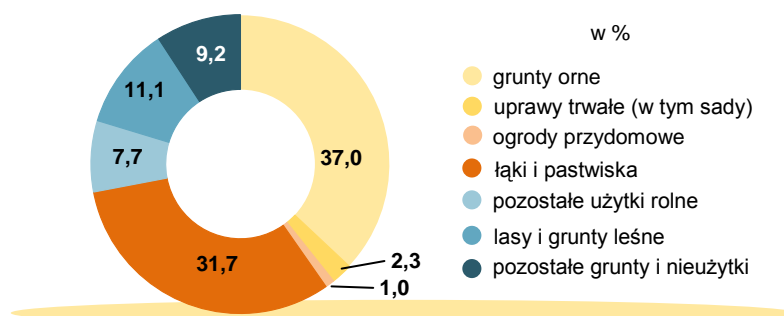
Powiat brzeski leży w krakowsko - tarnowskim obszarze termicznym, jednym z najcieplejszych w Polsce i sprzyjającym uprawom rolnym. Klimat charakteryzuje się tu wysoką średnioroczną temperaturą, długim okresem wegetacyjnym i dostatecznie obfitymi opadami.

Ostatnim badaniem prowadzonym przez służby statystyczne, które ukazało bardziej szczegółowy obraz rolnictwa był Powszechny Spis Rolny przeprowadzony w 2010 roku. Dalszą ocenę brzeskiego rolnictwa przeprowadzono w oparciu o jego wyniki.

Użytkowanie gruntów

Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych powiatu brzeskiego według danych Powszechnego Spisu Rolnego 2010 była zbliżona do struktury ustalonej dla woj. małopolskiego. Użytki rolne stanowiły w powiecie 79,7% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych (w województwie 77,8%), lasy i grunty leśne 11,1% (w województwie 14,6%) a pozostałe grunty i nieużytki 9,2% (średnia dla województwa wyniosła 7,6%). Użytki rolne w dobrej kulturze stanowiły 72,0% gruntów ogółem (w województwie 70,2%), a łączna powierzchnia zasiewów stanowiła w powiecie brzeskim 34,4% całkowitej powierzchni gospodarstw rolnych (w województwie 35,1%). Biorąc pod uwagę powyższe dane, powiat brzeski należy uznać za, w istotnej mierze, rolniczy.

Wykres 34. Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych powiatu brzeskiego według PSR 2010

Najwyższy udział użytków rolnych stwierdzono w gminie Szczurowa – stanowiły tam 90,2% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych, najniższy odnotowano w Iwkowej, wynosił tylko 68,7%. Użytki rolne utrzymywane w dobrej kulturze stanowiły w 2010 r. średnio 72,0% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w powiecie. Udział ten był najwyższy w gminie Szczurowa, gdzie przekraczał 86% a najniższy w gminie Brzesko, gdzie stanowił tylko 65%. Pod zasiewami było 34,4% powierzchni gospodarstw rolnych w powiecie. Udział ten był najwyższy w gminie Szczurowa i wynosił 46,0%, najniższy stwierdzono w gminie Iwkowa, gdzie zasiewy stanowiły zaledwie 23,4% całkowitej powierzchni gospodarstw rolnych. Trwałe użytki zielone stanowiły średnio 31,7% powierzchni gospodarstw rolnych powiatu brzeskiego, udział ten wahał się od 21,9% w gminie Borzęcin do 37,5% w gminie Szczurowa i 38,5% w gminie Iwkowa. Sady owocowe stanowiły 2,1% gruntów ogółem w gospodarstwach powiatu, udział ten był znaczący i najwyższy w gminie Dębno (6,5%), a zdecydowanie najniższy w gminie Szczurowa (0,2%).

W użytkowaniu rolniczym znajdowało się w powiecie brzeskim łącznie 34109 ha ziemi, w tym 27197 ha użytków rolnych. Ponad 26% użytków rolnych powiatu leżało na terenie gminy Szczurowa. Zajmowały tam one 7092 ha, wśród których 6780 ha tj. blisko 96% utrzymywane było w dobrej kulturze rolnej. Gospodarstwa rolne gminy Iwkowa stanowiły tylko 9,0% użytków rolnych całego powiatu. Zajmowały one 2449 ha, w tym 2362 ha (96,5%) utrzymywano w dobrej kulturze rolnej.

Pod zasiewami było w powiecie brzeskim w 2010 r. łącznie 11724 ha. W gminie Szczurowa obsiano w tym roku 3615 ha, co stanowiło znaczącą część, blisko 31% zasiewów całego powiatu, podczas gdy w gminie Iwkowa wszystkie zasiewy obejmowały powierzchnię zaledwie 834 ha i stanowiły tylko 7,1% zasiewów dokonanych w 2010 r. w całym powiecie brzeskim.

Trwałe użytki zielone, czyli łąki i pastwiska zajmowały w powiecie brzeskim łączną powierzchnię 10807 ha. Najwięcej łąk i pastwisk zlokalizowanych było w gminie Szczurowa, 2953 ha trwałych użytków zielonych stwierdzonych w czasie PSR 2010 w tej gminie stanowiło 27,3% wszystkich użytków zielonych w powiecie brzeskim. Najmniej łąk i pastwisk, bo tylko 1044 ha, leżało na terenie gminy Gnojnik.

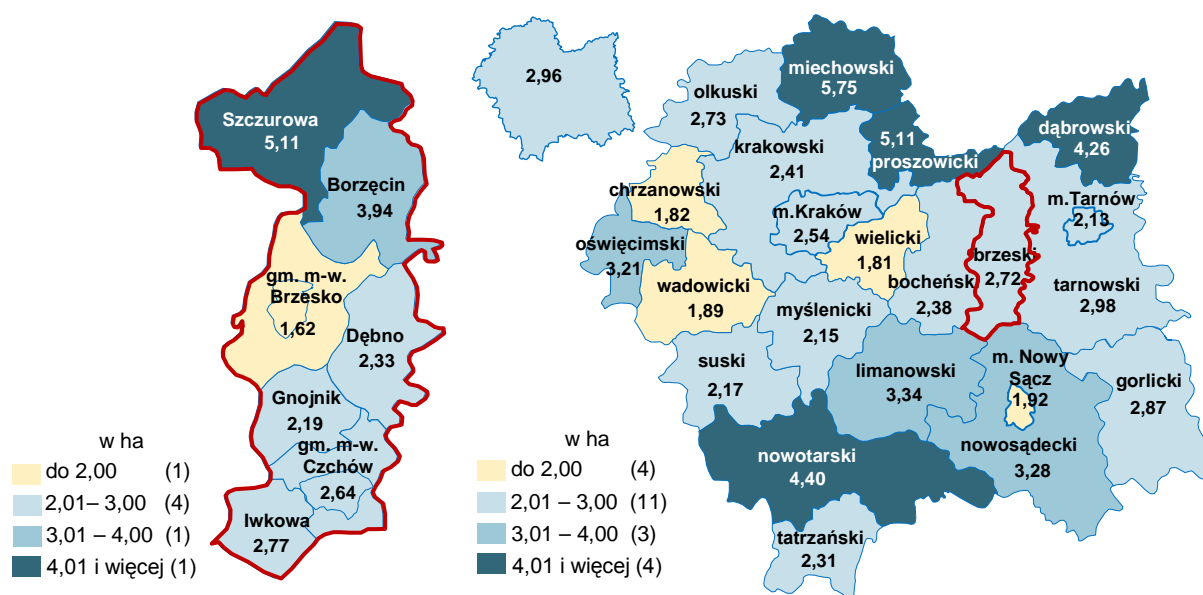
Pozostałe użytki rolne, czyli użytki pozostające poza dobrą kulturą rolną, zajmowały w powiecie brzeskim 2647 ha. Oznacza to, nieco upraszczając, że całkowicie poza zainteresowaniem rolników znajdowało się w 2010 r. blisko 10% wszystkich użytków rolnych powiatu brzeskiego. Najwięcej tej kategorii gruntów wystąpiło w gminach Borzęcin (630 ha – 23,8% pozostałych użytków rolnych powiatu), Brzesko (624 ha – 23,6%) i Dębno (581 ha – 21,9%) .

Wyniki PSR 2010 wykazały na terenie powiatu brzeskiego 12528 gospodarstw rolnych. W porównaniu z rokiem 2002 było to o 27,0% mniej. Rolnictwo powiatu brzeskiego jest zdominowane przez rolnictwo indywidualne. Gospodarstwa indywidualne, których według danych PSR 2010 było 12521, czyli 99,9% wszystkich gospodarstw, zajmowały 98,1% użytków rolnych powiatu, tj. 26671 ha.

Zdecydowana większość gospodarstw rolnych – 10999, czyli 87,8% wszystkich gospodarstw powiatu, prowadziła w 2010 r. produkcję rolniczą bądź utrzymywała swoje użytki rolne w całości lub części w dobrej kulturze rolnej.

W 2010 r. średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w powiecie brzeskim wyniosła 2,72 ha, co plasowało powiat nieznacznie poniżej średniej dla woj. małopolskiego, wynoszącej 2,96 ha.

Mapa 7. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego według PSR 2010

Największe średnie gospodarstwa zlokalizowane były w północnej części powiatu – w gminie Szczurowa i Borzęcin. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosiła tam w 2010 r. odpowiednio 5,11 ha i 3,94 ha. Najmniejszą średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego stwierdzono w gminie Brzesko – wynosiła zaledwie 1,62 ha. Udział użytków rolnych w dobrej kulturze w całej powierzchni przeciętnego gospodarstwa rolnego stanowił w powiecie brzeskim 72,1%. Najwyższy był w gminie Szczurowa – 86,3%, najniższy w gminie Brzesko – tylko 65,4%.

W porównaniu z wynikami PSR 2002, średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w powiecie brzeskim wzrosła o 17 arów tj. o 6,7%. To mniejszy wzrost, niż ustalony średnio dla woj. małopolskiego. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego w woj. małopolskim wzrosła w okresie 2002 – 2010 o 36 arów tj. o 13,9%.

W okresie międzypisowym ubyło w powiecie brzeskim 27,0% gospodarstw rolnych, a spadek odnotowano we wszystkich gminach powiatu poza gminą Iwkowa, gdzie liczba gospodarstw rolnych nieznacznie (2,9%) wzrosła. Najgłębszy spadek odnotowano w gminie Czchów – w ciągu 8 lat ilość gospodarstw rolnych zmniejszyła się tam o 37,5%.

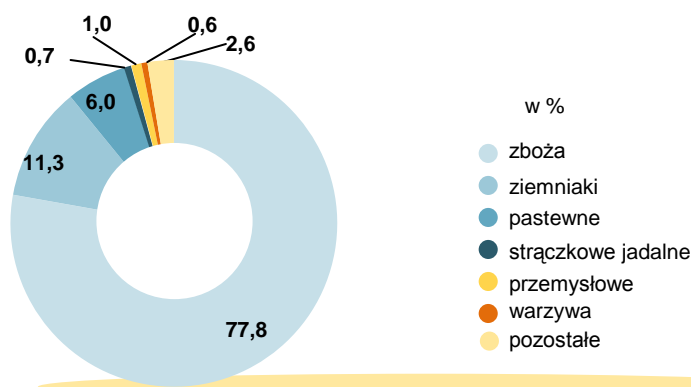
Bardziej wyraźne zmiany nastąpiły w latach 2002 – 2010 w strukturze obszarowej gospodarstw rolnych. Stwierdzono, że w pięciu gminach powiatu nastąpił wzrost udziału gospodarstw najmniejszych, czyli o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych. Tylko w gminach Szczurowa i Czchów udział najmniejszych gospodarstw w ogólnej ich liczbie zmniejszył się odpowiednio o 2,9 i 6,8 p. proc. W całym powiecie brzeskim liczba najmniejszych gospodarstw wzrosła o 5,1 p. proc.

We wszystkich gminach wyraźnie wzrósł udział gospodarstw o powierzchni powyżej 10 ha użytków rolnych. W powiecie brzeskim ich liczba wzrosła o 30,0%, ale największy wzrost liczby gospodarstw z tej grupy stwierdzono w gminie Szczurowa, gdzie podwoił się udział tej grupy obszarowej w ogólnej liczbie gospodarstw w gminie.

Powierzchnia i struktura zasiewów

Ogólna powierzchnia zasiewów w powiecie brzeskim wynosiła według danych Powszechnego Spisu Rolnego 2010 r. - 11 724 ha, co stanowiło blisko 93% wszystkich gruntów ornych powiatu.

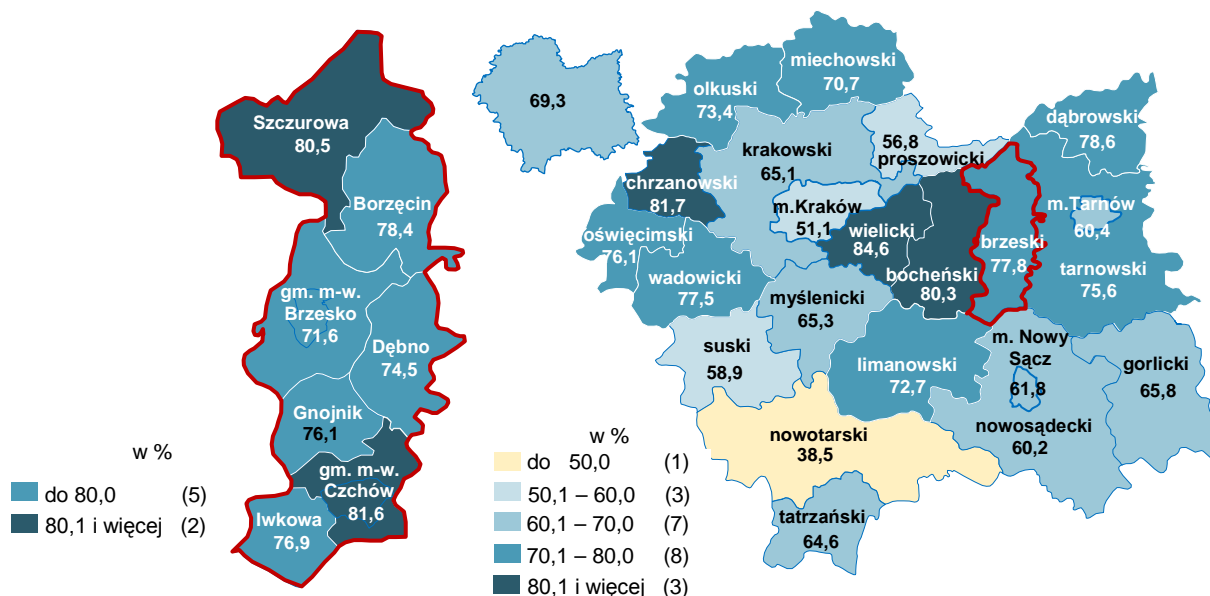
Wykres 35. Udział powierzchni poszczególnych upraw w ogólnej powierzchni zasiewów w gospodarstwach rolnych powiatu brzeskiego w 2010 r.

Zboża

Podstawową uprawą powiatu były zboża. Rośliny zbożowe zajmowały w 2010 r. powierzchnię 9118 ha i stanowiły 77,8% ogólnej powierzchni zasiewów (w woj. małopolskim ich udział wynosił 69,3%). W porównaniu z rokiem 2002 powierzchnia uprawy zbóż ogółem zmniejszyła się 23,1%.

Mapa 8. Udział powierzchni uprawy zbóż w ogólnej powierzchni zasiewów w 2010 r.

Największą powierzchnię upraw roślin zbożowych ustalono w gminie Szczurowa – 3615 ha, zboża stanowiły tam ponad 80% wszystkich zasiewów. Najmniej zbóż uprawiano w Iwkowej, zaledwie 834 ha, ale najniższy udział zbożowych w ogólnej powierzchni zasiewów stwierdzono w gminie Brzesko – stanowiły tam tylko 71,6%. Gmina Szczurowa jako jedyna w powiecie brzeskim powiększyła powierzchnię uprawy zbóż w porównaniu z rokiem 2002.

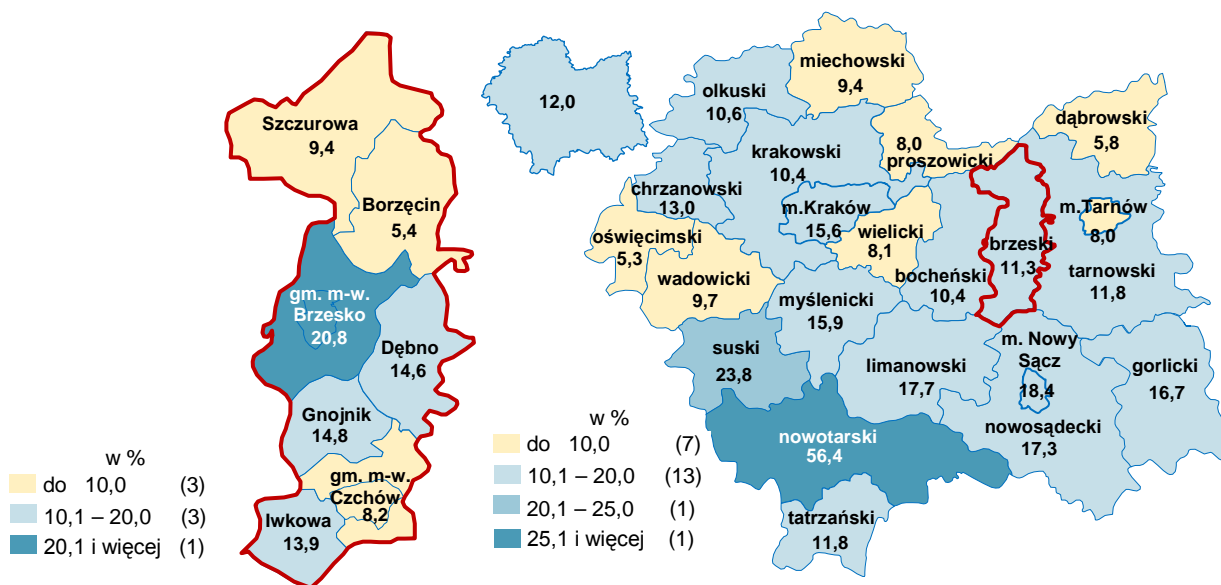
Uprawę zbóż prowadziło w powiecie brzeskim 6206 gospodarstw tj. 85,9% wszystkich gospodarstw rolnych powiatu prowadzących produkcję roślinną. Przeciętna powierzchnia uprawy zbóż w jednym gospodarstwie rolnym posiadającym te uprawy była jednak niewielka i wynosiła średnio dla całego powiatu brzeskiego zaledwie 1,5 ha.

Najwyższy udział gospodarstw prowadzących produkcję zbóż odnotowano w gminie Szczurowa – uprawą roślin zbożowych zajmowało się tam 92,5% wszystkich gospodarstw.

Ziemniaki

Ziemniaki nie są znaczącą uprawą w powiecie brzeskim. W 2010 r. powierzchnia ich uprawy wynosiła 1324 ha i zajmowała 11,3% ogólnej powierzchni zasiewów. W województwie wskaźnik ten wynosił 12,0% i był najwyższy spośród wszystkich województw w kraju. Średnia krajowa dla tej cechy wynosiła tylko 3,7%, w porównaniu z rokiem 2002 powierzchnia upraw ziemniaków zmniejszyła się w powiecie brzeskim o 55,3% (w woj. małopolskim spadek ten wyniósł średnio 43,7%).

Mapa 9. Udział powierzchni uprawy ziemniaków w ogólnej powierzchni zasiewów w 2010 r.

Uprawę ziemniaków prowadziło w powiecie brzeskim 5182 gospodarstwa tj. 71,7% wszystkich gospodarstw rolnych powiatu prowadzących produkcję roślinną. To udział nieznacznie niższy niż średni dla woj. małopolskiego, który wynosił 72,5% gospodarstw. Najwyższy udział gospodarstw prowadzących uprawę ziemniaków odnotowano w gminie Brzesko. Uprawą ziemniaków zajmowało się 79,3% gospodarstw w tej gminie.

Największym obszarem uprawy ziemniaków były w 2010 r. gminy: Szczurowa – 339 ha i Brzesko – 262 ha. W gminie Brzesko odnotowano również wyraźnie najwyższy udział plantacji ziemniaków w ogólnej powierzchni upraw – 20,8%, podczas gdy w Szczurowej, mimo znaczącej powierzchni bezwzględnej, stanowiły tylko 9,4% wszystkich upraw. Najmniejszy udział plantacji ziemniaków stwierdzono w gminie Borzęcin - obszar uprawy ziemniaków wynosił tam 119 ha, co stanowiło zaledwie 5,4% ogólnej powierzchni upraw.

Pastewne

Powierzchnia uprawy roślin pastewnych według wyników PSR 2010 wynosiła w powiecie 708 ha, co stanowiło 6,0% całej powierzchni pod uprawami. W woj. małopolskim przeciętny udział pastewnych w ogólnej powierzchni zasiewów wynosił 8,3% i był taki sam, jak średnia krajowa dla tej cechy. Najwyższy udział upraw pastewnych w całej powierzchni zasiewów odnotowano w gminach: Gnojnik – 7,7% i Szczurowa 7,6%, najmniejszy stwierdzono w gminie Dębno, pastewne stanowiły tam tylko 3,6% całej powierzchni zasiewów.

Warzywa

Łączna powierzchnia warzyw gruntowych uprawianych w powiecie brzeskim wynosiła zaledwie 74 ha, co stanowiło 0,6% powierzchni pod zasiewami. W woj. małopolskim w 2010 r. udział ten wynosił 5,3%. Bardziej znaczącą powierzchnię zajmowały warzywa w gminach: Szczurowa – 25 ha i Dębno – 18 ha. W porównaniu z rokiem 2002 powierzchnia upraw warzyw

gruntowych w powiecie brzeskim zmniejszyła się o 42,4% (w województwie spadek ten był niewielki i wyniósł tylko 6,2%).

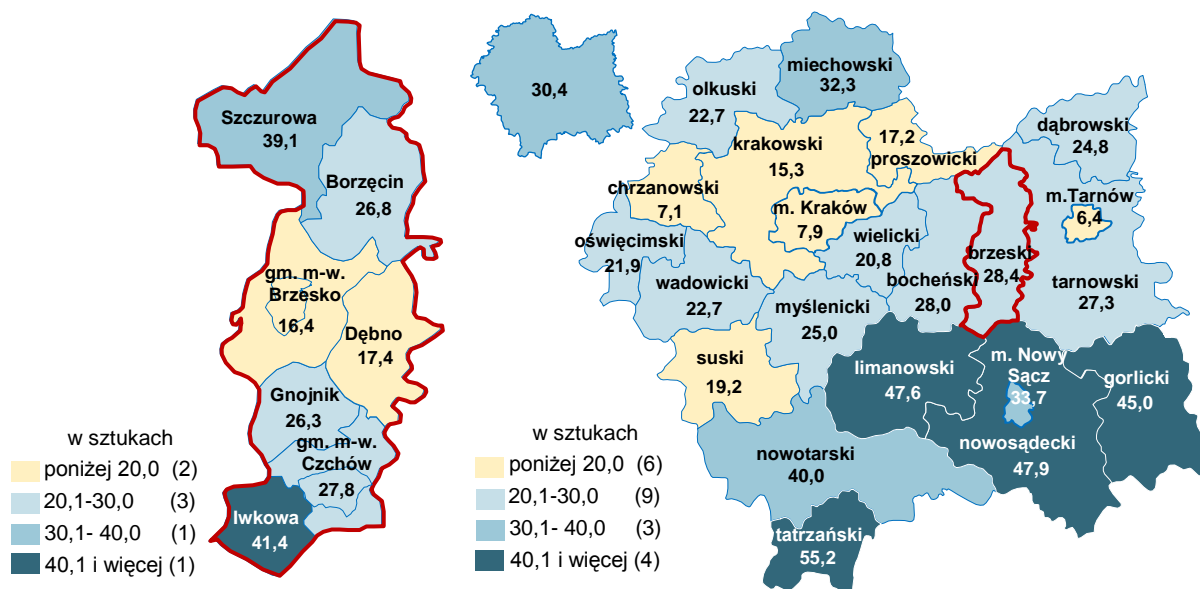
Zwierzęta gospodarskie

Powszechny Spis Rolny 2010 dostarczył szeregu informacji o stanie pogłowia zwierząt gospodarskich w powiecie brzeskim.

Bydło

Warunki naturalne północnej części powiatu brzeskiego, duża ilość użytków zielonych położonych w dolinach rzecznych, w tym przede wszystkim łąk zalewowych, gdzie wejście z pługiem nie było możliwe spowodowała, że dla ich pełnego wykorzystania rolnicy utrzymywali bydło. Rozwojowi tej gałęzi produkcji rolnej sprzyjały wieloletnie tradycje produkcji mlecznej i istniejące na terenie powiatu zakłady mleczarskie. W 2010 r. chowem bydła zajmowały się w powiecie brzeskim 2233 gospodarstwa, ponad dwukrotnie mniej, niż w 2002 r., kiedy bydło utrzymywało 5070 gospodarstw rolnych. Udział gospodarstw utrzymujących bydło w ogólnej liczbie gospodarstw wynosił w czasie ostatniego PSR zaledwie 17,8%. Gospodarstwa te utrzymywały łącznie 7718 sztuk bydła, o 34,4% mniej niż w 2002 r.

Mapa 10. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych według PSR 2010

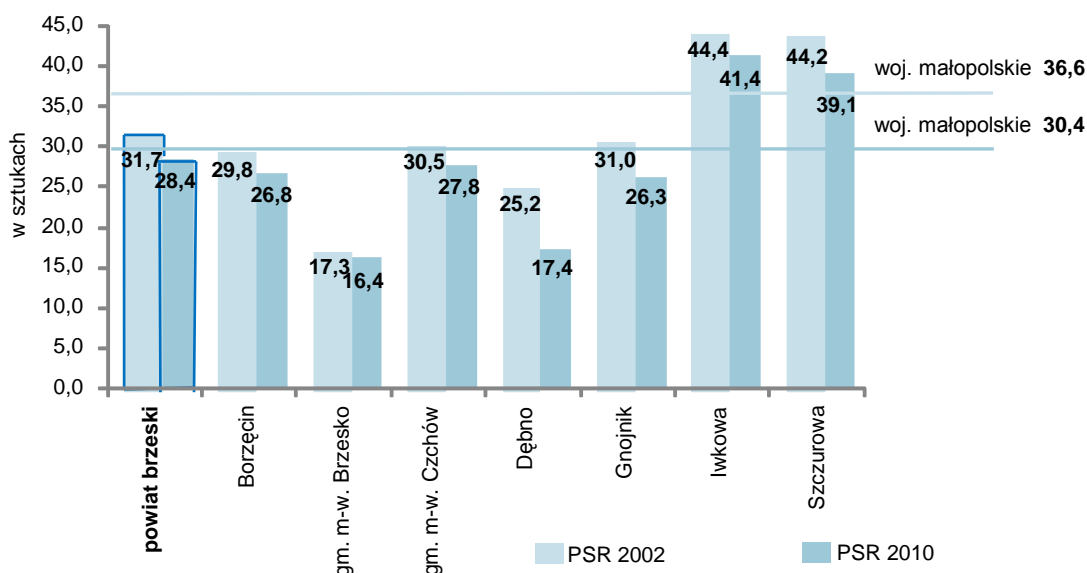
Obsada bydła liczona na 100 ha użytków rolnych wynosiła w powiecie brzeskim 28,4 szt., przy średniej dla województwa 30,4 szt. Przeciętnie w jednym gospodarstwie rolnym w powiecie utrzymującym bydło stwierdzono 3,5 sztuk fizycznych (w województwie 3,4 sztuki). W porównaniu z rokiem 2002 obsada bydła na 100 ha użytków rolnych zmniejszyła się w powiecie brzeskim o 6,2 sztuk.

Najwięcej bydła stwierdzono w trakcie PSR 2010 w gminie Szczurowa. W 514 gospodarstwach utrzymywano tam 2770 sztuk, a zatem na jedno gospodarstwo przypadało przeciętnie 5,4 sztuk.

Najmniej bydła odnotowano w gminie Brzesko – 648 sztuki, jednak na jedno gospodarstwo utrzymujące ten gatunek przypadało tam 3,6 sztuk. Najwyższą obsadę bydła w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych stwierdzono w czasie spisu w 2010 r. w gminie Iwkowa. W 423 gospodarstwach utrzymywano tam 1014 sztuk bydła, co dawało obsadę na 100 ha użytków rolnych – 41,4 szt., ale na jedno gospodarstwo przypadało w Iwkowej zaledwie 2,4 sztuki bydła. Najniższa obsada bydła była w gminach Brzesko i Dębno – odpowiednio 16,4 i 17,4 sztuk na 100 ha użytków rolnych. Największy udział gospodarstw utrzymujących bydło w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych ustalono dla gminy Szczurowa – 33,4%, najmniejszy w gminie Brzesko – 5,7%.

Największy spadek obsady bydła odnotowano w latach 2002 – 2010 w gminie Dębno i wyniósł 7,8 sztuki na 100 ha użytków rolnych. Najmniejszy spadek wystąpił w gminie Brzesko i wyniósł zaledwie 0,9 sztuki na 100 ha użytków rolnych.

Wykres 36. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w gminach powiatu brzeskiego według PSR 2002 i PSR 2010

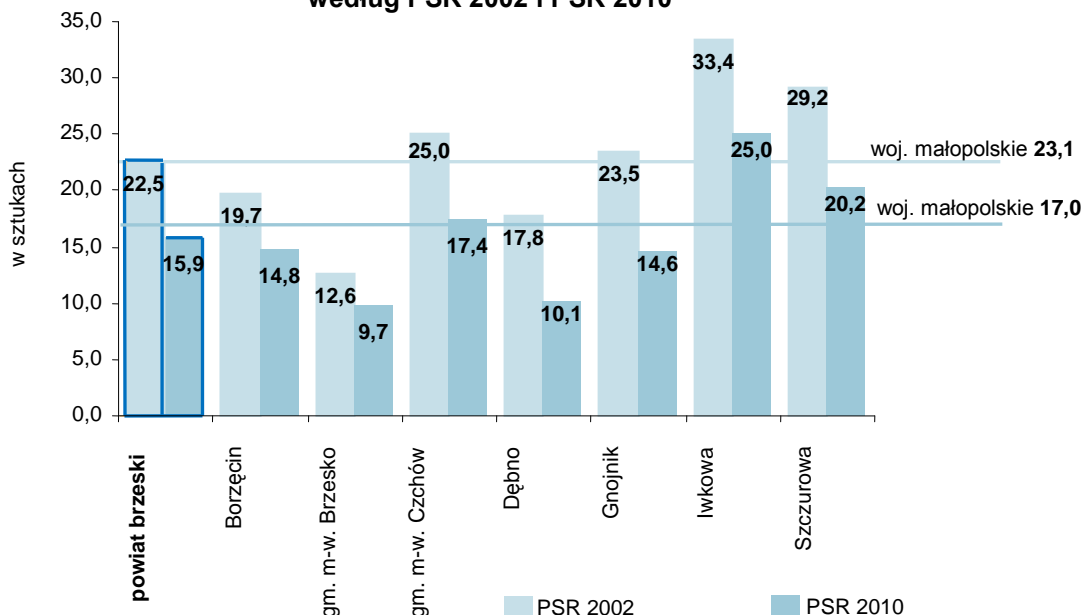

W powiecie brzeskim w czasie trwania PSR 2010 w 2007 gospodarstwach spisano ponad 4,3 tys. krów mlecznych. Na jedno gospodarstwo utrzymujące krowy przypadało przeciętnie 2,2 sztuki. Trudno więc mówić o rozwiniętej produkcji towarowej mleka w powiecie brzeskim. Najwięcej krów mlecznych utrzymywano w gminie Szczurowa – w 457 gospodarstwach 1432 krowy. Na jedno gospodarstwo utrzymujące krowy przypadało tam 3,1 sztuki. W gminie Borzęcin ogólna liczba krów wynosiła tylko 601, ale utrzymywało je zaledwie 161 gospodarstw, zatem to właśnie w gminie Borzęcin na jedno gospodarstwo przypadało średnio najwięcej w powiecie, – 3,7 szt. krów. Udział krów w stadzie bydła wahał się od 51,7% w Szczurowej do 62,5% w Czchowie, przy średniej dla powiatu 55,9%.

W porównaniu z PSR 2002 obsada krów mlecznych na 100 ha użytków rolnych zmniejszyła się w powiecie brzeskim o 6,6 sztuk. Spadek ten był zdecydowanie najwyższy w gminach Szczurowa i Gnojnik – wyniósł odpowiednio 9,0 i 8,9 sztuk na 100 ha użytków rolnych a najmniejszy w gminie Brzesko – 3,0 sztuki na 100 ha użytków rolnych.

Wykres 37. Obsada krów na 100 ha użytków rolnych w gminach powiatu brzeskiego według PSR 2002 i PSR 2010

Trzoda chlewna

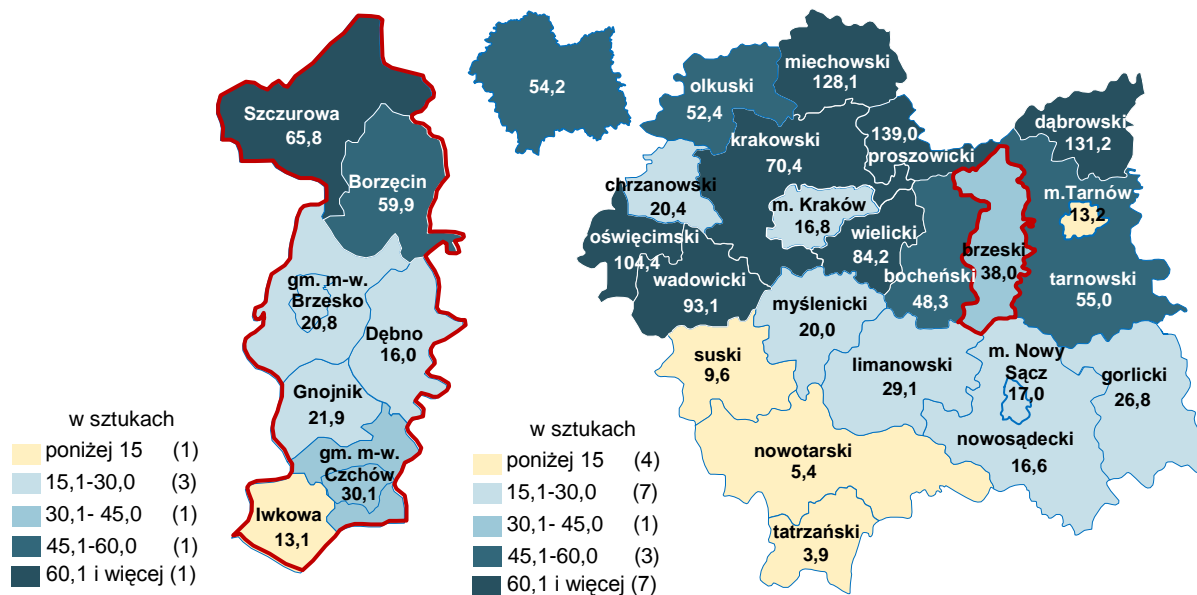
Chów i hodowla trzody chlewnej nie są specjalnością powiatu brzeskiego. Większą ilość świń tradycyjnie utrzymywano tylko w gminach Szczurowa i Borzęcin, dane PSR 2010 wykazały, że chów trzody chlewnej prowadziło w całym powiecie brzeskim 990 gospodarstw rolnych tj. 35,3% ogółu gospodarstw. Liczba gospodarstw utrzymujących świnię zmniejszyła się od 2002 r. o ponad 60%. W gospodarstwach tych utrzymywano w 2010 r. łącznie 10329 sztuk trzody chlewnej. Od poprzedniego PSR pogłowie zwierząt zmniejszyło się o blisko 7 tys. sztuk tj. niemal 40%.

Zwiększyła się natomiast koncentracja trzody w gospodarstwach utrzymujących ten gatunek. Według danych PSR 2010 na jedno gospodarstwo prowadzące chów trzody chlewnej przypadało w powiecie brzeskim 7,9 sztuki, było to o 1,2 sztuki więcej w porównaniu z rokiem 2002.

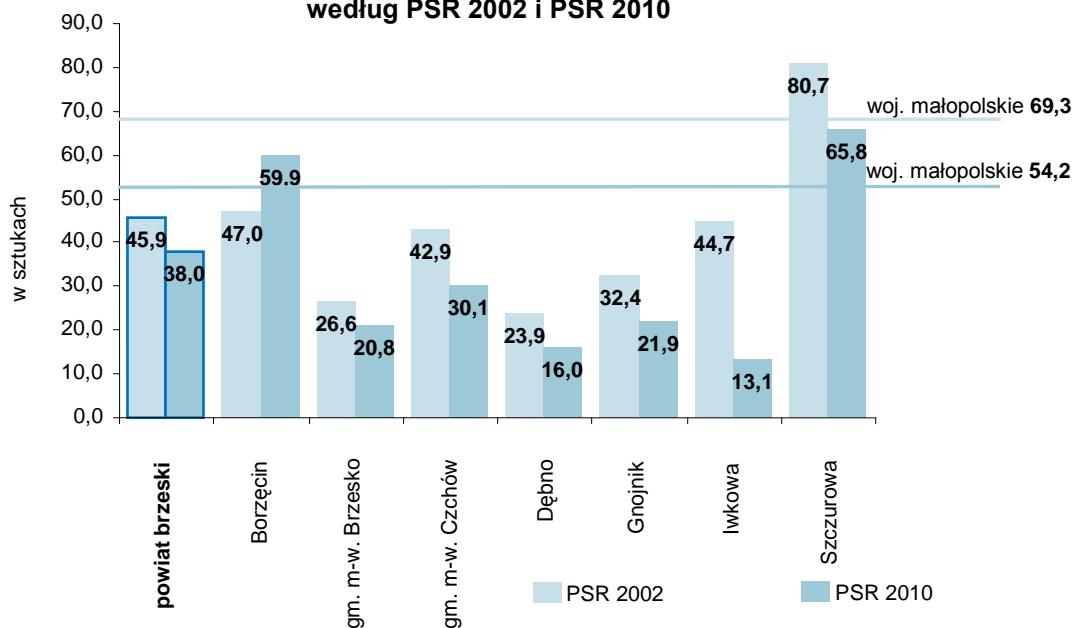
Obsada trzody liczona na 100 ha użytków rolnych wynosiła w powiecie brzeskim 38,0 sztuk przy średniej dla województwa 54,4 sztuk. Najwięcej trzody chlewnej stwierdzono w gminie Szczurowa – 4669 sztuk (45,2% całego pogłowia powiatu brzeskiego) utrzymywano je w 353 gospodarstwach tj. średnio 13,2 sztuk na jedno gospodarstwo. W gminie Borzęcin pogłowie trzody wynosiło 2436 sztuk (23,6% pogłowia powiatu) i utrzymywano je w 132 gospodarstwach; koncentracja chowu trzody chlewnej była w tej gminie najwyższa w powiecie i wynosiła 18,5 sztuki na jedno gospodarstwo. Najmniej świń PSR 2010 wykazał w gminie Iwkowa – tylko 320 sztuk utrzymywanych w zaledwie 60 gospodarstwach. Najwyższą obsadę trzody chlewnej w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych stwierdzono w czasie spisu w 2010 roku w gminie Szczurowa - wynosiła 65,8 szt./100 ha użytków rolnych. Znacząca była także obsada w gminie Borzęcin gdzie wynosiła 59,9 szt./100 ha użytków rolnych. Najniższą obsadę trzody chlewnej ustalono w gminie Iwkowa – zaledwie 13,1 szt./100 ha użytków rolnych. Największy udział gospodarstw utrzymujących trzodę chlewną w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych ustalono dla gminy Szczurowa – 23,0%, najmniejszy w gminie Brzesko – tylko 2,8%.

Mapa 11. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych według PSR 2010

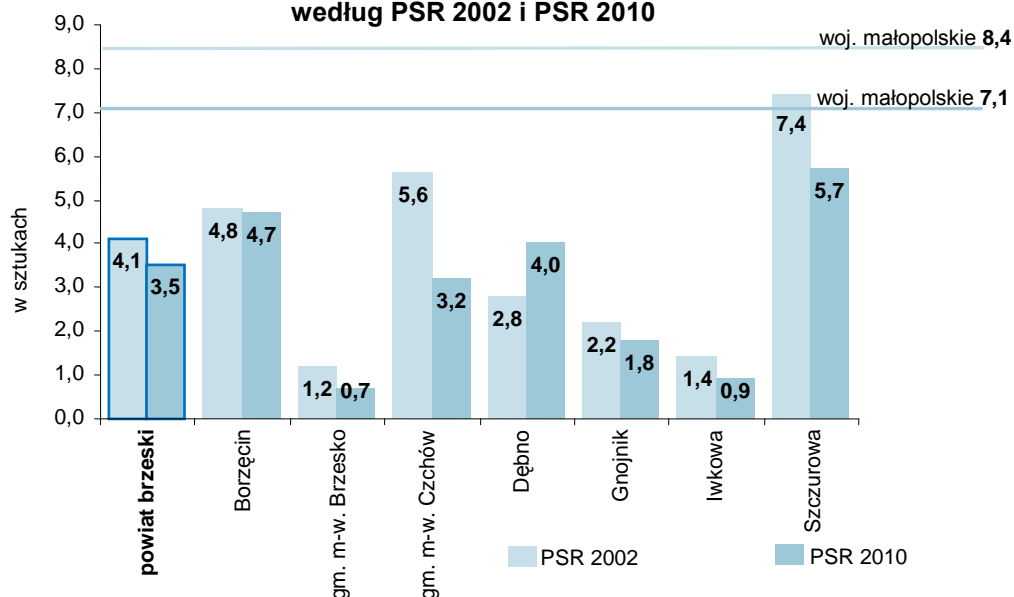
Wykres 38. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w gminach powiatu brzeskiego według PSR 2002 i PSR 2010

W porównaniu z wynikami PSR 2002 obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych zmniejszyła się w powiecie brzeskim w ciągu 8 lat o blisko 8 sztuk, najbardziej w gminie Iwkowa – o 32 sztuki. Tylko w gminie Borzęcin obsada wzrosła o 12,9 sztuk na 100 ha użytków rolnych. Wynika to jednak ze zmniejszenia się w tej gminie powierzchni użytków rolnych, bowiem pogłowienie trzody chlewnej spadło w Borzęcinie w tym czasie o 724 sztuki. W trakcie PSR 2010 w powiecie brzeskim spisano 946 loch przeznaczonych na chów.

Utrzymywano je w 378 gospodarstwach. Na jedno gospodarstwo utrzymujące lochy przypadało zatem 2,5 sztuki. Zdecydowanie najwięcej loch przeznaczonych na chów spisano w gminie Szczurowa. W 201 gospodarstwach utrzymywano tam 401 loch. Na jedno gospodarstwo utrzymujące lochy przypadało zatem w Szczurowej 2,0 sztuki loch. Największa koncentracja loch przeznaczonych do dalszej hodowli wystąpiła w gospodarstwach gminy Dębno – 173 lochy stwierdzono w zaledwie 26 gospodarstwach, na jedno gospodarstwo przypadało zatem w tej gminie średnio 6,7 sztuk. Udział loch w całym pogłowie trzody chlewnej wynosił w powiecie brzeskim 9,1% (średnio w województwie 13,1%). W gminie Dębno udział ten wynosił 25,3%, w gminie Brzesko był najniższy – 3,2%.

Wykres 39. Obsada loch na 100 ha użytków rolnych w gminach powiatu brzeskiego według PSR 2002 i PSR 2010

W porównaniu z wynikami PSR 2002 obsada loch na 100 ha użytków rolnych zmniejszyła się w powiecie brzeskim w ciągu 8 lat zaledwie o 0,6 sztuk, najbardziej w gminie Szczurowa – o 1,7 sztuki. W gminie Dębno obsada loch wzrosła w okresie międzypisowym o 1,2 sztuki na 100 ha użytków rolnych. Pogłowie loch wzrosło w tej gminie o 15 sztuk.

Konie

Konie jako siła robocza praktycznie zniknęły już z krajobrazu polskiego rolnictwa, ubywa ich także w powiecie brzeskim. Utrzymywane są jednak coraz częściej jako zwierzęta rekreacyjne w gospodarstwach agroturystycznych. Spis 2010 roku wykazał, że chów koni prowadzono w powiecie brzeskim w 486 gospodarstwach rolnych tj. w 3,9% ogółu gospodarstw (w województwie 4,4%). Gospodarstwa te utrzymywały łącznie 964 sztuk koni. Na jedno gospodarstwo rolne utrzymujące konie przypadało w 2010 r. przeciętnie 2,0 sztuki. W roku 2002 koncentracja koni w powiecie była zdecydowanie niższa - w 1036 gospodarstwach rolnych powiatu spisano 1267 koni, na jedno gospodarstwo z końmi przypadało wówczas zaledwie 1,2 sztuki.

Najwięcej koni było w gminach: Czchów i Gnojnik – odpowiednio: 188 i 167 sztuk. Te dwie gminy, skupiły 37% pogłowia powiatu. Najmniej koni wykazał spis w gminie Borzęcin – tylko 73 sztuki i spisano je zaledwie w 31 gospodarstwach. W tej gminie stwierdzono równocześnie najwięcej koni przypadających na jedno utrzymujące je gospodarstwo – 2,4 sztuki.

SYTUACJA MIESZKANIOWA. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

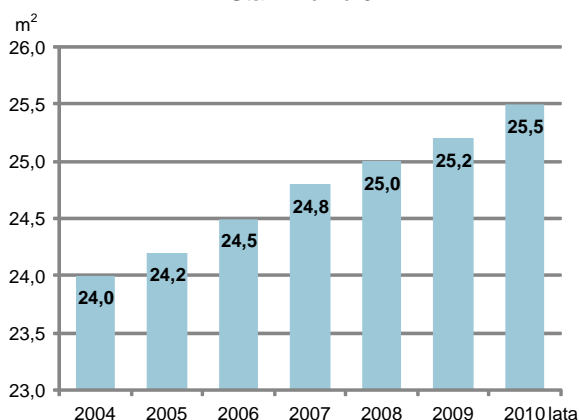
Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe powiatu brzeskiego według stanu na koniec 2010 r. wyniosły 26,5 tys. mieszkań i stanowiły 2,4% ogółu mieszkań w woj. małopolskim. W omawianych mieszkaniach znajdowało się 110,2 tys. izb o łącznej powierzchni użytkowej 2335,6 tys. m².

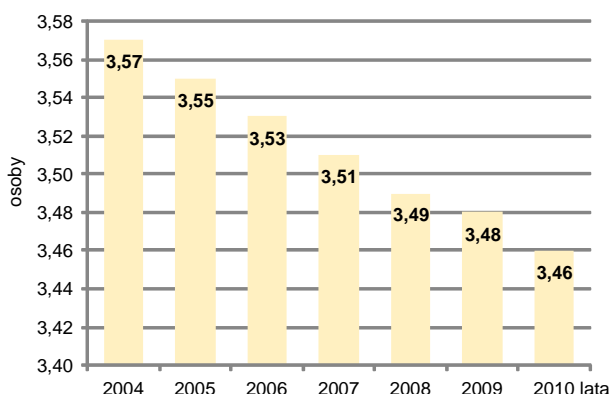
Podstawowymi miernikami pozwalającymi określić warunki mieszkaniowe są wskaźniki ilustrujące przeciętną: liczbę osób przypadających na mieszkanie, liczbę osób przypadających na izbę, powierzchnię użytkową mieszkania przypadającą na osobę.

W latach 2004–2010 następowała systematyczna poprawa warunków mieszkaniowych mieszkańców powiatu brzeskiego. Przeciętna liczba osób przypadająca na jedno mieszkanie i izbę malała przy równoczesnym wzroście powierzchni użytkowej mieszkania przypadającej na 1 osobę.

Wykres 40. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w powiecie brzeskim
Stan w dniu 31 XII

Wykres 41. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w powiecie brzeskim
Stan w dniu 31 XII

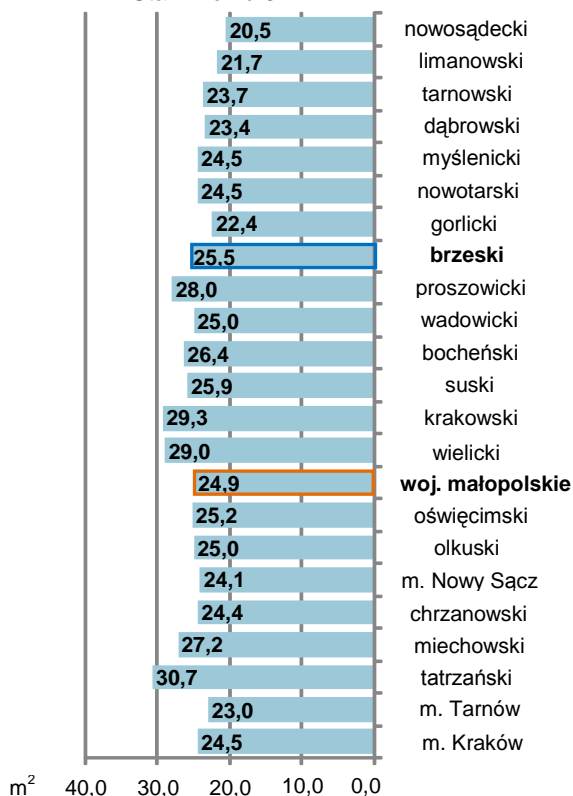

W 2010 r. pod względem zaludnienia mieszkańcy powiatu brzeskiego posiadali mniej korzystne warunki mieszkaniowe od mieszkańców woj. małopolskiego. W powiecie brzeskim na jedno mieszkanie przypadało 3,46 osób (w województwie 3,04 osoby) a na jedną izbę 0,83 osoby (w województwie 0,79 osób). Wśród powiatów woj. małopolskiego obydwa omawiane wskaźniki ulokowały powiat brzeski na 15 miejscu.

Mieszkaniec powiatu brzeskiego w końcu 2010 r. miał do dyspozycji 25,5 m² powierzchni użytkowej mieszkania, podczas gdy mieszkaniec woj. małopolskiego dysponował powierzchnią 24,9 m² na osobę, co ulokowało powiat brzeski na ósmej pozycji w województwie.

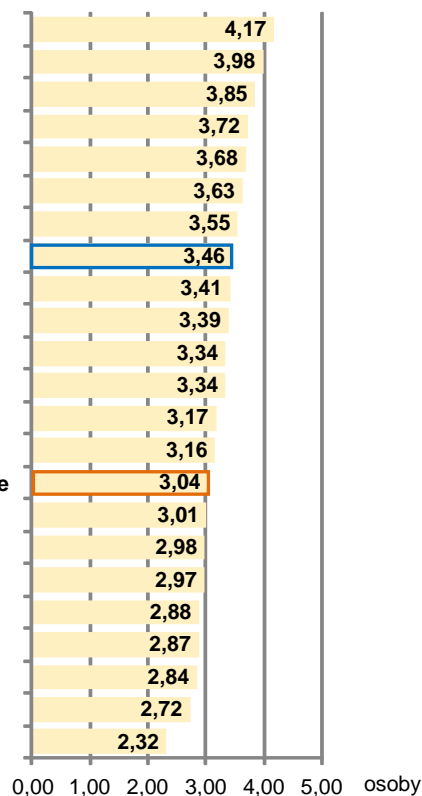
Wykres 42. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w 2010 r.

Stan w dniu 31 XII

Wykres 43. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w 2010 r.

Stan w dniu 31 XII

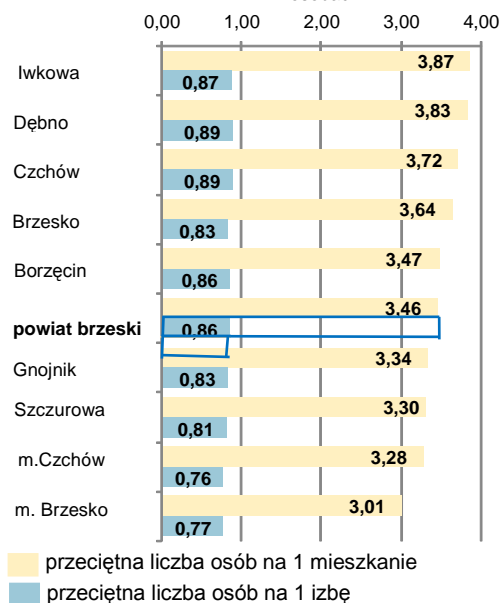

Na koniec 2010 r. najlepszymi warunkami mieszkaniowymi, biorąc pod uwagę przeciętną liczbę osób na mieszkanie i izbę w powiecie brzeskim dysponowali mieszkańcy miasta Brzeska gdzie na jedno mieszkanie przypadało 3,01 osób i 0,77 osób na jedną izbę a największe zaludnienie wystąpiło w gminie Iwkowa odpowiednio: 3,87 i 0,87 osoby.

Wykres 44. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie i 1 izbę w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.

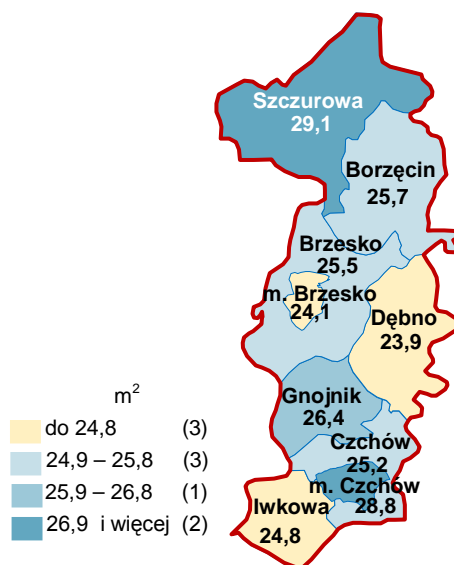
Stan w dniu 31 XII

w osobach

Mapa 12. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.

Stan w dniu 31 XII

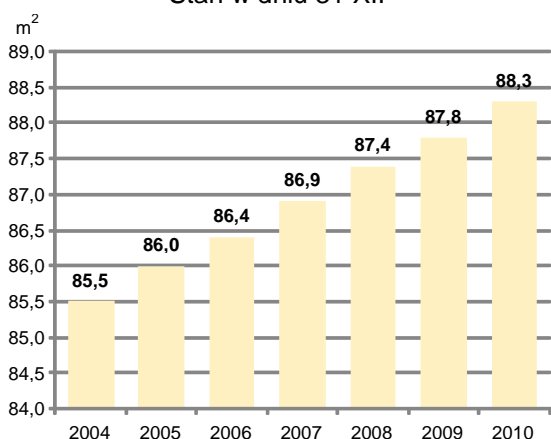

Sytuacja mieszkaniowa. Infrastruktura techniczna

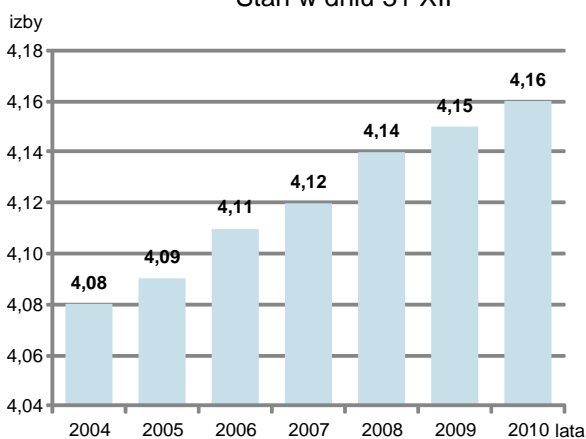
Największą powierzchnię użytkową miał do dyspozycji mieszkaniec gminy Szczurowa tj. 29,1 m², najmniejszą mieszkaniec gminy Dębno 23,9 m².

Standard mieszkań mierzony wielkością i liczbą izb oraz wyposażeniem w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne w latach 2004-2010 ulegał systematycznej poprawie.

Wykres 45. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w powiecie brzeskim
Stan w dniu 31 XII

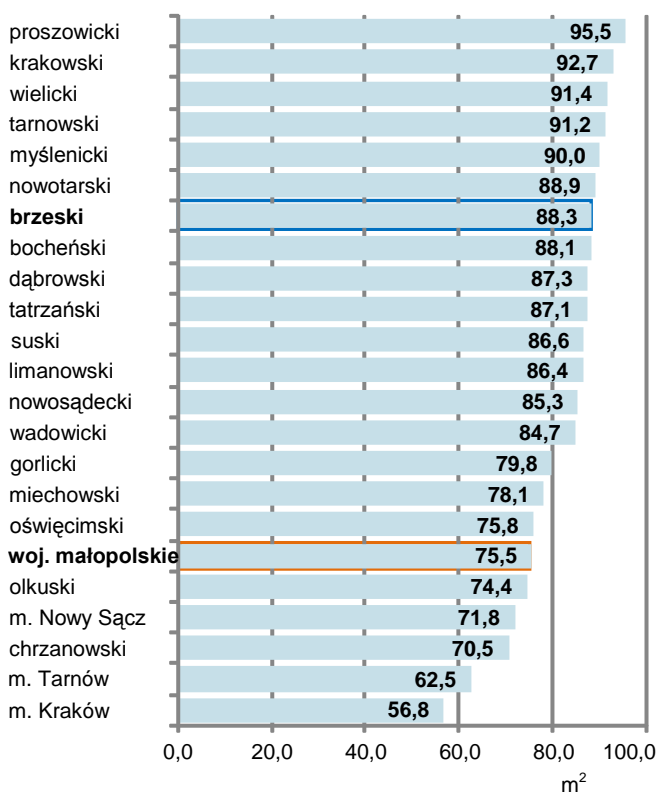

Wykres 46. Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu w powiecie brzeskim
Stan w dniu 31 XII

Średnia wielkość mieszkania w powiecie brzeskim na koniec 2010 r. wynosiła 88,3 m² a przeciętna liczba izb przypadająca na 1 mieszkanie wynosiła 4,16. W porównaniu do przeciętnego mieszkania w województwie, mieszkanie w powiecie brzeskim było większe o 12,8 m² i posiadało o 0,33 izby więcej.

Wykres 47. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2010 r.
Stan w dniu 31 XII

W powiecie brzeskim największe mieszkania pod względem powierzchni znajdowały się w gminie Szczurowa, gdzie przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2010 r. wynosiła 96,1 m² a najmniejsze mieszkania o powierzchni 72,6 m² zlokalizowane były na terenie miasta Brzeska.

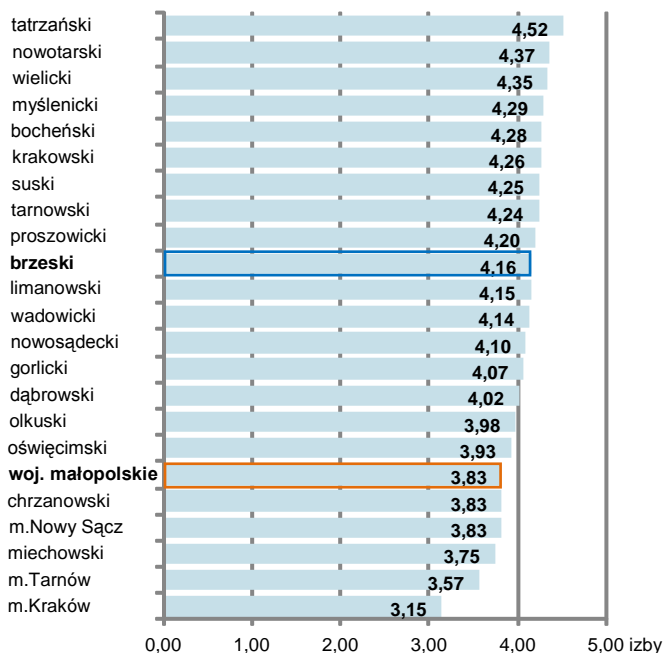
W powiecie brzeskim mieszkania o największej liczbie izb wynoszącej 4,45 skupione były w gminie Iwkowa, natomiast o najmniejszej w mieście Brzesko, gdzie mieszkania posiadały średnio 3,93 izby.

Wysokie wskaźniki lokowały powiat brzeski na siódmym miejscu w województwie pod względem wielkości mieszkania i na dziesiątym pod względem ilości izb.

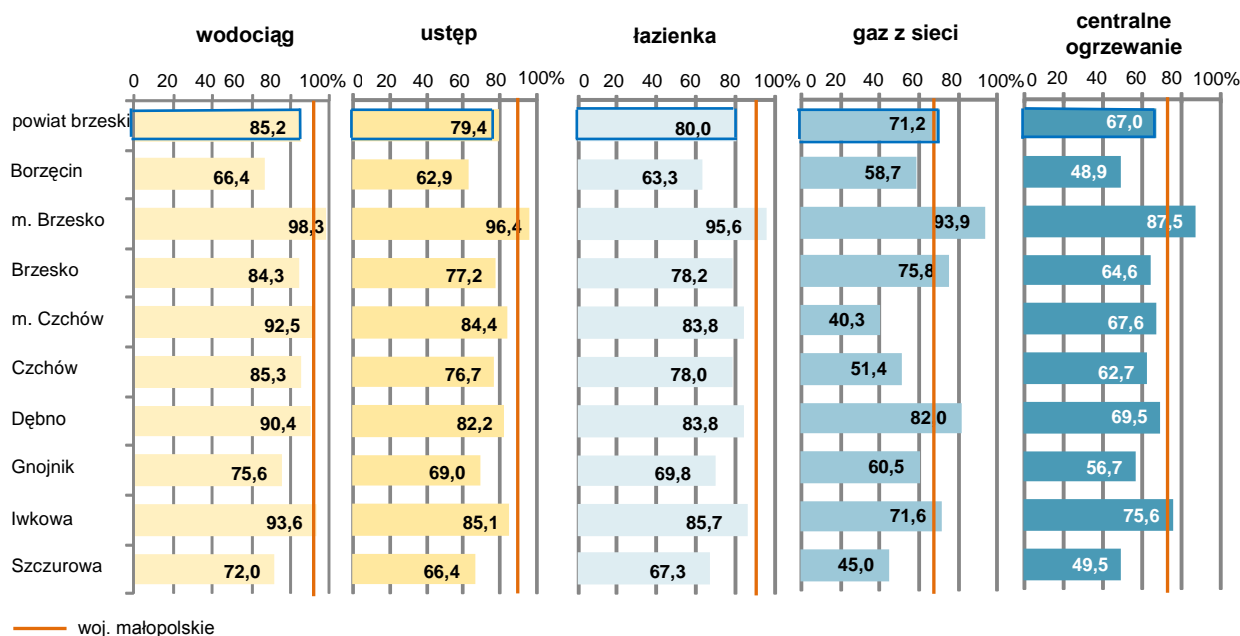
Sytuacja mieszkaniowa. Infrastruktura techniczna

Standard mieszkań powiatu brzeskiego pod względem wyposażenia w podstawowe instalacje techniczno – sanitarne (z wyjątkiem wyposażenia w gaz sieciowy) był niższy w porównaniu do standardu mieszkań woj. małopolskiego. W powiecie brzeskim w 2010 r. w wodociąg wyposażonych było ponad 85% mieszkań (w woj. małopolskim ponad 95%), zarówno w ustęp jak i łazienkę około 80% (w woj. małopolskim w obu przypadkach po 90%), w gaz sieciowy ponad 70% (w woj. małopolskim ponad 65%) i w centralne ogrzewanie 67% (w woj. małopolskim ponad 78%).

Wykres 48. Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu w 2010 r.
Stan w dniu 31 XII

Wykres 49. Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań w 2010 r.
Stan w dniu 31 XII

Najwyższym odsetkiem mieszkań wyposażonych w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne dysponowali mieszkańcy miasta Brzeska, gdzie w wodociąg wyposażonych było 98,3% mieszkań, w ustęp – 96,4%, w łazienkę 95,6%, w gaz sieciowy – 93,9%, a w centralne ogrzewanie – 87,5%. Najmniej mieszkań wyposażonych w wodociąg, ustęp, łazienkę i centralne ogrzewanie było

Sytuacja mieszkaniowa. Infrastruktura techniczna

w gminie Borzęcin (odpowiednio: 66,4%, 62,9%, 63,3% i 48,9%) a w instalacje gazowe w mieście Czchowie – 40,3%.

Pod względem wyposażenia w gaz sieciowy powiat brzeski zajmował dziewiąte miejsce w województwie. Ponadto sytuował się pod względem wyposażenia mieszkań: w centralne ogrzewanie na 16 miejscu, w ustęp i łazienkę na 19 i w wodociąg na ostatnim miejscu w woj. małopolskim.

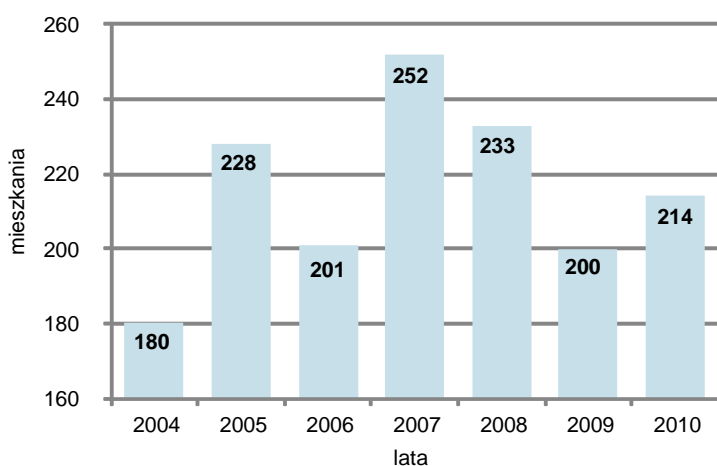
Stopień nasycenia mieszkaniami, wyrażany liczbą mieszkań na 1 tys. ludności jest również jednym z mierników ogólnego standardu mieszkaniowego. W 2010 r. wskaźnik ten dla powiatu brzeskiego wyniósł 289 i był niższy od wskaźnika wojewódzkiego o 40. Najwięcej mieszkań na 1 tys. osób przypadało w mieście Brzesku - 333, a najmniej w gminie Iwkowa - 259.

Budownictwo mieszkaniowe

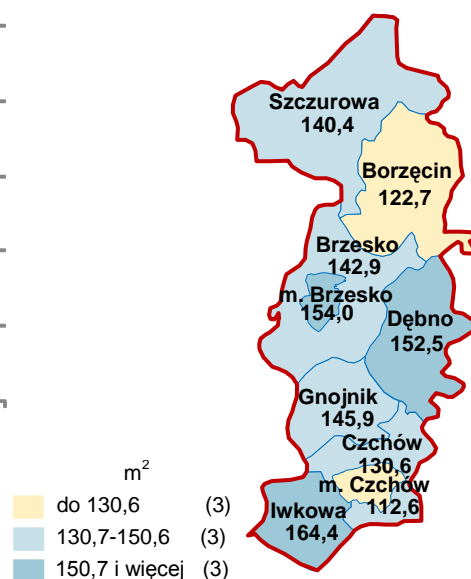
W latach 2004-2010 w powiecie brzeskim oddano do użytkowania łącznie 1508 mieszkań tj. przeciętnie 215 mieszkań rocznie. Najwięcej mieszkań – 252 przekazano do użytkowania w 2007 r., najmniej 180 w 2004 r. W woj. małopolskim zaznaczyła się odmienna tendencja, najwięcej mieszkań (18,8 tys.) oddano do użytkowania w 2009 r., natomiast najmniej (10,7 tys.) w 2005 r.

W 2010 r. na terenie powiatu brzeskiego oddano do użytkowania 214 mieszkań o łącznej powierzchni 30,9 tys. m², wszystkie wybudowane przez inwestorów indywidualnych. Lokowało to powiat brzeski na 17 pozycji w województwie.

Wykres 50. Mieszkania oddane do użytkowania w powiecie brzeskim

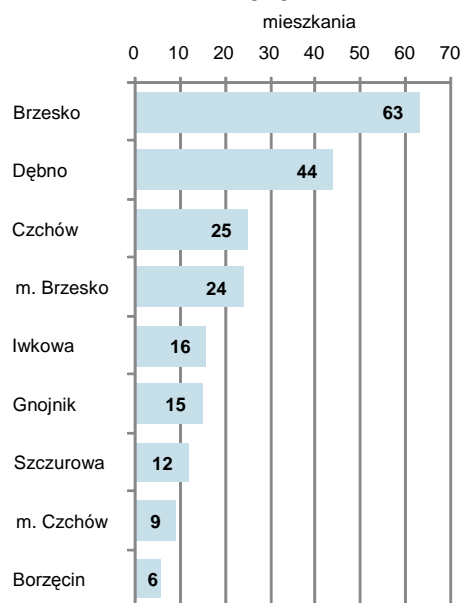

Mapa 13. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.

Wykres 51. Mieszkania oddane do użytkowania w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.

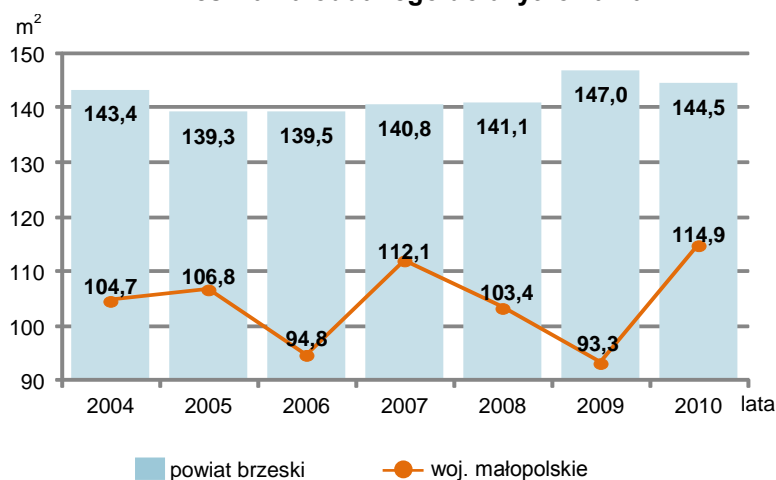

W 2010 r. najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w mieście Krakowie – 4716 a najmniej w powiecie miechowskim – 44 mieszkania.

Porównując ilość mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie brzeskim, najwięcej (63 mieszkania) oddano w gminie Brzesko a najmniej (6 mieszkań) w gminie Borzęcin.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do eksploatacji w 2010 r. w powiecie brzeskim wynosiła 144,5 m² (wobec 143,4 m² w 2004 r.) i była wyższa od średniej wojewódzkiej o 29,6 m². Wskaźnik ten ułokował powiat brzeski na dziewiątym miejscu w województwie.

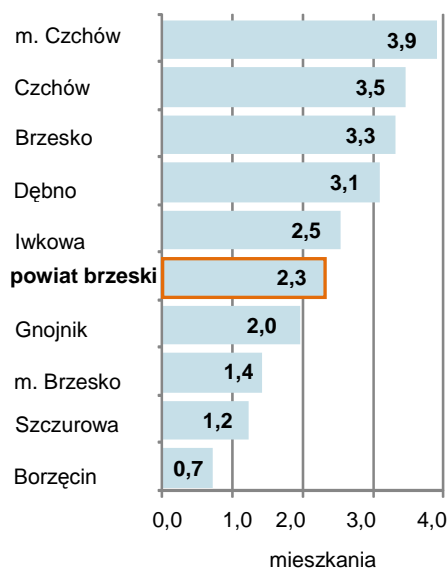
Wykres 52. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania

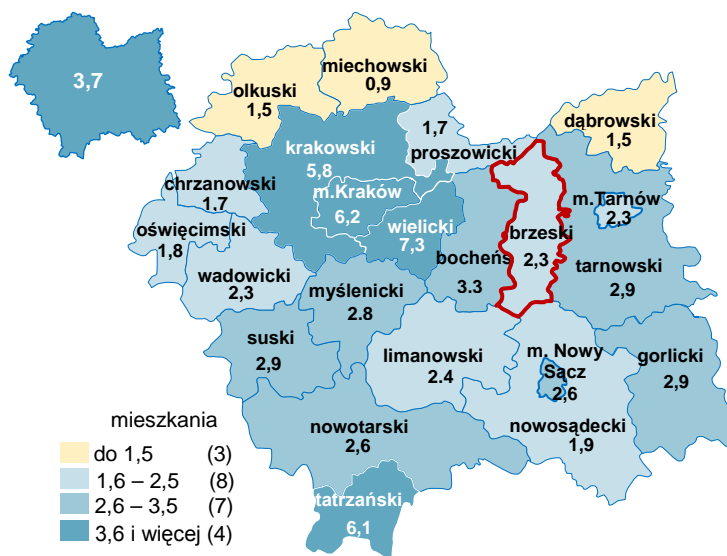
Biorąc pod uwagę gminy powiatu brzeskiego, mieszkania o największej przeciętnej powierzchni użytkowej wynoszącej 164,4 m² oddano w 2010 r. do użytkowania w gminie Iwkowa, natomiast o najmniejszej powierzchni wynoszącej 112,6 m² w mieście Czchowie.

Wskaźnik nasilenia budownictwa mieszkaniowego mierzony liczbą mieszkań oddanych do użytkowania na 1 tys. ludności w 2010 r. w powiecie brzeskim wyniósł 2,3 i był wyższy o 0,3 niż w 2004 r. Wskaźnik ten był mniejszy od odpowiadającego mu wskaźnika wojewódzkiego o 1,4 i ułokował powiat na 13 pozycji w woj. małopolskim. Najwięcej mieszkań w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców oddano w powiecie wielickim – 7,3, najmniej w powiecie miechowskim - 0,9.

Wykres 53. Mieszkania oddane do użytkowania na 1 tys. ludności w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.

Mapa 14. Mieszkania oddane do użytkowania na 1 tys. ludności w 2010 r.

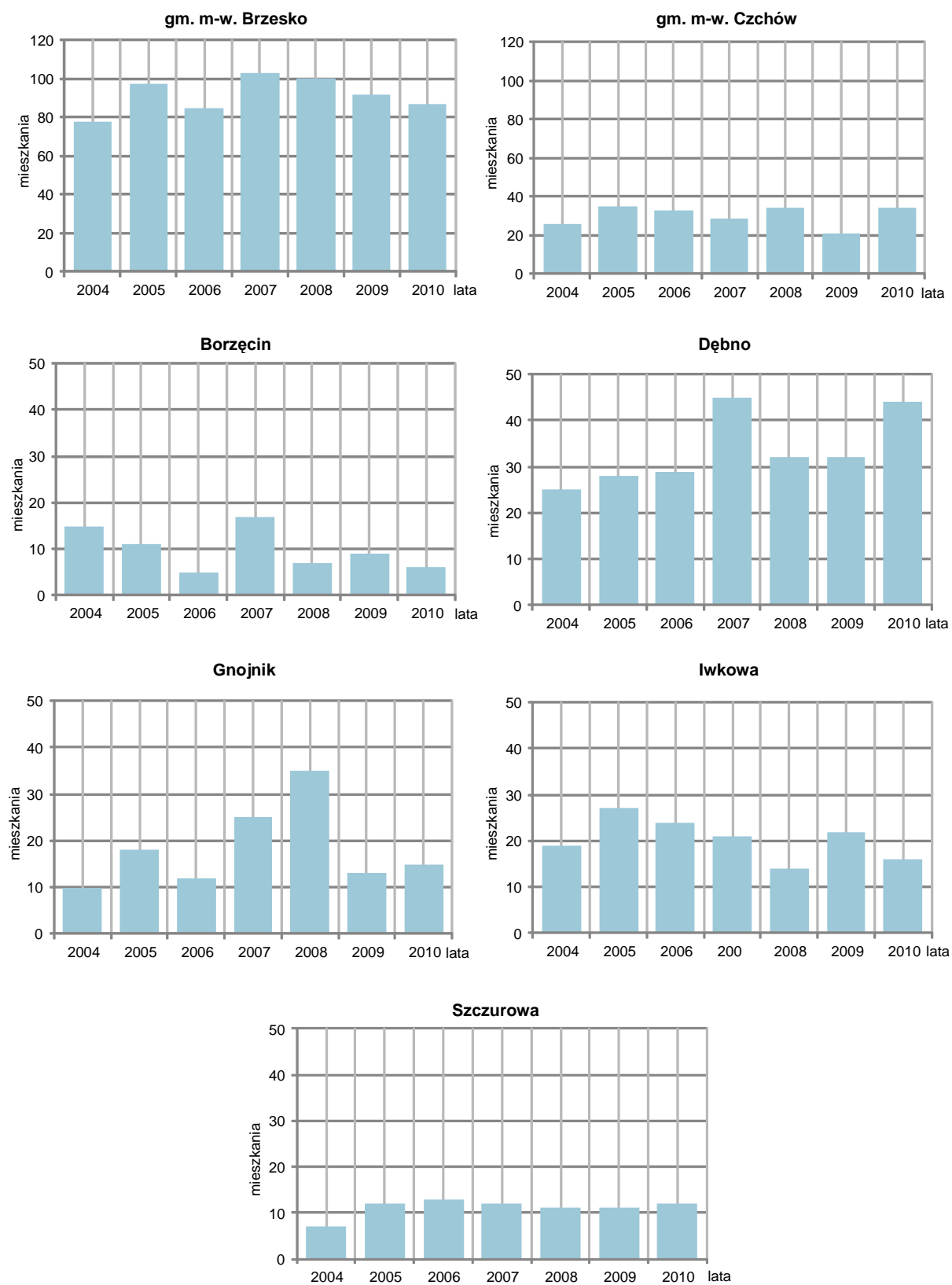

W gminach powiatu brzeskiego najwyższy wskaźnik określający liczbę oddanych w 2010 r. mieszkań w przeliczeniu na 1 tys. ludności wystąpił w mieście Czychowie - 3,9, a najmniejszy w gminie Borzęcin - 0,7.

W powiecie brzeskim w 2010 r. inwestorzy uzyskali 306 pozwoleń na budowę mieszkań tj. o 43,0% więcej niż w 2004 r. Wszystkie pozwolenia wydano inwestorom indywidualnym.

W 2010 r. rozpoczęto budowę 284 mieszkań, wszystkie w ramach budownictwa indywidualnego.

Wykres 54. Mieszkania oddane do użytkowania w gminach powiatu brzeskiego

najmniej 8,5 m³ mieszkańiec powiatu suskiego. W gminach powiatu brzeskiego największy wskaźnik wystąpił w mieście Brzesko 29,8 m³, najniższy w gminie Gnojnik 1,8 m³.

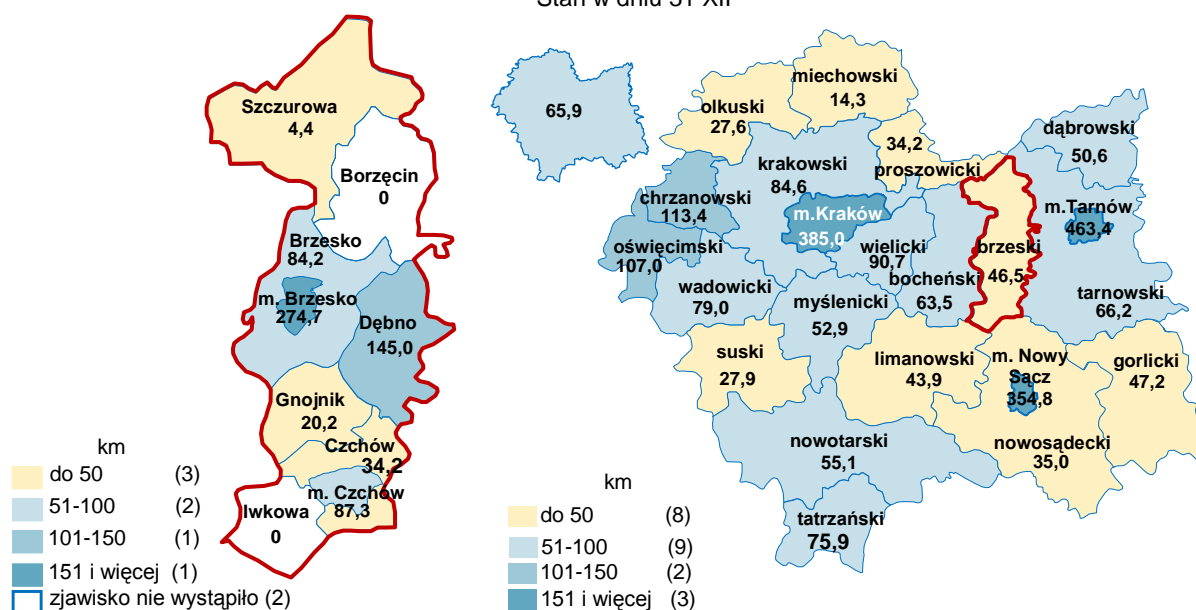
W badanym okresie w powiecie brzeskim rozbudowana została również sieć kanalizacyjna. Na koniec 2010 r. osiągnęła ona 274,6 km, co oznacza ponad dwukrotny wzrost w porównaniu do 2004 r. Wzrosła też o 88,1% liczba połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zakwaterowania i na koniec 2010 r. wyniosła 4,6 tys. szt. Dwie gminy Borzęcin i Iwkowa nie posiadają sieci kanalizacyjnej.

Zagęszczenie sieci kanalizacyjnej było niższe niż w województwie. W powiecie brzeskim na 100 km² powierzchni przypadało 46,5 km sieci kanalizacyjnej (w województwie 65,9 km), przy czym najwyższe zagęszczenie wystąpiło w mieście Brzesko – 274,7 km, najniższe w gminie Szczurowa - 4,4 km. Wskaźnik ten ułokował powiat na 16 miejscu w województwie.

Biorąc pod uwagę powiaty, największe zagęszczenie sieci kanalizacyjnej tj. 463,4 km przypadało na 100 km² powierzchni miasta Tarnowa a najmniejsze 14,3 km na 100 km² powierzchni powiatu miechowskiego.

Mapa 16. Sieć kanalizacyjna rozdzielcza na 100 km² w 2010 r.

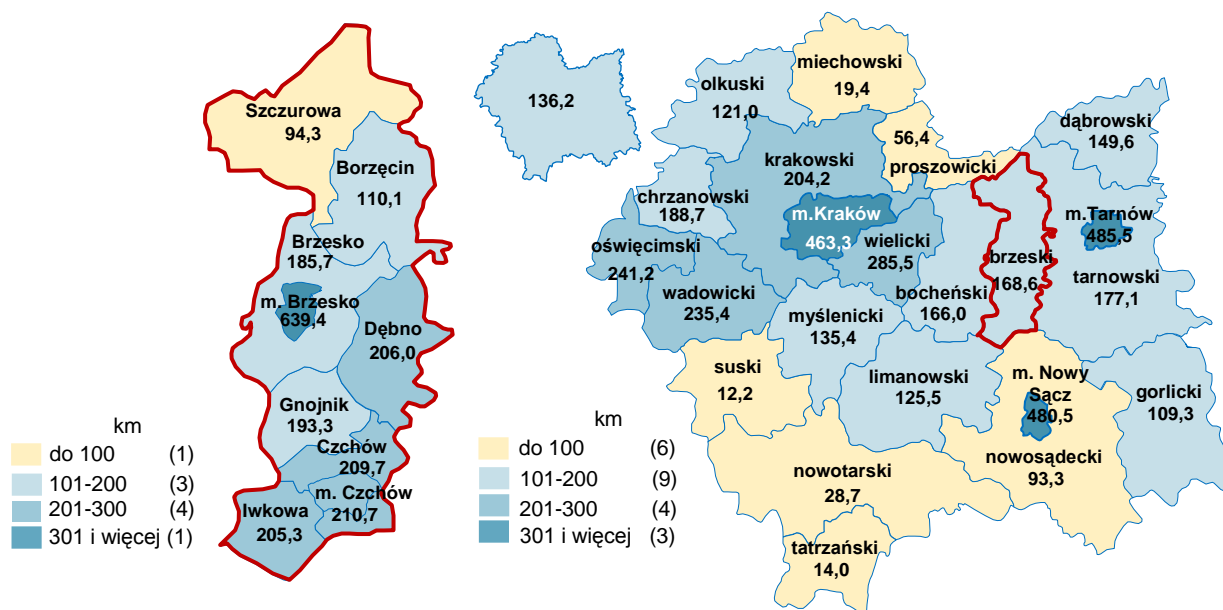
Stan w dniu 31 XII

W powiecie brzeskim na koniec 2010 r. długość sieci gazowej wyniosła 1086,8 km i w porównaniu z 2004 r. wzrosła o 2,3%. Zwiększeniu uległa również liczba połączeń gazowych (o 6,2%) oraz liczba odbiorców gazu (o 4,0%).

Zagęszczenie sieci gazowej w powiecie brzeskim w 2010 r. było wyższe niż w województwie i wynosiło 168,6 km na 100 km², co przy średniej wojewódzkiej 136,2 km klasyfikowało powiat na 10 pozycji. W województwie największe zagęszczenie sieci gazowej - 485,5 km na 100 km² wystąpiło w mieście Tarnowie a najmniejsze w powiecie suskim 12,2. Biorąc pod uwagę powiat brzeski najwyższy wskaźnik wystąpił w mieście Brzesko (639,4 km na 100 km²) a najniższy w gminie Szczurowa (94,3 km na 100 km²).

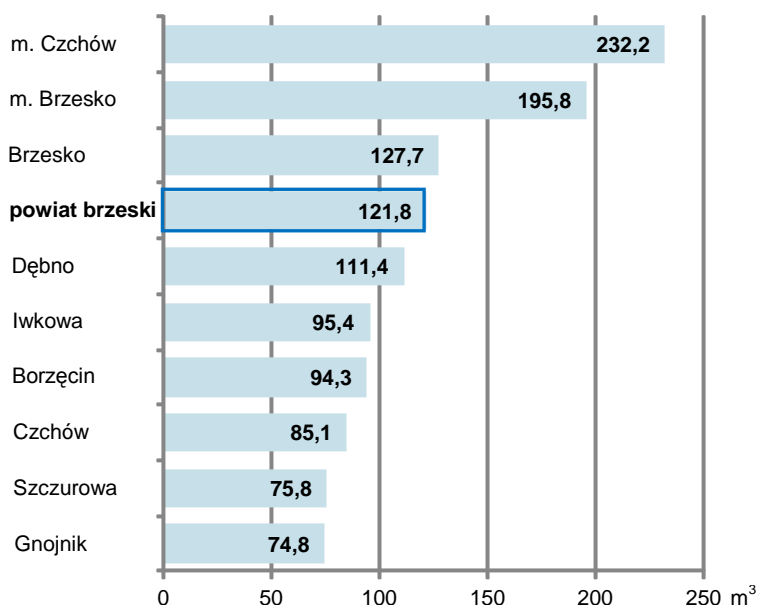
Mapa 17. Sieć gazowa na 100 km² w 2010 r.
Stan w dniu 31 XII

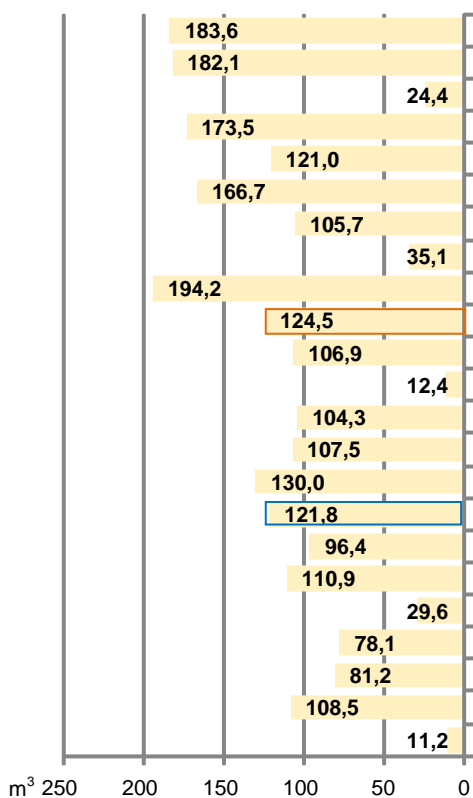
W 2010 r. o 3,3% wzrosło zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca w porównaniu do 2004 r., co przy średniej wojewódzkiej 124,5 m³ plasowało powiat brzeski na siódmej pozycji w woj. małopolskim.

Największe zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca tj. 194,2 m³ wystąpiło w powiecie wielickim a najmniejsze w powiecie suskim 11,2 m³. W powiecie brzeskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca największe zużycie gazu z sieci 232,2 m³ zanotowano w mieście Czchowie, najniższe 74,8 m³ w gminie Gnojnik.

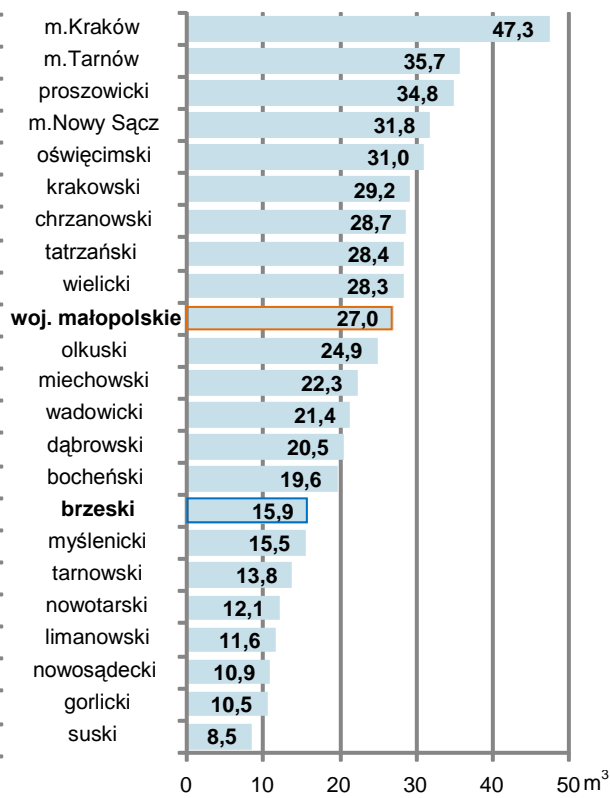
Wykres 56. Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca według gmin powiatu brzeskiego w 2010 r.

Wykres 57. Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca w 2010 r.

Wykres 58. Zużycie wody z wodociągów na 1 mieszkańca w 2010 r.

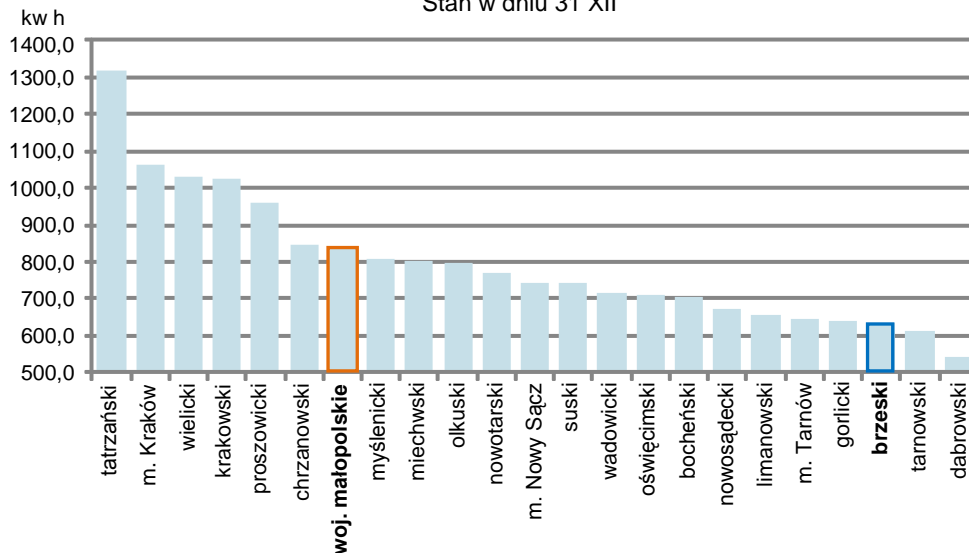

Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w powiecie brzeskim w 2010 r. wyniosło 58,3 tys. GW·h i było o 20,9% większe niż w 2004 r. Wzrosła o 4,0% również liczba odbiorców energii elektrycznej (z 28,5 tys. w 2004 r. do 29,6 tys. w 2010 r.)

Zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca w 2010 r. wyniosło 636,9 kW·h i było o 24,2% niższe od średniej wojewódzkiej wynoszącej 839,8 kW·h. W porównaniu do 2004 r. mieszkańiec powiatu brzeskiego zużył średnio o 18,8% energii elektrycznej więcej niż w 2010 r., natomiast mieszkaniec w woj. małopolskim więcej o 14,0%.

Wykres 59. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w 2010 r.

Stan w dniu 31 XII

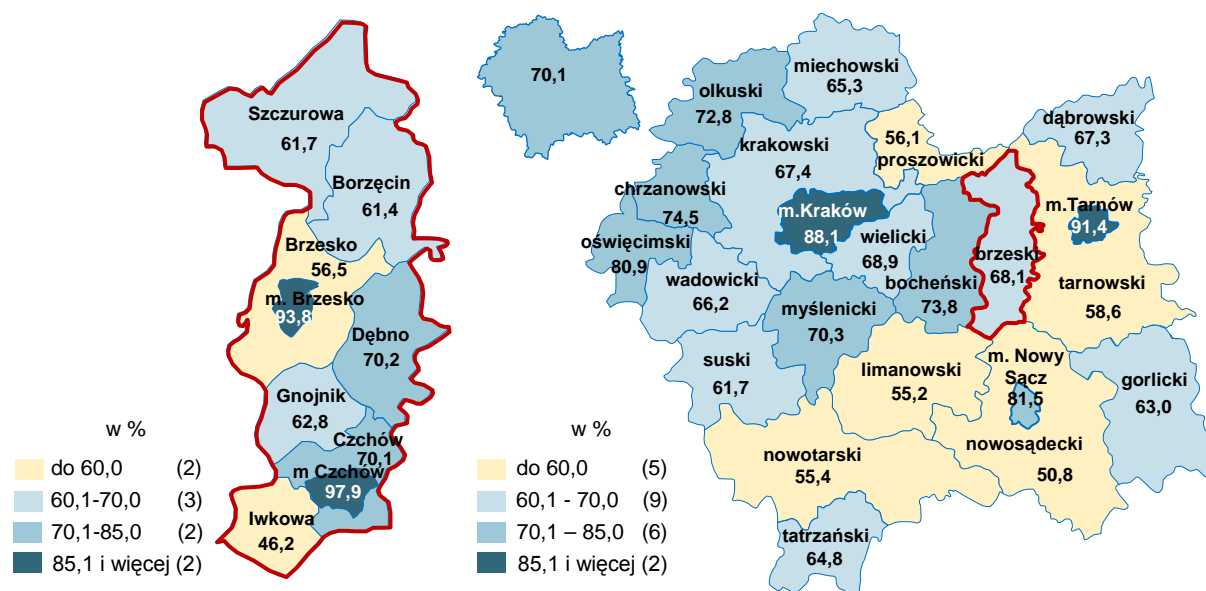

DOSTĘPNOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH

Edukacja

W powiecie brzeskim stosunkowo dobrze rozwinięta była opieka nad dziećmi w wieku przedszkolnym, czyli w wieku 3 do 6 lat. W roku szkolnym 2010/2011 wychowaniem przedszkolnym objętych było 68,1% wszystkich dzieci w tym wieku (w województwie 70,1%). Dla porównania, w roku szkolnym 2004/2005 odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w powiecie brzeskim wyniósł 52,8%, a więc znacząco wzrósł w ostatnich latach, jednak lokata powiatu uległa pogorszeniu z 8 na 10 pozycję. Najwyższy odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym odnotowano w gminie Czchów (76,2%) i Brzesko (74,2%), natomiast najniższy w gminie Iwkowa (46,2%)

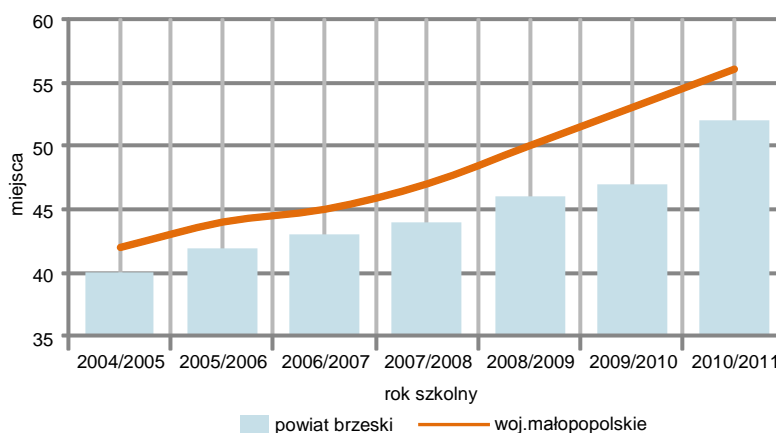
Mapa 18. Udział dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w roku szkolnym 2010/2011

W roku szkolnym 2010/2011 w powiecie brzeskim funkcjonowało 68 placówek wychowania przedszkolnego, do których uczęszczało 2700 dzieci. W stosunku do poprzedniego roku przybyły dwie placówki, a liczba uczęszczających do nich dzieci wzrosła o 195. W porównaniu do roku 2004/2005 funkcjonowało o dwie placówki mniej, ale równocześnie o 366 zwiększyła się liczba uczęszczających do nich dzieci.

W ogólnej liczbie placówek wychowania przedszkolnego 57,4% stanowiły przedszkola. Do 39 przedszkoli, które dysponowały 2018 miejscami, uczęszczało 2247 dzieci, czyli 83,2% ogólnej liczby dzieci przebywających w placówkach wychowania przedszkolnego. W porównaniu do poprzedniego roku szkolnego w powiecie brzeskim przybyły 3 przedszkola (wzrost o 8,3%) i 231 miejsc (wzrost o 12,9%), a od roku szkolnego 2004/2005 przybyło 6 przedszkoli i 263 miejsca. W roku 2010/2011 na 100 dzieci w wieku 3-6 lat przypadło średnio 52 miejsca w przedszkolach, co lokowało powiat na 11 pozycji w województwie. Dla woj. małopolskiego ogółem wskaźnik ten był nieco lepszy i wynosił 56 miejsc.

Wykres 60. Miejsca w przedszkolach na 100 dzieci w wieku 3-6 lat

Najlepszą sytuację pod względem liczby miejsc w przedszkolach na 100 dzieci w wieku 3-6 lat zaobserwowano w gminach: Czchów (71 miejsc), Dębno (63 miejsca), Brzesko (57 miejsc), natomiast najgorszą w gminie Iwkowa, gdzie na 100 dzieci przypadają zaledwie 23 miejsca w przedszkolach.

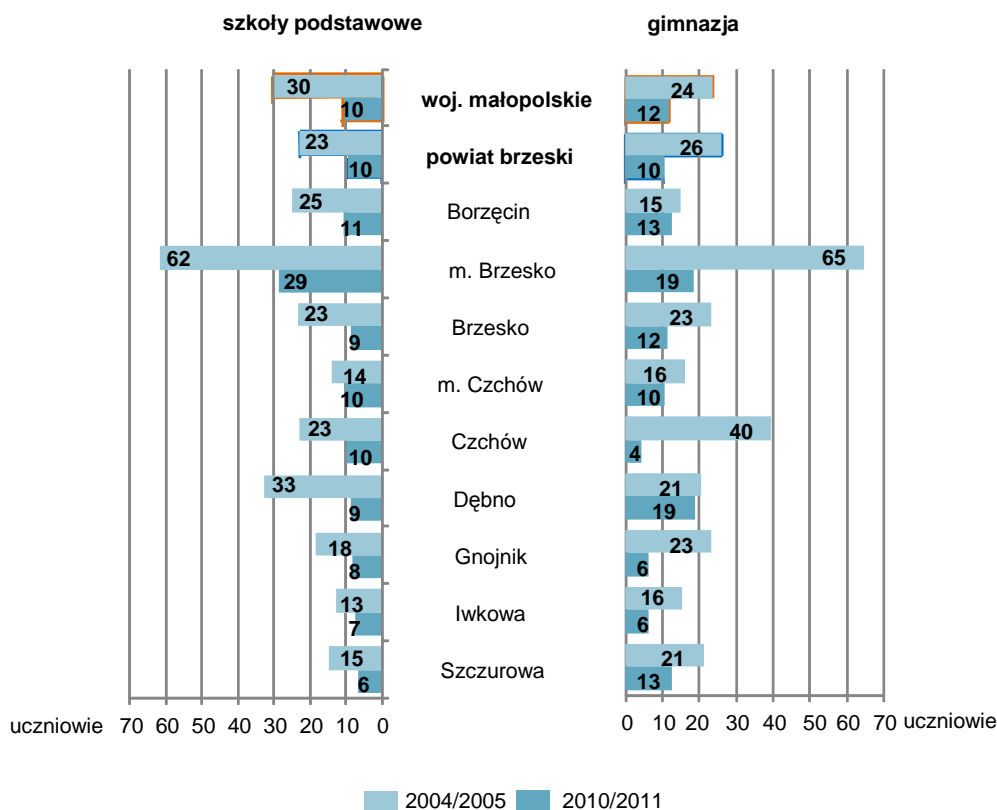
Poza przedszkolami w powiecie brzeskim funkcjonowało 29 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, w których nauczaniem przedszkolnym objętych było 453 dzieci (rok wcześniej 30 oddziałów i 457 dzieci). W porównaniu do roku szkolnego 2004/2005 zmalała zarówno liczba oddziałów przedszkolnych (o 8 tj. o 21,6%) jak i uczęszczających do nich dzieci (o 141 tj. o 23,7%). Ta forma wychowania przedszkolnego zniknie zupełnie z chwilą objęcia powszechnym obowiązkiem szkolnym dzieci 6-letnich.

W roku szkolnym 2010/2011 w powiecie brzeskim funkcjonowały 54 szkoły podstawowe, do których uczęszczało 6134 uczniów. Liczba szkół w stosunku do poprzedniego roku nie uległa zmianie, natomiast o 263 tj. o 4,1% zmalała liczba uczniów. Dla porównania w roku szkolnym 2004/2005 w powiecie było 58 szkół i uczęszczało do nich 7897 uczniów. Odnotowany spadek liczby szkół podstawowych i uczniów (odpowiednio o 6,9% i o 22,3%) spowodowany został głównie malejącą z roku na rok liczbą dzieci w wieku 7-12 lat, a więc w wieku typowym dla uczniów szkół podstawowych. Podobne tendencje obserwuje się w ostatnich latach również w skali kraju i województwa. Na przestrzeni ostatnich lat poprawie uległy warunki nauczania w szkołach podstawowych powiatu brzeskiego – na jedno pomieszczenie szkolne w roku szkolnym 2010/2011 przypadało średnio mniej niż 12 uczniów, a na jeden oddział 17 uczniów, podczas gdy w roku szkolnym 2004/2005 było to odpowiednio ponad 16 i 19 uczniów. Znaczną poprawę odnotowano również pod względem komputeryzacji – na jeden komputer z dostępem do Internetu w roku szkolnym 2010/2011 przypadało mniej niż 10 uczniów, podczas gdy w roku 2004/2005 było to 23 uczniów. Chociaż wskaźnik ten był nieco lepszy od wskaźnika wojewódzkiego, to powiat brzeski usytuował się dopiero na 11 pozycji wśród powiatów woj. małopolskiego. W skali powiatu wskaźnik komputeryzacji w szkołach podstawowych kształtował się najkorzystniej w gminach: Szczurowa (6 uczniów na jeden komputer), Iwkowa (7 uczniów), Gnojnik (8 uczniów), natomiast najgorszy był w gminie Brzesko (12 uczniów).

Dostępność usług społecznych

Do 25 gimnazjów dla dzieci i młodzieży zlokalizowanych w powiecie brzeskim w omawianym okresie uczęszczało 3736 uczniów. W stosunku do poprzedniego roku szkolnego w powiecie przybyło jedno gimnazjum, natomiast liczba uczniów zmalała o 151 tj. o 3,9%. Zaznaczyć należy, że w ogólnej liczbie gimnazjów dwa to gimnazja specjalne, w których edukację kontynuowało 86 uczniów. Tylko w tej grupie nastąpił wzrost zarówno liczby szkół (o 1) jak i uczniów (o 50), co wskazuje na rosnące zapotrzebowanie na tego typu placówki. W porównaniu do roku szkolnego 2004/2005 w powiecie przybyło jedno gimnazjum, natomiast liczba uczniów zmalała o 939 tj. o 20,1%. Zmniejszenie liczby uczniów przy względnie stałej infrastrukturze skutkowało poprawą warunków nauczania w gimnazjach. Na jedno pomieszczenie szkolne w roku szkolnym 2010/2011 przypadało 16 uczniów, podczas gdy w 2004/2005 było to 24 uczniów. Na jeden oddział przypadało analogicznie 21 i 24 uczniów. Również wskaźnik komputeryzacji uległ korzystnej zmianie – w roku szkolnym 2010/2011 na jeden komputer z dostępem do Internetu przypadało nieco ponad 10 uczniów, natomiast w roku 2004/2005 było to aż 26 uczniów. W woj. małopolskim wskaźnik ten był mniej korzystny - na jeden komputer przypadało prawie 12 uczniów (2004/2005 - 24 uczniów). Biorąc pod uwagę wskaźnik komputeryzacji w gimnazjach powiat brzeski ułożył się na 6 pozycji w województwie. Najbardziej „skomputeryzowane” były gimnazja w gminach: Czchów, Iwkowa, Gnojnik. Najgorsze wskaźniki komputeryzacji odnotowano natomiast w gminie Dębno i mieście Brzesko.

Wykres 61. Uczniowie na 1 komputer z dostępem do Internetu w szkołach podstawowych i gimnazjalnych

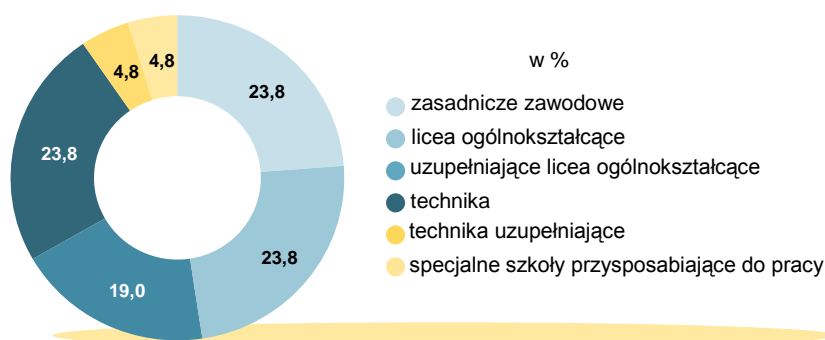

Dostępność usług społecznych

Spośród wszystkich uczniów gimnazjów (bez specjalnych) 1202 osoby tj. 32,9% było dowożonych do szkół. Najliczniejszą grupę dowożonych (42,1%) stanowili uczniowie mieszkający w odległości 5-10 km od szkoły. Powyżej 10 km dowożonych było 284 uczniów tj. 23,6% wszystkich dowożonych uczniów.

Po ukończeniu gimnazjum mieszkańcy powiatu brzeskiego mogą kontynuować naukę w 21 szkołach ponadgimnazjalnych (w tym 5 dla dorosłych). W roku szkolnym 2010/2011 do szkół ponadgimnazjalnych uczęszczało łącznie 3823 uczniów, przy czym największym powodzeniem cieszyły się technika, w których uczyło się 1410 uczniów tj. 36,9% wszystkich uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Wszystkie szkoły zlokalizowane były w czterech gminach: Brzesko (8 szkół), Czchów (8 szkół), Szczurowa (4 szkoły) i Dębno (1 szkoła).

Wykres 62. Struktura szkół ponadgimnazjalnych według rodzajów w powiecie brzeskim w roku szkolnym 2010/2011

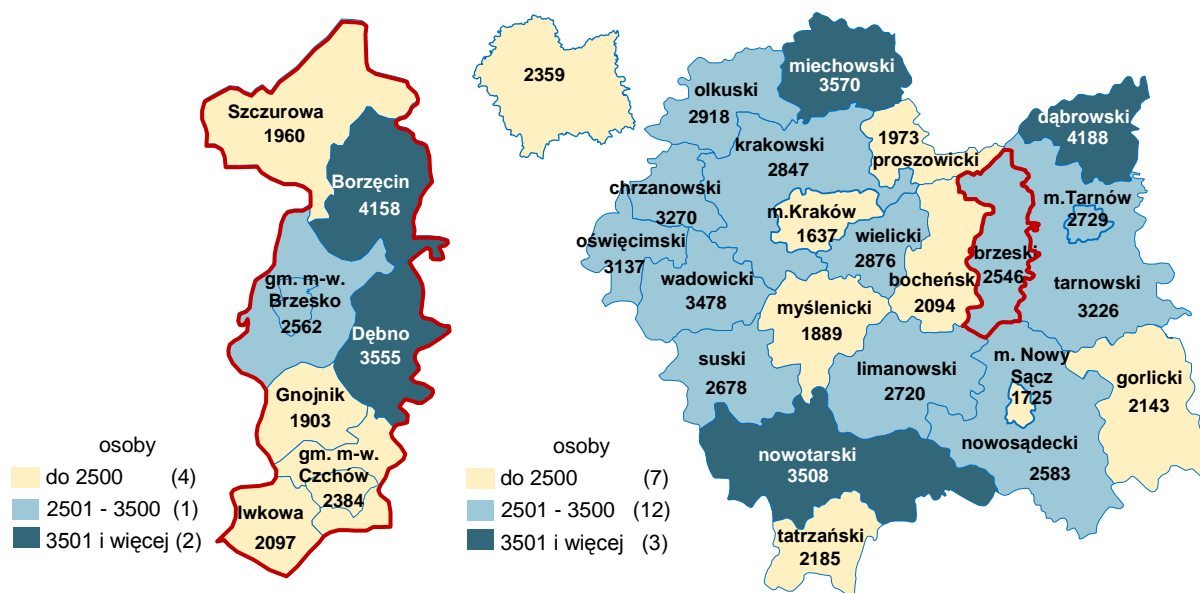
W powiecie funkcjonowały również dwie policealne szkoły dla dorosłych (po jednej w gminie Brzesko i Szczurowa) – uczęszczało do nich 52 uczniów. Dla porównania w roku szkolnym 2004/2005 w powiecie było 6 szkół tego typu, a uczęszczało do nich 287 uczniów. Oznacza to spadek odpowiednio o 66,7% i 81,9%.

Nadal działała założona w 2004 r. Małopolska Szkoła Wyższa w Brzesku i była to jedyna wyższa uczelnia w powiecie brzeskim. Kształciło się w niej blisko 500 studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Ochrona zdrowia

W 2010 r. ambulatoryjną opiekę zdrowotną mieszkańcom powiatu brzeskiego zapewniało 36 zakładów opieki zdrowotnej oraz 8 praktyk lekarskich, świadczących usługi zdrowotne w ramach środków publicznych. Najwięcej zakładów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz praktyk lekarskich działało w gminie Brzesko – 38,9% wszystkich zakładów opieki zdrowotnej i 37,5% praktyk lekarskich.

Mapa 19. Ludność na 1 zakład opieki zdrowotnej w 2010 r.

W 2010 r. w powiecie brzeskim opiekę lekarską nad chorymi sprawowało 125 lekarzy tj. 1,7% lekarzy pracujących w woj. małopolskim. Średnio na 10 tys. ludności przypadało 14 lekarzy przy średniej dla woj. małopolskiego wynoszącej 22. Największą liczbę lekarzy w przeliczeniu na 10 tys. ludności wśród powiatów woj. małopolskiego odnotowano w miastach na prawach powiatu: Kraków (48), Tarnów (43) i Nowy Sącz (32), oraz w powiecie tatrzańskim (26), a najmniejszą w powiatach: tarnowskim i krakowskim, odpowiednio 5 i 6 lekarzy. W porównaniu z rokiem 2004 w powiecie brzeskim odnotowano spadek omawianego wskaźnika z 16 do 14 lekarzy, spadek miał miejsce również w większości powiatów woj. małopolskiego.

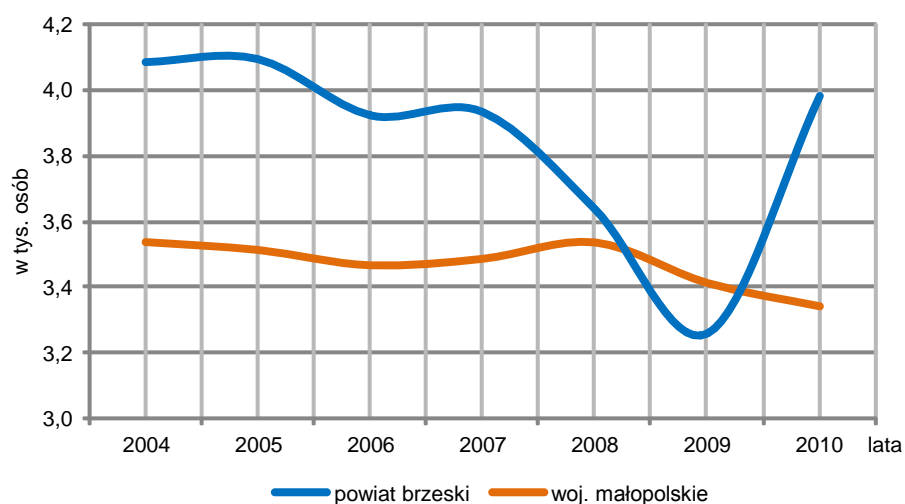
W powiecie brzeskim w 2010 r. w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej udzielono blisko 535 tys. porad ogółem, z czego 89,2% to porady lekarskie a 10,8% stomatologiczne. Liczba porad ambulatoryjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 5,8 i była mniejsza niż średnia dla woj. małopolskiego wynosząca 7,3. W powiecie brzeskim omawiany wskaźnik jest niższy niż w ubiegłych dwóch latach, kiedy to w 2008 r. wyniósł 5,9 a 6,1 w 2009 r. W układzie terytorialnym w gminach powiatu brzeskiego wskaźnik ten przyjął największą wartość w gminie Brzesko i było to 9,5 porad na 1 mieszkańca. Najmniej z porad lekarskich korzystali mieszkańcy Borzęcina 2,5 porady na 1 mieszkańca.

Dostępność usług społecznych

Opieka zdrowotna o charakterze stacjonarnym świadczona była mieszkańcom powiatu brzeskiego przez Szpital Rejonowy w Brzesku. Dostępność do leczenia szpitalnego mierzona jest liczbą łóżek w szpitalach. W 2010 r. w powiecie brzeskim liczba łóżek w szpitalach ogólnych wyniosła 31,6 na 10 tys. ludności, wskaźnik ten dla woj. małopolskiego wyniósł 43,1 łóżek. W układzie terytorialnym według powiatów najwyższy wskaźnik liczby łóżek w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności wystąpił w powiecie tatrzańskim (105,7) i mieście Tarnowie (90,6), najniższy w powiecie wielickim (0,9) i tarnowskim (5,9 łóżek).

Na koniec 2010 r. sprzedażą leków i środków medycznych zajmowały się 23 apteki ogólnodostępne, to 2,3% działających w woj. małopolskim. Na jedną aptekę w powiecie brzeskim przypadało 3984 mieszkańców, przy średniej dla woj. małopolskiego wynoszącej 3340 osób. Wśród gmin powiatu brzeskiego najwyższy wskaźnik odnotowano w gminie Borzęcin (8316 osób) a najniższy w gminie Brzesko (2759 osób). Dla porównania, w powiecie brzeskim w 2004 r. na 1 aptekę przypadało 4087 osób, w woj. małopolskim 3536 osób.

Wykres 63. Ludność na 1 aptekę ogólnodostępną

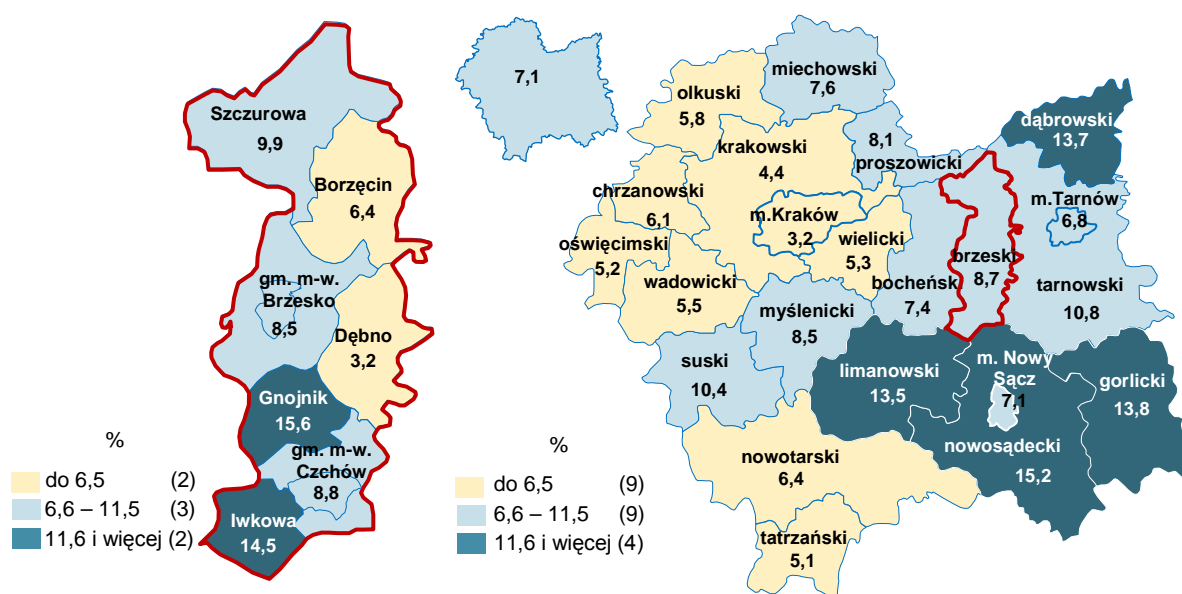

Jednostkami sprzedaży leków gotowych są również punkty apteczne, które uzupełniają sieć aptek. W 2010 r. w powiecie brzeskim odnotowano tylko jeden taki punkt na terenie wiejskim gminy Brzesko, co stanowiło 1,0% działających wszystkich punktów w woj. małopolskim. W aptekach i punktach aptecznych w powiecie brzeskim pracowało 112 osób, w tym 47 magistrów farmacji oraz 42 techników farmaceutycznych.

Pomoc społeczna

Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej⁷, pomoc jest udzielana osobom i rodzinom z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezrobocia, niepełnosprawności, długiej lub ciężkiej choroby, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizmu i narkomanii, klęski żywiołowej lub ekologicznej. Prawo do świadczeń przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednej z wyżej wymienionych okoliczności. Kryterium dochodowym od 1 października 2006 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest dochód nie przekraczający kwoty 477 zł, natomiast dla osoby w rodzinie nie przekraczający 351 zł.

Mapa 20. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w 2010 r.

Na terenie powiatu brzeskiego pomocą społeczną zajmują się: Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej w Brzesku i Czehowie, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w Borzęcinie, Dębnie, Gnojniku, Iwkowej i Szczurowej oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Działające na terenie powiatu brzeskiego miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej świadczą pomoc materialną i w formach wsparcia niematerialnego w postaci usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania (domu chorego). System zasiłków pieniężnych oparty jest na trzech podstawowych rodzajach tj. zasiłki stałe, okresowe i celowe⁸. W 2010 r. miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej w powiecie brzeskim według sprawozdań MPiPS-03 wydatkowały na pomoc społeczną 3,7 mln zł, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosi około 41 zł. W woj. małopolskim na statystycznego mieszkańca przypadło 55 zł

⁷ Dz.U.Nr 64 z 2004 r. poz.593 z późn. zm.

⁸ Patrz uwagi metodyczne, str.28.

Dostępność usług społecznych

środków pomocy społecznej (w 2004 r. było to ok. 32 zł w powiecie brzeskim i ok. 40 zł w woj. małopolskim). W 2010 r. z pomocy społecznej w powiecie brzeskim skorzystało 2,3 tys. gospodarstw domowych (2,9% korzystających z pomocy społecznej w woj. małopolskim). Beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej było 7,9 tys. osób, co stanowiło 8,7% ludności powiatu brzeskiego (w woj. małopolskim 7,1%). W omawianym roku najwięcej ze środowiskowej pomocy społecznej korzystali mieszkańcy gminy Gnojnik – 15,6% ogółu ludności i gminy Iwkowa – 14,5%. Najmniej bo tylko 3,2% ogółu ludności korzystało z pomocy społecznej w gminie Dębno.

Najczęściej beneficjentami pomocy społecznej w powiecie brzeskim były osoby w wieku przedprodukcyjnym, stanowiły 16,4% ogółu ludności w tym wieku (w woj. małopolskim 13,8%). Osoby w wieku produkcyjnym korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej stanowiły 7,3% ludności w tym wieku (w woj. małopolskim 6,0%) a w wieku poprodukcyjnym zarówno w powiecie brzeskim jak i w woj. małopolskim tylko 3,2%. W układzie terytorialnym według gmin wystąpiło zróżnicowanie w strukturze beneficjentów według ekonomicznych grup wieku. W analizowanym 2010 r. największy udział osób w wieku przedprodukcyjnym sięgający 28% omawianej zbiorowości wystąpił w gminie Gnojnik, 24,5% w gminie Iwkowa a 23,3% w gminie Szczurowa. Najmniej beneficjentów pomocy społecznej w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w tym wieku wystąpił w gminie Dębno – tylko 5,9%. Analizując grupę ludności w wieku produkcyjnym najwięcej było beneficjentami pomocy społecznej w gminie Gnojnik – 13,6% ludności w tym wieku i Iwkowa – 12,7%, najmniej w gminie Dębno – 2,6%. Udział osób w wieku poprodukcyjnym korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w tym wieku w przekroju gmin nie był tak zróżnicowany i zamykał się w przedziale 1,3% do 4,8%. Dolny wskaźnik dotyczył gmin Borzęcin i Szczurowa, górny gminy Iwkowa. Zapewne na lepszą sytuację materialną osób w wieku poprodukcyjnym wpływają posiadane stałe dochody z pobieranych emerytur, stąd rzadsze korzystanie z pomocy społecznej.

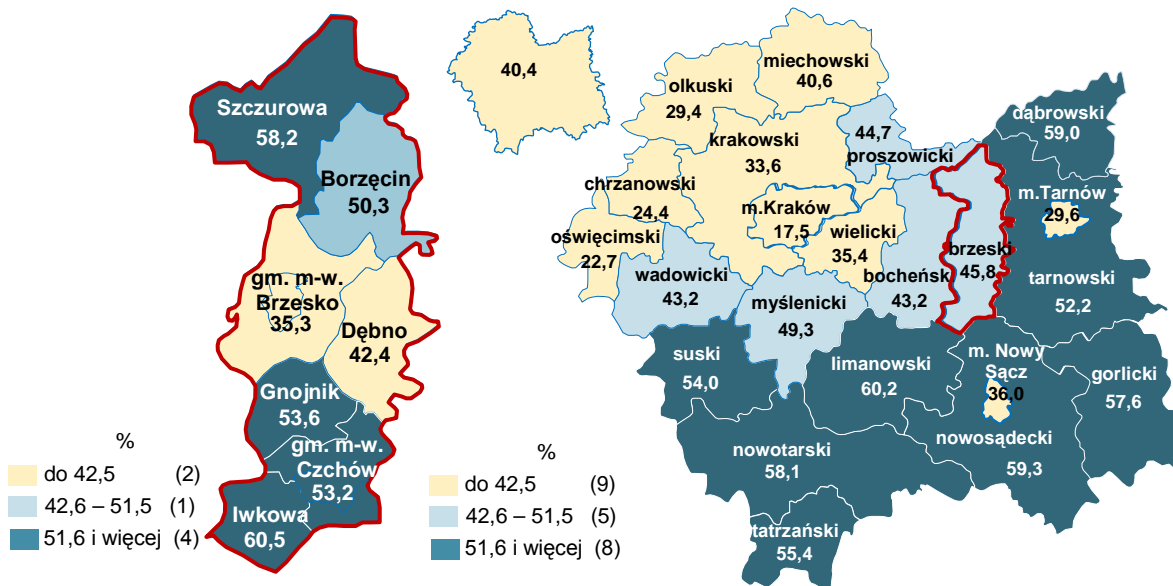
Jednym z głównych zadań pomocy społecznej realizowanym przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest organizowanie i zapewnienie usług w domach pomocy społecznej, organizowanie opieki w rodzinach zastępczych oraz udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczanych tam dzieci, realizacja zadań z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych. W 2010 r. na terenie powiatu brzeskiego istniały trzy domy pomocy społecznej, dwa w Brzesku i jeden w gminie Dębno. Placówki te dysponowały w 2010 r. łącznie 119 miejscami (1,3% miejsc w woj. małopolskim). W placówkach tych przebywało 119 mieszkańców, w tym 99 byli to mieszkańcy niepełnosprawni intelektualnie (dorośli, dzieci i młodzież) a 20 mieszkańców (osoby) w podeszłym wieku. W porównaniu do 2004 r. w powiecie brzeskim zwiększyła się o 30 zarówno liczba miejsc jak i mieszkańców. Wydaje się, że liczba tych miejsc może nie zaspakajać potrzeb w tym zakresie, ponieważ w 2010 r. wszystkie miejsca były zajęte.

W domach pomocy społecznej umieszczane są osoby wymagające stałej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które samodzielnie nie mogą funkcjonować w codziennym życiu i nie mają możliwości zapewnienia sobie niezbędnej pomocy w ramach usług opiekuńczych.

Świadczenia rodzinne

Miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej w powiecie brzeskim udzielają również wsparcia dla rodzin z dziećmi wypłacając świadczenia rodzinne. Świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne). Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest między innymi od spełnienia kryterium dochodowego (504 zł na członka rodziny i 583 zł na członka rodziny, gdy w jego skład wchodzi dziecko niepełnosprawne). Osoba mająca prawo do zasiłku rodzinnego może ubiegać się o przysługujące do niego dodatki. W 2010 r. w powiecie brzeskim zasiłki rodzinne na dzieci otrzymywało 4,5 tys. rodzin (3,3% rodzin otrzymujących zasiłki w woj. małopolskim). Łącznie był on wypłacony dla 10,2 tys. dzieci, w tym dla 9,2 tys. dzieci w wieku do 17 lat. Dzieci w wieku do 17 lat na które rodziny otrzymywały zasiłek rodzinny w powiecie brzeskim stanowiły 90,2% ogółu dzieci z przyznanym zasiłkiem i 45,8% ogółu dzieci w tym wieku (w woj. małopolskim odpowiednio 90,7% i 40,4%). W ujęciu terytorialnym według gmin zauważa się znaczne zróżnicowanie tego wskaźnika. Największy udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku wystąpił w gminie Iwkowa - 60,5% i Szczurowa - 58,2%, najniższy 35,3% w gminie Brzesko.

Mapa 21. Udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny w ogólnej populacji w tym wieku w 2010 r.

W 2010 r. w powiecie brzeskim kwota wypłaconych świadczeń rodzinnych ogółem wyniosła 25,4 mln zł (3,5% kwoty wypłaconej w woj. małopolskim). Złożyły się na nią w największej mierze zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, których wypłacono na łączną kwotę 17,1 mln zł, tj. 67,1% ogólnej kwoty. Na zasiłki pielęgnacyjne przeznaczono 3,9 mln zł (3,3% kwoty wypłaconej w woj. małopolskim). Ponad 42% tej kwoty (1,7 mln zł) wypłacono w gminie Brzesko, a najmniej w gminach Iwkowa

i Gnojnik, odpowiednio - 6,6% i 7,5% ogólnej kwoty zasiłków pielęgnacyjnych wypłaconych w powiecie. Zasiłek ten przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 lat, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, lub stopniu umiarkowanym, a niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 lat, a także osobie, która ukończyła 75 lat, niezależnie od kryterium dochodowego.

Biblioteki

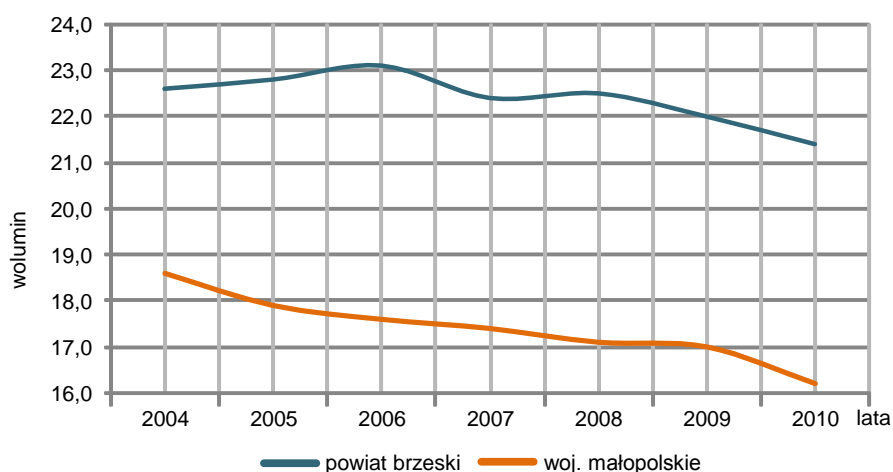
Kultura ma ogromny wpływ na życie każdego człowieka oraz całych społeczności. Kształtuje ona osobowość, a instytucje kultury odpowiadają na konkretne potrzeby ludzi. Zapleczem kulturalnym w powiecie brzeskim są: biblioteki publiczne, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice oraz muzea.

Biblioteki mają do spełnienia wiele zadań społecznych. Jako ośrodki edukacji są najważniejszymi instytucjami pozaszkolnymi wspierającymi rozwój intelektualny mieszkańców. Rola edukacyjna realizowana jest głównie przez gromadzony księgozbiór. Ponadto biblioteki to miejsce spotkań mieszkańców, odpowiednie miejsce do organizowania różnego rodzaju kursów, szkoleń, pokazów. W 2010 r. w powiecie brzeskim działało 30 bibliotek i filii bibliotecznych ogółem (4,0% działających w woj. małopolskim) a ilość ich nie uległa zmianie od 2004 r. Najwięcej bibliotek było w gminach: Brzesko (8), Szczurowa (6) i Dębno (5). Spośród nich, tylko dwie placówki w gminach: Borzęcin i Dębno przystosowane były dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. W 2010 r. na jedną placówkę biblioteczną w powiecie brzeskim przypadło 2956 osób (w woj. małopolskim 4056 osób), najwięcej w gminie Brzesko (4484 osoby), najmniej w gminie Szczurowa (1633 osoby).

W 2010 r. w bibliotekach powiatu brzeskiego użytkowanych było 112 komputerów (3,8% użytkowanych w woj. małopolskim), z czego 110 komputerów tj. ponad 98% było podłączonych do Internetu. Z komputerów użytkowanych w bibliotekach w 2010 r. 73 komputery (ponad 65% dostępnych dla czytelników), podłączone były do Internetu, a zatem umożliwiały dodatkowo czytelnikom korzystanie z treści zawartych w przestrzeni wirtualnej. W 2010 r. księgozbiór w działających bibliotekach w powiecie brzeskim liczony w tysiącach woluminów wynosił 428,7 co w przeliczeniu na 1 tys. ludności wynosiło 4678 woluminów (w woj. małopolskim 3273 woluminów).

W powiecie brzeskim największy wskaźnik księgozbioru bibliotek w przeliczeniu na 1 tys. ludności wystąpił w gminie Szczurowa – 6559 i Borzęcin – 5031. Po przeliczeniu liczby czytelników na 1 tys. ludności powiat brzeski ze wskaźnikiem 195 plasuje się poniżej średniej dla woj. małopolskiego, która wynosiła 203 czytelników. Wypożyczenia księgozbiorów bibliotecznych na zewnątrz na przestrzeni lat 2004-2010 w powiecie brzeskim malały i w 2010 r. wyniosły 380,8 tys. woluminów. Było to mniej w porównaniu do 2004 r. o 8,7% (w woj. małopolskim mniej o 18,1%). Spadła również liczba czytelników w omawianym okresie o 3,4% (w woj. małopolskim o 5,9%). Wskaźnikiem obrazującym poziom czytelnictwa jest liczba wypożyczonego księgozbioru przypadająca na 1 czytelnika. W powiecie brzeskim było to 21,4 woluminów w 2010 r. wobec 22,6 woluminów w roku 2004 (w woj. małopolskim odpowiednio 16,2 i 18,6).

Wykres 64. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika

Pod względem wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika powiat brzeski w 2010 r. zajmuje drugą lokatę wśród powiatów woj. małopolskiego. Wśród gmin powiatu brzeskiego pierwsze miejsce ze wskaźnikiem 31,0 woluminów zajmuje gmina Szczurowa, ostatnie ze wskaźnikiem 15,8 woluminów gmina Dębno. Z przedstawionych danych wynika, że poziom czytelnictwa powoli ale systematycznie spada. Mimo wszystko biblioteki publiczne pozostają nadal ważnym miejscem i źródłem z którego pozyskuje się informacje.

Domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice

Ważnym elementem kultury w życiu społecznym mieszkańców jest działalność domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic. Dane z tego zakresu zbierane są przez GUS co 2 lata, dlatego do analizy przyjęto dane za 2009 r. W 2009 r. w powiecie brzeskim działało 25 takich instytucji (w woj. małopolskim 480). Na jedną taką instytucję przypadało w powiecie brzeskim 3652 mieszkańców (w woj. małopolskim 6871). Instytucje te zorganizowały w 2009 r. 674 imprezy (w woj. małopolskim 29,6 tys.). Wspomniane instytucje najczęściej organizowały konkursy (24,2% zorganizowanych imprez), występy zespołów amatorskich (18,4%), imprezy turystyczno-sportowe (17,7%), prelekcje, spotkania, wykłady (17,2%). Pozostałe organizowane imprezy to dyskoteki, wystawy, występy artystów i zespołów zawodowych, seanse filmowe. Tych ostatnich zorganizowano najmniej (2,1%). Najwięcej uczestników przyciągały występy artystów zawodowych (średnio 1636 uczestników na 1 imprezę). Występy zespołów amatorskich były w następnej kolejności, ale już tylko średnio 391 uczestników na 1 imprezę. W amatorskim ruchu artystycznym w powiecie brzeskim działały w 2009 r. 64 zespoły skupiające 1101 członków. Od 2005 r. zwiększyła się liczba amatorskich zespołów artystycznych o ponad 33% a równocześnie obniżyła się o 5,0% liczba członków. Zmiany w tej dziedzinie życia kulturalnego, podobnie jak w innych, wytycza zapewne zainteresowanie odbiorców ofertami tych instytucji.

Kina

Liczba kin ciągle spada. W 2010 r. w powiecie brzeskim nie było działającego kina, podczas gdy jeszcze w 2004 r. działały dwa, w gminach: Brzesko i Czchów łącznie z 396 miejscami na widowni. W woj. małopolskim w 2010 r. działało 46 kin, podczas gdy jeszcze w 2004 r. było ich 49.

Muzea

Na terenie powiatu brzeskiego funkcjonują dwa oddziały Muzeum Okręgowego w Tarnowie – Muzeum Zamek w Dębnie i Muzeum Dwór w Dołędze gmina Szczurowa. W 2010 r. placówki te odwiedziło łącznie 19,0 tys. zwiedzających (16,7 tys. odwiedziło Muzeum w Dębnie i 2,3 tys. Muzeum w Dołędze), tj. mniej niż w 2004 r. o 23,8%. Muzea te zorganizowały w 2010 r. 19 koncertów (17 w Dębnie i 2 w Dołędze) oraz 35 lekcji zajęć muzealnych (14 w Dębnie i 21 w Dołędze). Niestety, istniejące obiekty nie są przyjazne dla osób niepełnosprawnych.

SPORT

Sportem można nazwać działanie człowieka w celu utrzymania zdrowia, podniesienia sprawności fizycznej, rozrywki i zabawy, odpoczynku czy też współzawodnictwa. Sport zatem jest jednocześnie dobrą alternatywą wobec innych form spędzania wolnego czasu. W 2007 r. z inicjatywy Ministerstwa Sportu i Turystyki powstał Program „Moje Boisko-ORLIK 2012”, który zakładał budowę w każdej gminie na terenie kraju nowoczesnych boisk sportowych przeznaczonych głównie dla dzieci i młodzieży. Według danych otrzymanych z gmin, mieszkańcy powiatu brzeskiego, a przede wszystkim dzieci i młodzież, mieli na swoim terenie w 2010 r. do dyspozycji bazę sportową ludowych i uczniowskich klubów sportowych w ilości: 16 hal sportowych, 15 sal, 7 kortów tenisowych, 1 pływalnię, 40 boisk do siatkówki, 42 boiska do koszykówki, 54 boiska do piłki nożnej i 32 boiska do piłki ręcznej. Z wymienionych obiektów, najwięcej znajduje się w gminach: Brzesko, Szczurowa, Dębno i Iwkowa. W powiecie brzeskim Program „Moje Boisko-ORLIK 2012” stworzył możliwość wybudowania 4 nowoczesnych kompleksów sportowych. W 2010 r. znajdowały się one w gminach Brzesko, Borzęcin, Dębno i Gnojnik. Tym samym udostępniono dzieciom i młodzieży infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, umożliwiającą aktywne uprawianie sportu oraz popularyzację aktywnego stylu życia, a więc zawodów sportowych, weekendów ze sportem i turystyką.

Ze sprawozdawczości GUS wynika, że w 2010 r. na terenie powiatu brzeskiego funkcjonowało 56 klubów sportowych, łącznie z klubami wyznaniowymi i uczniowskimi klubami sportowymi (UKS). W stosunku do 2004 r. liczba klubów wzrosła o 18 tj. o 47,4%. Najwięcej klubów sportowych działało w gminach: Dębno (18 – 32,1%), Brzesko (16 – 28,6%), najmniej w gminie Borzęcin (2 – 3,6%). W 2010 r. kluby sportowe ogółem w powiecie brzeskim liczyły 3,1 tys. członków wobec 2,2 tys. w 2004 r., a ćwiczyło w nich ogółem 3,2 tys. osób wobec 2,3 tys. w 2004 r. Wśród ćwiczących w 2010 r. zdecydowanie przeważali mężczyźni, stanowili oni 81,5%. Ponad 72% wszystkich ćwiczących to osoby w wieku do 18 lat, w których również przeważali chłopcy (76,3%). Mężczyźni wykazywali więc większą aktywność fizyczną. Osoby w wieku do 18 lat stanowiły tak wysoki procent osób ćwiczących, ponieważ uczniowskie kluby sportowe i kluby wyznaniowe skupiały przede wszystkim młodzież szkolną. Zawodnicy ćwiczyli pod nadzorem 70 instruktorów sportowych i 45 innych osób prowadzących zajęcia sportowe, wśród których byli również nauczyciele wychowania fizycznego.

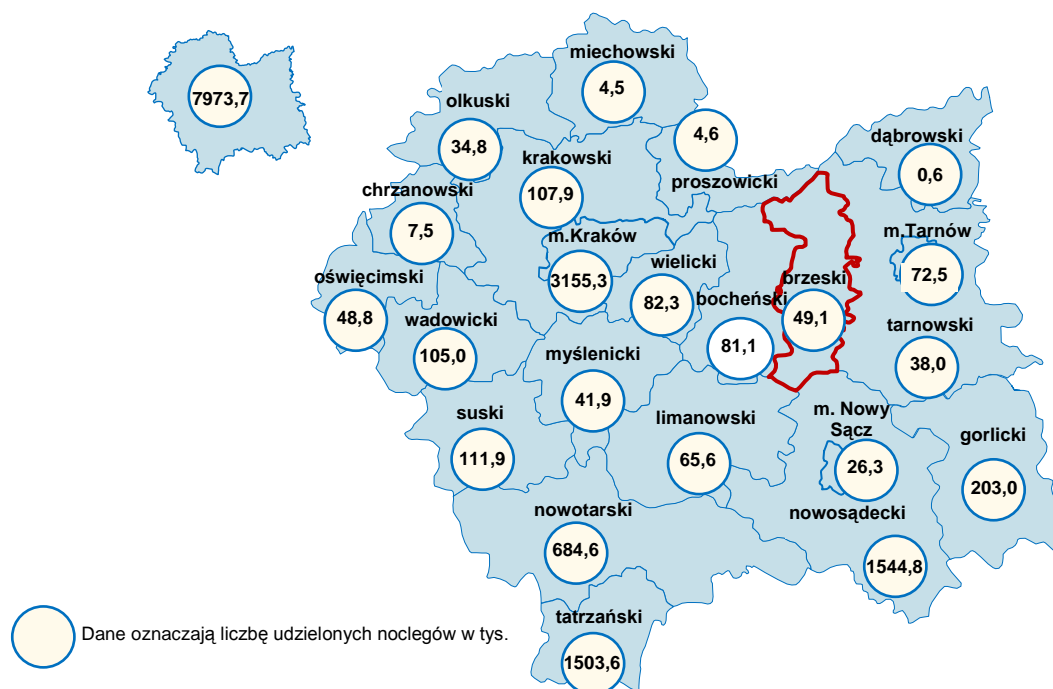

Dostępność usług społecznych

małopolskim. Z udzielonych noclegów ogółem 20,7% przypada na hotele (10,2 tys. noclegów), 58,5% na schroniska razem (28,7 tys. noclegów), 20,8% na pozostałe obiekty (10,2 tys. noclegów). Turystom zagranicznym udzielono 15,2 tys. noclegów, z czego 1,6 tys. w hotelach a 13,6 tys. w szkolnym schronisku młodzieżowym.

Mapa 23. Udzielone noclegi w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania w 2010 r.

Bazę noclegową na terenie powiatu brzeskiego tworzą również obiekty agroturystyczne. Najwięcej gospodarstw agroturystycznych położonych jest w atrakcyjnych pod względem walorów krajobrazowych gminach Dębno, Borzęcin i Iwkowa.

Ziemia brzeska to urozmaicony pod względem krajobrazu teren. Jednocześnie na tym terenie znajduje się wiele zabytków reprezentujących różne style i epoki. Główne atrakcje turystyczne to zamek średniowieczny w Dębnie, XIX-wieczny dwór szlachecki w Dołędze, ruiny średniowiecznego zamku z XIV wieku w Czchowie oraz wiele zabytkowych obiektów sakralnych. Przez gminy powiatu brzeskiego przebiegają też szlaki turystyczne, które mogą zainteresować chętnych do pieszych i rowerowych wędrówek. Jednym z nich jest będący światowym unikatem Małopolski Szlak Architektury Drewnianej, który jest jedną z największych atrakcji turystycznych. Atrakcją stanowi również okrężny szlak turystyczny przebiegający przez południową część powiatu brzeskiego, przez ciekawe pod względem turystycznym miejscowości: Brzesko, Jasień, Poręba Spytkowska, Gosprzydowa, Tymowa, Czchów, Złota, Okocim. Atrakcyjnymi trasami zarówno pieszo jak i rowerem można wędrować po gminie Dębno. Najciekawsza trasa piesza tzw. "Królewska" za szlakiem niebieskim wiedzie z Biadolina do Luślawic i dalej nad jeziora Czchowskie i Rożnowskie.

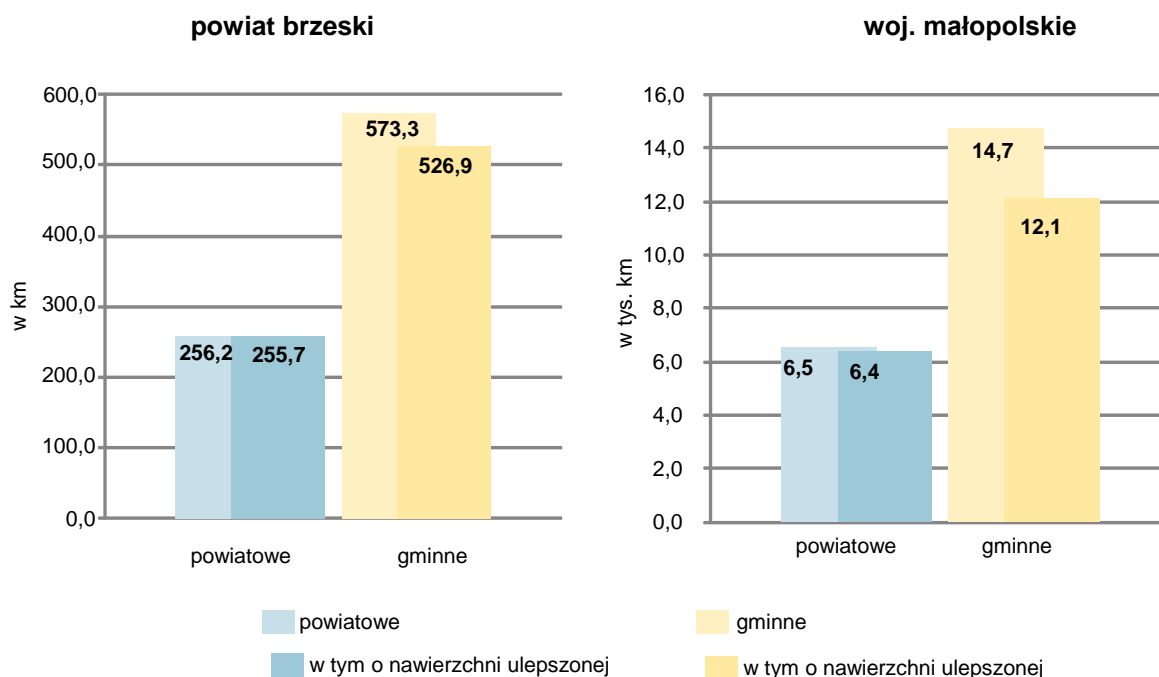
TRANSPORT

Transport jest jednym z czynników decydującym o warunkach życia mieszkańców i o rozwoju gospodarczym regionów. Rozwój transportu powiązany jest ściśle z rozwojem szeregu innych dziedzin gospodarczych. Transport nie dotyczy tylko przewozu pasażerów ale również towarów. Ważną dziedziną całego transportu jest transport samochodowy.

Drogi

Drogi publiczne ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się (według przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych)⁹ na drogi: krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Gminy powiatu brzeskiego rozlokowane są wzdłuż ważnych międzynarodowych i krajowych szlaków komunikacyjnych tj. drogi krajowa nr 4 Zgorzelec - Medyka, nr 75 Brzesko - Nowy Sącz - Krynica oraz drogi wojewódzkiej nr 768 Brzesko – Kielce. Drogi te wraz z drogami powiatowymi i gminnymi tworzą spójną całość służącą przemieszczaniu się osób i towarów. Długość dróg powiatowych o nawierzchni twardej w powiecie brzeskim w 2010 r. wynosiła 256,2 km a dróg gminnych 573,3 km. W stosunku do 2004 r. nieznacznie (tylko o 0,5 km) zwiększyła się długość dróg powiatowych o twardej nawierzchni, natomiast długość dróg gminnych o twardej nawierzchni zwiększyła się o ok. 126 km. Łączna długość dróg powiatowych i gminnych w 2010 r. wynosiła 829,5 km, z czego 782,6 km (94,3%) było drogami o nawierzchni ulepszonej. Dla porównania w woj. małopolskim nawierzchnię ulepszoną posiadało 87,3% dróg powiatowych i gminnych łącznie. Gęstość dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni twardej wynosiła w 2010 r. 140,4 km na 100 km². Wskaźnik ten dla woj. małopolskiego był zbliżony i wynosił 139,8 km na 100 km².

Wykres 65. Drogi publiczne o twardej nawierzchni w 2010 r.

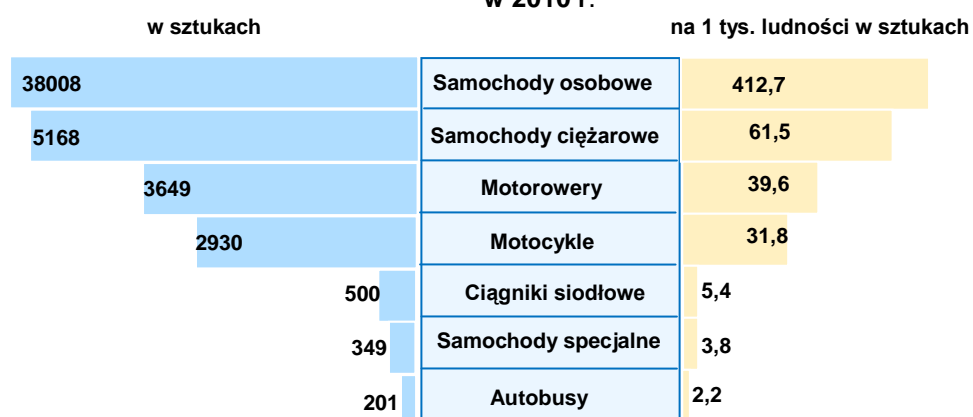

⁹ Dz. U. 1985, Nr 14 z późn. zm.

Środki transportu

W ostatnich latach obserwuje się znaczny wzrost liczby pojazdów samochodowych. Na terenie powiatu brzeskiego liczba zarejestrowanych pojazdów samochodowych i ciągników na koniec 2010 r. osiągnęła poziom 51,5 tys. szt. i tylko w stosunku do poprzedniego roku wzrosła o 5,2%. Największy udział w ogólnej liczbie pojazdów stanowiły samochody osobowe. Udział ten w powiecie brzeskim wynosił 73,9%, w woj. małopolskim 75,8%. Wskaźnik motoryzacji, czyli liczba samochodów osobowych przypadająca na 1 tys. ludności w 2010 r. w powiecie wynosił 412,7 szt., a w woj. małopolskim 436,4 szt. Powiat brzeski pod względem ilości samochodów osobowych przypadających na 1 tys. ludności w 2010 r. zajmował 14 miejsce wśród powiatów woj. małopolskiego. Na drugim miejscu pod względem ilości są samochody ciężarowe. Ich udział w ogólnej liczbie pojazdów samochodowych i ciągników w 2010 r. w powiecie brzeskim wynosił 10,0%, w woj. małopolskim 12,1%. Na 1 tys. ludności w powiecie brzeskim przypadało średnio 61,5 szt. samochodów ciężarowych, w woj. małopolskim 73,9 szt. Powiat brzeski pod względem ilości samochodów ciężarowych przypadających na 1 tys. ludności zajmował 13 lokatę wśród powiatów woj. małopolskiego.

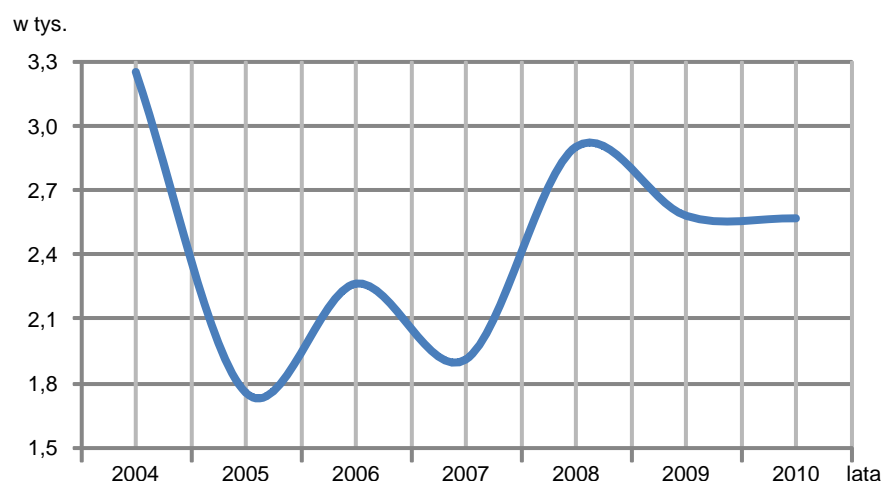
Wykres 66. Środki transportu w powiecie brzeskim w 2010 r.

Bezpieczeństwo publiczne

Zapewnienie porządku publicznego jest jedną z podstawowych potrzeb człowieka i grup społecznych. Jego brak wywołuje niepokój i poczucie zagrożenia. Z danych przekazanych przez Komendę Powiatową Policji w Brzesku wynika, że w 2010 r. na terenie powiatu brzeskiego zanotowano 2572 przestępstwa stwierdzone. Porównując do 2004 r. ich ilość spadła o 21% (w woj. małopolskim o 25,7%), prawdopodobnie dzięki lepszej pracy prewencyjnej Policji oraz lepszej współpracy z mieszkańcami. Wskaźnik wykrywalności ogólnej przestępstw wynosił 85,4%, wykazując nieznaczną tendencję spadkową w stosunku do 2004 r. (o 0,3%). Jednocześnie w 2010 r. w powiecie brzeskim odnotowano 155 wypadków drogowych, co oznacza spadek o 6,1% w stosunku do 2004 r.

Wykres 67. Przepięstwa stwierdzone przez policję i prokuraturę w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w powiecie brzeskim

Największe zagrożenie powodziowe w powiecie brzeskim stwarza rzeka Uszwica. Ze względu na fakt, że Uszwica jest rzeką górską, krętą a przy brzegach zarośnięta przez drzewa i krzewy od lat stanowiła zagrożenie dla samego Brzeska jak też okolicznych terenów podtapiając lub zalewając miejscowości leżące w jej dolinie. Powodzie na tym terenie występowały wielokrotnie. Powodowały one straty gospodarcze, materialne, zagrożenie dla zdrowia i życia ludności, a także dezorganizację ich normalnego życia. Według danych Komendy Powiatowej Straży Pożarnej w Brzesku w przypadku powodzi zagrożone zalaniem jest około 1,4 tys. obiektów w gospodarstwach rolnych. Zagrożenie powodziowe może spowodować konieczność ewakuacji ponad 12 tys. osób tego obszaru, w tym najwięcej z gmin: Szczurowa i Borzęcin. Podczas powodzi może także zostać zatopione wiele hektarów gruntów rolnych. Tereny zalewowe to około 8,8 tys. ha. Zdaniem zarządów gmin, tylko całościowy i kompleksowy plan uregulowania Uszwicy może poprawić sytuację gmin powiatu brzeskiego. Do najpilniejszych zadań zalicza się budowę zbiorników retencyjnych w Gosprzydowej (gm. Gnojnik) i Porąbce Uszewskiej (gm. Dębno), wytyczenie polderów zalewowych i nowe obwałowania Uszwicy. Bezpieczeństwo doraźnie można poprawić udrażniając koryto rzeki, prowadząc prace polegające na wycinaniu drzew i krzewów rosnących blisko wody, aby nie zatrzymywały jej przepływu.

Spójność społeczna

Zagadnienie spójności społecznej w opracowaniach naukowych i publicystycznych rozpatrywane jest różnych aspektach. W ich świetle spójność społeczna polega nie tylko na zwalczaniu wykluczenia społecznego i ubóstwa, ale na tworzeniu „solidarności” społecznej, odbudowie więzi społecznych i zwiększeniu wrażliwości społecznej. Wyraża się również rosnącą w społeczeństwie współodpowiedzialnością za losy tych, którzy z różnych przyczyn znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej, często z przyczyn od nich niezależnych.

Ocena stopnia spójności społecznej danego społeczeństwa może być prowadzona w ujęciu materialnym, wówczas analizowane są m. in. takie wskaźniki, jak: materialny poziom życia mierzony

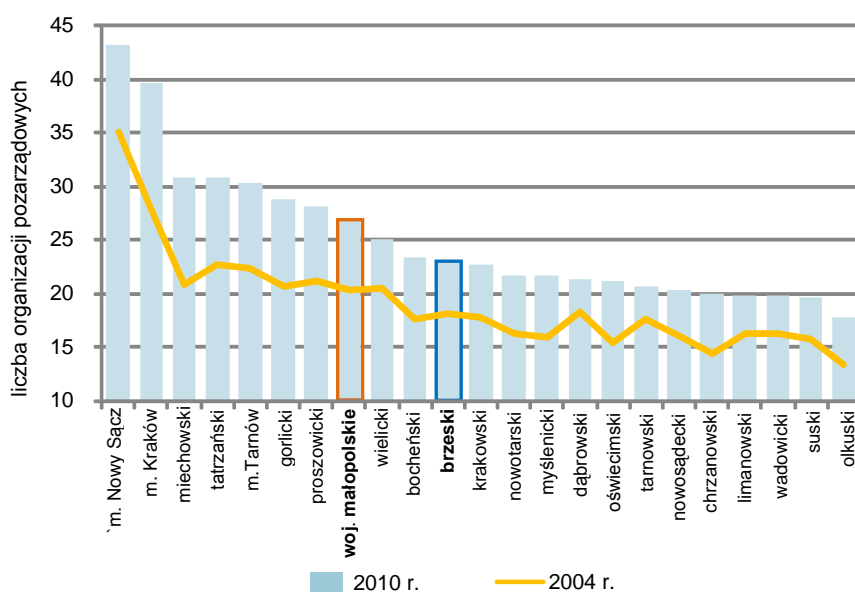
Dostępność usług społecznych

wartością PKB, poziom wykształcenia, aktywność zawodowa, zakres wydatków społecznych, poziom infrastruktury (komunikacja publiczna), stan zdrowia i dostęp do opieki zdrowotnej oraz warunki mieszkaniowe.

Natomiast spójność społeczną w ujęciu niematerialnym obrazuje zaangażowanie w sprawy własnych społeczności lokalnych i regionalnych, czego wyrazem jest działalność organizacji pozarządowych – fundacji i stowarzyszeń. Poziom zaangażowania społecznego w powiecie brzeskim przeanalizowany zostanie właśnie w tym ujęciu.

W powiecie brzeskim proces zrzeszania się społeczeństwa nie był zbyt intensywny, na koniec 2010 r. w rejestrze REGON zarejestrowanych było 5 fundacji i 204 stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, czyli ponad 2% wszystkich organizacji działających na terenie woj. małopolskiego. Na przestrzeni lat 2004-2010 udział ten pozostał na tym samym poziomie, co świadczy o wyrównanym tempie zmian w odniesieniu do całego województwa. Tendencję tę potwierdza również zajmowana 16 lokata wśród pozostałych powiatów według liczby zarejestrowanych organizacji, ta sama co w 2004 r.

Wykres 68. Liczba fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych na 10 tys. ludności

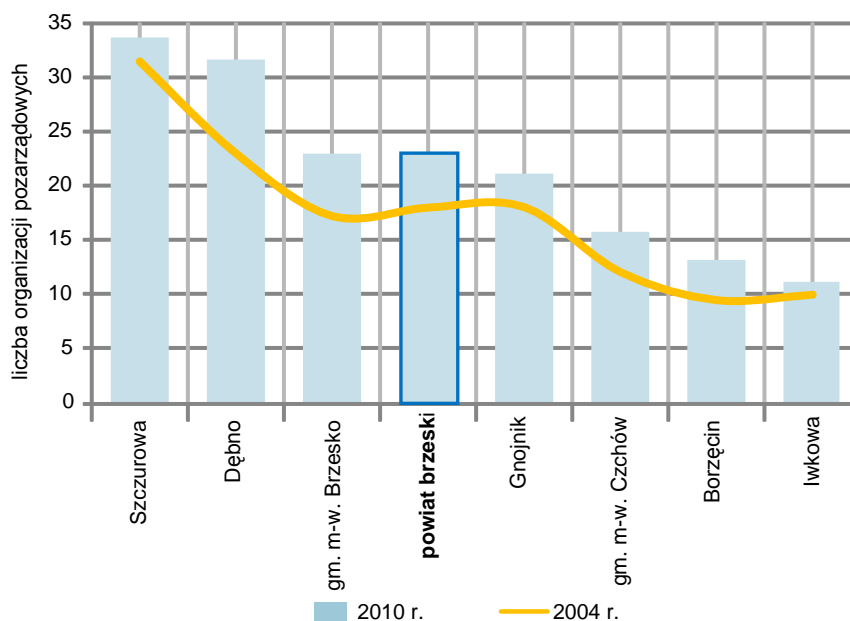
W innym ujęciu, czyli w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, w 2010 r. w powiecie brzeskim przypadają przeciętnie 23 organizacje (w 2004 r. było 18), jednak powiat brzeski nadal pozostał na 10 miejscu.

Spośród gmin, największym zaangażowaniem wykazali się mieszkańcy miasta i gminy Brzesko - na tym terenie zarejestrowane były 82 organizacje pozarządowe, co stanowiło 39% organizacji z całego powiatu brzeskiego. Zaznaczyć należy, że na tym terenie zarejestrowane były cztery spośród pięciu fundacji, z czego trzy na obszarze miasta i jedna na obszarze gminy. Kolejne miejsca przypadły gminom Dębno i Szczurowa, w których zarejestrowanych było odpowiednio 45 i 33 organizacje. Również w przeliczeniu na 10 tys. ludności na przestrzeni całego omawianego okresu

Dostępność usług społecznych

największa liczba fundacji i stowarzyszeń istniała w tych trzech wymienionych wyżej gminach, a pierwszą pozycję zajmowała gmina Szczurowa.

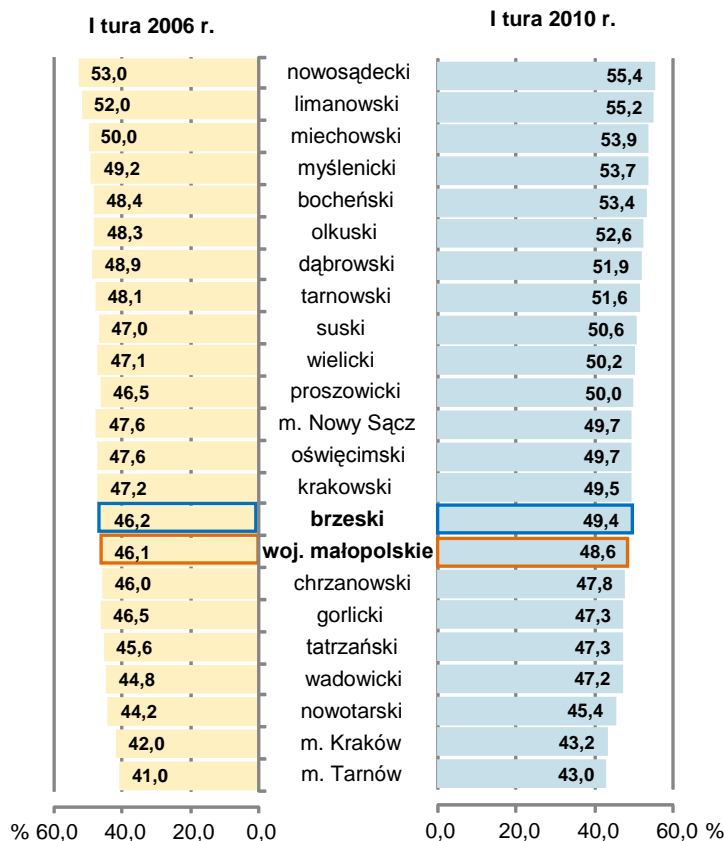
Wykres 69. Liczba fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych na 10 tys. ludności według gmin powiatu brzeskiego

Najbardziej powszechnym doświadczeniem obywatelskim jest udział w wyborach, przy czym udział w wyborach samorządowych jest wyrazem zaangażowania w sprawy własnych społeczności lokalnych i regionalnych. Na przestrzeni lat 2004-2010 społeczeństwo kilkakrotnie podchodziło do urn wyborczych: dwukrotnie wybierano posłów do Parlamentu Europejskiego (w 2004 r. i 2009 r.), posłów do Sejmu i senatorów (w 2005 r. i 2007 r.), Prezydenta RP (w 2005 r. i 2010 r.) oraz przedstawicieli do własnych struktur samorządowych (w 2006 r. i 2010 r.). Frekwencja wyborcza mieszkańców woj. małopolskiego w wyborach przeprowadzanych w latach 2007, 2009 i 2010 była zdecydowanie wyższa w porównaniu do wyborów przeprowadzanych w latach 2004 i 2005. Na tle województwa powiat brzeski uzyskiwał wyniki niższe niż średnie, co sytuowało go na miejscach w drugiej dziesiątce.

Mieszkańcy powiatu brzeskiego reprezentowali w tym zakresie odmienne postawy. Prawie we wszystkich wyborach parlamentarnych i prezydenta RP najliczniej uczestniczyli mieszkańcy dwóch gmin: Brzesko i Dębno, a frekwencja wyborcza w tych gminach była znacznie wyższa niż przeciętna w całym powiecie. Z kolei niewielkie zainteresowanie wyborami okazywali mieszkańcy gminy Szczurowa, w której odsetek głosujących każdorazowo był najniższy w powiecie. Jest to zastanawiająca sytuacja, gdyż mieszkańcy tej gminy wykazali równocześnie najwyższe zaangażowanie w działalności organizacji pozarządowych.

Wykres 70. Frekwencja w wyborach samorządowych

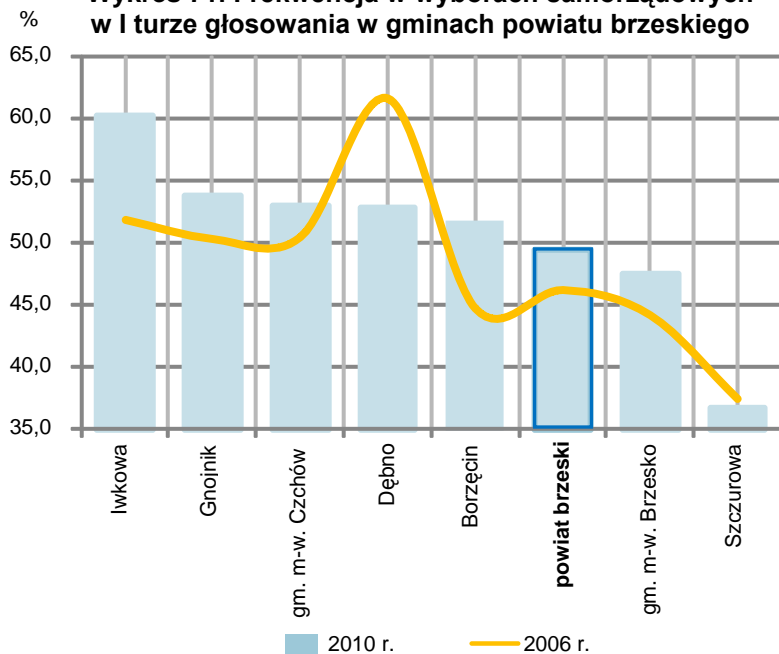

Źródło: dane Państwowej Komisji Wyborczej.

W przypadku wyborów samorządowych, frekwencja wyborcza mieszkańców powiatu brzeskiego w I turze wyborów była na poziomie zbliżonym do przeciętnego w woj. małopolskim, jednak wśród pozostałych powiatów pozwoliło na zajęcie 15 miejsca.

Udział w wyborach samorządowych daje poczucie bezpośredniego wpływu na wybór osób

Wykres 71. Frekwencja w wyborach samorządowych w I turze głosowania w gminach powiatu brzeskiego

Źródło: dane Państwowej Komisji Wyborczej.

sprawujących władzę w najbliższym otoczeniu. Kandydaci na wójtów, burmistrzów czy prezydentów miast są znani większości głosujących, wybór konkretnej osoby jest bardziej sprecyzowany, dlatego w gminach powiatu brzeskiego wybory samorządowe w 2006 r. zakończyły się już w I turze a najliczniej uczestniczyli w nich mieszkańcy gminy Dębno. W 2010 r. II tura wyborów przeprowadzona była tylko w gminach: Dębno i Gnojnik. Najniższa frekwencja i w tych wyborach odnotowana była w gminie Szczurowa.

OCHRONA ŚRODOWISKA I ZASOBY PRZYRODY

Ochrona środowiska ma ważne znaczenie dla jakości życia dzisiaj jak też w przyszłości. Środowisko przyrodnicze ulega coraz większym wpływom ze strony człowieka, co ma związek z rozwojem cywilizacji. Stan środowiska określany jest poprzez działalność o charakterze produkcyjnym, działalność bytowa jak też warunki naturalne.

Gospodarowanie wodą i odprowadzanie ścieków

Ogólnie wiadomo, że zasoby wodne Polski są skromne. Z powodu zarysowującego się niedoboru wody, bardzo ważnym problemem jest racjonalne nią gospodarowanie również na terenie powiatu brzeskiego, gdzie stwierdzono dobry stan ilościowy wód oraz zadawalający poziom rezerw. W 2010 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w powiecie brzeskim wyniosło 4089 dam³. Z ogólnej ilości najwięcej - 2145 dam³ (52,5%) zużyto w celu eksploatacji sieci wodociągowej, 1566 dam³ (38,3%) na potrzeby przemysłu, najmniej - 378 dam³ (9,2%) na potrzeby rolnictwa i leśnictwa. W porównaniu z rokiem 2004 zużycie wody nieznacznie (o ok.1 %) wzrosło. Przemysł zwiększył zużycie o 13,6%, gospodarka komunalna (eksploatacja sieci wodociągowej) o 10,4%, natomiast zużycie wody na potrzeby rolnictwa i leśnictwa zmniejszyło się o blisko połowę.

Źródłami zanieczyszczeń wód są odprowadzane ścieki przemysłowe i komunalne. Na terenie powiatu brzeskiego działa 8 komunalnych oczyszczalni ścieków i jedna oczyszczalnia przemysłowa. Największą oczyszczalnią komunalną jest oczyszczalnia w Brzesku. Jej przepustowość według projektu wynosi 10000 m³/dobę. Z oczyszczalni komunalnych w powiecie brzeskim w 2010 r. korzystało 30,5% ludności ogółem (w woj. małopolskim 55,9%). Z terenu powiatu brzeskiego w 2010 r. zakłady komunalne i przemysłowe odprowadziły łącznie 3353 dam³ ścieków wymagających oczyszczenia, oznacza to wzrost o 74,5% w stosunku do 2004 r. Zadawalająca z punktu widzenia ochrony środowiska jest struktura oczyszczania ścieków. Tylko 11,2 dam³ (0,3%) odprowadzono w stanie nieoczyszczonym a 99,7% poddano procesom oczyszczania i było to oczyszczanie biologiczne.

W 2010 r. przeprowadzono klasyfikację jakości wód powierzchniowych dla powiatu brzeskiego. Ocena stanu chemicznego wód w punkcie Wisła-Opatowiec wykazała stan poniżej dobrego ze względu na ponadnormatywne stężenie sumy benzo(b)fluorantenu i benzo(k)fluorantenu oraz sumy benzo(g,h,i), perylenu i indeno(1,2,3-cd)piranu.

W 2010 r. w punkcie Dunajec-Piaski Drużków dokonano oceny jakości wód według wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia. Ocena jakości wód w punkcie Dunajec-Piaski Drużków w 2010 r. wykazała, że wody odpowiadały kategorii A2. Oznacza to, że w celu pozyskania wody przeznaczonej do spożycia woda ta wymaga uzdatniania fizycznego i chemicznego.

W latach 2008-2010 przeprowadzono badania monitoringowe dotyczące zagrożenia wód eutrofizacją. Do tej oceny przyjęto wyniki z 8 punktów pomiarowych: Wisła-Opatowiec, Raba-Uście Solne, Zbiornik Czchów-Będzieszyna, Dunajec-Piaski Drużków, Uszewka - ujście do Gróbkki, Uszwica - Poręba Spytkowska, Niedźwiedź - ujście do Uszwicy, Uszwica-Wola Przemysłowa. Stwierdzono, że w wodach rzek: Uszwica, Niedźwiedź, Czchów-Będzieszyna występowało zjawisko eutrofizacji. Nie

stwierdzono tego zjawiska w wodach rzek Wisły, Raby, Uszewki i Dunajca w punkcie Piaski-Drużków. Eutrofizacja oznacza wzbogacanie wody składnikami odżywczymi, szczególnie związkami azotu i fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód.

W 2010 r. na terenie powiatu brzeskiego prowadzono również badania wód podziemnych. W wyniku prowadzonego monitoringu oceniano stan chemiczny, czyli jakość oraz stan ilościowy wód. Badania prowadzono w trzech punktach pomiarowych (Szczurowa, Czchów i Czchów-ujęcie). Na terenie powiatu brzeskiego stwierdzono dobry stan ilościowy wód oraz zadawalający poziom rezerw. Dobry stan chemiczny wód (wody zadawalającej jakości - III klasa) stwierdzono w punktach pomiarowych Szczurowa i Czchów, oraz słaby stan chemiczny wód (wody niezadawalającej jakości – IV klasa) w punkcie pomiarowym Czchów-ujęcie. Ocena jakości wód podziemnych według wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 2010 r. w powiecie brzeskim wykazała przekroczenia wymagań jakości wody do spożycia w wszystkich badanych punktach pomiarowych. Stwierdzone zanieczyszczenia to Mn, Fe, NH₄¹⁰.

Zanieczyszczenia powietrza¹¹

Źródłami zanieczyszczeń powietrza są głównie zakłady przemysłowe, duże obiekty komunalne np. kotłownie, piece i paleniska domowe, transport samochodowy. W powiecie brzeskim nie ma znaczącego przemysłu emitującego zanieczyszczenia, ale rejon ten jest narażony na import zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z powiatów sąsiednich. Od strony zachodniej, a więc z kierunków przeważających wiatrów położony jest rejon krakowski, a dalej rejon Górnego Śląska o znaczącej emisji zanieczyszczeń powietrza.

W 2010 r. w powiecie brzeskim z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska wyemitowano 24 tony zanieczyszczeń pyłowych i 40,3 tys. ton zanieczyszczeń gazowych łącznie z dwutlenkiem węgla. W ogólnej emisji gazów dwutlenek węgla stanowił 99,2%. Pozostałe wyemitowane zanieczyszczenia gazowe to dwutlenek siarki w ilości 72 tony, tlenki azotu 78 ton, tlenek węgla 156 ton. W porównaniu do 2004 r. w powiecie brzeskim wyemitowano mniej zanieczyszczeń gazowych (łącznie z dwutlenkiem węgla) o 32,7%. Spadek w stosunku do 2004 r. emisji zanieczyszczeń pyłowych był bardziej znaczący i wynosił 82,0%. Tak więc w 2010 r. wyemitowano około 5,5 razy mniej zanieczyszczeń pyłowych w stosunku do 2004 r. Jednocześnie w 2010 r. w urządzeniach do ochrony powietrza zatrzymano 80 ton zanieczyszczeń pyłowych i 861 ton zanieczyszczeń gazowych. Stopień redukcji zanieczyszczeń wynosił więc 76,9% w przypadku zanieczyszczeń pyłowych i 2,1% w przypadku zanieczyszczeń gazowych (łącznie z dwutlenkiem węgla).

¹⁰ Dane w zakresie pomiarów pochodzą z „Informacja o stanie środowiska powiat brzeski w 2010 r.”, WIOŚ Kraków, Delegatura w Tarnowie, październik 2011 r.

¹¹ Dane w zakresie pomiaru zanieczyszczeń pochodzą z w/w informacji.

Mapa 24. Emisja zanieczyszczeń pyłowych w 2010 r.

W Brzesku badania stanu zanieczyszczenia powietrza metodą pasywną w zakresie pomiaru stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i benzenu prowadzone są na stanowisku pomiarowym przy ul. Ogrodowej 10. W 2010 r. stwierdzone średnioroczne wartości stężeń tych zanieczyszczeń nie przekraczały wartości dopuszczalnych. Średnioroczne stężenie dwutlenku siarki wyniosło $10,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (53% dopuszczalnego poziomu dla kryterium ochrony roślin) a dwutlenku azotu $21,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (55% dopuszczalnego poziomu dla ochrony zdrowia). Badano również w 2010 r. średnioroczne stężenie benzenu. Jego wysokość określono na $2,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (48,0% dopuszczalnego poziomu dla ochrony zdrowia).

W 2010 r. dokonano rocznej oceny jakości powietrza. Została ona wykonana według zasad określonych w ustawie „Prawo ochrony środowiska” z uwzględnieniem wymogów dyrektyw 2008/50/WE i 2004/107/WE. Powiat brzeski został zakwalifikowany do klasy C pod względem czystości powietrza z uwagi na ponadnormatywne stężenia benzo(a)piranu, pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5. Zaliczenie do klasy C wymaga podejmowania szczególnych działań na rzecz poprawy jakości powietrza.

W latach 2004-2010 w woj. małopolskim wykonano również pomiary stężeń włókien azbestu w powietrzu. Azbest jest szkodliwy dla zdrowia a jego szkodliwe działanie jest spowodowane wdychaniem włókien wyemitowanych do powietrza. Na terenie powiatu brzeskiego wytypowano trzy punkty pomiarowe (w 3 gminach) w których pobrano 16 próbek powietrza. Na terenie powiatu średnie stężenie włókien azbestu było na poziomie niskim i umiarkowanym i wahało się w zakresie $379-730 \text{ wł}/\text{m}^3$.

Źródłem zanieczyszczeń powietrza jest również transport samochodowy. Jest to zjawisko typowe dla wszystkich powiatów, ze względu na szybki rozwój motoryzacji w ostatnich latach. Dodatkowo, powiat brzeski narażony jest na zwiększoną emisję zanieczyszczeń powietrza, którą powoduje ruch tranzytowy na linii wschód-zachód przebiegający przez teren powiatu. Za podstawowe substancje zanieczyszczające środowisko emitowane w spalinach uważa się tlenek węgla, tlenki azotu i siarki, węglowodory. Zanieczyszczenia motoryzacyjne rozprzestrzeniają się w dużych stężeniach nisko nad ziemią, stąd mogą być bardziej szkodliwe dla ludzi niż zanieczyszczenia przemysłowe.

Odpady przemysłowe i komunalne

Bytowa i gospodarcza działalność człowieka prowadzi do powstawania odpadów. Przez odpady, w myśl ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska, należy rozumieć zużyte przedmioty oraz substancje stałe, a także nie będące ściekami substancje ciekłe powstające w związku z bytowaniem człowieka lub działalnością gospodarczą, nieprzydatne w miejscu lub czasie, w którym powstały i uciążliwe dla środowiska. Według źródła powstania, odpady można podzielić na odpady przemysłowe – wytwarzane przez zakłady przemysłowe, oraz komunalne powstające w gospodarstwach domowych, obiektach gastronomicznych, usługowych, służby zdrowia, oświatowych itp.

W 2010 r. w powiecie brzeskim zostało wytworzonych 83,0 tys. ton odpadów przemysłowych tj. o 2,8 % mniej niż w 2004 r. Najwięcej – 66,1 tys. ton (79,6%) wytworzono w gminie Brzesko. Z ogółem wytworzonych odpadów w 2010 r. 80,8 tys. ton (97,3%) poddano odzyskowi (w 2004 r. – 100%) a 2,2 tys. ton (2,7%) unieszkodliwiono poprzez składowanie na składowiskach. Odpady przemysłowe stanowią duże zagrożenie dla środowiska, niektóre z nich mogą być toksyczne. Są jednak na ogół łatwiejsze do gospodarczego wykorzystania niż komunalne, bo są bardziej jednorodne. W 2010 r. w powiecie brzeskim zebrano 9,9 tys. ton odpadów komunalnych zmieszanych tj. o 17,2% więcej niż w 2005 r. Najwięcej – 6,1 tys. ton zebrano w gminie Brzesko, 1,3 tys. ton w gminie Dębno. Około 7,2 tys. ton zebranych w powiecie brzeskim odpadów stałych zmieszanych tj. 73,2% całkowitej ich ilości pochodziło z gospodarstw domowych (w 2005 r. z gospodarstw domowych pochodziło 76,2%). Najprostszą metodą usuwania odpadów komunalnych jest wywożenie ich na wysypiska śmieci. Jest to z pewnością metoda najprostsza i najtańsza, ale przy tym najmniej skuteczna. W 2010 r. zebrano z terenu powiatu brzeskiego selektywnie 1,6 tys. tony odpadów. Z ogólnej ilości odpadów zebranych selektywnie najwięcej – 42,1% stanowiło szkło, 21,3% odpady wielkogabarytowe a 21,2% tworzywa sztuczne.

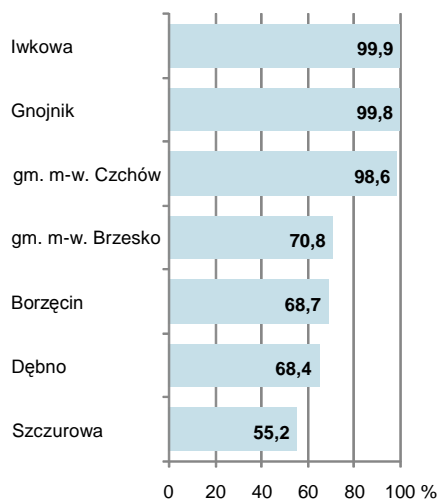
Ochrona przyrody

Powiat brzeski położony jest w północno-wschodniej części woj. małopolskiego. Ziemia brzeska o wyraźnej południkowej rozciągłości, obejmuje dwie odmienne krainy geograficzne tj. Kotlinę Sandomierską na północy i Pogórze Wiśnickie na południu. Takie położenie ma znaczący wpływ na zróżnicowanie jego obszaru pod kątem atrakcyjności krajobrazowej i biologicznej. Mimo przekształcenia środowiska naturalnego w wyniku urbanizacji i industrializacji, zachowały się tutaj znaczne obszary o stosunkowo mało zmienionej przyrodzie i wysokich walorach krajobrazowych.

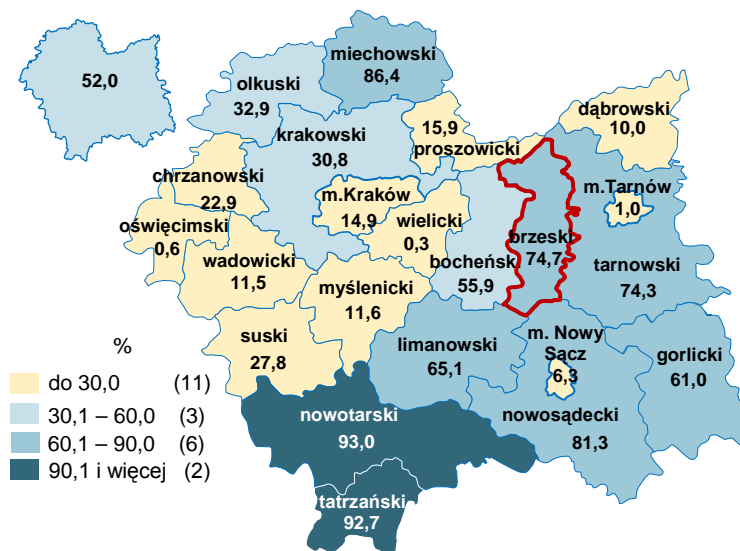
Ochrona środowiska i zasobów przyrody

Na terenie powiatu brzeskiego wyznaczono 44 tys. ha obszarów prawnie chronionych, co stanowi 74,7% powierzchni ogółem.

Wykres 72. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych gmin powiatu brzeskiego w % ich powierzchni ogółem w 2010 r.

Mapa 25. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w % powierzchni ogółem w 2010 r.

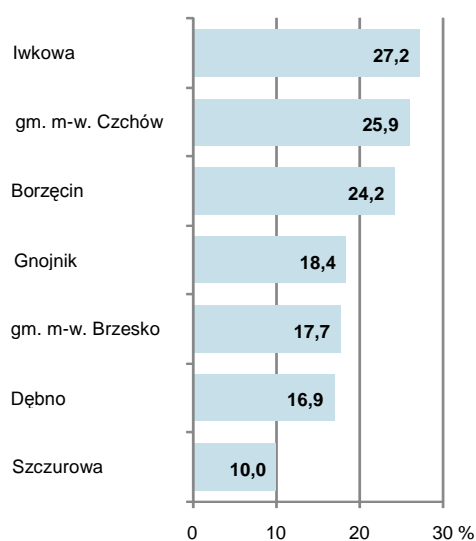
Najwięcej obszarów prawnie chronionych w powiecie brzeskim jest w gminach: Iwkowa – 99,9% powierzchni ogółem, Gnojnik – 99,8% i Czchów – 98,6%. W porównaniu do 2004 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionych zwiększyła się o blisko 3 tys. ha a zmiana ta miała miejsce w 2006 r. Najwięcej obszarów - po około 1 tys. ha przybyło w gminach: Borzęcin i Iwkowa, natomiast w pozostałych gminach zmiany były znacznie niższe a w gminie Gnojnik pozostała na tym samym poziomie. Obszary prawnie chronione występują we wszystkich gminach powiatu brzeskiego głównie w formie obszarów chronionego krajobrazu (43,5 tys. ha). Inne formy to: park krajobrazowy i rezerwat przyrody zlokalizowane na terenie gminy Czchów, użytki ekologiczne w gminach Brzesko i Borzęcin. Na terenie powiatu brzeskiego wydzielono trzy obszary należące do sieci Natura 2000 i znajdujące się na liście Specjalnych Obszarów Ochrony Siedlisk (SOO): PLH120085 Dolny Dunajec, PLH120066 Dębówka nad rzeką Uszewką, PLH120067 Dolina Rzeki Gróbk. ¹². Sieć Natura 2000 to sieć obszarów chronionych na terenie Unii Europejskiej. Celem wyznaczenia tych obszarów jest ochrona cennych pod względem przyrodniczym i zagrożonych składników różnorodności biologicznej Europy. Ustanowienie obszaru świadczy o wysokiej wartości przyrodniczej terenu i jest rodzajem promocji regionu również na skalę europejską.

Jednym z ważnych elementów środowiska przyrodniczego jest las. Spełnia on wiele funkcji kształtujących warunki życia człowieka. Kompleksy leśne regulują warunki klimatyczne, wpływają pozytywnie na obieg wody w przyrodzie, zmniejszają zanieczyszczenie powietrza poprzez absorpcję zanieczyszczeń, zabezpieczają powierzchnię ziemi przed erozją, chronią przed wiatrem oraz hałasem. Grunty leśne w powiecie brzeskim zajmują 11,2 tys. ha, w tym lasy 11,0 tys. ha co stanowi 18,7% powierzchni powiatu brzeskiego. W stosunku do wskaźnika lesistości w woj. małopolskim – 28,6%

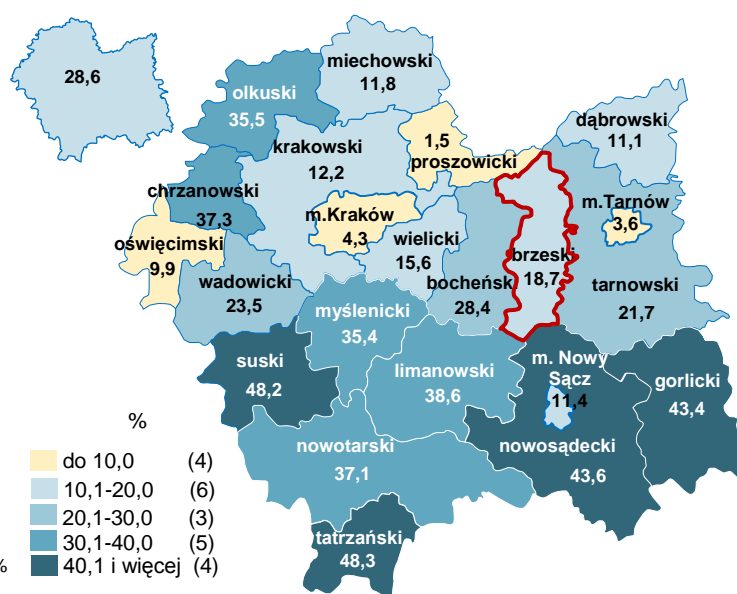
¹² Dane dotyczące obszarów Natura 2000 pochodzą z „Informacja o stanie środowiska powiat brzeski w 2010 r.”, WIOŚ Kraków, Delegatura w Tarnowie, październik 2011.

powiat brzeski należy zaliczyć do obszarów o słabym zalesieniu. Największą lesistość wśród gmin powiatu brzeskiego stwierdza się w gminach Iwkowa – 27,2% i Czchów – 25,9%, najmniejszą 10,0% w gminie Szczurowa. Z lesistością 18,7% powiat brzeski zajmuje 13 lokatę wśród powiatów woj. małopolskiego. Na stan lasów i jego zasobność duży wpływ ma struktura własnościowa lasów. W powiecie brzeskim znaczący obszar – 5,4 tys. ha (48,7%) stanowią grunty leśne prywatne. Rozdrobnienie lasów prywatnych utrudnia prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej, co może odzwierciedlać się ich niską zasobnością. Biorąc pod uwagę, że powiat brzeski należy do powiatów o słabym zalesieniu należałoby racjonalizować wykorzystanie lasów do celów gospodarczych oraz prowadzić zalesienia gruntów najsłabszych często odłogowanych.

Wykres 73. Lesistość w gminach powiatu brzeskiego w 2010 r.

Mapa 26. Lesistość w 2010 r.

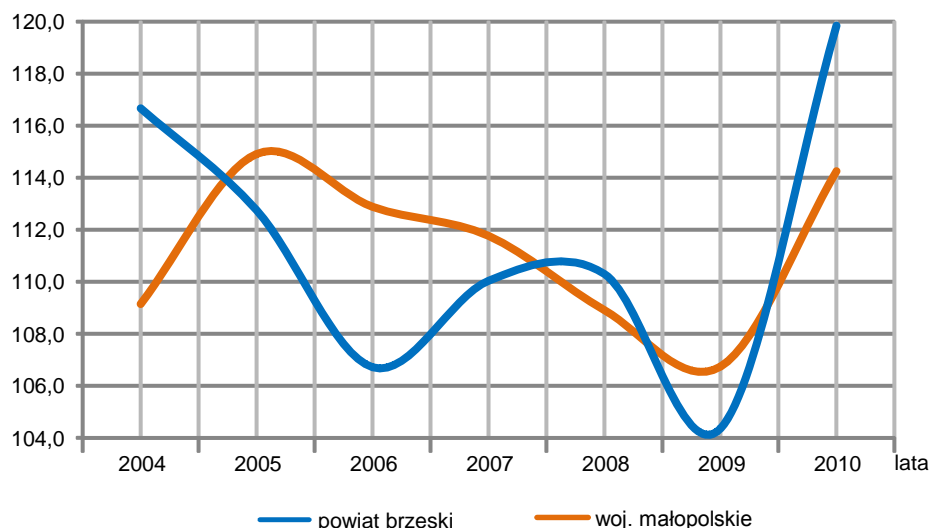
FINANSE JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Dochody ogółem oraz wydatki ogółem budżetów gmin oraz powiatu brzeskiego w 2010 r. zwiększyły się w porównaniu do roku poprzedniego, a w odniesieniu do roku 2004 uległy prawie podwojeniu. Jako pozytywne zjawisko należy uznać rosnącą rolę środków unijnych w dochodach ogółem, gdyż przekazywane w większości na inwestycje stały się impulsem do intensywniejszego rozwoju regionu. Nie zmieniły się główne kierunki wydatkowania środków budżetowych. Nadal dominowały wydatki w trzech działach: transport i łączność, oświata i wychowanie oraz pomoc społeczna. W 2010 r. kontynuowano liczne inwestycje, co nie było obojętne dla ogólnej sytuacji finansowej wszystkich jednostek samorządowych. Rok 2010 gminy (za wyjątkiem Szczurowej) oraz starostwo powiatowe zamknęły deficytem budżetowym większym niż w 2009 r.

Dochody

W 2010 r. jednostki samorządu terytorialnego (gminy i starostwo powiatowe) powiatu brzeskiego wypracowały dochody ogółem w wysokości 330 mln zł. W porównaniu do roku 2009 dochody wzrosły nominalnie o 19,8% a realnie o 16,8%, co na tle tego typu jednostek w woj. małopolskim usytuowało powiat na czwartej pozycji (po powiatach: dąbrowskim, tarnowskim i nowosądeckim). W odniesieniu do roku 2004 dochody wzrosły o 82,4%, jednak ich dynamika na przestrzeni całego omawianego okresu była niższa od średniej dla woj. małopolskiego.

Wykres 74. Dynamika dochodów ogółem jednostek samorządu terytorialnego^a
rok poprzedni=100

^a Gminy i starostwa powiatowe.

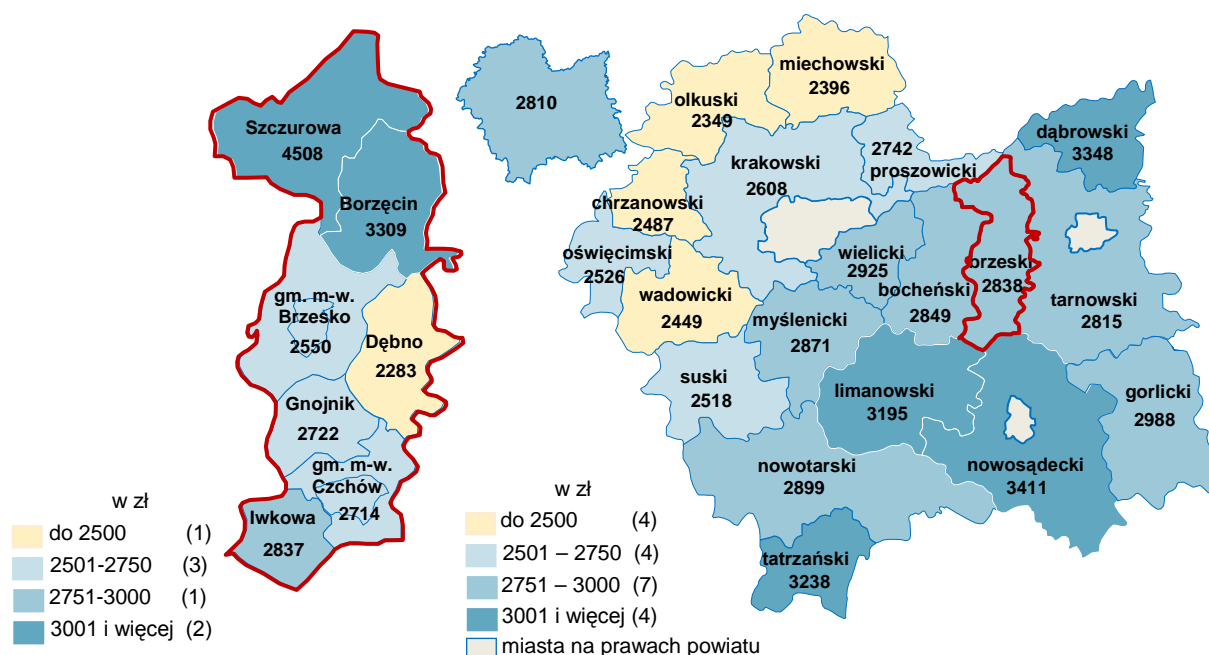
Ożywienie gospodarcze kraju, które widoczne było w pierwszych latach wejścia do Unii Europejskiej, nie znalazło odbicia w gospodarce finansowej jednostek samorządowych powiatu brzeskiego, zwłaszcza w zakresie dochodów budżetowych. Dochody ogółem gmin powiatu brzeskiego w latach 2005-2007 rosły wolniej niż przeciętnie w gminach woj. małopolskiego, a przyspieszenie gospodarcze nastąpiło dopiero od 2008 r. W budżecie starostwa powiatu brzeskiego widoczny wzrost

dochodów ogółem wystąpił o rok wcześniej, bo od 2007 r. a ich dynamika (za wyjątkiem 2009 r.) przewyższała średnie wartości ustalone dla powiatów woj. małopolskiego ogółem.

Dochody gmin (259 mln zł) stanowiły 78,6% dochodów ogółem jednostek samorządowych w powiecie brzeskim i w odniesieniu do 2009 r. były wyższe o 19,4%, natomiast dochody powiatu (71 mln zł) były wyższe o 21,4%. W porównaniu z 2004 r. dochody gmin wzrosły średnio o 82,2%, przy czym w gminach: Gnojnik, Iwkowa i Borzęcin odnotowano wzrost dwukrotny a w gminie Szczurowa nawet trzykrotny. Na 1 mieszkańca powiatu brzeskiego z dochodów ogółem gmin w 2010 r. przypadało średnio 2838 zł, czyli o 28 zł więcej niż przeciętnie w gminach woj. małopolskiego. Pozwoliło to na zajęcie środkowej - dziesiątej pozycji wśród powiatów woj. małopolskiego.

Mapa 27. Dochody ogółem budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2010 r.

Wśród gmin powiatu brzeskiego wysokość dochodów przypadających na 1 mieszkańca była znacznie zróżnicowana. Najwyższe dochody wystąpiły w gminie Szczurowa (4508 zł) a prawie dwukrotnie mniej odnotowano w gminie Dębno (2283 zł).

Z dochodów ogółem budżetu powiatu brzeskiego w 2010 r. na 1 mieszkańca przypadało 773 zł, czyli o 44 zł mniej, niż średnio w powiatach woj. małopolskiego.

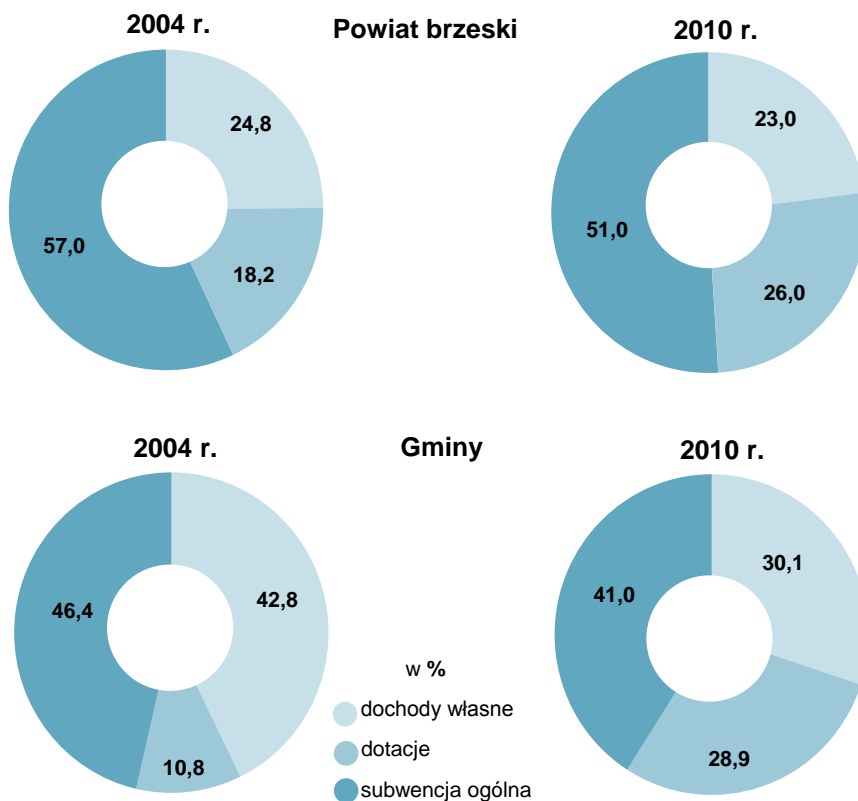
W 2010 r. – w porównaniu do 2009 r. – nieznacznie zmieniła się struktura dochodów gmin według rodzajów. Niższy udział w dochodach ogółem dochodów własnych i subwencji ogólnej został zrównoważony wyższymi dotacjami. Dochody własne w 2010 r. stanowiły 30,1% dochodów ogółem (33,7% w 2009 r.), dotacje 28,9% (21,2% w 2009 r.) a subwencja ogólna 41,0% wobec 45,1% w roku poprzednim.

Zmiany w strukturze dochodów ogółem gmin powiatu brzeskiego zachodziły na przestrzeni całego omawianego okresu. Spadek udziału dochodów własnych (z 42,8% w 2004 r. do 30,1% w 2010 r.) uwidocznił wzrost znaczenia transferów zewnętrznych w postaci dotacji i subwencji dla rozwoju regionu. Sytuacja ta nie jest równoznaczna z pogorszeniem się sytuacji finansowej gmin w zakresie

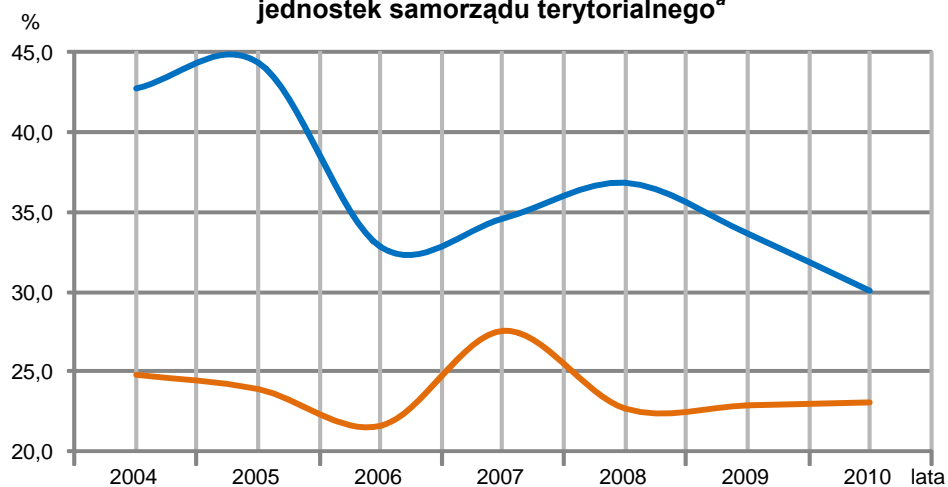
gromadzonych dochodów własnych, lecz stanowi obraz zakresu środków przekazywanych z budżetu państwa i dopełniających ich budżety.

Wykres 75. Struktura dochodów ogółem jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów

Podobnie jak w budżetach gmin, w 2010 r. niewielkim zmianom uległa struktura dochodów ogółem budżetu starostwa powiatowego w Brzesku. Nadal głównymi źródłami dochodów pozostały dotacje i subwencje, w 2010 r. stanowiły 77,0%, a w całym okresie 2004-2010 oscylowały w granicach 72,5%-78,4%, natomiast dochody własne nieznacznie wzrosły i stanowiły 23,0%.

Wykres 76. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego^a

^a Gminy i starostwa powiatowe.

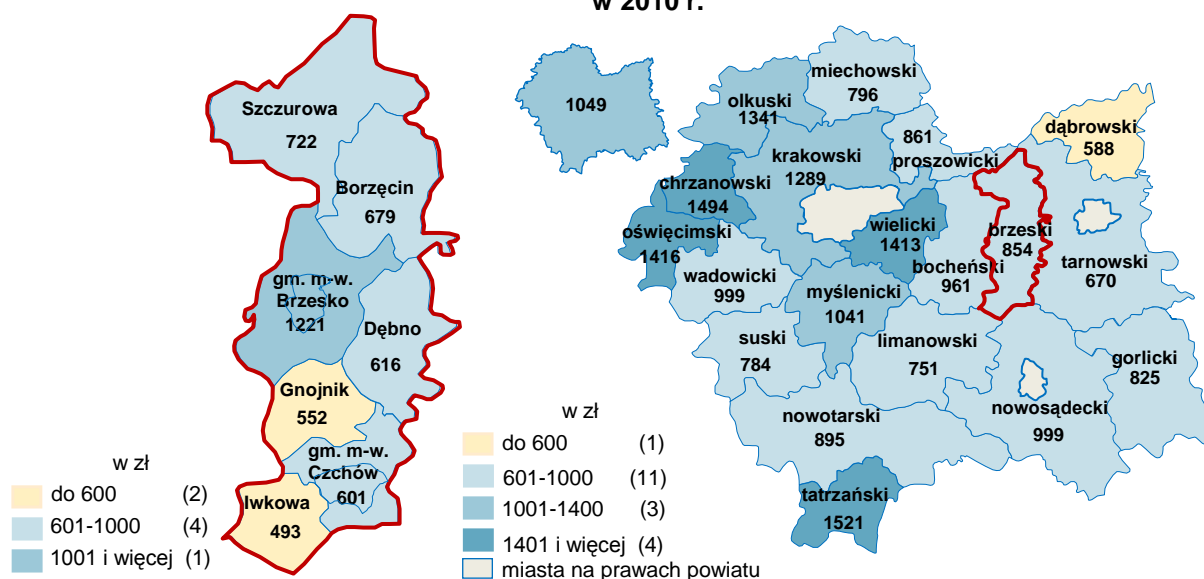
— powiat brzeski   — woj. małopolskie

Najbardziej widoczna zmiana w strukturze dochodów ogółem w 2010 r. miała miejsce w gminie Szczurowa. Wprowadzie dochody własne gminy wartościowo wzrosły, zarówno w porównaniu do 2004 r. jak i do 2009 r., ale ich udział w dochodach ogółem zmniejszył się o połowę (z 31,5% w 2004 r. do 16,0% w 2010 r.). Zmiany w strukturze spowodowały wysokie dotacje. Wśród gmin najwyższy udział dochodów własnych w dochodach ogółem miał miejsce w gminie Brzesko – 47,9%, w pozostałych gminach był znacznie niższy i mieścił się w granicach 16,0% – 27,0%.

Dochody własne gmin powiatu brzeskiego w 2010 r. wyniosły 78 mln zł, czyli o 6,7% więcej niż w 2009 r. Tempo zmian okazało się wyższe od przeciętnego, ustalonego dla gmin woj. małopolskiego (105,5%) i usytuowało gminy powiatu brzeskiego na siódmym miejscu w województwie. Odmienna tendencja wystąpiła w porównaniu do 2004 r. Wprowadzie dochody własne wzrosły o 28,2%, ale przyrost ten okazał się najniższy i gminy powiatu brzeskiego, które w 2004 r. zajmowały pod tym względem pierwsze miejsce w województwie, w 2010 r. przesunęły się na ostatnią pozycję.

Na 1 mieszkańca powiatu brzeskiego z dochodów własnych gmin w 2010 r. przypadało 854 zł (o 50 zł więcej niż rok wcześniej), niemniej nadal były to wartości znacznie odbiegające od średnich dla gmin woj. małopolskiego.

Mapa 28. Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2010 r.

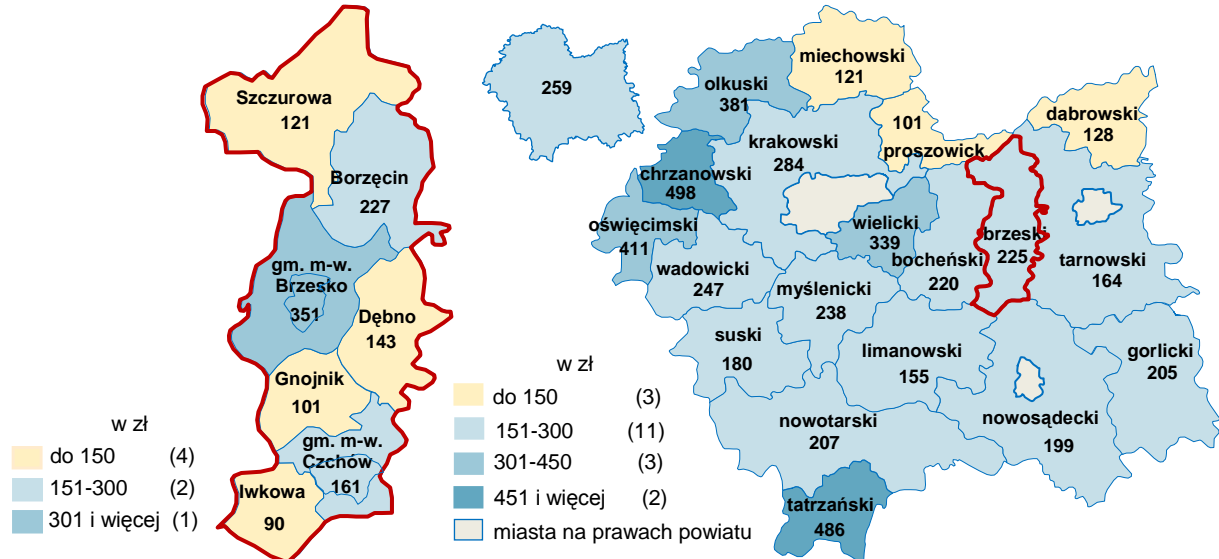

Najwyższe wartości dochodów własnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w gminie Brzesko (1221 zł), natomiast najniższe w gminie Iwkowa (493 zł). Porównując lokaty poszczególnych gmin w 2010 r. w odniesieniu do 2004 r. gmina Brzesko zachowała pierwszą pozycję, najbardziej znaczący spadek – z drugiej pozycji na piątą - wystąpił w gminie Czchów, gmina Szczurowa z czwartej pozycji w 2004 r. awansowała na miejsce drugie a gmina Dębno z piątego miejsca przesunęła się na miejsce czwarte. W pozostałych gminach: Borzęcin, Gnojnik i Iwkowa zajmowane miejsca w obu latach pozostały na tym samym poziomie (odpowiednio trzecie, szóste i siódme).

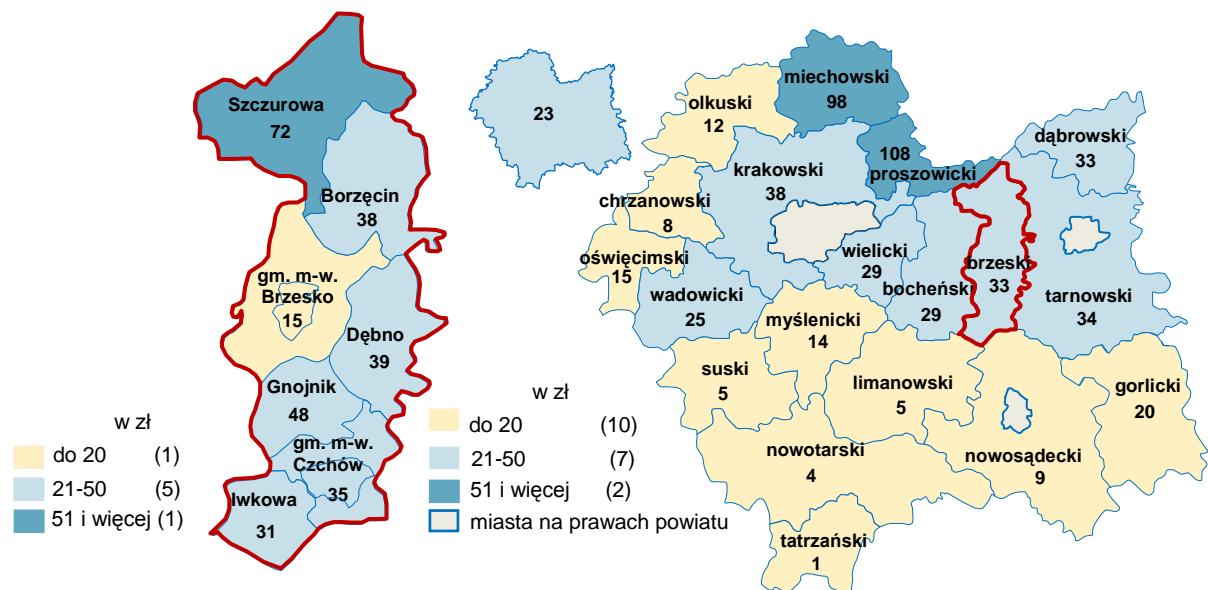
okazał się najwyższy, a w znacznie gorszej sytuacji znalazła się gmina Iwkowa, w której uzyskany podatek był prawie czterokrotnie niższy (90 zł). Na przestrzeni lat 2004 – 2010 wpływy z podatku od nieruchomości w budżetach gmin powiatu brzeskiego systematycznie rosły, ale tylko w dwóch latach: 2007 i 2008 ich wzrost był wyższy niż przeciętny wśród gmin woj. małopolskiego ogółem.

Mapa 30. Dochody budżetów gmin z podatku od nieruchomości na 1 mieszkańca w 2010 r.

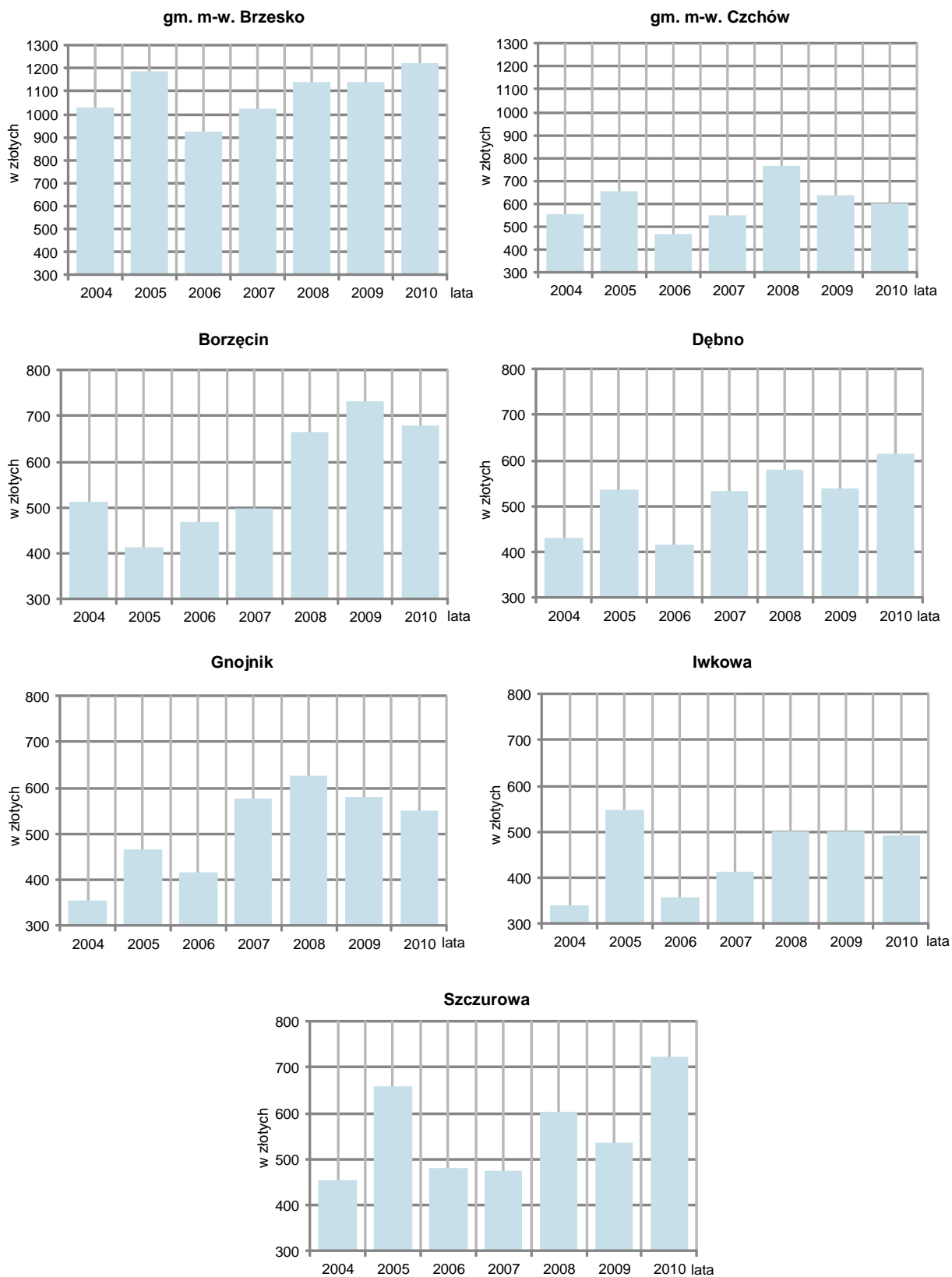

Znaczący udział podatku rolnego (3,8%) w tworzeniu dochodów własnych gmin przemawia za rolniczym charakterem powiatu brzeskiego. Odzwierciedleniem tego charakteru jest również wysokość wpływów z podatku rolnego w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W 2010 r. wszystkie gminy powiatu brzeskiego, za wyjątkiem gminy Brzesko (15 zł), przekroczyły średnią wielkość podatku przypadającą na 1 mieszkańca w gminach woj. małopolskiego (23 zł), a najwyższą wartość miała miejsce w gminach: Szczurowa (72 zł) i Gnojnik (48 zł). Również w tych dwóch gminach udział podatku rolnego w strukturze dochodów własnych był najwyższy i stanowił odpowiednio 10,0% i 8,8%.

Mapa 31. Dochody budżetów gmin z podatku rolnego na 1 mieszkańca w 2010 r.

Wykres 77. Dochody własne na 1 mieszkańca w gminach powiatu brzeskiego

Jednym ze źródeł dochodów ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego są dotacje otrzymane z budżetu państwa, z funduszy celowych i otrzymane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej. W 2010 r. do gmin powiatu brzeskiego wpłynęło w tej postaci 75 mln zł, przez co wyraźnie zwiększył się ich udział w dochodach ogółem i stanowił 28,9%. Dla porównania – średni udział w gminach woj. małopolskiego wynosił 25,5%. Tak znaczący wzrost dotacji w dochodach ogółem powstał na skutek zmian w ustawie o finansach publicznych, obowiązującej od 1.01.2010 r. Środki przekazywane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, a także płatności z budżetu środków europejskich zostały przekazane w ramach dotacji, dlatego w porównaniu do roku 2009 w gminach powiatu brzeskiego kwota dotacji wzrosła blisko dwukrotnie a blisko pięciokrotnie w porównaniu do 2004 r.

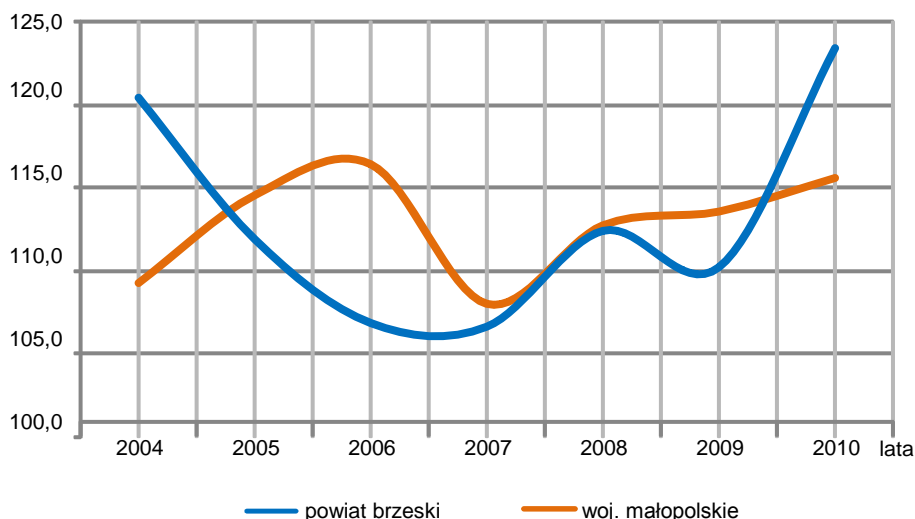
Wyraźnie zróżnicowany był udział dotacji w strukturze dochodów ogółem w gminach powiatu brzeskiego i oscylował w granicach 19,9% - 45,5%, a graniczne wartości miały miejsce w budżetach gmin Dębno i Szczurowa.

W ramach subwencji ogólnej do budżetów gmin powiatu brzeskiego wpłynęło 106 mln zł, czyli o 8,5% więcej niż w 2009 r. a ponad 61% więcej niż w roku 2004. Subwencja zasilła budżety gmin w zróżnicowanym stopniu, w gminach: Iwkowa, Czchów i Dębno przekroczyła połowę dochodów ogółem a najniższy jej udział (28,1%) wystąpił w gminie Brzesko.

Wydatki

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego (gminy i starostwo powiatowe) powiatu brzeskiego w 2010 r. zamknęły się kwotą 357 mln zł. W porównaniu do 2009 r. wydatki wzrosły nominalnie o 22,5%, czyli w większym stopniu niż dochody ogółem a realnie o 19,4%. Na tle tego typu jednostek w woj. małopolskim wynik ten usytuował powiat brzeski na piątej pozycji (po powiatach: dąbrowskim, tatrzańskim, olkuskim i limanowskim). W odniesieniu do roku 2004 wydatki wzrosły o 85,6%, jednak ich dynamika na przestrzeni całego omawianego okresu (podobnie jak w przypadku dochodów ogółem) nie przekroczyła średniej dla tego typu jednostek w woj. małopolskim.

Wykres 78. Dynamika wydatków ogółem jednostek samorządu terytorialnego^a
rok poprzedni=100

^a Gminy i starostwa powiatowe.

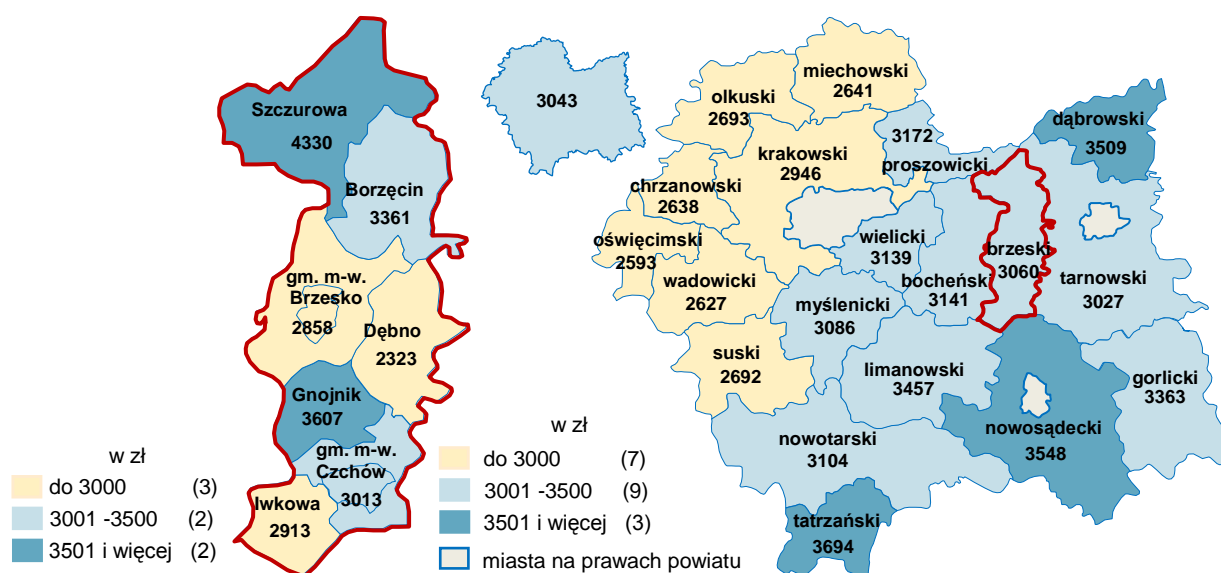
Gminy powiatu brzeskiego w 2010 r. zrealizowały wydatki w wysokości 280 mln zł, czyli o 24,1% wyższe niż w roku poprzednim i o 84,1% w porównaniu do 2004 r., natomiast starostwo powiatowe w wysokości 77 mln zł, czyli wyższe odpowiednio o 26,7% i o 91,4%.

Na 1 mieszkańca powiatu brzeskiego z wydatków ogółem gmin w 2010 r. przypadało średnio 3060 zł (o 17 zł więcej niż średnio w gminach woj. małopolskiego), co usytuowało je na 11 miejscu wśród pozostałych powiatów. Zaznaczyć należy, że w 2004 r. była to druga pozycja.

Najwyższe wydatki – w przeliczeniu na 1 mieszkańca poniosły gminy: Szczurowa (4330 zł), Gnojnik (3607 zł) i Borzęcin (3361 zł), a najniższe Dębno (2323 zł).

Wydatki ogółem z budżetu powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 840 zł (o 26 zł mniej niż przeciętnie w powiatach woj. małopolskiego), co pozwoliło na zajęcie 12 miejsca wśród pozostałych powiatów woj. małopolskiego (w 2004 r. miejsce 10).

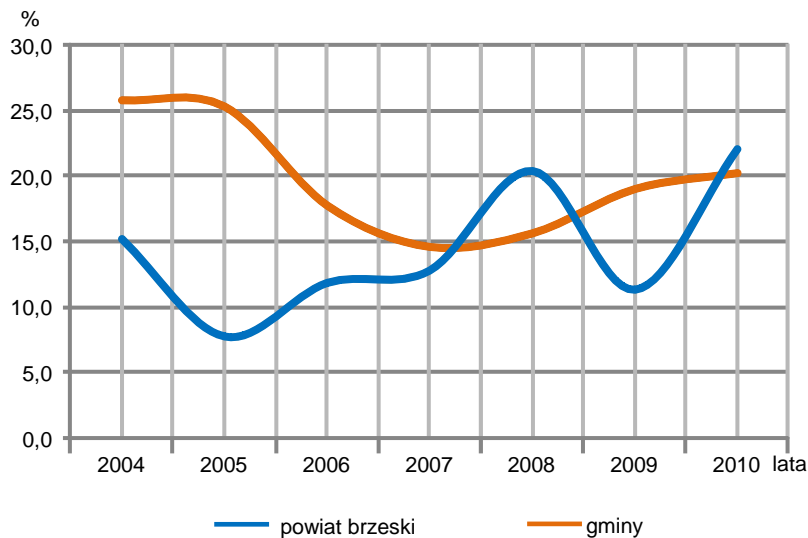
Mapa 32. Wydatki ogółem budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2010 r.

Wśród gmin powiatu brzeskiego w strukturze wydatków według rodzajów widoczne były różne tendencje, w latach 2004-2007 rosły wydatki bieżące z 74,2% w 2004 r. do 85,3% w 2007 r., po czym ich poziom zaczął się obniżać do 79,3% w 2010 r. W wydatkach bieżących, na które gminy przeznaczyły 222 mln zł dominowały wydatki na wynagrodzenia i ich pochodne, świadczenia na rzecz osób fizycznych i wydatki na zakup materiałów i usług. Wraz z obniżającym się wskaźnikiem wydatków bieżących wzrastał poziom wskaźnika wydatków majątkowych. Na wydatki majątkowe w 2010 r. gminy powiatu brzeskiego przeznaczyły 58 mln zł, z czego ponad 98% zostało przeznaczone na inwestycje. Na zakup akcji i udziałów w spółkach przekazano ponad 1 mln zł jedynie w gminie Brzesko.

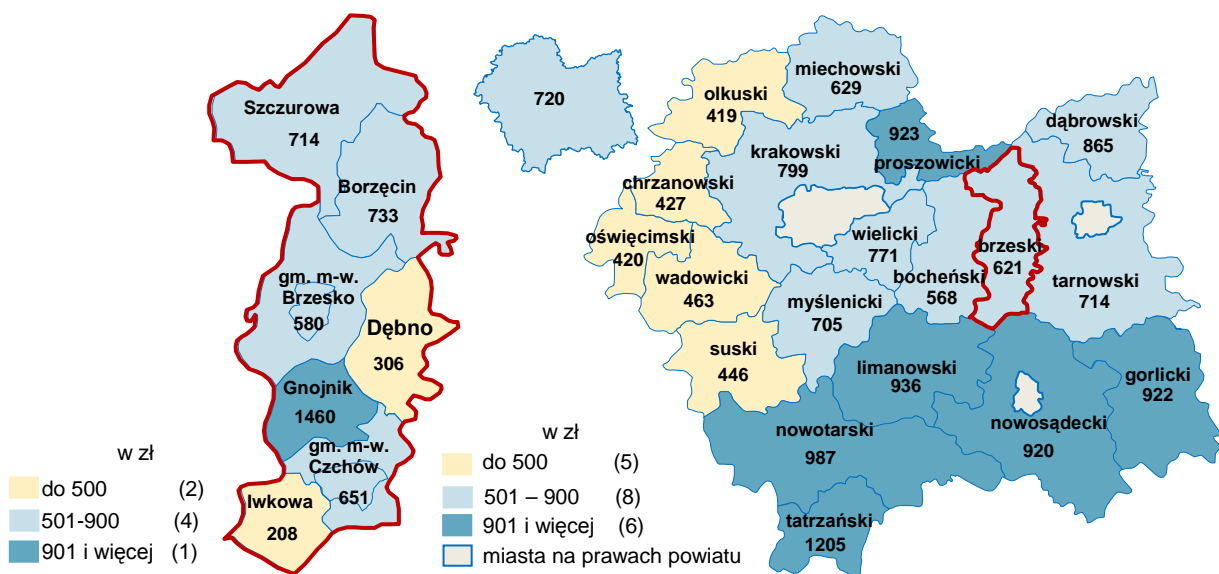

Wykres 79. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem

Wskaźnik określający wielkość inwestycji na 1 mieszkańca wskazuje na podjęte działania jednostek samorządowych w celu aktywizacji regionu oraz stworzenia korzystniejszych warunków życia własnym mieszkańcom.

Mapa 33. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2010 r.

Na 1 mieszkańca powiatu brzeskiego z wydatków inwestycyjnych gmin w 2010 r. przypadało przeciętnie 621 zł (o 138 zł więcej niż w 2009 r.), jednak wielkość ta była niższa o blisko 100 zł od średnich wielkości w woj. małopolskim. Wynik ten usytuował gminy powiatu brzeskiego na 13 pozycji wśród pozostałych powiatów woj. małopolskiego.

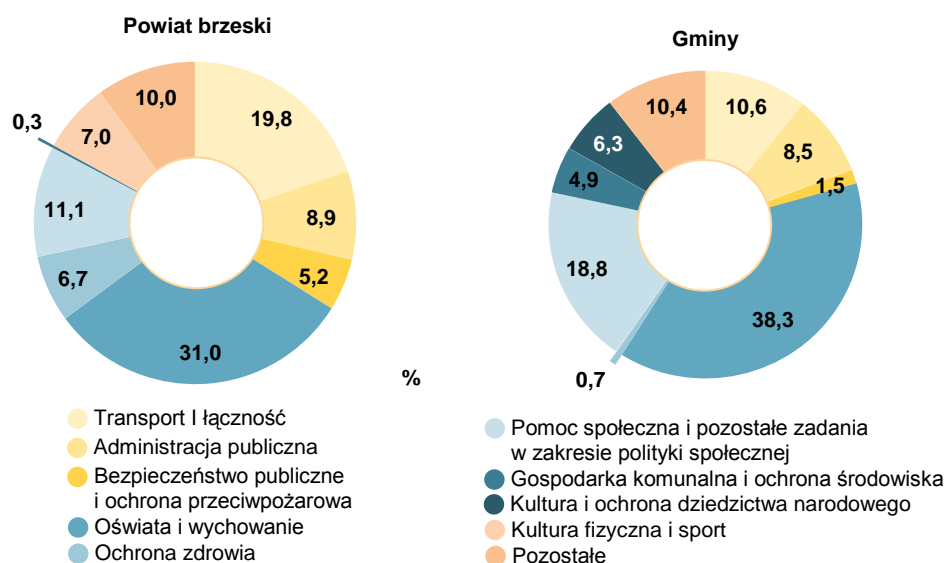
Największym inwestorem w powiecie brzeskim w 2010 r. okazała się gmina Gnojnik, w której wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 1460 zł, czyli ponad dwukrotnie więcej niż w całym powiecie. Najmniej – 208 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca – zainwestowano w gminie Iwkowa.

Podejmowane inwestycje wymagały zaangażowania środków własnych, co nie było obojętne dla ogólnej sytuacji finansowej gmin. Możliwość pokrycia kosztów inwestycji środkami pochodzącymi

z własnego budżetu trafnie określa wskaźnik samofinansowania inwestycji, obliczany jako relacja nadwyżki operacyjnej i dochodów majątkowych do wydatków majątkowych. Im wyższa jest ta relacja, tym mniejsze ryzyko utraty płynności finansowej. Jednak zbyt wysoka wartość tego wskaźnika może również świadczyć o niskim poziomie realizowanych inwestycji w stosunku do własnych możliwości.

W 2010 r. dla gmin powiatu brzeskiego wskaźnik przyjął średnią wartość 0,65, wobec 0,68 dla gmin w woj. małopolskim. Najwyższe wartości tego wskaźnika wystąpiły w gminach: Szczurowa (1,25) i Borzęcin (0,93), natomiast najniższa w gminie Gnojnik (0,39).

Wykres 80. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2010 r.

Główne kierunki wydatków jednostek samorządowych w powiecie brzeskim analizowane według działów i rozdziałów klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych Ministerstwa Finansów od wielu lat nie ulegają zmianie.

Podobnie jak przed rokiem - w 2010 r. w wydatkach gmin i starostwa powiatu brzeskiego nadal dominowały działy: oświata i wychowanie, pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej oraz transport i łączność.

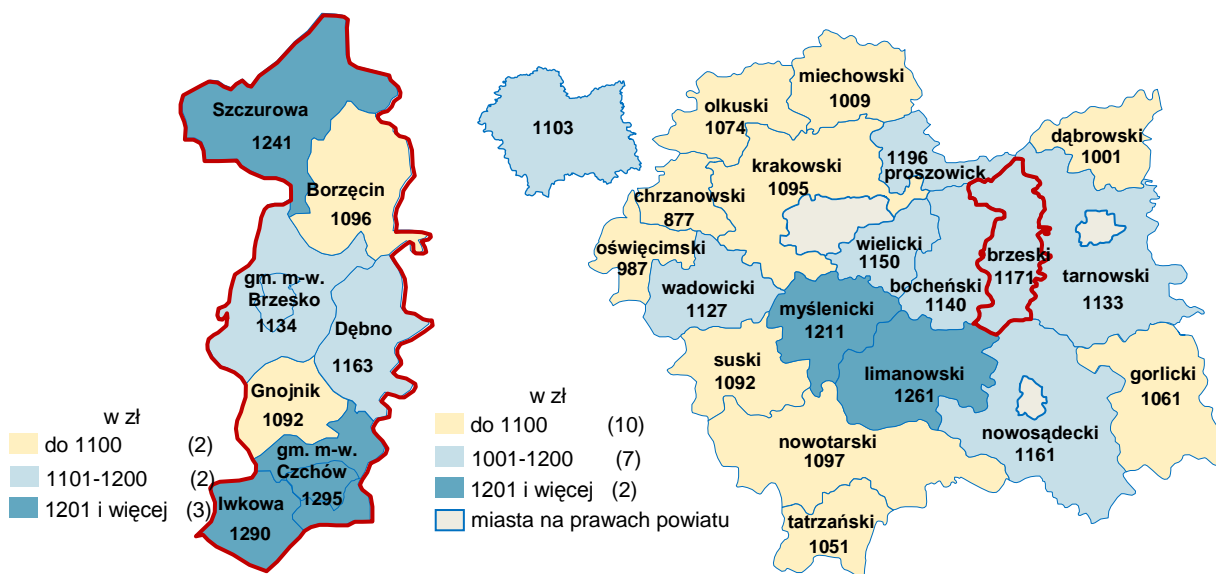
Wydatki na realizację zadań w zakresie oświaty i wychowania stanowiły największą pozycję zarówno w budżetach gmin w powiecie brzeskim (107 mln zł - 38,3% ich wydatków ogółem) jak i w budżecie powiatu brzeskiego (24 mln zł - 31,0%).

Środki zostały przeznaczone głównie na bieżące utrzymanie szkół podstawowych, gimnazjów i przedszkoli. Prace inwestycyjne prowadzone były w większym zakresie jedynie w dwóch gminach: Szczurowa i Czchów, gdzie na wydatki inwestycyjne przeznaczono odpowiednio 22,1% i 12,6% środków wydatkowanych w tym dziale. Stopniowo, lecz systematycznie maleje stopień pokrycia wydatków na oświatę i wychowanie subwencją oświatową. W 2010 r. subwencja oświatowa przekazana do gmin powiatu brzeskiego pokryła wydatki w tym dziale w 65,3% (w gminach woj. małopolskiego w 65,4%), podczas gdy w 2009 r. w 66,2% a w 2008 r. w 68,5%. W gminie Brzesko wskaźnik ten wyniósł 56,2% a w gminie Gnojnik 76,4%. Brakujące środki gminy zmuszone były uzupełnić kosztem innych zadań, a należy dodać, że realizują jeszcze zadania w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej, na którą w 2010 r. przekazały prawie 4 mln zł.

W budżecie starostwa powiatu brzeskiego środki pochodzące z subwencji oświatowej w całości pokryły wydatki w tym dziale.

Gminy powiatu brzeskiego wydatkując w 2010 r. przeciętnie na 1 mieszkańca 1171 zł znalazły się w grupie gmin o wysokim poziomie wydatków w tym dziale i zarówno w 2004 r. jak i w 2009 r. zajęły czwarte miejsce wśród gmin woj. małopolskiego. Najwyższe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca poniosły gminy: Czchów (1295 zł) i Iwkowa (1290 zł).

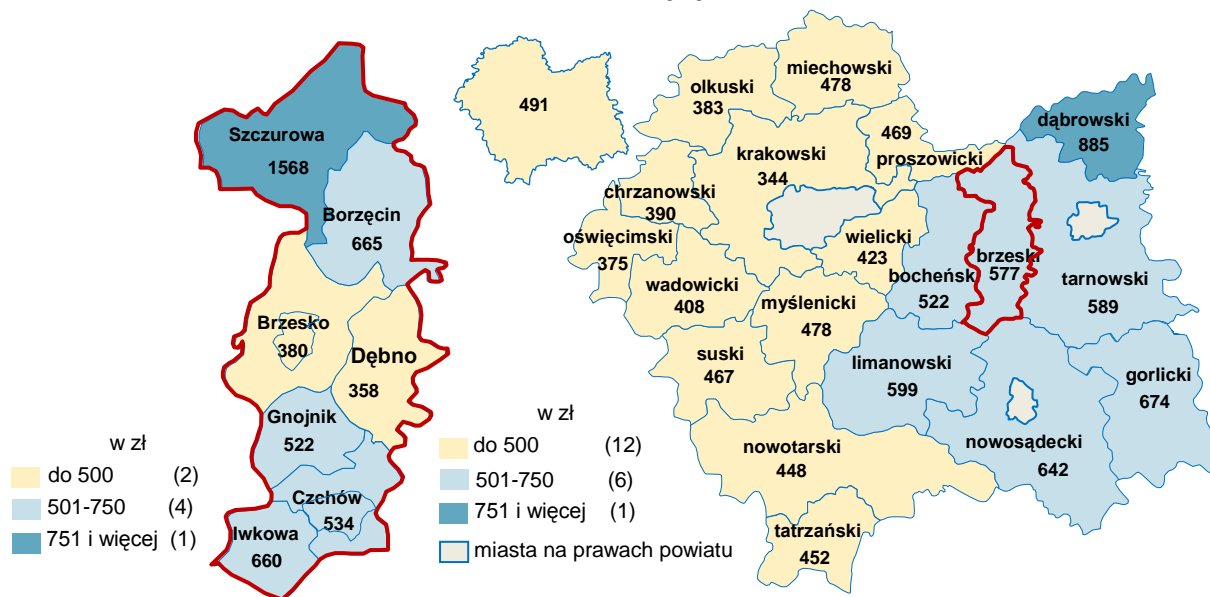
Mapa 34. Wydatki budżetów gmin na oświatę i wychowanie na 1 mieszkańca w 2010 r.

Wydatki związane z pomocą społeczną realizowane były w dwóch działach: pomoc społeczna oraz pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej i zajmowały w 2010 r. znaczącą pozycję w wydatkach jednostek samorządowych, szczególnie gmin. Widoczne było silne zróżnicowanie natężenia wydatków w tych działach, przy czym gminy powiatu brzeskiego znajdowały się w grupie o wydatkach wyższych niż przeciętne w województwie. Na wydatki w obu działach gminy w powiecie brzeskim przeznaczyły 53 mln zł (18,9% wydatków ogółem), co w przeliczeniu na 1 mieszkańca oznaczało 577 zł (w gminach woj. małopolskiego przeciętnie 491 zł). W 2010 r. oprócz podstawowych zadań, do których należy m.in. wypłata świadczeń rodzinnych i zasiłków, świadczenie usług opiekuńczych czy ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej, przed gminami stało dodatkowe zadanie – pomoc w usuwaniu skutków klęsk żywiołowych. W powiecie brzeskim najdotkliwsze straty spowodowane głównie przez powódzie powstały w gminie Szczurowa. Wydatki poniesione w 2010 r. w obu działach, w przeliczeniu na 1 mieszkańca okazały się trzykrotnie wyższe niż przeciętne i wyniosły 1568 zł, z czego 951 zł przypadało średnio jako rekompensata za straty poniesione w wyniku powodzi.

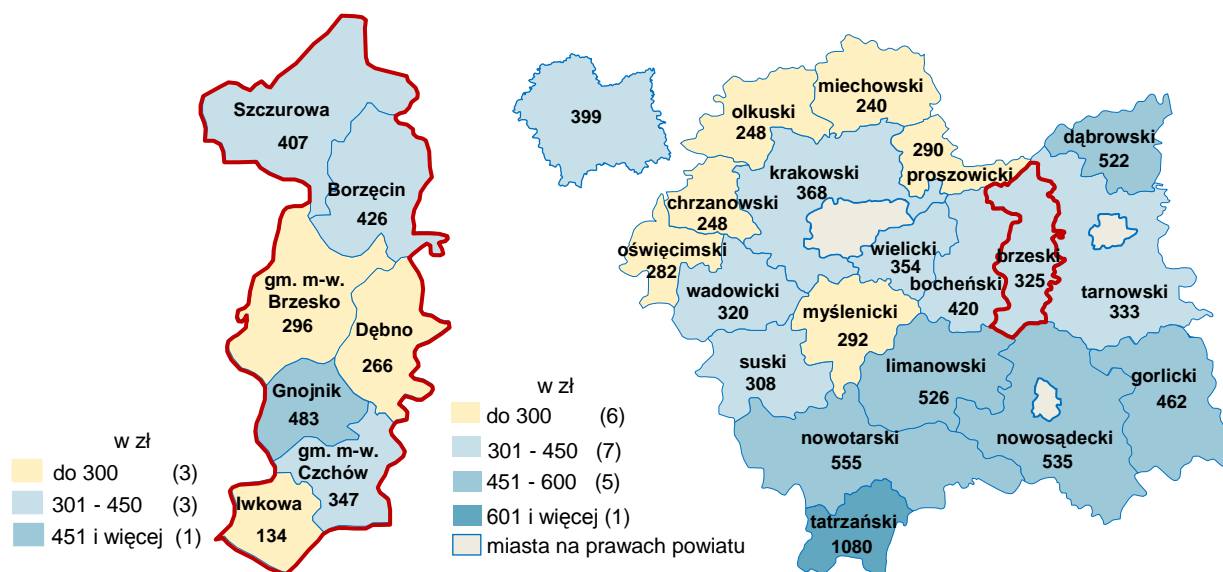
Z budżetu starostwa powiatu brzeskiego w działach związanych z pomocą społeczną w 2010 r. wydatkowano ponad 8 mln zł (11% wydatków ogółem).

Mapa 35. Wydatki budżetów gmin na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej na 1 mieszkańca w 2010 r.

Poważną pozycję w wydatkach gmin (10,6%) i powiatu (19,8%) stanowiły wydatki zrealizowane w dziale transport i łączność. W 2010 r. rozdysponowano łącznie 45 mln zł (z budżetów gmin – 30 mln zł). Wzrost wydatków w tym dziale widoczny był na przestrzeni całego okresu 2004-2010, jednak najintensywniejszy okazał się od 2008 r., kiedy gminy przystąpiły do realizacji „Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych 2008-2011”. Szeroko zakrojone inwestycje prowadzono w gminach: Borzęcin i Gnojnik, gdyż środki wydatkowane w tym dziale prawie w całości przeznaczono na wydatki majątkowe inwestycyjne.

Mapa 36. Wydatki budżetów gmin na transport na 1 mieszkańca w 2010 r.

Oceniając poziom wydatków w dziale transport i łączność poprzez ich przeliczenie na 1 mieszkańca, w 2010 r. na tle woj. małopolskiego (średnio 399 zł) gminy powiatu brzeskiego ze wskaźnikiem 325 zł znalazły się w drugiej dziesiątce powiatów. Najwyższe wydatki przypadające na 1 mieszkańca zrealizowano w trzech gminach: Gnojnik (483 zł), Borzęcin (426 zł) i Szczurowa (407 zł).

Wynik finansowy

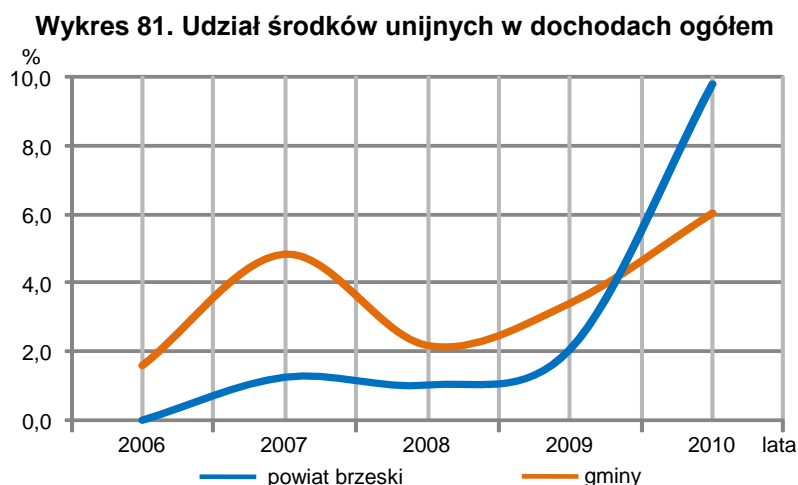
Rok 2010 przyniósł dalsze pogorszenie sytuacji finansowej jednostek samorządowych, które nie ominęło również powiatu brzeskiego. Ujemny wynik finansowy, który w 2009 r. wynosił 13 mln zł zwiększył się do poziomu 20 mln zł. Nadwyżka budżetowa wystąpiła tylko w gminie Szczurowa (1,7 mln zł). Pewna poprawa zaznaczyła się w gminach Borzęcin, Dębno i Iwkowa, gdyż ujemny wynik okazał się niższy w porównaniu do roku 2009.

Środki unijne w dochodach budżetów

Z chwilą podpisania akcesu o wejście Polski do Unii Europejskiej pojawiła się możliwość korzystania z funduszy unijnych w ramach programów: PHARE (finansowanie rozwoju gospodarki i przemian społecznych), ISPA (finansowanie transportu i ochrony środowiska) oraz SAPARD (finansowanie rozwoju obszarów wiejskich w ramach pomocy w przygotowaniu gospodarstw rolnych do członkostwa w Unii Europejskiej). Wejście Polski do strefy Unii Europejskiej wprowadziło dodatkowe źródła dochodów, z których część wpłynęła również do budżetów jednostek samorządowych powiatu brzeskiego.

W 2010 r. na 1 mieszkańca gmin woj. małopolskiego przypadało średnio 171 zł z tytułu dochodów środków unijnych w budżetach gmin i 83 zł z dochodów środków unijnych w budżetach powiatów.

Gminy i starostwo powiatowe powiatu brzeskiego w latach 2006-2010 otrzymały 41 mln zł w postaci środków unijnych, z czego do budżetów gmin trafiło 33 mln zł a 8 mln zł do budżetu powiatu. Wyraźnie zróżnicowane były wielkości środków zasilających gminy w kolejnych latach. W 2006 r. najwięcej środków (1,4 mln zł, czyli 6,4% ogólnych dochodów gminy) wpłynęło do gminy Szczurowa. Z kolei w latach 2007 – 2008 dominowała gmina Czchów, w 2007 r. do jej budżetu wpłynęło blisko 6 mln zł, co stanowiło 22,3% dochodów ogółem gminy a w 2008 r. kwota 1,5 mln zł, czyli 6,6% dochodów ogółem. W latach 2009 - 2010 najwięcej środków unijnych zasililo budżet gminy Brzesko, w 2009 r. była to kwota prawie 3 mln zł a w 2010 r. trzykrotnie większa, czyli blisko 9 mln zł.

TABLICE

TABL. I. PODSTAWOWE DANE O POWIECIE BRZESKIM

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ludność							
Ludność w tys.	89,9	90,1	90,3	90,5	91,0	91,3	91,6
Ludność na 1 km ²	152	153	153	153	154	155	155
Małżeństwa na 1 tys. ludności	5,7	6,0	6,6	6,9	7,6	6,9	6,7
Przyrost naturalny na 1 tys. ludności	2,7	1,5	1,9	1,8	3,5	3,0	2,9
Saldo migracji stałej na 1 tys. ludności	0,2	0,7	-0,4	0,5	0,2	0,9	0,8
Ludność w wieku 17 lat i mniej w % ogółu ludności	25,4	24,6	23,9	23,2	22,7	22,1	21,7
Ludność w wieku 65 lat i więcej w % ogółu ludności	12,6	12,7	12,6	12,5	12,5	12,6	12,6
Rynek Pracy i Dochody Ludności¹							
Pracujący w tys. osób	10,9	10,9	11,0	11,5	12,4	12,1	12,6
Pracujący na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym	201	198	198	204	218	210	219
Udział podatników uzyskujących przychody z tytułu wynagrodzeń w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ² (%)	.	.	.	39,7		40,7	40,6
Bezrobotni zarejestrowani	5852	5508	4567	3864	3474	4314	4133
Stopa bezrobocia (%)	17,0	16,2	13,9	11,7	10,2	12,5	11,9
Bezrobotni na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym	108	100	82	69	61	75	72
Udział bezrobotnych bez prawa do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych (%) ...	90,3	89,2	88,3	89,7	86,3	86,2	89,0
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w zł	1751,31	1772,00	1911,49	2128,84	2347,56	2461,69	2630,04
Mediana przychodów rocznych z tytułu wynagrodzeń ³ w zł	.	.	.	16848,53	19069,17	20411,37	21362,70
Mediana przychodów rocznych z tytułu rent i emerytur w zł ³	.	.	.	8675,16	9515,99	10352,08	11105,26

¹ Patrz uwagi metodyczne, str. 22.² Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.³ j.w.

TABL. I. PODSTAWOWE DANE O POWIECIE BRZESKIM (cd.)

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON							
Podmioty gospodarki narodowej	5593	5441	4860	4983	5211	5433	5757
Podmioty na 10 tys. ludności	662	604	538	551	573	595	628
Podmioty nowo zarejestrowane na 1 tys. ludności	4,0	4,2	5,7	5,9	6,3	6,1	7,5
Podmioty wyrejestrowane na 1 tys. ludności	4,6	5,3	11,3	4,4	3,7	3,7	4,2
Usługi społeczne							
Udział dzieci w wieku 3-6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (%)	52,8	53,8	56,1	56,8	62,3	64,1	68,1
Uczniowie na 1 komputer z dostępem do Internetu w:							
szkołach podstawowych	23	19	13	12	10	10	10
gimnazjach	26	24	18	14	12	11	10
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 tys. ludności	205	209	206	202	198	196	195
Lekarze na 1 tys. ludności	1,6	1,4	1,4	1,5	1,8	1,5	1,4
Lekarze dentyści na 1 tys. ludności	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3
Pielęgniarki na 1 tys. ludności	3,8	3,7	3,8	3,9	3,8	3,7	4,0
Położne na 1 tys. ludności	0,5	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5	0,4
Porady w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca	.	.	5,6	5,7	5,9	6,1	5,8
Ludność na 1 zakład opieki zdrowotnej	4282	3755	3472	3352	3137	2767	2546
Ludność na 1 aptekę	4087	4096	3925	3935	3639	3261	3984
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny ⁴ w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (%)	.	.	.	.	54,2	49,1	45,8
Udział osób korzystających z pomocy społecznej ⁵ w ludności ogółem (%)	.	.	.	.	8,9	8,6	8,7

⁴ Źródło: MPiPS-03 sprawozdanie rzeczowo-finansowe o zadaniach z zakresu świadczeń rodzinnych zrealizowanych ze środków Budżetu Państwa oraz budżetów gmin.

⁵ Źródło: dane ZC KSMPiS Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

TABL. I. PODSTAWOWE DANE O POWIECIE BRZESKIM (dok.)

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Zasoby mieszkaniowe							
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,57	3,55	3,53	3,51	3,49	3,48	3,46
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m ²	24,0	24,2	24,5	24,8	25,0	25,2	25,5
Mieszkania wyposażone w podstawowe instalacje w ogólnej liczbie mieszkań (%):							
wodociąg	84,5	84,6	84,7	84,9	85,0	85,1	85,2
ustęp	78,4	78,5	78,7	78,9	79,1	79,2	79,4
łazienkę	78,9	79,1	79,3	79,5	79,6	79,8	80,0
gaz z sieci	70,6	71,2	71,1	71,2	71,2	71,0	71,2
centralne ogrzewanie	64,9	65,2	65,5	66,0	66,3	66,7	67,0
Mieszkania oddane do użytkowania							
Mieszkania na 1 tys. ludności ogółem	2,0	2,5	2,2	2,8	2,6	2,2	2,3
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m ²	143,4	139,3	139,5	140,8	141,1	147,0	144,5
Sieć rozdzielcza w km/100 km ²							
wodociągowa	78,6	84,3	91,3	98,7	99,9	101,6	109,6
kanalizacyjna	23,0	35,2	49,3	53,5	45,8	45,9	46,5
gazowa	165,0	165,2	165,5	165,7	166,7	167,8	168,6
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w ludności ogółem (%)	20,3	22,2	24,0	26,3	26,7	27,3	30,5
Dochody i wydatki jednostek samorządu terytorialnego							
Dochody własne na 1 mieszkańca w zł	784	912	737	876	980	950	1032
Podatek dochodowy CIT i PIT na 1 mieszkańca w zł	227	263	287	349	421	408	418
Środki unijne na 1 mieszkańca w zł	.	.	25	93	47	82	200
Wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca w zł	504	521	414	377	494	558	805

TABL. 1. STRUKTURA TERYTORIALNA I LUDNOŚĆ W 2010 R.

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Po- wierz- chnia w km ²	Sołec- twa	Miejsc- wości	Ludność ogółem	Ludność na 1 km ²	Kobiety na 100 męż- czyzn	Mediana wieku
Powiat brzeski	591	73	73	91643	155	103	35,22
Gminy miejsko-wiejskie:							
gm. m-w. Brzesko	103	9	10	35870	349	104	36,05
m. Brzesko	12	x	1	16844	1424	108	37,36
gm. w. Brzesko	91	9	9	19026	209	101	34,90
gm. m-w. Czchów	66	9	10	9535	144	103	33,11
m. Czchów	14	x	1	2307	164	107	35,39
gm. w. Czchów	52	9	9	7228	138	102	32,41
Gminy wiejskie:							
gm. w. Borzęcin	103	7	5	8316	81	103	36,06
gm. w. Dębno	82	13	13	14219	174	103	34,42
gm. w. Gnojnik	55	7	7	7613	138	101	33,75
gm. w. Iwkowa	47	7	7	6290	133	103	34,00
gm. w. Szczurowa	135	21	21	9800	73	100	37,16

TABL. 2. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI W 2010 R.

Wyszczególnienie	Mał- żeństwa	Uro- dzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny		Zgony nie- mowląt na 1 tys. urodzeń żywych
			ogółem	w tym nie- mowląt			
			w liczbach bezwzględnych				
Powiat brzeski	617	1051	782	5	269	2,9	4,8
Gminy miejsko-wiejskie:							
gm. m-w. Brzesko	243	417	289	1	128	3,6	2,4
m. Brzesko	116	212	137	-	75	4,4	-
gm. w. Brzesko	127	205	152	1	53	2,8	4,9
gm. m-w. Czchów	83	110	66	-	44	4,7	-
m. Czchów	15	30	10	-	20	8,7	-
gm. w. Czchów	68	80	56	-	24	3,4	-
Gminy wiejskie:							
gm. w. Borzęcin	59	70	81	-	-11	-1,3	-
gm. w. Dębno	87	172	120	1	52	3,6	5,8
gm. w. Gnojnik	49	106	63	1	43	5,7	9,4
gm. w. Iwkowa	36	81	47	1	34	5,3	12,4
gm. w. Szczurowa	60	95	116	1	-21	-2,1	10,5

TABL. 3. MIGRACJE STAŁE W 2010 R.

Wyszczególnienie	Napływ				Odływ				Saldo migracji
	wewnętrzny			z zagranicy	wewnętrzny			za granicę	
	ogółem	z miast	ze wsi		ogółem	do miast	na wieś		
Powiat brzeski	775	357	418	78	758	300	458	18	77
Gminy miejsko-wiejskie:									
gm. m-w. Brzesko	350	170	180	16	363	160	203	6	-3
m. Brzesko	145	53	92	6	232	95	137	3	-84
gm. w. Brzesko ...	205	117	88	10	131	65	66	3	81
gm. m-w. Czchów	79	28	51	12	59	16	43	-	32
m. Czchów	19	6	13	4	20	4	16	-	3
gm. w. Czchów ...	60	22	38	8	39	12	27	-	29
Gminy wiejskie:									
gm. w. Borzęcin	65	18	47	3	72	22	50	-	-4
gm. w. Dębno	121	55	66	7	101	25	76	3	24
gm. w. Gnojnik	83	49	34	15	61	21	40	2	35
gm. w. Iwkowa	26	16	10	1	27	12	15	-	0 ⁶
gm. w. Szczurowa	51	21	30	24	75	44	31	7	-7

⁶ Oznacza, że liczba zameldowań i wymeldowań równoważy się.

TABL. 4. LUDNOŚĆ WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU W 2010 R.

Wyszczególnienie	Ludność w wieku			Ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
	przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym	
Powiat brzeski	19844	57784	14015	59
Gminy miejsko-wiejskie:				
gm. m-w. Brzesko	7304	23229	5337	54
m. Brzesko	3076	11091	2677	52
gm. w. Brzesko	4228	12138	2660	57
gm. m-w. Czchów	2261	5869	1405	62
m. Czchów	517	1407	383	64
gm. w. Czchów	1744	4462	1022	62
Gminy wiejskie:				
gm. w. Borzęcin	1720	5229	1367	59
gm. w. Dębno	3149	9003	2067	58
gm. w. Gnojnik	1842	4664	1107	63
gm. w. Iwkowa	1607	3686	997	71
gm. w. Szczurowa	1961	6104	1735	61

TABL. 5. PRACUJĄCY⁷ POZA ROLNICTWEM INDYWIDUALNYM WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI⁸ W 2010 R.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przemysł i budownictwo	Handel; naprawa pojazdów samochodo- wych; Transport i gospodarka magazy- nowa; Zakwaterno- wanie i gastronomia; Informacja i komunikacja	Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa; Obsługa rynku nieruchomo- ści	Pozostałe usługi
Powiat brzeski	12632	95	5125	2457	230	4725
Gminy miejsko-wiejskie:						
gm. m-w. Brzesko	8284	29	3829	1412	163	2851
gm. m-w. Czchów	868	4	205	191	23	445
Gminy wiejskie:						
gm. w. Borzęcin	538	34	120	120	5	259
gm. w. Dębno	1122	5	321	320	13	463
gm. w. Gnojnik	622	2	192	182	3	243
gm. w. Iwkowa	362	8	105	64	9	176
gm. w. Szczurowa	836	13	353	168	14	288

⁷ Patrz uwagi metodyczne, str. 22.

⁸ Zgodnie z PKD 2007; nazwy niektórych sekcji są skrócone; pełne nazwy – patrz uwagi ogólne, str.20.

TABL. 6. PODSTAWOWE DANE O BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W 2010 R.

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Bezrobotni		Z liczby ogółem					
	ogółem	w tym kobiety	bezrobotni bez prawa do zasiłku		osoby w okresie 12 m-cy od dnia ukończenia szkoły		niepełnosprawni bezrobotni i poszukujący pracy	
			razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety
Powiat brzeski	4133	2263	3677	2073	491	256	194	104
Gminy miejsko-wiejskie:								
gm. m-w. Brzesko	1860	1017	1658	928	165	90	123	67
m. Brzesko	852	473	761	430	56	31	70	40
gm. w. Brzesko ..	1008	544	897	498	109	59	53	27
gm. m-w. Czchów	414	229	366	204	69	35	14	6
m. Czchów	101	55	89	50	15	5	3	4
gm. w. Czchów ...	313	174	277	154	54	30	11	2
Gminy wiejskie:								
gm. w. Borzęcin	367	198	332	187	44	20	7	3
gm. w. Dębno	621	351	567	326	72	37	30	19
gm. w. Gnojnik	340	204	296	189	65	40	10	6
gm. w. Iwkowa	187	91	163	80	33	14	2	-
gm. w. Szczurowa	344	173	295	159	43	20	8	3

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Brzesku.

TABL. 7. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ⁹ W REJESTRZE REGON WEDŁUG PRZEWIDYWANEJ LICZBY PRACUJĄCYCH W 2010 R.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Podmioty o liczbie pracujących		
		0-9	10-49	powyżej 49
Powiat brzeski	5757	5426	291	40
Gminy miejsko-wiejskie:				
gm. m-w. Brzesko	2671	2519	124	28
m. Brzesko	1730	1611	91	28
gm. w. Brzesko	941	908	33	-
gm. m-w. Czchów	665	629	32	4
m. Czchów	236	220	14	2
gm. w. Czchów	429	409	18	2
Gminy wiejskie:				
gm. w. Borzęcin	363	339	23	1
gm. w. Dębno	784	739	43	2
gm. w. Gnojnik	366	346	18	2
gm. w. Iwkowa	467	449	18	-
gm. w. Szczurowa	441	405	33	3

⁹ Patrz uwagi metodyczne, str. 23.

TABL. 8. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ¹⁰ W REJESTRZE REGON WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI I WYBRANYCH FORM PRAWNYCH W 2010 R.
 Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej						Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
				razem	w tym					
					spółki handlowe	spółki cywilne	spółdzielnie	fundacje	stowarzyszenia i organizacje społeczne	
Powiat brzeski	5757	242	5515	1107	172	302	29	5	204	4650
Gminy miejsko-wiejskie:										
gm. m-w. Brzesko	2671	82	2589	577	123	203	12	4	78	2094
m. Brzesko	1730	68	1662	457	112	163	11	3	43	1273
gm. w. Brzesko	941	14	927	120	11	40	1	1	35	821
gm. m-w. Czchów	665	44	621	98	12	13	4	-	15	567
m. Czchów	236	17	219	38	5	5	-	-	6	198
gm. w. Czchów	429	27	402	60	7	8	4	-	9	369
Gminy wiejskie:										
gm. w. Borzęcin	363	21	342	61	5	14	2	-	11	302
gm. w. Dębno	784	38	746	152	13	30	5	-	45	632
gm. w. Gnojnik	366	17	349	56	8	7	1	-	16	310
gm. w. Iwkowa	467	15	452	57	4	19	2	-	7	410
gm. w. Szczurowa	441	25	416	106	7	16	3	1	32	335

¹⁰ Patrz uwagi metodyczne, str. 23.

TABL. 9. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ¹¹ W REJESTRZE REGON WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI PKD W 2010 R.
 Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym								
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	przetwórstwo przemysłowe	budownictwo	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	transport i gospodarka magazynowa	zakwaterowanie i gastro- nomia ^Δ	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
OGÓŁEM										
Powiat brzeski	5757	326	470	1352	1433	345	123	142	283	117
Gminy miejsko-wiejskie:										
gm. m-w. Brzesko	2671	68	214	505	750	154	54	76	185	45
m. Brzesko	1730	30	139	219	542	81	35	50	140	24
gm. w. Brzesko	941	38	75	286	208	73	19	26	45	21
gm. m-w. Czchów	665	69	52	160	150	53	13	11	27	11
m. Czchów	236	40	19	35	50	20	4	4	12	5
gm. w. Czchów	429	29	33	125	100	33	9	7	15	6
Gminy wiejskie:										
gm. w. Borzęcin	363	36	28	101	84	24	4	3	13	5
gm. w. Dębno	784	42	56	227	178	32	22	23	25	26
gm. w. Gnojnik	366	10	34	143	63	30	5	7	14	9
gm. w. Iwkowa	467	66	44	113	107	30	18	11	11	7
gm. w. Szczurowa	441	35	42	103	101	22	7	11	8	14

¹¹ Zgodnie z PKD 2007; nazwy niektórych sekcji są skrócone; pełne nazwy – patrz uwagi ogólne, str.20.

TABL. 9. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ¹² W REJESTRZE REGON WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI PKD W 2010 R. (dok.)
 Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym								
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	przetwórstwo przemysłowe	budownictwo	handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ	transport i gospodarka magazynowa	zakwaterowanie i gastro- nomia Δ	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
W TYM OSOBY FIZYCZNE										
Powiat brzeski	4650	301	398	1273	1228	308	106	137	252	29
Gminy miejsko-wiejskie:										
gm. m-w. Brzesko	2094	62	177	452	603	129	43	73	164	11
m. Brzesko	1273	28	109	179	411	61	26	48	122	6
gm. w. Brzesko	821	34	68	273	192	68	17	25	42	5
gm. m-w. Czchów	567	65	44	157	143	49	11	11	25	5
m. Czchów	198	38	17	34	46	19	4	4	10	1
gm. w. Czchów	369	27	27	123	97	30	7	7	15	4
Gminy wiejskie:										
gm. w. Borzęcin	302	33	25	96	76	22	4	3	13	-
gm. w. Dębno	632	36	48	220	159	31	19	22	23	6
gm. w. Gnojnik	310	9	29	142	58	29	5	7	12	1
gm. w. Iwkowa	410	65	38	107	101	27	18	10	10	3
gm. w. Szczurowa	335	31	37	99	88	21	6	11	5	3

¹² Zgodnie z PKD 2007; nazwy niektórych sekcji są skrócone; pełne nazwy – patrz uwagi ogólne, str.20.

Podmioty gospodarki narodowej

TABL. 10. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON I WSKAŹNIK PRZEŻYCIA

Wyszczególnienie	Nowo zarejestrowane podmioty	Wskaźnik przeżycia w %						
		pierwszego roku	drugiego roku	trzeciego roku	czwartego roku	piątego roku	szóstego roku	
Woj. małopolskie	18650	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Powiat brzeski	363	82,6	73,4	67,5	63,4	60,3	58,5	
gm. m-w. Brzesko	167	79,6	66,5	59,3	51,5	49,7	50,9	
gm. m-w. Czchów	38	73,7	71,1	73,7	65,8	60,5	55,3	
gm. w. Borzęcin	26	73,1	65,4	61,5	46,2	38,5	34,6	
gm. w. Dębno	57	71,9	63,2	57,9	56,1	50,9	50,9	
gm. w. Gnojnik	26	73,1	65,4	57,7	46,2	46,2	42,3	
gm. w. Iwkowa	20	90,0	75,0	70,0	70,0	65,0	65,0	
gm. w. Szczurowa	29	72,4	72,4	72,4	72,4	72,4	72,4	
Woj. małopolskie	20564	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
Powiat brzeski	380	81,4	71,2	65,7	62,4	59,2	49,2	
gm. m-w. Brzesko	200	76,0	58,5	50,5	47,5	46,0	46,0	
gm. m-w. Czchów	29	82,8	75,9	69,0	62,1	62,1	62,1	
gm. w. Borzęcin	18	72,2	72,2	44,4	38,9	44,4	44,4	
gm. w. Dębno	66	80,3	59,1	48,5	47,0	45,5	45,5	
gm. w. Gnojnik	17	70,6	58,8	52,9	52,9	52,9	52,9	
gm. w. Iwkowa	20	90,0	80,0	75,0	75,0	75,0	75,0	
gm. w. Szczurowa	30	76,7	56,7	50,0	53,3	50,0	50,0	
Woj. małopolskie	24367	2006	2007	2008	2009	2010		
Powiat brzeski	511	82,6	71,4	65,9	61,1			
gm. m-w. Brzesko	260	81,2	68,5	63,5	59,6			
gm. m-w. Czchów	50	78,0	70,0	68,0	68,0			
gm. w. Borzęcin	34	82,4	73,5	55,9	50,0			
gm. w. Dębno	72	72,2	61,1	52,8	47,2			
gm. w. Gnojnik	30	73,3	66,7	63,3	56,7			
gm. w. Iwkowa	39	74,4	64,1	61,5	51,3			
gm. w. Szczurowa	26	73,1	73,1	69,2	61,5			
Woj. małopolskie	24119	2007	2008	2009	2010			
Powiat brzeski	537	85,1	75,1	68,3	62,2			
gm. m-w. Brzesko	258	82,9	69,4	61,6	61,6			
gm. m-w. Czchów	64	90,6	78,1	73,4	73,4			
gm. w. Borzęcin	37	83,8	75,7	59,5	59,5			
gm. w. Dębno	68	89,7	77,9	64,7	64,7			
gm. w. Gnojnik	35	85,7	71,4	57,1	57,1			
gm. w. Iwkowa	43	95,3	74,4	58,1	58,1			
gm. w. Szczurowa	32	78,1	56,3	53,1	53,1			
Woj. małopolskie	27059	2008	2009	2010				
Powiat brzeski	575	87,3	89,0	74,4				
gm. m-w. Brzesko	263	88,2	74,9	74,9				
gm. m-w. Czchów	68	88,2	66,2	66,2				
gm. w. Borzęcin	33	84,8	72,7	72,7				
gm. w. Dębno	81	88,9	80,2	80,2				
gm. w. Gnojnik	44	90,9	72,7	72,7				
gm. w. Iwkowa	46	97,8	76,1	76,1				
gm. w. Szczurowa	40	87,5	75,0	75,0				
Woj. małopolskie	31388	2009	2010					
Powiat brzeski	554	87,3	86,3					
gm. m-w. Brzesko	260	85,8	85,8					
gm. m-w. Czchów	54	88,9	88,9					
gm. w. Borzęcin	38	81,6	81,6					
gm. w. Dębno	81	88,9	88,9					
gm. w. Gnojnik	36	91,7	91,7					
gm. w. Iwkowa	49	81,6	81,6					
gm. w. Szczurowa	36	86,1	86,1					

**TABL. 11. KLASYFIKACJA BONITACJI UŻYTKÓW ROLNYCH W POWIECIE BRZESKIM
W 2010 R.**

Klasa gleb	Powierzchnia	Udział w całkowitej powierzchni użytków rolnych
	w ha	w %
I	56	0,1
II	636	1,5
III	10143	23,8
IV	23082	54,1
V	7305	17,1
VI	1456	3,4

Źródło: dane Starostwa Powiatowego w Brzesku.

TABL. 12. PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA GOSPODARSTWA ROLNEGO W 2010 R.

Wyszczególnienie	Powierzchnia gospodarstwa rolnego		
	grunty ogółem	użytki rolne ogółem	użytki rolne w dobrej kulturze
	w hektarach		
Powiat brzeski	2,72	2,17	1,96
Gminy miejsko-wiejskie:			
gm. m-w. Brzesko	1,62	1,25	1,06
gm. m-w. Czchów	2,64	2,05	1,93
Gminy wiejskie:			
gm. w. Borzęcin	3,94	3,15	2,66
gm. w. Dębno	2,33	1,80	1,56
gm. w. Gnojnik	2,19	1,69	1,53
gm. w. Iwkowa	2,77	1,90	1,84
gm. w. Szczurowa	5,11	4,61	4,41

Źródło: dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010 r.

TABL. 13. GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH

Wyszczególnienie a – PSR 2002 b – PSR 2010	Gospodar- stwa ogółem	Struktura gospodarstw rolnych			
		do 1 ha	1 – 5 ha	5 – 10 ha	powyżej 10 ha
	w liczbach bezwzględnych	w procentach			
Powiat brzeski ..... a	17176	36,9	55,8	6,2	1,1
..... b	12532	42,0	50,1	5,6	2,2
Gminy miejsko-wiejskie:					
gm. m-w. Brzesko ..... a	4682	53,6	44,8	1,4	0,2
..... b	3160	62,9	35,0	1,3	0,8
gm. m-w. Czchów ..... a	2125	38,4	57,4	3,8	0,4
..... b	1328	31,6	62,7	4,7	1,0
Gminy wiejskie:					
gm. w. Borzęcin ..... a	1901	28,8	56,4	12,6	2,2
..... b	1293	36,1	50,3	9,4	4,2
gm. w. Dębno ..... a	3071	36,5	62,4	0,8	0,3
..... b	2377	42,1	54,8	2,3	0,8
gm. w. Gnojnik ..... a	1851	33,7	62,0	4,2	0,1
..... b	1551	43,7	52,5	3,5	0,2
gm. w. Iwkowa ..... a	1250	22,8	70,2	6,9	0,1
..... b	1286	35,0	59,7	4,9	0,3
gm. w. Szczurowa ..... a	2296	20,2	56,0	18,7	5,1
..... b	1538	17,3	52,5	20,2	10,0

TABL. 14. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 2010 R.

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogólna	Użytki rolne				Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		razem	pod zasiewami wraz z ogródkami-przydomowymi	sady	trwale użytki zielone		
w ha							
Powiat brzeski	34109	79,7	35,4	2,1	31,7	11,1	9,2
Gminy miejsko-wiejskie:							
gm. m-w. Brzesko	5130	77,2	25,6	1,0	35,2	11,1	11,6
gm. m-w. Czchów	3507	77,7	35,8	3,2	32,0	12,9	9,4
Gminy wiejskie:							
gm. w. Borzęcin	5096	79,8	43,2	0,4	21,9	6,2	14,0
gm. w. Dębno	5549	77,2	31,5	6,5	25,2	13,6	9,3
gm. w. Gnojnik	3396	77,2	30,6	1,6	30,8	12,5	10,3
gm. w. Iwkowa	3564	68,7	23,9	3,1	38,5	24,4	6,9
gm. w. Szczurowa	7867	90,2	46,5	0,2	37,5	4,9	4,9

Źródło: dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010 r.

TABL. 15. POWIERZCHNIA I STRUKTURA GOSPODARSTW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJU UŻYTKÓW ROLNYCH W 2010 R.

Wyszczególnienie	Użytki rolne ogółem	Użytki rolne w dobrej kulturze								Pozostałe użytki rolne
		razem	pod zasiewami	grunty ugorowane	w tym		ogrody przydomowe	łąki trwałe	pastwiska trwałe	
					razem	w tym sady				
w hektarach										
Powiat brzeski	27197	24549	11724	901	783	728	335	9827	980	2647
Gminy miejsko-wiejskie:										
gm. m-w. Brzesko	3961	3337	1260	167	54	53	52	1734	70	624
gm. m-w. Czchów	2725	2566	1146	71	117	112	109	975	148	159
Gminy wiejskie:										
gm. w. Borzęcin	4068	3438	2184	95	26	22	18	1070	45	630
gm. w. Dębno	4282	3700	1682	173	384	362	64	1214	182	581
gm. w. Gnojnik	2620	2366	1002	219	62	54	38	898	146	254
gm. w. Iwkowa	2449	2362	834	19	122	112	17	1262	110	86
gm. w. Szczurowa	7092	6780	3615	158	17	12	37	2674	279	312
w odsetkach										
Powiat brzeski	100,0	90,3	43,1	3,3	2,9	2,7	1,2	36,1	3,6	9,7
Gminy miejsko-wiejskie:										
gm. m-w. Brzesko	100,0	84,2	31,8	4,2	1,4	1,3	1,3	43,8	1,8	15,8
gm. m-w. Czchów	100,0	94,2	42,1	2,6	4,3	4,1	4,0	35,8	5,4	5,8
Gminy wiejskie:										
gm. w. Borzęcin	100,0	84,5	53,7	2,3	0,6	0,5	0,4	26,3	1,1	15,5
gm. w. Dębno	100,0	86,4	39,3	4,0	9,0	8,5	1,5	28,4	4,3	13,6
gm. w. Gnojnik	100,0	90,3	38,3	8,4	2,4	2,1	1,5	34,3	5,6	9,7
gm. w. Iwkowa	100,0	96,5	34,0	0,8	5,0	4,6	0,7	51,5	4,5	3,5
gm. w. Szczurowa	100,0	95,6	51,0	2,2	0,2	0,2	0,5	37,7	3,9	4,4

Źródło: dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010 r.

TABL. 16. POWIERZCHNIA UPRAWY GŁÓWNYCH ZIEMIOPŁODÓW W 2010 R.

Wyszczególnienie	Zboża ogółem		Ziemniaki		Pastewne		Warzywa gruntowe	
	w ha	w % zasiewów ogółem	w ha	w % zasiewów ogółem	w ha	w % zasiewów ogółem	w ha	w % zasiewów ogółem
Powiat brzeski	9118	77,8	1324	11,3	708	6,0	74	0,6
Gminy miejsko-wiejskie:								
gm. m-w. Brzesko	902	71,6	262	20,8	70	5,6	3	0,1
gm. m-w. Czchów	935	81,6	94	8,2	69	6,0	9	0,7
Gminy wiejskie:								
gm. w. Borzęcin	1713	78,4	119	5,4	116	5,3	6	0,5
gm. w. Dębno	1253	74,5	246	14,6	61	3,6	18	1,1
gm. w. Gnojnik	763	76,2	148	14,8	77	7,7	3	0,3
gm. w. Iwkowa	641	76,9	116	13,9	42	5,0	9	1,1
gm. w. Szczurowa	2911	80,5	339	9,4	274	7,6	25	0,7

Źródło: dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010 r.

TABL. 17. GOSPODARSTWA ROLNE ZAJMUJĄCE SIĘ UPRAWĄ GŁÓWNYCH ZIEMIOPŁODÓW W 2010 R.

Wyszczególnienie	Zboża ogółem		Ziemniaki		Pastewne		Warzywa gruntowe	
	liczba gospodarstw	w % ogólnej liczby gospodarstw	liczba gospodarstw	w % ogólnej liczby gospodarstw	liczba gospodarstw	w % ogólnej liczby gospodarstw	liczba gospodarstw	w % ogólnej liczby gospodarstw
Powiat brzeski	6026	49,5	5182	41,4	1672	13,3	483	6,7
Gminy miejsko-wiejskie:								
gm. m-w. Brzesko	938	29,7	964	30,5	100	3,2	55	4,5
gm. m-w. Czchów	786	59,2	410	30,9	232	17,5	57	6,6
Gminy wiejskie:								
gm. w. Borzęcin	700	54,1	572	44,2	137	10,6	54	6,8
gm. w. Dębno	1124	47,3	995	41,9	243	10,2	126	9,3
gm. w. Gnojnik	804	51,8	706	45,5	229	14,8	25	2,6
gm. w. Iwkowa	676	52,6	562	43,7	176	13,7	70	9,2
gm. w. Szczurowa	1179	76,7	973	63,3	556	36,2	97	7,6

Źródło: dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010 r.

TABL. 18. POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH W 2010 R.

Wyszczególnienie	Bydło		Trzoda chlewna		Konie	Drób	
	razem	w tym krowy	razem	w tym lochy		razem	w tym drób kurzy
	w sztukach						
Powiat brzeski	7718	4316	10329	946	964	237501	203186
Gminy miejsko-wiejskie:							
gm. m-w. Brzesko	648	383	824	27	106	94982	81796
gm. m-w. Czchów	758	474	820	6	188	24432	21693
Gminy wiejskie:							
gm. w. Borzęcin	1092	601	2436	190	73	18864	15932
gm. w. Dębno	747	432	685	173	158	29246	24659
gm. w. Gnojnik	689	383	575	47	167	24425	20541
gm. w. Iwkowa	1014	612	320	22	105	14158	12597
gm. w. Szczurowa	2770	1432	4669	401	167	31395	25970

Źródło: dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010 r.

TABL. 19. GOSPODARSTWA ROLNE UTRZYMUJĄCE ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE W 2010 R.

Wyszczególnienie	Bydło				Trzoda chlewna				Konie		Drób ogółem	
	razem		w tym krowy		razem		w tym lochy		liczba gospodarstw	w % ogółu gospodarstw	liczba gospodarstw	w % ogółu gospodarstw
	liczba gospodarstw	w % ogółu gospodarstw	liczba gospodarstw	w % ogółu gospodarstw	liczba gospodarstw	w % ogółu gospodarstw	liczba gospodarstw	w % ogółu gospodarstw				
Powiat brzeski	2233	17,8	2007	16,0	990	7,9	378	3,0	486	3,9	5881	46,9
Gminy miejsko-wiejskie:												
gm. m-w. Brzesko	181	5,7	159	5,0	89	2,8	8	0,3	57	1,8	1005	31,8
gm. m-w. Czchów	339	25,5	293	22,1	138	10,4	41	3,1	94	7,1	721	54,3
Gminy wiejskie:												
gm. w. Borzęcin	191	14,8	164	12,7	132	10,2	66	5,1	31	24	616	47,6
gm. w. Dębno	291	12,2	274	11,5	137	5,8	26	1,1	89	3,7	1140	48,0
gm. w. Gnojnik	295	19,0	273	17,6	81	5,2	23	1,5	85	5,5	817	52,7
gm. w. Iwkowa	423	32,9	388	30,2	60	4,7	13	1,0	57	4,4	622	48,4
gm. w. Szczurowa	514	33,4	457	29,7	353	23,0	201	13,1	73	4,7	960	62,4

TABL. 20. ZASOBY MIESZKANIOWE¹³ W 2010 R.

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	Przeciętna				
				liczba izb w 1 mieszkaniu	liczba osób na		powierzchnia użytkowa w m ²	
					1 mieszkanie	1 izbę	1 mieszkanie	na 1 osobę
Powiat brzeski	26456	110152	2335,6	4,16	3,46	0,83	88,3	25,5
Gminy miejsko-wiejskie:								
gm. m-w. Brzesko	10826	44857	892,0	4,14	3,31	0,80	82,4	24,9
m. Brzesko	5601	21987	406,6	3,93	3,01	0,77	72,6	24,1
gm. w. Brzesko	5225	22870	485,4	4,38	3,64	0,83	92,9	25,5
gm. m-w. Czchów	2645	11120	248,5	4,20	3,60	0,86	93,9	26,1
m. Czchów	703	3032	66,5	4,31	3,28	0,76	94,6	28,8
gm. w. Czchów	1942	8088	182,0	4,16	3,72	0,89	93,7	25,2
Gminy wiejskie:								
gm. w. Borzęcin	2396	9667	213,6	4,03	3,47	0,86	89,1	25,7
gm. w. Dębno	3715	16030	339,2	4,31	3,83	0,89	91,3	23,9
gm. w. Gnojnik	2280	9181	201,0	4,03	3,34	0,83	88,2	26,4
gm. w. Iwkowa	1627	7243	156,1	4,45	3,87	0,87	95,9	24,8
gm. w. Szczurowa	2967	12054	285,3	4,06	3,30	0,81	96,1	29,1

¹³ Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.

Sytuacja mieszkaniowa. Infrastruktura techniczna

TABL. 21. STRUKTURA WYPOSAŻENIA MIESZKAŃ W PODSTAWOWE INSTALACJE W 2010 R.

Wyszczególnienie	Wodociąg	Ustęp	Łazienkę	Gaz z sieci	Centralne ogrzewanie
	w % ogółu mieszkań				
Powiat brzeski	85,2	79,4	80,0	71,2	67,0
Gminy miejsko-wiejskie:					
gm. m-w. Brzesko	91,5	87,1	87,2	85,2	76,4
m. Brzesko	98,3	96,4	95,6	93,9	87,5
gm. w. Brzesko	84,3	77,2	78,2	75,8	64,6
gm. m-w. Czchów	87,2	78,7	79,5	48,4	64,0
m. Czchów	92,5	84,4	83,8	40,3	67,6
gm. w. Czchów	85,3	76,7	78,0	51,4	62,7
Gminy wiejskie:					
gm. w. Borzęcin	66,4	62,9	63,3	58,7	48,9
gm. w. Dębno	90,4	82,2	83,8	82,0	69,5
gm. w. Gnojnik	75,6	69,0	69,8	60,5	56,7
gm. w. Iwkowa	93,6	85,1	85,7	71,6	75,6
gm. w. Szczurowa	72,0	66,4	67,3	45,0	49,5

TABL. 22. MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA W 2010 R.

Wyszczególnienie	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa w m ²		Mieszkania na	
			mieszkań	przeciętna 1 mieszkania	1 tys. ludności	1 tys. zawartych małżeństw
Powiat brzeski	214	1262	30927	144,5	2,3	347
Gminy miejsko-wiejskie:						
gm. m-w. Brzesko	87	531	12698	146,0	2,4	358
m. Brzesko	24	150	3697	154,0	1,4	207
gm. w. Brzesko	63	381	9001	142,9	3,3	496
gm. m-w. Czchów	34	175	4278	125,8	3,6	410
m. Czchów	9	44	1013	112,6	3,9	600
gm. w. Czchów	25	131	3265	130,6	3,5	368
Gminy wiejskie:						
gm. w. Borzęcin	6	33	736	122,7	0,7	102
gm. w. Dębno	44	264	6711	152,5	3,1	506
gm. w. Gnojnik	15	92	2188	145,9	2,0	306
gm. w. Iwkowa	16	97	2631	164,4	2,5	444
gm. w. Szczurowa	12	70	1685	140,4	1,2	200

TABL. 23. WODOCIĄGI I KANALIZACJA W 2010 R.

Wyszczególnienie	Sieć w km		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych		Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych		Ścieki odprowadzane ¹⁴ w dm ³
	wodociągowa rozdzielcza	kanalizacyjna ¹⁵	wodociągowe	kanalizacyjne	w dm ³	na 1 mieszkańca ¹⁶ w m ³	
	stan w dniu 31 XII						
Powiat brzeski	647,4	274,6	13546	4604	1453,7	15,9	1332
Gminy miejsko-wiejskie:							
gm. m-w. Brzesko	172,2	109,0	5076	2202	785,5	21,9	967
m. Brzesko	45,8	32,5	1817	1062	502,0	29,8	858
gm. w. Brzesko	126,4	76,5	3259	1140	283,5	15,0	109
gm. m-w. Czchów	137,9	30,2	1655	626	126,2	13,3	132
m. Czchów	37,2	12,3	658	274	46,4	20,2	67
gm. w. Czchów	100,7	17,9	997	352	79,8	11,1	65
Gminy wiejskie:							
gm. w. Borzęcin	74,9	-	1116	-	56,0	6,7	-
gm. w. Dębno	104,6	118,3	2764	1428	257,6	18,1	183
gm. w. Gnojnik	24,5	11,1	428	200	13,8	1,8	33
gm. w. Iwkowa	13,3	-	388	-	32,0	5,1	-
gm. w. Szczurowa	120,0	6,0	2119	148	182,6	18,6	17

¹⁴ Do kanalizacji; od 2010 r. zmieniono metodologię badania ścieków komunalnych; dane nie w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

¹⁵ Sieć rozdzielcza i kolektory.

¹⁶ Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem, bez wyodrębniania jej w tych miastach i gminach, w których ta sieć istniała.

TABL. 24. SIEĆ GAZOWA W 2010 R.

Wyszczególnienie	Sieć gazowa w km	Połączenia prowadzące do budynków ¹⁷	Odbiorcy gazu z sieci ¹⁸	Zużycie gazu z sieci ¹⁹			
				stan w dniu 31 XII	w tys. m ³	na 1 mieszkańca ²⁰	na 1 odbiorcę
						w m ³	
Powiat brzeski	1086,8	18475	19046	11139,2	121,8	584,9	
Gminy miejsko-wiejskie:							
gm. m-w. Brzesko	282,4	6981	9205	5717,9	159,8	621,2	
m. Brzesko	83,8	2776	5266	3302,1	195,8	627,1	
gm. w. Brzesko	198,7	4205	3939	2415,8	127,7	613,3	
gm. m-w. Czchów	139,4	1679	1520	1145,0	120,6	753,3	
m. Czchów	29,7	394	901	532,1	232,2	590,6	
gm. w. Czchów	109,7	1285	619	612,9	85,1	990,1	
Gminy wiejskie:							
gm. w. Borzęcin	117,4	1719	1409	784,9	94,3	557,1	
gm. w. Dębno	200,7	3226	3037	1582,9	111,4	521,2	
gm. w. Gnojnik	122,7	1605	1380	567,2	74,8	411,0	
gm. w. Iwkowa	96,9	1369	1160	599,4	95,4	516,7	
gm. w. Szczurowa	127,3	1896	1335	741,9	75,8	555,7	

¹⁷ Łącznie z połączeniami prowadzącymi do budynków niemieszkalnych.

¹⁸ Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

¹⁹ W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami.

²⁰ Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem, bez wyodrębniania jej w tych miastach i gminach, w których ta sieć istniała.

TABL. 25. WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE W ROKU SZKOLNYM 2010/2011

Wyszczególnienie	Placówki ²¹		Miejsca w przed- szkolach	Dzieci		
	ogółem	w tym przed- szkola		ogółem	z ogółem	
					w przed- szkolach	6 letnie
Powiat brzeski	68	39	2018	2700	2247	839
Gminy miejsko-wiejskie:						
gm. m-w. Brzesko	19	13	830	1097	944	313
m. Brzesko	8	8	573	659	659	163
gm. w. Brzesko	11	5	257	438	285	150
gm. m-w. Czchów	8	5	314	345	298	104
m. Czchów	2	1	75	95	75	30
gm. w. Czchów	6	4	239	250	223	74
Gminy wiejskie:						
gm. w. Borzęcin	7	4	145	189	166	62
gm. w. Dębno	12	7	361	433	362	110
gm. w. Gnojnik	6	4	142	240	212	91
gm. w. Iwkowa	7	2	75	153	78	75
gm. w. Szczurowa	9	4	151	243	187	84

²¹ Przedszkola i oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych tzw. „zerówki”.

**TABL. 26. SZKOŁY PODSTAWOWE I GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
W ROKU SZKOLNYM 2010/2011**

Wyszczególnienie	Szkoły podstawowe		Gimnazja			
	uczniowie	absolwen- ci ²²	uczniowie	dowożeni do szkoły mieszkający w odległości		absolwen- ci ²²
				4 - 5 km	5 - 10 km	
Powiat brzeski	6134	1173	3736	412	506	1346
Gminy miejsko-wiejskie:						
gm. m-w. Brzesko	2286	418	1339	61	253	510
m. Brzesko	1031	180	1039	.	.	408
gm. w. Brzesko	1255	238	300	.	.	102
gm. m-w. Czchów	745	119	486	115	-	164
m. Czchów	197	28	146	.	.	64
gm. w. Czchów	548	91	340	.	.	100
Gminy wiejskie:						
gm. w. Borzęcin	560	120	367	15	-	133
gm. w. Dębno	845	212	625	84	-	200
gm. w. Gnojnik	595	97	309	78	32	111
gm. w. Iwkowa	500	91	281	49	50	95
gm. w. Szczurowa	603	113	329	10	171	133

²² Z roku szkolnego 2009/2010.

TABL. 27. PLACÓWKI AMBULATORYJNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ²³ I APTEKI W 2010 R.

Wyszczególnienie	Zakłady opieki zdrowotnej	Praktyki lekarskie	Porady w tys.			Liczba porad ogółem na 1 mieszkańca	Liczba ludności na 1 aptekę
			ogółem	z ogółem			
	Stan w dniu 31 XII			lekarskie	stomatologiczne		
Powiat brzeski	36	8	535	477	58	5,8	3984
Gminy miejsko-wiejskie:							
gm. m-w. Brzesko	14	3	340	302	38	9,5	2759
m. Brzesko	11	3	304	271	33	18,0	1404
gm. w. Brzesko ...	3	-	36	31	5	1,9	19026
gm. m-w. Czchów	4	2	32	27	5	3,4	4768
m. Czchów	2	1	22	19	3	9,4	1154
gm. w. Czchów	2	1	10	8	2	1,5	-
Gminy wiejskie:							
gm. w. Borzęcin	2	-	21	19	2	2,5	8316
gm. w. Dębno	4	2	44	38	6	3,1	4740
gm. w. Gnojnik	4	-	33	28	5	4,4	7613
gm. w. Iwkowa	3	-	25	25	-	4,0	6290
gm. w. Szczurowa	5	1	40	38	2	4,0	4900

Tabl. 28. PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W 2010 R.

Wyszczególnienie	Placówki stacjonarnej pomocy społecznej		Miejsca	Mieszkańcy		
	ogółem	domy pomocy społecznej		ogółem	niepełnosprawni intelektualnie-dorośli, dzieci i młodzież	osoby w podeszłym wieku
Powiat brzeski	3	3	119	119	99	20
gm. m-w. Brzesko ...	2	2	99	99	99	-
m. Brzesko	2	2	99	99	99	-
gm. Dębno	1	1	20	20	-	20

²³ W publicznych i niepublicznych jednostkach ochrony zdrowia, z wyłączeniem jednostek opieki zdrowotnej podległych MON, MSWiA oraz Ministerstwu Sprawiedliwości.

TABL. 29. ŚWIADCZENIA RODZINNE²⁴ W 2010 R.

Wyszczególnienie	Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w tys.	Dzieci na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny			Kwota wypłaconych świadczeń rodzinnych w tys. zł		
		ogółem w tys.	w tym w wieku do 17 lat		ogółem	zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	zasiłki pielęgnacyjne
			razem w tys.	w % dzieci w wieku do 17 lat			
Powiat brzeski	4,5	10,2	9,2	45,8	25421,0	17057,2	3925,1
Gminy miejsko-wiejskie:							
gm. m-w. Brzesko	1,2	2,9	2,6	35,3	7606,2	4824,1	1655,2
gm. m-w. Czchów	0,6	1,4	1,2	53,2	3238,8	2376,6	405,3
Gminy wiejskie:							
gm. w. Borzęcin	0,4	1,0	0,9	50,3	2382,8	1595,3	364,3
gm. w. Dębno	0,7	1,5	1,4	42,4	3717,8	2556,4	517,8
gm. w. Gnojnik	0,5	1,1	1,0	53,6	2462,4	1839,0	295,6
gm. w. Iwkowa	0,5	1,1	1,0	60,5	2975,6	1829,7	259,3
gm. w. Szczurowa	0,6	1,3	1,2	58,2	3037,3	2036,2	427,6

²⁴ Źródło: MPiPS-03 sprawozdanie rzeczowo-finansowe o zadaniach z zakresu świadczeń rodzinnych zrealizowanych ze środków Budżetu Państwa oraz budżetów gmin.

TABL. 30. KORZYSTAJĄCY ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ²⁵ W 2010 R.

Wyszczególnienie	Gospodarstwa domowe w tys.	Osoby w gospodarstwach domowych				
		w tys.	w % ludności ogółem	według ekonomicznych grup wieku w % ludności danej grupy		
				przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
Powiat brzeski	2,3	7,9	8,7	16,4	7,3	3,2
Gminy miejsko-wiejskie:						
gm. m-w. Brzesko	1,0	3,1	8,5	15,8	7,1	4,7
gm. m-w. Czchów	0,2	0,8	8,8	14,8	7,9	2,8
Gminy wiejskie:						
gm. w. Borzęcin	0,2	0,5	6,4	12,9	5,6	1,3
gm. w. Dębno	0,1	0,4	3,2	5,9	2,6	1,6
gm. w. Gnojnik	0,4	1,2	15,6	28,0	13,6	3,8
gm. w. Iwkowa	0,2	0,9	14,5	24,5	12,7	4,8
gm. w. Szczurowa	0,3	1,0	9,9	23,3	7,9	1,3

²⁵ Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zbioru Centralnego KSMPs Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz danych GUS.

TABL. 31. PLACÓWKI KULTURY W 2010 R.

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Księgozbiór w placów- kach biblio- tecznych ²⁶ w tys. woluminów	Czytel- nicy na 1 tys. ludności	Wypoży- czenia na 1 czytelnika	Inne jed- nostki upow- szecz- niania kultury ²⁷	Amatorski ruch artystyczny ²⁸	
					zespoły	człon- kowie
w ciągu roku						
Powiat brzeski	428,7	195	21,4	25	64	1101
Gminy miejsko-wiejskie:						
gm. m-w. Brzesko	151,8	220	21,4	5	13	187
m. Brzesko	71,9	298	20,4	1	8	97
gm. w. Brzesko	79,9	150	23,0	4	5	90
gm. m-w. Czchów	44,7	162	20,1	1	3	52
m. Czchów	19,1	313	22,2	1	3	52
gm. w. Czchów	25,6	114	18,3	-	-	-
Gminy wiejskie:						
gm. w. Borzęcin	41,8	174	17,7	7	2	105
gm. w. Dębno	61,6	129	15,8	1	13	224
gm. w. Gnojnik	36,4	182	18,2	7	25	348
gm. w. Iwkowa	28,2	206	20,0	1	3	90
gm. w. Szczurowa	64,3	251	31,0	3	5	95

²⁶ Biblioteki, filie i punkty biblioteczne.

²⁷ Domy kultury, ośrodki kultury, kluby i świetlice za 2009 r.

²⁸ Dane za 2009 r.

**TABL. 32. BAZA NOCLEGOWA W 2010 R.
Stan w dniu 31 VII**

Wyszczególnienie	Baza noclegowa bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych		
	obiekty	miejsca noclegowe	w tym całoroczne
Powiat brzeski	9	468	468
Gminy miejsko-wiejskie:			
gm. m-w. Brzesko	6	304	304
m. Brzesko	5	278	278
gm. w. Brzesko	1	26	26
gm. m-w. Czchów	1	64	64
m. Czchów	1	64	64
gm. w. Czchów	-	-	-
Gminy wiejskie:			
gm. w. Borzęcin	-	-	-
gm. w. Dębno	1	40	40
gm. w. Gnojnik	-	-	-
gm. w. Iwkowa	1	60	60
gm. w. Szczurowa	-	-	-

TABL. 33. BAZA SPORTOWA LUDOWYCH I UCZNIOWSKICH KLUBÓW SPORTOWYCH W 2010 R.

Wyszczególnienie	Obiekty ogółem	Boiska do				Hale sportowe	Pływalnie - kąpieliska	Sale	Korty tenisowe
		siatkówki	koszykówki	piłki nożnej	piłki ręcznej				
Powiat brzeski	207	40	42	54	32	16	1	15	7
Gminy miejsko-wiejskie:									
gm. m-w. Brzesko	69	18	17	7	14	3	1	4	5
m. Brzesko	45	10	10	6	10	1	1	2	5
gm. w. Brzesko	24	8	7	1	4	2	-	2	-
gm. m-w. Czchów	21	4	4	9	1	1	-	2	-
m. Czchów	13	3	3	4	1	1	-	1	-
gm. w. Czchów	8	1	1	5	-	-	-	1	-
Gminy wiejskie:									
gm. w. Borzęcin	20	4	3	7	-	3	-	2	1
gm. w. Dębno	25	2	3	9	5	6	-	-	-
gm. w. Gnojnik	15	2	2	7	2	1	-	-	1
gm. w. Iwkowa	25	6	6	6	6	-	-	1	-
gm. w. Szczurowa	32	4	7	9	4	2	-	6	-

Źródło: dane z Urzędów Gmin.

TABL. 34. ZESTAWIENIE INFORMACJI O DZIAŁALNOŚCI KOMENDY POWIATOWEJ POLICJI

Wyszczególnienie	2004	2010	2004 =100
Przestępstwa stwierdzone	3254	2572	79,0
Wszczęte postępowania przygotowawcze	1276	1213	95,1
Wskaźnik wykrywalności ogólnej przestępstw	85,7	85,4	x
Liczba wypadków drogowych	165	155	93,9

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Brzesku.

TABL. 35. ODPADY KOMUNALNE W 2010 R.

Wyszczególnienie	Odpady zebrane			Nieczystości ciekłe odebrane	
	stałe zmieszane		selek- tywnie	ogółem	w tym z gospodarstw domowych
	ogółem	w tym z gospodarstw domowych			
	tony			dam ³	
Powiat brzeski	9878,3	7234,2	1644,2	18,1	6,3
Gminy miejsko-wiejskie:					
gm. m-w. Brzesko	6068,7	4609,5	969,0	9,0	2,4
m. Brzesko	4407,1	3036,6	416,1	2,7	0,2
gm. w. Brzesko	1661,5	1572,9	552,9	6,3	2,2
gm. m-w. Czchów	426,8	189,9	37,5	2,6	1,7
m. Czchów	304,9	126,9	4,9	1,3	0,6
gm. w. Czchów	121,9	63,0	32,6	1,2	1,1
Gminy wiejskie:					
gm. w. Borzęcin	555,0	396,2	147,9	1,4	0,1
gm. w. Dębno	1270,8	996,2	159,4	0,5	0,4
gm. w. Gnojnik	313,6	209,4	139,1	0,5	0,4
gm. w. Iwkowa	391,0	230,7	64,7	0,7	0,1
gm. w. Szczurowa	852,5	602,3	126,6	3,5	1,3

TABL. 36. WYBRANE DANE O OCHRONIE ŚRODOWISKA W 2010 R.

Wyszczególnienie	Oczyszczalnie komunalne	Przepustowość według projektu w m ³ /dobę	Ścieki oczyszczane (bez ścieków opadowych) rocznie w dam ³	Ludność korzystająca z oczyszczalni	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w % powierzchni ogółem	Liczba pomników przyrody
Powiat brzeski	8	12258	1321	27916	74,7	77
Gminy miejsko-wiejskie:						
gm. m-w. Brzesko	2	10600	956	17888	70,8	23
m. Brzesko	1	10000	847	12692	.	.
gm. w. Brzesko	1	600	109	5196	.	.
gm. m-w. Czchów	1	600	132	2369	98,6	15
m. Czchów	-	-	67	1296	.	.
gm. w. Czchów	1	600	65	1073	.	.
Gminy wiejskie:						
gm. w. Borzęcin	-	-	-	-	68,7	1
gm. w. Dębno	3	608	183	6480	68,4	10
gm. w. Gnojnik	1	300	33	630	99,8	4
gm. w. Iwkowa	-	-	-	-	99,9	17
gm. w. Szczurowa	1	150	17	549	55,2	7

TABL. 37. ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI W 2010 R.

Wyszczególnienie	Ogółem	Przemysł	Rolnictwo i leśnictwo ²⁹	Eksploatacja sieci wodociągowej ³⁰	
				ogółem	w tym domowe gospodarstwa
				w dam ³	
Powiat brzeski	4089,1	1566	378	2145,1	1453,7
Gminy miejsko-wiejskie:					
gm.m-w Brzesko	2436,3	1094	-	1342,3	785,5
m. Brzesko	2094,7	1094	-	1000,7	502,0
gm.w. Brzesko	341,6	-	-	341,6	283,5
gm.m-w Czchów	145,6	-	-	145,6	126,2
m. Czchów	61,4	-	-	61,4	46,4
gm.w.Czchów	84,2	-	-	84,2	79,8
Gminy wiejskie:					
gm.w.Borzęcin	910,4	472	378	60,4	56,0
gm.w.Dębno	304,2	-	-	304,2	257,6
gm.w.Gnojnik	14,4	-	-	14,4	13,8
gm.w.lwkowa	39,7	-	-	39,7	32,0
gm.w.Szczurowa	238,5	-	-	238,5	182,6

TABL. 38. ZESTAWIENIE PUNKTÓW POMIAROWYCH I OCENY JAKOŚCI WÓD BADANYCH W 2010 R.

Rzeka	Punkt kontrolno-pomiarowy		Ocena jakości wód w zakresie		
	nazwa	km biegu rzeki	elementów biologicznych	elementów fizykochemicznych oraz specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych	stanu chemicznego
Wisła	Opatowiec	160,0	I klasa jakości	Stan poniżej dobrego	Stan poniżej dobrego
Raba	Uście Solne	2,6		Stan poniżej dobrego	Stan dobry
Dunajec	Będzieszyna	69,9	III klasa jakości	II klasa jakości wód	Stan dobry
	Piaski Drużków	67,0		II klasa jakości wód	Stan dobry

Ź r ó d ł o: dane pochodzą z „Informacja o stanie środowiska powiat brzeski w 2010 r.”, WIOŚ Kraków, Delegatura w Tarnowie, październik 2011 r.

²⁹ Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz napelniania i uzupełniania stawów rybnych.

³⁰ Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

**TABL. 39. DOCHODY JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW
W 2010 R.**

Wyszczególnienie	Ogółem	Dochody własne		Dotacje	Subwencja ogólna	Na 1 mieszkańca w zł		
		razem	w tym podatek dochodowy			ogółem	własne	
	w tys. zł							
DOCHODY BUDŻETÓW GMIN								
Małopolska	6601628,3	2463856,0	914623,8	1681533,7	2456238,6	2810	1049	
Powiat brzeski	259591,1	78134,0	30126,6	75087,8	106369,4	2838	854	
Gminy miejsko-wiejskie:								
gm. m-w. Brzesko	91253,5	43678,3	18327,5	21948,6	25626,5	2550	1221	
gm. m-w. Czchów	25767,5	5708,8	2286,2	6588,0	13470,8	2714	601	
Gminy wiejskie:								
gm. w. Borzęcin	27544,5	5651,1	1592,7	8913,7	12979,7	3309	679	
gm. w. Dębno	32428,4	8746,5	3428,2	6466,9	17214,9	2283	616	
gm. w. Gnojnik	20626,9	4183,0	1296,4	6153,8	10290,2	2722	552	
gm. w. Iwkowa	17822,7	3095,2	1361,5	4931,7	9795,8	2837	493	
gm. w. Szczurowa	44147,7	7071,2	1834,1	20085,1	16991,5	4508	722	
DOCHODY BUDŻETÓW POWIATÓW								
Małopolska	1918941,6	536781,2	251150,7	556853,8	825306,6	817	228	
Powiat brzeski	70713,2	16276,7	8116,7	18401,3	36035,2	773	178	

TABL. 40. WYDATKI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW W 2010 R.

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym		Na 1 mieszkańca w zł	
		wydatki bieżące	wydatki inwestycyjne	ogółem	wydatki inwestycyjne
	w tys. zł				
WYDATKI BUDŻETÓW GMIN					
Małopolska	7149017,5	5437659,1	1692041,4	3043	720
Powiat brzeski	279891,5	222012,9	56754,9	3060	621
Gminy miejsko-wiejskie:					
gm. m-w. Brzesko	102266,9	80376,7	20766,5	2858	580
gm. m-w. Czchów	28604,3	22424,4	6180,0	3013	651
Gminy wiejskie:					
gm. w. Borzęcin	27980,4	21881,9	6098,5	3361	733
gm. w. Dębno	32994,8	28654,9	4339,9	2323	306
gm. w. Gnojnik	27336,1	16271,2	11065,0	3607	1460
gm. w. Iwkowa	18299,9	16992,0	1308,0	2913	208
gm. w. Szczurowa	42409,0	35411,9	6997,1	4330	714
WYDATKI BUDŻETÓW POWIATÓW					
Małopolska	2035080,0	1507659,7	527420,3	866	225
Powiat brzeski	76787,6	59902,9	16884,7	840	185

TABL. 41. WYDATKI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2010 R.

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym									
		transport i łączność	gospodarka mieszkaniowa	administracja publiczna	bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	oświata i wychowanie	ochrona zdrowia	pomoc społeczna	gospodarka komunalna i ochrona środowiska	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	kultura fizyczna i sport
		w % wydatków ogółem									
WYDATKI BUDŻETÓW GMIN											
Małopolska	100,0	13,1	3,2	8,3	1,7	36,3	0,7	16,1	7,6	3,5	3,0
Powiat brzeski	100,0	10,6	1,6	8,5	1,5	38,3	0,7	18,8	4,9	6,3	2,1
Gminy miejsko-wiejskie:											
gm. m-w. Brzesko	100,0	10,4	1,6	9,1	0,7	39,7	0,6	13,3	5,3	11,6	3,7
gm. m-w. Czehów	100,0	11,5	1,4	8,7	1,7	43,0	0,5	17,7	7,4	3,2	0,1
Gminy wiejskie:											
gm. w. Borzęcin	100,0	12,7	2,7	10,9	2,8	32,6	1,1	19,8	1,6	3,2	1,5
gm. w. Dębno	100,0	11,5	0,4	8,5	0,9	50,1	0,6	15,4	3,6	2,9	0,6
gm. w. Gnojnik	100,0	13,4	0,7	6,4	1,2	30,3	0,3	14,5	2,6	3,2	4,4
gm. w. Iwkowa	100,0	4,6	2,3	10,3	1,8	44,3	0,3	22,7	3,4	5,5	0,3
gm. w. Szczurowa	100,0	9,4	2,2	6,1	3,3	28,7	0,9	36,2	7,3	2,5	0,3
WYDATKI BUDŻETÓW POWIATÓW											
Małopolska	100,0	28,8	0,8	9,3	4,3	29,8	3,7	14,0	0,5	0,5	0,4
Powiat brzeski	100,0	19,8	0,9	8,9	5,2	31,0	6,7	11,1	0,3	0,3	7,0